John

PARKER

În inima Legiunii Străine

Senzaţionala poveste a celei mai dure armate din lume

JOHN PARKER

În inima Legiunii Străine

Senzaţionala poveste a celei mai dure armate din lume

ALLFA, 2000

INSIDE THE FOREIGN LEGION
THE SENSATIONAL STORY OF THE WORLD'S TOUGHEST ARMY
1998

CUPRINS

MULŢUMIRI

Mulți oameni au contribuit la realizarea acestei cărți, prin lungi şi detaliate interviuri cu autorul, concretizate în 118 ore de bandă magnetică, dar şi prin punerea la dispoziție a fotografiilor, jurnalelor personale, documentelor ştiințifice şi a arhivelor. Deşi cercetarea documentară constituie baza povestirii despre Legiunea Străină în primii ei ani, autorul a avut norocul de a beneficia de multe informații nepublicate până acum, furnizate de Dl. Jim Worden, un istoric acreditat al Legiunii Străine, care a fost vreme de mulți ani Secretar General al Asociației de prietenie a foştilor combatanți ai Legiunii Străine din Marea Britanie şi care, cu amabilitate, a pus la dispoziția autorului propriile sale arhive, note şi rapoarte, scrise şi adunate vreme de 30 de ani. Altfel, principalele surse au fost bărbați care au servit Legiunea pe perioade cuprinse între 5 şi 21 de ani, şi cum va reieşi din text, narațiunea s-a bazat pe memoria personală a intervievaților, pentru evenimentele din ultimii 60 de ani ai Legiunii. Începând cu John Yeowell, care s-a înrolat în 1938, până la cei al căror serviciu militar s-a încheiat în 1997; amintirile lor sunt sincere, interesante şi fascinante, cuprinzând nu doar amănunte privind serviciul în Legiune, dar şi explicarea motivelor pentru care s-au înrolat şi au rămas în Legiune. După încheierea serviciului, majoritatea au devenit membri ai „Asociației Veteranilor Britanici”, al cărei membru fondator este John Yeowell.

Anonimatul pe care Legiunea Străină îl asigură voluntarilor săi este respectat şi în această carte, iar unii intervievați rămân necunoscuți cititorului, sau primesc nume fictive, în acest scop.

Autorul doreşte să mulțumească sincer tuturor acestora, şi în mod special Brigadierului Tony Hunter-Choat, Cavaler al Ordinului Imperiului Britanic, fost Preşedinte şi actual Secretar General al Asociației, care, de altfel, a şi citit manuscrisul înainte de publicare; mulțumiri şi lui John Duckmanton, care i-a urmat la Preşedinție, lui John Yeowell, Robert Wilson, Kevin John Maunder, Paul James, Phil Meason, Michael Nisbet şi Tadeusz Michniewicz.

CUVÂNT ÎNAINTE

Într-o cuvântare ținută în 1981, la cea de-a 150-a aniversare a formării Legiunii Străine Franceze, un vorbitor remarca faptul că a fost nevoie de Legiune ca să fie creată Algeria, fiind în același timp nevoie de Algeria ca să fie creată Legiunea. E vorba încă de mai mult decât atât. În ultimii 157 de ani, legionarii au fost formați și pe veci marcați de experiențele lor în Legiune, în vreme ce Legiunea și-a căpătat forța și tăria de caracter de la fiecare membru în parte. Legiunea este, și a fost întotdeauna, unică. Nu pentru că este o armată mercenară recunoscută și folosită oficial, ci datorită minunatelor și abilelor trăsături naționale și individuale, din care, îmbinate, se naște „Monsieur Légionnaire". Pe tot parcursul istoriei sale îndelungate, dure, deseori brutale și întotdeauna însângerate, Legiunea a adunat oameni cu caractere asemănătoare și i-a potcovit cu ciocanul disciplinei pe nicovala luptei, lansându-i în cea mai celebră armată a lumii. Acesta este un proces nesfârșit, iar Legiunea se schimbă o dată cu vremurile.

Războaiele timpurii din Algeria, Maroc și Spania, campania mexicană din secolul al XIX-lea, care a distrus suflete, sângele și noroiul primului război mondial, campaniile din Rif, cel de-al doilea război mondial de la Narvik până în Alsacia, înspăimântătoarele lupte din Indochina, războiul algerian cu finalul său demoralizator, împreună cu suita acțiunilor din întreaga lume, unele încă în desfășurare, toate au făcut parte din acest proces de formare și trebuie înțelese ca atare de oricine vrea să afle ce este acela un legionar. John Parker îl descrie bine pe legionar, și își poartă cititorul prin meandrele istoriei, până în miezul războiului, înfățișându-i reacția pe care legionarii o au în luptă.

Reacțiile lor sunt, de obicei, de dispreț total. Apoi, Parker ne conduce spre ceea ce a încercat această carte să arate – și ceea ce eu nu am crezut că poate fi explicat – și anume înțelegerea felului în care britanicii și irlandezii (pe care francezii îi numesc laolaltă „englezii") văd Legiunea și ce a făcut aceasta din ei. Cartea reușește în mod admirabil acest lucru. În ultimii ani, au apărut două istorii remarcabile ale Legiunii („Mărșăluiește sau mori" a lui Tony Geraghty și „Legiunea Străină Franceză" a lui Douglas Porch), dar

John Parker intră pe teren virgin cu superba cercetare a activității legionarilor de mult dispăruți şi intervievarea celor în viață – de la John Yeowell care s-a înrolat în 1938, până la Arthur care de-abia a părăsit Legiunea.

Poveştile lor sunt fascinante, amuzante şi revelatoare. Ele arată că de la formarea ei, în 1831, deşi Legiunea s-a schimbat şi a evoluat, caracterul esențial al legionarului rămâne acelaşi.

Schimbările fizice ale Legiunii au fost imense, numărul legionarilor fluctuând de la 34.000 în Indochina, la 26.000 în Algeria şi până la 8.200 astăzi; de la patru sau cinci naționalități la început, până la 121 în prezent.

Modernizarea, raționalizarea, reducerea numerică şi sofisticarea există, dar întreabă-l pe legionar ce simte despre „țara” lui – *Legio Patria Nostra* – şi vei vedea că răspunsurile sunt aceleaşi de-a lungul vremii.

Şi ce-i spun aceste răspunsuri cititorului? S-a schimbat Legiunea în esență? Nu, desigur, şi nici nu ar putea-o face, decât în aparență.

Toți factorii care i-au furnizat Legiunii puterea pe care o are şi care au făcut din ea o forță de luptă desăvârşită, toți aceşti factori există încă. Şi factorul cu cea mai mare influență asupra caracterului Legiunii este chiar caracterul fiecărui legionar în parte.

Brigadier **TONY HUNTER-CHOAT**,
Cavaler al Ordinului Imperiului Britanic,
fost Sergent Choat 1167798
Regimentul 1 Străin de Paraşutişti

PROLOG

PRIMELE IMPRESII

„Îndoctrinarea există din abundenţă şi se bazează pe istoria Legiunii – cele mai faimoase lupte, eroii săi, muzica pasionată şi cântecele sale – astfel încât Legiunea devine un fel de Ordin Sacru”

În 1863, câteva zeci de legionari, adăpostiți într-o fermă dărăpănată din Mexico, au ținut în şah 2.000 de soldați de artilerie bine înarmați, până când nu au mai rămas decât doi dintre aceştia...

În fiecare aprilie, membrii Asociației Legiunii Străine din Marea Britanie defilează la Londra prin fața monumentului marelui erou militar francez din primul război mondial – Mareşalul Ferdinand Foch – pentru a comemora acea obscură luptă din Mexicul secolului trecut.

Acel „Récit du Combat” care descrie bătălia de la Camerone în detaliu este citit în fiecare an, la fiecare paradă a Legiunii, în fiecare tabără sau garnizoană şi la fiecare comemorare a veteranilor, peste tot în lume.

A devenit crezul Legiunii. Este piatra de temelie a unei tradiții cu care mintea recruților este îndoctrinată; unii spun că este cheia înțelegerii Legiunii înseşi. Şi, mai interesant chiar, ne arată de ce bărbați din lumea întreagă intră voluntar într-o armată a cărei reputație de eroism în linia întâi este datorată celor mai dure metode de pregătire şi unui regim aspru, care a fost doar pe alocuri îmblânzit de cerințele drepturilor omului. Aceste două elemente – carnea de tun a Legiunii Franceze şi brutalitatea instrucției – au rămas în istorie ca foarte controversate.

Scopul procesului de pregătire este de multe ori prea greu de depăşit, chiar şi de soldați rezistenți, care au făcut parte din alte forțe de elită. Unul din opt dezertează, iar poveştile lor au ținut titlurile ziarelor de-a lungul vremii. Şi astfel, pentru început, primele impresii ale unui tânăr britanic care s-a înrolat şi a rămas

în Legiunea Străină alcătuiesc o idee asupra a ceea ce ar trebui să aştepte un nou recrut într-o armată a cărei duritate este încă modelată de tehnicile de luptă corp la corp. Un tânăr născut în vremea în care Franța folosea Legiunea în prima linie a războaielor sale coloniale.

Mich, de 35 de ani, un londonez rece şi prea tăios, de origine poloneză, care s-a alăturat renumitului Regiment de paraşutişti al Legiunii, era unul dintre puținii din seria lui care avea cunoştințe mai aprofundate de limba franceză – un avantaj clar în măsura în care aceste cunoştințe îi permiteau să înțeleagă ordinele lătrate lor încă din prima zi, în vreme ce alții rămâneau cu gura căscată, parcă cerând pumni de la sergenți.

„Aveam 18 ani când am intrat în Legiune. Încercasem şi mai devreme, dar, la predarea paşaportului, mi-au descoperit vârsta reală şi m-au trimis acasă. Ambiţia mea era să primesc o misiune pe lângă Armata britanică, după ce mă înscrisesem la şcoala militară încă din timpul studiilor. Am avut zece calificative 0, unul A, şi mai urmau încă trei calificative A. Am picat la testul oftalmologic, fiind miop. Intenţionam să mă înscriu în Marină, pentru un serviciu pe termen scurt. Următoarea mea alegere a fost Regimentul de paraşutişti, dar lista de înscrieri era atât de lungă încât ar fi trebuit să aştept doi ani, aşa că mi-au sugerat să mă duc la trupele de geniu, ceea ce nu mă tenta.

Aşa că… am luat trenul către Paris şi m-am oprit la Fort Nugent.

Până la sfârşitul săptămânii se mai înrolaseră zece voluntari la Fort Nugent şi mai veniseră încă nouă la centrele de recrutare din nordul Franţei. De la Paris veniseră zece, mai erau şi trei englezi, din care doi militari trecuţi în rezervă pentru purtare necorespunzătoare. Se întâlniseră în închisoarea militară din Colchester şi se hotărâseră să intre în Legiune. De atunci nu se mai văzuseră, iar acum se întâmplase să se înroleze în acelaşi timp.

Toţi eram patetici. Arătam şi ne simţeam îngrozitor. Am luat trenul de noapte până la Marsilia, fiind mai mult sau mai puţin încuiaţi în compartiment. La coborâre ne aşteptau nişte camioane care ne-au dus la Cartierul General al Legiunii din Aubagne.

Acolo depindea de cât de repede făceau formele, de obicei între două şi trei săptămâni, ca să ne spună dacă am fost sau nu acceptaţi.

La început, procedurile sunt aceleaşi ca şi cu ani în urmă: îţi sunt luate paşaportul şi toate celelalte acte, obiectele personale şi hainele civile. Actele şi obiectele sunt păstrate şi ţi se înapoiază numai când părăseşti Legiunea.

Ciudăţenia este că hainele civile nu le mai vezi înapoi decât dacă eşti demobilizat în timpul pregătirii.

Ştiam că va fi dur. Chiar şi aşa, nimic nu te pregăteşte pentru prima zi de instruire. Caporalii şi sergenţii zbierau şi urlau la toată lumea. Am fost duşi la baza de pregătire de la Castelnaudary, în drum spre Toulouse, în nordul Pirineilor. Baza este destul de mare, pătrată şi împrejmuită cu ziduri înalte. Pe locul acela se afla cândva un mic orăşel de negustori. Există o singură poartă centrală, unicul loc de acces, cu gherete pentru santinele de o parte şi de alta.

De-a lungul gardului, pe tot perimetrul este sârmă ghimpată, şi, deşi nu există turnuri de pază, proiectoarele luminează noaptea pe deasupra zidurilor.

La intrarea în bază, primul lucru pe care îl vezi este corpul de gardă şi un teren în formă de potcoavă, având în mijloc un loc de defilare. La prima paradă, Sergentul-şef Georges Doulon a făcut o inspecţie amănunţită. Mai târziu, Doulon avea să devină comandantul adjunct al unităţii mele de paraşutişti. Era un bărbat masiv. Nici eu nu eram prea mititel, dar el era mai înalt decât mine, cu o faţă tăiată parcă în granit şi un nas mare, borcănat.

Îşi apropie nasul ăla de faţa mea, ochi în ochi, şi zise: «Te-ai bărbierit în dimineaţa asta?» N-avea sens să mint. În secunda următoare eram în agonie. Brusc m-a lovit în plex, şi când m-am încovoiat, mi-a dat un genunchi în nas. Odată căzut jos, mi-a tras câteva picioare în coaste. Apoi a plecat, spunându-mi: «Ai grijă să te bărbiereşti mâine».

«Nenorocitul», l-am blestemat eu printre dinţi. Şi toţi ceilalţi, noii veniţi, şuierau: «Ce rahat!»

De la prima vorbă, ţi se spune: eşti aici, te-ai înrolat voluntar într-un corp de elită, iar singurul motiv pentru care acest corp de elită există este să moară pentru Franţa. Încercau însă să nu pomenească de Franţa prea des. Mândria naţională este în mod cert disimulată.

Tu lupţi ca să menţii valorile şi tradiţia Legiunii Străine, şi se face mare paradă de asta, cu cântece înălţătoare, cu muzica aceea care-ţi stoarce lacrimi, cu referirea constantă la eroii din trecut ai Legiunii. Sergenţii te iau în râs cu replici de genul: «Ce-ar zice

despre tine eroii de la Dien Bien Phu?», şi auzi toate citatele acelea ale foştilor comandanţi despre faptul că «eşti legionar ca să mori».[1]

Aşadar, la finalul pregătirii iniţiale, eram convins, şi nu e nici o glumă, e perfect adevărat, că cea mai mare onoare pe care aş putea-o dobândi în viaţă ar fi să mor în luptă pentru Legiunea Străină."

Politica de recrutare nu s-a schimbat mult în ultimul secol, deşi în zilele noastre numărul voluntarilor admişi a scăzut.

Toți sunt intervievați, dar mai puțin de unul din şase este admis. Voluntarii trebuie să aibă vârsta cuprinsă între 17 şi 40 de ani, să fie apți din punct de vedere fizic şi să treacă un test de inteligență relativ modest. Experiența militară anterioară nu este necesară. Nu trebuie nici măcar să ai cunoştințe de limba franceză, care, se spune, vor fi dobândite pe parcursul „contractului". Existau oarecare conotații sinistre ale acestui cuvânt.

Primul contract este pe 5 ani. Ca să se înscrie, voluntarul trebuie să se prezinte la oricare birou de recrutare din Franța. Plata transportului şi orice alte cheltuieli care sunt necesare pentru a ajunge la uşa Legiunii sunt suportate de candidat (aşa cum este considerat până la admiterea sa), iar Legiunea nu poate acorda nici un fel de ajutor. După o examinare medicală preliminară, voluntarul este transferat la centrul de triere din cadrul Cartierului General al Legiunii, la Aubagne, la 15 kilometri de Marsilia, unde începe ceea ce este cunoscut sub numele de „Procedura": teste de inteligență şi probe de verificare a capacităților fizice, precum şi interogatorii la Biroul de Statistică al Legiunii Străine, cunoscut şi sub numele, deloc afectuos, de „Gestapo". Cei care trec aceste teste trebuie să semneze un contract necondiționat pe 5 ani, prin care se angajează să servească Legiunea acolo unde este nevoie. Contractul nu poate fi anulat, decât în caz de vătămare corporală sau boală, şi este foarte puțin probabil ca un legionar să se poată întoarce în țara

---

[1] În Legiunea Străină, sergenții au puteri şi prestigiu foarte apropiate de ale ofițerilor. Ca şi aceştia, trăiesc şi mănâncă separat de trupă, au ordonanțe şi poartă trese aurii. Ei sunt cei care îi instruiesc pe legionari în timp de pace şi îi conduc în luptă. Tot lor le revine sarcina întreținerii tradițiilor. Demersurile de inițiere sunt încheiate de sergenți cu deviza corpului de subofițeri al Legiunii: „Onoare şi Credință – Valoare şi Disciplină".

sa în primii trei ani de contract.

Candidații respinşi la interogatoriu primesc imediat un bilet de tren către frontiera franceză cea mai apropiată de țara de baştină a candidatului.

Dar chiar şi în această fază, admiterea candidaților nu este garantată.

Viitorul legionar este acum confruntat cu rigorile ultimului obstacol, o extenuantă şi înfricoşătoare pregătire preliminară la Regimentul Străin nr.4 din Castelnaudary. Dacă trece de această probă (şi peste cincizeci la sută nu reuşesc), voluntarul este repartizat la un regiment, în funcție de capacitățile sale şi nevoile Legiunii în acel moment.

Acum începe adevărata îndoctrinare a candidatului. Aceasta se bazează în mare pe istoria Legiunii – cele mai faimoase lupte, eroii săi, muzica pasionată şi cântecele care le sunt impuse cu o fervoare aproape religioasă, astfel încât Legiunea devine, mai presus de orice, un fel de Ordin Sacru.

Majoritatea celor care se alătură Legiunii acceptă că, în final, a rezista în Legiune este echivalent cu a-i accepta disciplina. O disciplină învățată prin exemplul dureros dat de pumn sau de bocanc, până la punctul în care spiritul îți este terfelit, dar nu distrus, astfel încât el să poată fi remodelat în omul care urmează să devină legionar.

Progresul, în ceea ce a fost descris ca fiind unul dintre cele mai dure regimuri din istorie, devine o chestiune de strădanie personală şi de bravadă clară, cu exteriorizări aproape ireale ale curajului, pentru că asta ți se cere, şi nu numai de către superiori, dar şi de către camarazi. Cei ce nu pot suporta bătăile şi realitățile dure ale Legiunii sunt respinşi de ambele tabere. Amănuntele se află înscrise într-un Cod al Onoarei, care datează de la începutul anilor 1900 şi care este tot atât de chinuitor acum, ca şi atunci.

CODUL ONOAREI

1. Legionarule: eşti un voluntar servind Franța cu credință şi onoare.

2. Orice legionar îți este tovarăş de arme, indiferent de naționalitate, rasă ori credință. Vei demonstra aceasta printr-o

solidaritate neşovăielnică şi directă, care trebuie să-i unească întotdeauna pe membrii aceleiaşi familii.

3. În semn de respect faţă de tradiţiile Legiunii, onoarea faţă de superiori, disciplina, camaraderia, puterea, curajul şi loialitatea îţi sunt virtuţile.

4. Mândru de statutul tău de legionar, vei afişa această mândrie prin aspectul tău, mereu impecabil, prin comportamentul tău, mereu demn, şi prin menţinerea în perfectă stare de curăţenie a cazărmii tale.

5. Ca soldat de elită, te vei antrena energic, îţi vei păstra armele ca pe cele mai de preţ bunuri ale tale şi îţi vei menţine trupul la vârful condiţiei fizice, mereu în formă.

6. Odată acordată o misiune, ea îţi este sfântă şi o vei îndeplini până la capăt, cu orice preţ.

7. În focul luptei, vei acţiona fără ură; îţi vei respecta duşmanul înfrânt; nu-ţi vei abandona niciodată răniţii sau morţii, sub nici un pretext; nu vei capitula.

Şi aşa, precum gladiatorii, voluntarii sunt aduşi în arena morţii, sfidând omenescul prin exemplele de bravură şi curaj ale strămoşilor lor legionari. Disciplina şi cunoştinţele pe care se presupune că le posedă sunt baza pe care se construieşte totul. Legiunea a fost dintotdeauna gândită ca o armată fără egal, caracterizată printr-o disciplină de fier. Adaptează-te regimului, sau viaţa îţi va deveni un iad; adaptează-te, sau renunţă. Mulţi fug – între 6 şi 8 la sută anual. Iar în spatele drumului către Legiunea Franceză se află un scenariu care fluctuează dramatic între iadul pe pământ şi puternicul sentiment de mândrie şi camaraderie. Acesta din urmă este mai lesne de remarcat la 14 Iulie, la marea paradă rnilitară anuală de pe Champs-Elysées. Forţele armate defilează dotate cu armament, în ritmul muzicii militare, iar apoi, tăcere. Un moment, până când mulţimea izbucneşte în urale şi ovaţii, şi o altă muzică se face auzită – marşul mai lent „Le Boudin” – iar legionarii, sobri şi impecabili, defilează în stilul lor tărăgănat şi arogant, de 88 de paşi pe minut (mersul regilor şi împăraţilor) în loc de 120 de paşi pe minut, ca armatele obişnuite.

În ziua aceasta, Franţa îi salută pe bărbaţii care au salvat mii de vieţi franceze, prin simpla lor prezenţă în linia întâi a majorităţii

conflictelor pe care Franța le-a avut în istoria sa modernă.

I

1831: LEGIO PATRIA NOSTRA

„Nu numai că Legiunea ia locul ţării sale, dar devine familia lui. El este membrul Legiunii şi nimic altceva”

„Legiunea este patria noastră.” Legionarilor le este familiară această afirmație, şi în timp se obişnuiesc cu ideea. Motivul a fost cel mai bine explicat de Maiorul P.C. Wren, într-un interviu acordat la lansarea celebrei sale cărți „Beau Geste”; un citat care este tot atât de relevant astăzi pe cât era şi acum 75 de ani:

> „De fapt, nici un bărbat nu se află în Legiune sub identitatea sa reală, cu numele lui adevărat. El este acum un legionar, şi toţi legionarii sunt egali în faţa lui Dumnezeu, sau oricum, în faţa sergenţilor. În scurtă vreme, apriga disciplină face ca un legionar să nu mai fie altceva decât un legionar. Legiunea îi este patrie şi casă. Legiunea îi este stindard; mândria sa naţională devine mândria Legiunii. Nu numai că Legiunea ia locul ţării sale, dar devine familia lui. El este membrul Legiunii şi nimic altceva. Legionarul nu se aseamănă cu alţi bărbaţi, în afară poate de călugării din mănăstiri. Dovada stă în faptul că un bărbat care a îndurat cinci ani cumpliţi în Legiune se înrolează pentru încă cinci, sau chiar mai mulţi.“

Aşa se întâmplă încă de la înființarea Legiunii Străine. După Revoluția din iulie 1830, care l-a trimis pe Regele Carol al X-lea în exil, Franța scăpase de intrigi şi lupte în interiorul clasei politice. Noul rege, Louis-Philippe, era cel mai burghez dintre monarhii francezi, iar arma sa favorită era umbrela. Pe bustul său din bronz

aflat la Cartierul General al Legiunii din Aubagne, se află o inscripție – un extras din decretul de formare a unei legiuni de luptători străini, care nu îşi puteau desfăşura serviciul militar în interiorul granițelor continentale ale Franței, dar care urmau să fie folosiți în luptele din colonii.

În Legiune nu erau numai străini. Majoritatea ofițerilor erau, şi sunt şi astăzi, francezi, şi un număr mare de voluntari francezi sunt înrolați sub naționalități false. Când a înființat noul regiment, la 9 martie 1831, Louis-Philippe a făcut una sau două mențiuni.

După spusele istoricului Legiunii, Erwan Bergot, aceasta avea un scop dublu – să formeze o forță de luptă care să protejeze şi să ajute la extinderea coloniilor, dar şi să înlăture din Franța pe acei ofițeri care ar fi putut în vreun fel periclita soarta noii monarhii. Aceştia urmau să fie trimişi să pună stăpânire pe Algeria, țară pe care Franța a şi anexat-o formal, spre colonizare, trei ani mai târziu. Astfel, Algeria a devenit o bază naturală pentru noua armată a lui Louis-Philippe, o trambulină spre celelalte interese coloniale ale Franței pe teritoriul african. De asemenea, tot Legiunea a fost cea care a protejat „elita albă”, formată din colonişti francezi.

La început ofereau o imagine deprimantă: erau o adunătură. În front puteau fi văzuți soldați bravi şi experimentați, alături de scursurile Europei. Corpul de ofițeri, pe de altă parte, era format din oameni defavorizați sau, mai degrabă, din bărbați care căutau acțiune şi suspans, sub orice formă. Erau duelişti renumiți, aventurieri, care dădeau acestui grup un aer agresiv.

Unul dintre aceştia era Charles Clemmer, ale cărui aventuri au fost adunate într-o carte publicată în Franța, în 1890.

Acesta s-a alăturat Legiunii în Algeria şi a descoperit la colegii săi, ca şi în el însuşi de altfel, o dispoziție permanentă pentru luptă, atât în timpul serviciului militar, cât şi în afara lui. Din aceste relatări timpurii, vom vedea că nu s-au schimbat prea multe de-a lungul anilor.

Cum spunea Clemmer însuşi:

„Luptam de dragul luptei. Fără nici un motiv, căutam ceartă unor oameni pe care nu-i cunoşteam şi nu-i mai întâlnisem niciodată. Găseam diverse motive de scandal în baruri şi în cabarete: un cântec cântat de lăutari la altă masă, un gest, chiar şi o privire, toate acestea puteau fi interpretate ca motiv de duel.”

După cum nota Douglas Porch, agresivitatea ofițerilor Legiunii şi mai ales a comandanților de batalioane reprezintă marea forță a Legiunii. Cu acest exemplu, ofițerii şi-au demonstrat curajul nedându-se în lături de la nimic, şi, mai mult, cerând acest lucru şi trupelor lor. Sergenții şi ofițerii trebuiau să aibă staturi impunătoare, ca să îi poată supune pe eventualii rebeli prin forță. Această încadrare cu ofițeri şi sergenți, posesori ai unui curaj ieşit din comun, a constituit baza viitorului Legiunii, iar modelele adoptate atunci s-au impus de-a lungul timpurilor.

Triburile arabe şi berbere din Algeria, obişnuite cu 300 de ani de domnie otomană indirectă, care a permis pirateriei să înflorească, s-au opus cu îndârjire sosirii Legiunii. Liderul acestor triburi era atrăgătorul şi bogatul sfânt al Islamului Abd El-Kader, în vârstă de 25 de ani, un descendent al profetului Mahomed. El a folosit o eficientă tactică de asalt, bazându-se pe o armată de 50.000 de suflete. Legiunea s-a văzut pusă în fața unui duşman alunecos şi a început o luptă care avea să dureze, cu totul, 130 de ani.

Apoi, o mişcare uluitoare: după ce a scăpat din atacurile lui El-Kader, Legiunea a fost trimisă de Louis-Philippe în Spania. Aici, armata străină avea sarcina de a lupta într-un sângeros război civil, pe care Regina Isabella a II-a, în vârstă de numai 3 ani, îl purta cu unchiul ei Don Carlos. Legiunea încetează a mai face parte din armata franceză la data de 20 iunie 1835. Pentru Louis-Philippe acesta era modul cel mai adecvat de a-i oferi ajutor tinerei regine, şi totodată de a scăpa de acei oameni „ciudați şi periculoşi" pe care îi exilase inițial în Legiune. Era de asemenea o metodă mai ieftină decât metoda britanică de a o ajuta pe Isabella. Britanicii trimiseseră 12.000 de oameni pentru a ajuta la înăbuşirea puciului spaniol.

În Spania, Legiunea Străină ar fi trebuit să fie plătită de regină, pentru care lupta, dar se pare că acest lucru i-a scăpat Isabellei din vedere. Un document modern al Legiunii consemnează dispreţuitor: „De voie de nevoie, legionarii au trebuit să accepte acest lucru. S-au luptat însă cu demnitate, în condiții jalnice… fără bani, hrană sau uniforme, într-o aventură care s-a sfârşit trei ani mai târziu. Din 4.000 de legionari, doar 500 au mai scăpat cu viață."

Statisticile de acest fel, repetate în nenumărate rânduri, au

devenit parte din istoria Legiunii. În acest timp, comandanții armatei franceze obişnuite se confruntau cu o mare lipsă de oameni în înfruntările cu arabii. La patru luni după ce primul batalion a fost în Spania, Louis-Philippe a semnat un decret prin care dispunea înființarea unei a doua Legiuni Franceze Străine, la data de 16 decembrie 1835. Erau oameni cu caractere şi trecut asemănătoare, şi despre această Legiune se poate spune că este predecesoarea Legiunii din zilele noastre.

Noua armată i-a urmat celeilalte, intrând într-o luptă aproape invincibilă cu gherilele. A fost necesară formarea unui al doilea batalion, în iulie 1837, şi a celui de-al treilea în decembrie a aceluiaşi an, astfel încât numărul recruților să crească la 3.000. Bătăliile costisitoare şi spectaculoase împotriva lui Abd El-Kader, molimele şi numărul mare al armatelor arabe au făcut ravagii în rândul legionarilor.

Aşezările coloniştilor pe care aceştia ar fi trebuit să le protejeze au fost şterse de pe fața pământului, iar coloniştii masacrați.

Mânia opiniei publice franceze a forțat guvernul să ia atitudine şi să îi protejeze pe colonişti. Astfel, în 1840, Legiunea a fost divizată în două regimente, primul şi cel de-al doilea Regiment Străin (1RE şi 2RE), primul înființat să protejeze vestul țării, iar cel de-al doilea, staționat la Bône, care avea să apere înălțimile Kabyliei şi partea de sud, către Biskra, acolo unde Sahara se întâlneşte cu Munții Aures. A fost numit un nou guvernator general – Thomas Bugeaud de la Piconnerie – care a cerut aplicarea unei noi strategii militare.

Bugeaud era pentru metode mai dure, care de altfel au şi rămas ca model pentru Legiune, pe viitor. El propunea ca în fața marii mase de soldați să se afle un detaşament volant, care să folosească în atac elementul surpriză. Aceştia urmau să poarte cât mai puțin echipament şi doar rezerve strict necesare supraviețuirii.

Legionarii urmau să îndure marşuri forțate pe teren dur, să atace satele şi să ucidă pe săteni şi animalele lor, pentru a preîntâmpina eventualele atacuri asupra coloniştilor. Era genul de război în care noțiunea de prizonier nu exista.

Pe la mijlocul anilor 1840, tactica lui Bugeaud începuse să dea roade. Gonit în mod sistematic din sate şi oraşe, El-Kader a capitulat, în sfârşit, în decembrie 1847. După o perioadă de

detenție în Franța, a fost în cele din urmă exilat la Damasc şi i s-a alocat o pensie. Acolo, la treisprezece ani după ce propria sa luptă cu francezii luase sfârşit, riscându-şi viața, i-a convins pe turci să salveze 12.000 de creştini, printre care şi un număr mare de francezi. Națiunea care pe vremuri îl întemnițase ca pe un criminal l-a răsplătit acum, oferindu-i „Legiunea de Onoare".

Franța a început într-adevăr colonizarea Algeriei. Pentru a încuraja colonizarea, francezii confiscau sau cumpărau pe nimic pământ, de la musulmani. Şcolarii francezi au învățat la Istorie că Algeria este o provincie franceză, separată de țara-mamă prin Mediterana, aşa cum Sena împarte Parisul în două.

Pentru a dota detaşamentele volante cu noi linii de comunicație, Legiunea a construit numeroase drumuri noi, iar în vreme de pace s-a ocupat de îmbunătățirea infrastructurii existente în Algeria. Ca şi romanii, francezii şi-au lăsat aici amprenta arhitecturală.

Cum numărul legionarilor era în creştere, ei au început să se instaleze în forturi special construite şi în baze militare mai mari: la Mascara, Autagh, Saint-Denis de Sug, precum şi în cea mai celebră bază a lor, de la Sidi-bel-Abbes, la 90 de kilometri sud de Oran. Aceasta din urmă a fost inițial un depozit provizoriu pentru detaşamentele volante, dar în 1845 a fost declarată oraş fortificat şi a devenit sediul oficial al Legiunii Străine Franceze.

De la începuturile sale ca bază militară cu un efectiv mai mic de 400 de oameni, Sidi-bel-Abbes a crescut de zece ori în câțiva ani, pentru a ajunge un oraş cu 150.000 de locuitori în momentul în care Legiunea a trebuit, un secol mai târziu, să părăsească Algeria şi să-i recunoască independența.

Pe măsură ce devenea mai puternică şi mai influentă, dar nu mai puțin flamboaiantă, Legiunea Străină s-a trezit pusă în prima linie a războiului din Crimeea (1850), iar mai apoi, a războiului italian de unificare (1860). Ambele conflicte au fost trecute în pagina de glorie a Legiunii. După aceea, a apărut aventura mexicană... O campanie costisitoare, într-un război de care nu-i păsa nimănui.

II

1863: CAMERONE, MEXIC

„Colonelul de infanterie care i-a salvat pe ultimii legionari rămaşi în viaţă i-a dus pe aceştia la comandantul lui, care a rostit celebrele cuvinte: «Aceştia nu sunt oameni, ci diavoli!»”

În 1998, Jim Worden din Bermondsey se afla la Londra, pentru comemorarea Zilei Camerone, când reprezentanții Legiunii i-au făcut o minunată prezentare, în numele lungilor ani în care a fost Secretarul General al Asociației Britanice. Worden este unul dintre istoricii acreditați ai Legiunii, care a făcut o descriere plastică a momentului în care a realizat importanța pe care Legiunea o acordă trecutului şi eroilor ei. Şi cu atât mai mult acelor eroi care au participat la o mică luptă în Mexic, luptă devenită cea mai faimoasă din istoria Legiunii.

Deşi bătălia de la Camerone (1863) s-a aflat mereu în fruntea celor mai mari realizări ale Legiunii, motivele pentru care a devenit atât de importantă nu au fost evidențiate decât în anii 1920, când armata distrusă în război a fost reutilată. Această bătălie a devenit baza codului „Honneur et Fidélité” al noii Legiuni, pentru a-i face pe recruți să înțeleagă că Legiunea înseamnă curaj în fața nenorocirilor şi că eroii trebuie amintiți cu respect.

Worden a explicat semnificația acestei zile speciale, în care legionarii de pretutindeni îi omagiază pe eroii de la Camerone:

> Prima dată am auzit despre bătălia de la Camerone când prezentam armele pe locul de defilare de la Sidi-bel-Abbes. Atunci am văzut cum unul din veterani poartă cu respect mâna de lemn a Căpitanului Danjou[1], culeasă de pe câmpul de luptă. Nu am putut

---

[1] Căpitanul Jean Danjou era adjutant-major al Batalionului 1. Făcuse şcoala militară la Saint-Cyr şi devenise sublocotenent în Regimentul 51 Infanterie. A intrat în Legiune la cerere. Luptase în Kabylia, Crimeea şi la Magenta. Era decorat cu Legiunea de Onoare pentru faptele de bravură din Crimeea. În

să nu remarc că, în ciuda peticului negru ce acoperea lipsa unui ochi, lacrimile şiroiau pe obrajii veteranului.

30 aprilie este, din îndatorire dar şi din plăcere, ziua în care, an de an, se citeşte cu voce tare „Récit du Combat de Camerone", pentru ca toţi cei aflaţi pe terenul de defilare să-l poată auzi. După ceremonie, legionarii se adună la un banchet, iar apoi îşi pot petrece restul zilei după pofta inimii, eliberaţi de rigorile disciplinei.

În această zi este foarte puţin probabil ca un legionar să fie pedepsit pentru vreo încălcare a regulamentului, şi este tot atât de puţin probabil ca vreun legionar să se afle în arest pentru vreo infracţiune, în afară de crimă. Beţia nu a fost niciodată considerată în Legiune drept o abatere, atâta vreme cât soldatul îşi poate duce la capăt îndatoririle. Dar în această zi, chiar dacă un legionar ar cădea pe jos de beat, superiorii lui ar considera doar că „se odihneşte".

Cu toate acestea, simţul disciplinei este atât de prezent în fiecare legionar, încât toţi realizează că, la fel ca în povestea Cenuşăresei, şi această zi de sărbătoare se va încheia la miezul nopţii. Totodată, legionarii vor mai avea ocazia să observe că sergenţii au memorie de elefant. Şi că, pentru orice încălcare a conduitei pe 30 aprilie, fiecare plăteşte, chiar şi cu întârziere.

În fapt, Camerone este mai mult decât o simplă zi de sărbătoare. Este un crez al legionarilor de azi şi de ieri. Trebuie înțeles de ce această zi, şi nu alta, este cea mai aniversată în Legiune. De ce o mică bătălie care a avut loc la 30 aprilie 1863, în Mexic, într-un oraş de care nu a auzit nimeni, înseamnă atât pentru Legiune. Mai ales că este vorba despre o bătălie pierdută.

Problema este că această luptă a fost un exemplu grăitor despre ceea ce înseamnă Legiunea – „să nu capitulezi niciodată" – şi ce va însemna ea pe viitor. De aceea este celebrată cu atât respect.

Şi iată cum a început…

Cu doi ani înaintea bătăliei de la Camerone, noul preşedinte mexican, Benito Pablo Juarez, a încetat să mai plătească dobânda la datoriile pe care le avea țara sa. Regele Franței, Napoleon al III-lea, care tocmai cumpărase câteva din datoriile mexicane de la o bancă elvețiană, a comandat o acțiune militară pentru a-şi asigura

---

Kabylia, trăgând un foc de semnalizare, închizătorul puştii a explodat iar Danjou şi-a pierdut mâna stângă. A comandat una de lemn, de care se slujea perfect

investiția financiară. El a propus instalarea în Mexic a unui monarh-marionetă, şi anume Maximilian de Habsurg, fratele mai mic al Împăratului austriac Franz Iosef. În acest scop, Franța a trimis o armată formată din 3.000 de oameni pentru a-l susține. Francezii au fost însoțiți de contingente britanice şi spaniole, mai moderate şi lipsite de entuziasm.

Infanteria franceză a sosit în Mexic la începutul lui 1862, şi-a început înaintarea, dar a fost repede întoarsă înapoi, spre plaja pe care acostase. După lupte grele, britanicii şi spaniolii şi-au retras trupele, dar Napoleon al III-lea a refuzat să accepte umilința unei retrageri.

Până la sfârşitul aceluiaşi an, francezii trimiseseră 40.000 de oameni peste Atlantic, afundându-se din ce în ce mai adânc într-un război de gherilă. S-a considerat că armatele internaționale ale francezilor, britanicilor şi spaniolilor nu vor avea nevoie nici de Legiune, nici de metodele de luptă ale acesteia.

Armata franceză asediase Mexico City şi concentrase un număr mare de forțe la Puebla.

Legiunea, care lâncezea la Sidi-bel-Abbes, în Algeria, devenea neliniştită. Oamenii se plângeau că sunt folosiți ca simple forțe de poliție, sau ca muncitori în construcții. Ofițerii mai tineri, temându-se de conflicte şi de inactivitate, i-au scris lui Napoleon al III-lea, implorându-l să le permită participarea la „Afacerea Mexicană”. Aprobarea a sosit de la Paris în data de 19 ianuarie 1863.

Un regiment de marş, incluzând două batalioane de infanterie, o companie de bază şi o trupă de soldați, a plecat spre Mexic. Batalionul al treilea al Legiunii avea să rămână în Algeria, pentru a menține garnizoana şi a antrena noi recruți pentru Mexic.

Pe 9 februarie, puternicul contingent legionar format din 2.000 de soldați s-a îmbarcat la Oran. Erau 48 de ofițeri, 1.432 de legionari, diverse trupe de ajutor şi 8 bucătari de cazarmă.

Pe 28 martie, legionarii au sosit la Vera Cruz, la 250 de kilometri de Puebla – locul unde armata franceză se blocase în fața puternicei rezistențe locale. Aici, ei au fost nevoiți să constate că nu vor fi trimişi la luptă. Sarcina lor era să asigure securitatea liniilor franceze de aprovizionare, care se întindeau pe 120 de kilometri de teren mlăştinos tropical. Comandantul armatei franceze, Generalul Forey, nu a făcut un secret din decizia sa de a acorda Legiunii o

misiune de supraveghere. „Am preferat să îi pun pe străini, mai degrabă decât pe francezi, să păzească zona aceea insalubră”, scria el.

După cum aveau să descopere legionarii, nu mexicanii erau duşmanul lor, ci bolile. Malaria, febra galbenă, tifosul şi multe alte infecții necunoscute soldaților lor sanitari îi atacau pe nou-veniți.

În decurs de câteva săptămâni, boala îşi pusese amprenta pe Legiune. Într-o asemenea măsură, încât atunci când comandantul ei, Colonelul Jeanningros[1], a fost somat să-şi treacă trupele în revistă pentru a asigura protecția unui convoi, a întâmpinat dificultăți în adunarea acestora la Statul-Major.

Acel convoi era deosebit de important. Era vorba despre 6 vagoane trase de cai, pline cu arme grele, muniție, provizii, plus 3 milioane de franci în aur, destinați Generalului Forey, care se împotmolise la Puebla. Două zile mai târziu, pe 29 aprilie, un spion l-a informat pe Jeanningros că armata mexicană va face o ambuscadă pentru a-şi însuşi armele şi banii aflați în convoi.

Câteva batalioane mexicane de infanterie îşi ocupau deja pozițiile. Jeanningros a însărcinat Compania a 3-a din primul batalion să plece în recunoaştere pentru ca, eventual, să întâlnească convoiul sau să ia urma trupelor de ambuscadă. Compania arăta jalnic, aşa decimată de boală cum era. Din 120 de soldați câți fuseseră inițial, numai 62 mai erau pe picioare, şi între aceştia, nici un ofițer.

Unul din membrii gărzii personale a comandantului, Căpitanul Jean Danjou, s-a oferit voluntar să conducă Compania, şi lui i s-au alăturat doi locotenenți promovați pe loc – Vilain, care nu împlinise încă 30 de ani, şi un aspru sergent veteran, Maudet, care mai luptase în Crimeea şi Magenta. Între gradați se afla Caporalul Berg, care renunțase de bunăvoie la cariera de ofițer în armata franceză pentru a se înrola în Legiune, şi Caporalul Maine, care şi el părăsise armata obişnuită, pe când era sergent major, pentru că era de părere că numai în Legiune îşi va găsi adevărata vocație, aceea de luptător.

---

[1] Colonelul Jeanningros era în Legiune din 1862. De origine modestă, parcursese toate treptele militare, de la copil de trupă, la soldat, subofițer, ofițer şi colonel. Până în 1862 condusese Regimentul 43 Infanterie. Era popular printre legionari, datorită staturii sale gigantice şi renumelui de invincibil boxer.

Cu Căpitanul Danjou în frunte, cu nou-promovații ofițeri şi cu toboşarul Companiei, legionarul Lai, urmându-le paşii, soldații îşi începură marşul în aerul mai răcoros al nopții, îndreptându-se către Palo Verde. Aveau să ia doar o singură pauză, de cafea, la una din taberele Companiei de grenadieri a batalionului.

Danjou a grăbit pasul, şi în zori, trupele îşi croiau deja drum printre înălțimile şi trecătorile munților mexicani, bordate de copaci uscați. Căldura îi chinuia deja la 7 dimineața, când Danjou anunță oprirea. Se aflau în câmpia umedă din apropiere de Palo Verde.

Oamenii se aşezară pe pământul pârlit, obosiți şi încinşi. Din ranițele prăfuite se iviră gamelele, şi curând, aerul dimineții se umplu de mirosul cafelei. Danjou, un bărbat înalt, pătrățos, cu cioc, se plimba printre soldați, fluturându-şi din când în când cureluşa de piele prin care palma lui stângă, din lemn, era ataşată la antebraț.

Abia avură timp să-şi bea cafelele, când, de pe coama dealului din spatele lor, o santinelă raportă apropierea unui grup de călăreți dinspre direcția din care ei tocmai veniseră.

Danjou îşi chemă doi locotenenți şi ordonă Companiei să-şi strângă armele şi să o ia din loc. Porțiunea descoperită pe care se opriseră să se odihnească nu era locul potrivit pentru a-i întâmpina pe mexicani, şi hotărî să se întoarcă spre fermele părăginite de lângă Camerone, cu o jumătate de milă în urmă, pe unde trecuseră mai devreme. Nu au apucat să o facă. Năvala cavaleriei mexicane, focul gloanțelor îi ajunseră la mică distanță de ferme. Îşi ocupară locurile într-un stufăriş mic şi des. „Luați poziție de apărare”, ordonă Danjou. „Trageți numai la comandă!”

Mexicanii se împărțiseră în două escadroane, pentru a-i ataca pe legionari din două părți. S-au apropiat în marş dirijat şi, la 50 de metri, s-a dat ordinul de atac, iar mexicanii s-au năpustit în galop asupra legionarilor, cu săbiile strălucind în aer.

În aceeaşi clipă, Căpitanul Danjou urlă: „Trageți!”

Legionarii traseră prima salvă, şi aşteptară cea de-a doua comandă: „Trageți!” Încă şase salve nimeriră din plin cai şi călăreți.

Mexicanii suferiră pierderi însemnate, se opriră şi se îndepărtară.

Danjou zbieră din nou: „Trageți fără milă!”

Legionarii, cu un picior înainte şi cu capetele plecate, trăgeau

salvă după salvă în masa difuză de oameni şi cai.

În hărmălaia aceea, mexicanii se retraseră, surprinşi în mod clar de o atare rezistenţă. Legionarii avură astfel şansa de a se ascunde într-o plantaţie, la marginea drumului, părăsindu-şi morţii şi lăsând să fugă catârii încărcaţi cu provizii.

În cincisprezece minute, Danjou, cei doi ofiţeri şi patruzeci şi şase de legionari ajunseră la o fermă înconjurată de ziduri de piatră. Porţile mari, din lemn şubred, fură imediat închise şi baricadate cu căpriori. Danjou îşi răspândi oamenii în punctele strategice ale clădirii, unii la ferestre, alţii înăuntrul şi deasupra grajdului, iar cei mai mulţi în jurul zidurilor ce împrejmuiau clădirea. Un alt veteran al Legiunii, un sergent polonez pe nume Morzycki, se căţără pe cel mai înalt punct al acoperişului şi reveni cu vestea că „suntem înconjuraţi de sute de mexicani”.

Între timp, un soldat de cavalerie ajunse în tabăra infanteriei mexicane, aflate sub comanda Colonelului Milan.

El ordonă celor trei batalioane ale sale să o ia din loc şi să se îndrepte către locul de desfăşurare a luptelor. Sub un soare arzător, cavaleria mexicană mai reduse din ritmul bătăliei, folosind trăgători de elită sau atacând punctele mai slabe ale apărării legionare.

Lupta continuă vreme de două ore, fără nici o schimbare de situaţie, până când, la 9.30, mexicanii ridicară steagul alb şi îl trimiseră la poarta plantaţiei pe Locotenentul Ramon Laine. Acesta trebuia să le ofere legionarilor o capitulare onorabilă, pentru a pune capăt măcelului.

„Suntem 2.000, şi mai vin şi alţii”, spuse locotenentul. „Vă garantăm siguranţă în calitate de prizonieri de război.”

Danjou îl trimise înapoi.

Până la 11.00 mai pierduse încă 12 oameni. La fiecare sfert de oră, Danjou se târa în patru labe de-a lungul liniei de apărare şi vorbea cu oamenii săi. Îi puse pe toţi să jure că vor lupta până la moarte. Unul câte unul, jurară toţi...

La 11.30, Danjou fu împuşcat în gât. Locotenentul Vilain îi luă sabia şi medaliile. Era acum comandantul ultimilor treizeci şi doi de oameni din companie care mai erau în stare să lupte.

Pe la 12.00, legionarii auziră goarne şi tobe. Pentru moment crezură că propriul lor regiment le venise în ajutor. Speranţele le fură iute spulberate, când încă 1.000 de mexicani apărură la

orizont, ca să susțină convoiul.

La ora 14.00, Locotenentul Vilain fu împuşcat şi muri pe loc.

Maudet preluă comanda.

Căldura devenise insuportabilă, nu mai aveau mâncare şi băutură, iar muniția se împuțina. Se luptau de nouă ore, şi nu mai mâncaseră nimic din ziua precedentă. Legionarii rămaşi în viață ascultară ordinele lui Maudet şi continuară să lupte, cu fețele înnegrite de praf de puşcă, împiedicându-se de cadavre. Numărul morților creştea pe măsură ce trecea vremea, iar înspre ora 16.00, mexicanii, ale căror pierderi omeneşti ajunseseră la 280, dădură foc staulului şi paielor. Colonelul mexican, Milan, le ținu oamenilor săi un discurs despre mândria națională, şi îşi trimise propria infanterie, dotată cu carabine moderne americane, să atace din nou plantația şi să o incendieze din toate părțile.

Morzycki, împreună cu alți trei legionari, fură împuşcați pe acoperişul grajdului. În jurul orei 17.00, mai rămăseseră în picioare numai Locotenentul Maudet, Caporalul Maine şi trei legionari: Wenzel, Catteau şi Constantin. S-au mai luptat încă un sfert de oră, printre ruinele fumegânde ale şopronului.

Când fiecare dintre ei mai avea numai un rând de gloanțe rămase, Maudet dădu semnalul.

Ultimele minute, povestite de Caporalul Maine, au rămas în arhivele Legiunii:

> „Reuşisem să ţinem duşmanul la distanţă, dar nu mai puteam rezista, pentru că loviturile noastre slăbiseră. Era şase după-amiază, şi noi ne luptam din zori. Locotenentul strigă: «Pregătiţi, foc!», iar noi am tras ultimele cinci gloanţe, şi cu el în fruntea noastră, ne-am aruncat înainte, atacând la baionetă. Am fost întâmpinaţi de o rafală cumplită de gloanţe. Catteau s-a aruncat în faţa ofiţerului, pentru a-i face scut cu trupul său, şi a fost străpuns de 19 gloanţe. În ciuda devotamentului lui Catteau, Locotenentul Maudet a fost ucis cu două focuri de armă. Wenzel căzu, împuşcat în umăr, dar se ridică imediat. Acum nu mai eram decât trei: Wenzel, Constantin şi cu mine.
>
> Ne pregăteam să sărim peste trupul locotenentului şi să atacăm, când mexicanii ne-au încercuit şi şi-au îndreptat baionetele spre piepturile noastre. Credeam că până aici ne-a fost, însă un ofiţer mai vârstnic, aflat în primul rând de soldaţi, le-a ordonat să se

oprească şi, cu o mişcare rapidă de sabie, le-a ridicat baionetele cu care ne ameninţau.

«Acum vă veţi preda», ne spuse. I-am răspuns: «Ne predăm, dacă ne lăsaţi armele şi îl trataţi pe locotenentul nostru, care este rănit»".

A fost de acord; mi-a oferit braţul său şi l-a întins pe celălalt să îl ajute pe Wenzel. Pentru locotenent au adus o targă."

Colonelul de infanterie care a salvat viețile ultimilor trei legionari se numea Cambas. El îi duse pe Maine şi pe ceilalți doi, ca pe nişte persoane importante, la comandantul său, Colonelul Milan, care rosti celebra frază: „Aceştia nu sunt oameni, ci diavoli!" [1]

Mexicanii plecară. Pe plantație se mai aflau încă douăzeci de legionari răniți, dar unii dintre ei atât de grav, încât nu au supraviețuit mult.

În timpul acesta, zvonuri vagi despre lupta de la Camerone au ajuns la Jeanningros, colonelul Legiunii. În dimineața următoare, Jeanningros, însoțit de o coloană de marş, a pornit în căutarea companiei pierdute. După douăzeci de mile, au găsit locul luptei, care fusese curățat de mexicani. Numai cadavrele zăceau dezbrăcate, într-un şanț.

Abia după două zile s-a putut întoarce Jeanningros să înmormânteze conform convenției legionare pe cei morți, sau cel puțin ce mai rămăsese din ei, după ce vulturii şi coioții se înfruptaseră din plin.

Obiectul pe care nimeni nu-l observase, şi care rămăsese neatins de animale, era mâna de lemn a căpitanului Danjou. A fost descoperită din întâmplare, de un fermier din zonă care, dându-şi seama de potențiala ei valoare, a oferit-o Legiunii doi ani mai târziu, pentru cincizeci de piaştri. După îndelungi negocieri în scris, suma a fost plătită, şi mâna s-a întors la Cartierul General al Legiunii de la Sidi-bel-Abbes, pentru a-şi ocupa cu mândrie locul din Sala de Onoare.

Au mai fost multe bătălii care au atins recordul de luptă al Legiunii în aventura mexicană şi, dintre ele, câteva au avut rezultate la fel de sângeroase.

Legiunea a rămas în Mexic până în 1870, dar poveştile bătăliilor

---

[1] În spaniolă: „Pero, no son hombres, son demonios!"

câştigate au fost umbrite de slăbirea reputației ei, de căderile politice şi de pierderile pe care Franța le-a suferit în acest război dezastruos. „Mexicane Affaire” a costat 250 de milioane de franci şi 7.000 de vieți omeneşti. Napoleon al III-lea, înnebunit şi căzut psihic, nu a mai putut îndura. Americanii, care de-abia scăpaseră de războiul lor de secesiune, nu erau prea încântați de ideea de a-i avea pe francezi în coaste, şi îl susțineau deja pe fugarul preşedinte mexican Juarez, furnizându-i armament modern.

Napoleon al III-lea ordonă retragerea ultimilor săi 28.000 de oameni din Mexic. În opt săptămâni se aflau cu toții pe drumul spre casă, dar nu au fost primiți cu căldura şi ceremonialul obişnuit cu care Franța îşi întâmpina în mod normal soldații întorşi din război.

Cel care ar fi trebuit să fie monarhul Mexicului, Maximilian de Habsburg, nu se afla printre ei. Fusese capturat de opoziție şi ucis de un pluton de execuție. Tânăra sa soție, Împărăteasa Carlotta, care se întorsese în Franța pentru a cere suplimentarea trupelor franceze în Mexic, a căzut într-o stare de depresie totală atunci când a aflat vestea. Ea şi-a petrecut restul vieții într-un ospiciu.

Aşa s-a încheiat turul Legiunii în Mexic. Un dezastru din toate punctele de vedere, dar şi punctul de pornire al propriei sale versiuni de „aducere aminte”.[1]

III

1870: FRANŢA, 1883: INDOCHINA, 1894: DAHOMEY

---

[1] Groapa comună a legionarilor căzuți la Camerone este acoperită cu o placă pe care scrie: „Au fost aici mai puțin de 60, în fața unei armate întregi care i-a strivit prin însăşi masa ei. Viața, mai degrabă decât curajul, i-a părăsit pe aceşti soldați francezi la 30 aprilie 1863.”

„Decretul care interzicea folosirea Legiunii în interiorul graniţelor Franţei continentale a fost anulat. Armata franceză fiind categoric înfrântă, cele patru batalioane ale Legiunii au fost trimise la luptă”

Legionarii s-au întors zdrențuiți şi disperați, dar Legiunii începuse să i se ducă vestea. Istorisirea isprăvilor sale înfățișa Legiunea ca pe o dură şi misterioasă forță de luptă, formată, chipurile, din vagabonzi şi criminali. Franța nu a întâmpinat cu prea mare pompă reîntoarcerea trupelor sale din Mexic şi nu a acordat o atenție deosebită nici Legiunii. Costisitoarea aventură se sfârşise dezonorant pentru francezi. Legiunea însăşi suferise din greu. Fără a mai pune la socoteală dezbaterile, în campania mexicană muriseră 2.000 de ofițeri şi soldați, din care 1.500 răpuşi de boală. În ciuda prăpădului de la Camerone, pierderile omeneşti suferite de Legiune în luptă erau cele mai mici din toată armata franceză; şi printre militari, Legiunea era un fel de țap ispăşitor.

Legionarii s-au întors în Algeria pentru a descoperi aici o țară răvăşită de sărăcie, foamete şi tifos. În câteva luni, Legiunea a fost forțată să-şi reducă efectivele de la cinci mii la trei mii de oameni.

Peste o mie de străini, ale căror contracte se încheiaseră, au fost trimişi acasă. Cei care au rămas au fost împărțiți în unități mici şi trimişi în posturi de gardă îndepărtate, de-a lungul coastei şi până în Sahara, deşi băştinaşii nu păreau dispuşi să înceapă vreo luptă.

Aici, legionarii s-au îndeletnicit cu construcția drumurilor şi a noilor tabere, dar au suferit rău din cauza oboselii, a bolilor şi a mâncării proaste, mai ales în posturile care, aflate la mare distanță, nu puteau fi aprovizionate corespunzător.

Apoi, Legiunea a fost decimată de o epidemie de holeră, care a izbucnit în chiar anul întoarcerii ei în Algeria. Până la sfârşitul lui decembrie, inspectorii militari au raportat numeroase cazuri de beție în rândul soldaților, care, beneficiind de o soldă mult prea mică într-o zonă scumpă, îşi vindeau echipamentul pentru a-şi putea cumpăra băutură.

Luptele intermitente cu arabii şi nevoia de a asigura protecția colonizatorilor au adus pentru legionari lungi marşuri în care trebuiau să ia urma bandelor rebele, cu precădere ale acelora situate în vecinătatea Marocului. În zone atât de îndepărtate, şi fără proviziile necesare, legionarii cădeau victime bolilor şi oboselii.

O companie care mărşăluia spre Gerysville ajunsese să sufere de foame într-atât încât 19 dintre soldați s-au sinucis, iar un ofițer care a dezertat a fost prins de o bandă de arabi şi torturat până a murit.

Izbucnirea războiului franco-prusac, în iulie 1870, i-a făcut să spere în posibilitatea unei călătorii, dar în prima fază aveau să fie dezamăgiți. Decretul din 1831 interzicea Legiunii să lupte în Franța continentală şi, pe deasupra, o mare parte dintre legionari şi gradați proveneau din statele germanice. Astfel că două batalioane ale Legiunii au fost trimise să înlocuiască infanteria franceză într-un loc dezolant, numit de arabi „El Hasaiba”, adică „Locul osândiților”.

Era o regiune infestată cu malarie, unde îşi pierduseră mulți infanterişti francezi viețile; iar legionarii aveau să-i urmeze la cimitir, cât de curând.

Marşul copleşitor al nemților prin teritoriul francez a adus o schimbare bruscă, deşi temporară, a regulilor. Decretul care interzicea folosirea Legiunii în interiorul granițelor continentale ale Franței a fost anulat. Armata franceză fiind atacată puternic şi chiar învinsă categoric în câteva puncte-cheie, între care Sedan şi Metz, două din cele patru batalioane ale Legiunii au fost trimise la luptă, sosind în Franța la mijlocul lunii septembrie.

Legionarii de origine germană au rămas în Algeria, ca trupe de garnizoană.

Un batalion compus din 1.350 de voluntari cu forțe proaspete a mai fost înființat la Tours şi a intrat în luptă la Orléans, împreună cu cel de-al 5-lea batalion, ca „Regimentul străin”. Au întâmpinat o rezistență acerbă, căreia i-au făcut față cu brio, până când structura de comandă a clacat. Nefiind informați asupra unui ordin de retragere, un mare număr dintre legionari au continuat să lupte în fața puternicei opoziții bavareze, până când aproape două treimi au fost răpuşi; bilanțul a fost de 580 de morți şi răniți, şi 253 de prizonieri.

În octombrie 1870, situația devenise disperată în Franța. Napoleon al III-lea fugise în Anglia şi un consiliu revoluționar din Paris anunțase apariția celei de-a Treia Republici. Era prea târziu pentru a mai salva situația cumplită în care se afla Franța. Armatele nemțeşti înconjurau deja Parisul, îndreptându-se spre sud, şi curând noul guvern debarca la Versailles.

Legiunea mai suferi un rând de pierderi la Orléans, atât de însemnate, încât din rămăşiţele a trei batalioane abia se formă un singur batalion de marş. Mulţi dintre legionari, frânţi de oboseală şi înfometaţi, muriră pur şi simplu, după câteva nopţi consecutive petrecute în condiţii jalnice, fără adăpost şi mâncare. O lună mai târziu, Franţa capitulă, umilită de armata prusacă, şi căzu de acord asupra unui armistiţiu...

Legiunea oferea ajutor liniilor franceze aflate în est. În ciuda negocierilor de pace, luptele au mai continuat încă aproximativ o lună, antrenând alte pierderi omeneşti. Puterea le-a fost însă suplimentată cu tineri recruţi, în general din Britania, şi mai târziu cu un mare număr de soldaţi din două regimente franceze de infanterie.

Odată ajunşi la Versailles, la începutul lui aprilie, soldaţii au fost imediat trimişi la Paris, să înăbuşe insurecţia comunarzilor, care ţineau piept invadatorilor germani şi armatei noii Republici Franceze.

Acesta a fost un episod controversat al istoriei Parisului, unul de care Legiunea a încercat să se dezică, deşi o sută de ani mai târziu legionarii încă mai erau învinovăţiţi pentru atrocităţile care au fost comise la înlăturarea asediului. Comunarzii, de asemenea cunoscuţi sub numele de „federali”, se aflau pe baricade, înconjurând oraşul cu trăgători de elită şi tunuri. Au reuşit să ţină, vreme de câteva zile, la distanţă armata franceză şi implicit Legiunea. Treptat, trupele guvernamentale îşi croiau drum prin îngrozitorul măcel, a cărui principală victimă erau comunarzii.

Soldaţii înaintau fără milă, şi mai bine de douăzeci de mii de parizieni fură ucişi, mulţi executaţi rapid, la grămadă, în vreme ce alţii fură împuşcaţi câte unul, pe măsură ce armata lua baricadele cu asalt. Nenumăraţi comunarzi au fost răniţi. Legiunea a fost învinovăţită pentru tactica de luptă mai puţin ortodoxă, probată întâia oară în luptele cu Abd El-Kader, în Algeria. Un secol mai târziu, la mijlocul anilor 1970, Partidul Comunist din Franţa încă îi mai admonesta pe cei pe care îi numea mercenarii Legiunii Străine, pentru rolul lor în suprimarea comunarzilor. În general, istoricii ţin să remarce că majoritatea crimelor au fost făcute de francezi, fie ei soldaţi în armata obişnuită, fie membri ai Legiunii.

În acelaşi timp, era destulă activitate în Algeria, cât să-i ţină

ocupați pe legionari, iar pe la mijlocul anilor 1870, Legiunea a fost reîmpărțită în 58 de batalioane de companie.

Franța mai începuse şi colonizarea Indochinei, iar spre finalul secolului al XIX-lea intenționa să se alăture companiei britanice în Orientul Îndepărtat. Francezii s-au concentrat asupra zonei ce reprezintă Vietnamul de astăzi, care atunci cuprindea teritoriile istorice Tonkin şi Annam. În 1858, lansară o misiune marină de bombardare la Da Nang, în chip de pedeapsă pentru persecutarea misionarilor romano-catolici, şi un an mai târziu pătrunseră în Saigon. Nerăbdătoare să câştige controlul absolut asupra unei regiuni propice exploatării, Camera Deputaților din Franța alocă cinci milioane şi jumătate de franci pentru a trimite trei mii de oameni să cucerească ce mai rămăsese din Vietnam.

Colonelul Legiunii François de Négrier a fost promovat la rangul de brigadier general în armata franceză, pentru a i se încredința conducerea corpului expediționar. El avu grijă ca Legiunea să îl însoțească, asigurându-şi astfel prezența în Orientul Îndepărtat pentru anii ce aveau să urmeze.

Însuşi de Négrier i-a întâmpinat pe legionari la Haiphong, în 27 septembrie 1883, cu veşti îmbucurătoare: „Voi, legionarii, sunteți soldați ca să muriți, iar eu vă trimit acolo unde puteți muri”. Nu era nici o exagerare în asta, iar legionarii s-au conformat.

Urmau să întâlnească un adversar teribil: Drapelele Negre, care erau nişte bande de mercenari tocmite de regele Annamului şi plătite de armata chineză.

Aceştia, ca şi succesorii lor de la Viet-minh, nu erau adunătura pe care şi-o imaginau francezii, iar garnizoana franceză care inițial cuprindea 3.000 de suflete, în 1883, deveni o forță armată de 40.000 de militari în toamna lui 1885.

Legiunea a intrat în acțiune în momentul în care a trebuit să ajute Marina franceză să îi anihileze pe mercenari în două centre: la Son Tay şi Bac Ninh... La 16 decembrie, infanteriştii marini nu reuşeau să cucerească fortăreața de la Son Tay, în fața unui duşman care le era mult superior din punct de vedere numeric. Generalul de Négrier apelă la legionari, care şi ei considerară că baricada este de netrecut, până când Caporalul Minaert, un bărbat masiv, de origine belgiană, se năpusti înainte, mânuind o bardă, înşfăcă drapelul negru al mercenarilor şi, strigând „Vive la Légion”,

sări peste un şanț cu apă, urmat de colegii săi şi, împreună, reuşiră să-şi croiască loc printr-o gaură în zid.

Chinezii, atât de surprinşi de priveliştea uluitoare ce li se înfățişa, se împrăştiară şi o rupseră la fugă chiar înspre baionetele legionarilor.

Mai târziu, comandantul îl premie pe caporal cu „Medalia Militară”, spunându-i: „Dacă ai fi strigat: «Trăiască Franța», ai fi primit Legiunea de Onoare”…

Printre legionari se afla şi un tânăr sergent, Edward Husband, care era născut în Franța, din tată englez şi mamă franțuzoaică, dar care fusese crescut în Anglia. Husband se înrolă în Legiunea Străină la 18 ani, şi după un serviciu de 5 ani, îşi reînnoi contractul pentru încă cinci.

În consecință fu imediat promovat, astfel că la vârsta de 23 de ani se trezi că este cel mai tânăr sergent major din Legiune, grad dobândit în mare parte datorită lui de Négrier.

În ultima săptămână a lui ianuarie 1884, după lupte neîntrerupte şi confruntări corp la corp cu Drapelele Negre, Sergentul major Husband se afla la Tuyen Quang, o mică garnizoană fortificată situată la şaptezeci şi cinci de mile distanță de Hanoi. Garnizoana era practic înconjurată de junglă, cu excepția părții de est, care se afla la 100 de metri de malul râului Claire. Husband era subofițerul cu gradul cel mai mare, iar trupele lui reuneau soldați din companiile a treia şi a patra legionară, sub comanda Maiorului Marc Edmond Dominé.

Rolul lor aici era să-i ajute pe cei 200 de soldați francezi însărcinați cu construcția fortăreței, care măsura aproximativ 300 m^2. Abia se instalară legionarii, când o grupă de şoc a Drapelelor Negre răsări dintre copaci şi asedie fortăreața. În ziua următoare sosiră mai mulți, şi, conform însemnărilor Legiunii, cei 517 francezi aflați în fort erau în curând atacați de 20.000 de Drapele Negre.

Vreme de trei săptămâni puținii oameni ai Legiunii respinseră numeroase atacuri. Uneori se angajau în lupte corp la corp, iar noaptea, legionarii se strecurau afară şi minau tabăra duşmanului. Şi Drapelele Negre făceau acelaşi lucru, astfel că, uneori, soldații din cele două tabere se întâlneau pe traseu şi erau forțați să se lupte.

În dimineața de 13 februarie, o explozie uriaşă provocată de

Drapele aruncă în aer o parte din colțul de sud-vest al fortului, ucigând cinci legionari care se aflau la posturile lor, existente în fiecare colț al clădirii. Sergentul major Husband şi plutonul său se năpustiră spre spărtura fumegândă şi le ținură piept hoardelor de mercenari care se pregăteau să năvălească în fort. Cu puşti, baionete, cuțite şi chiar cu picioarele, legionarii luptară până când reuşiră să-i respingă pe invadatori. O dată cu sosirea zorilor, Husband şi ai lui realizară că această confruntare durase peste 5 ore. Dar lupta continuă încă o săptămână; chinezii îşi mai reduseseră din forța de atac, fiind presați în alte părți, dar încă acordau multă atenție şi garnizoanei legionare aflate în declin. La 20 februarie, Husband fu rănit la coapsă.

Apoi, în zid fu făcută o altă spărtură, de data aceasta explozia ucigându-l pe Căpitanul Moulinay şi pe alți 12 legionari, cauzând totodată rănirea şi orbirea a încă 30 de legionari, care zăceau la podea blestemându-şi zilele şi pe chinezi.

Căpitanul Catelin îi luă pe Husband, pe Sergentul Camps şi încă o mână de legionari să astupe spărtura, năpustindu-se cu ură asupra duşmanului, la vederea camarazilor răniți. Violența atacurilor lor la baionetă îi ținu încă o dată pe duşmani la distanță, în ciuda inferiorității numerice. Zi şi noapte, garnizoana continua să respingă atacurile, deşi pe lângă spărturile făcute în zidul fortului, obuzele care cădeau ciorchine, cu o ritmicitate nezdruncinată, ofereau o imagine dezolantă.

Garnizoana rămăsese şi fără mâncare, şi la 26 februarie avu loc o altă nenorocire – un proiectil chinezesc ateriză printre ultimele butoaie cu vin.

Acestui atac îi urmară încă vreo 6 explozii în diferite părți ale fortăreței şi, din nou, în colțul sud-vestic. Husband, încă şchiopătând din cauza rănii, îşi conduse ultimii subalterni într-un nou atac, trăgând pe cât de repede puteau să-şi încarce pistoalele.

Cu puțin înaintea începerii luptei corp la corp, Husband căzu, rănit din nou. Păzindu-l pe el, legionarii evitară atacul. Husband se scutură şi încercă să se ridice, dar descoperi că cea de-a doua rană fusese făcută de un glonț care-i pătrunsese, prin bandaj, în coapsa rănită anterior.

La începutul lui martie, legionarii se aflau la ananghie. Comandantul lor fusese ucis, şi mai aveau doar 180 de puşti în

stare de funcționare, pentru a apăra aproape 100 m de zid, din care mare parte fusese aruncată în aer de obuzele chinezești. La 1 martie, legionarii auziră focuri de armă, dar în acea zi nu fură atacați. În dimineața următoare constatară că nu mai era nici urmă de chinez în jur. Motivul nu întârzie să se lase cunoscut. În acea după-amiază, o coloană de ajutor a armatei franceze care părăsise Lang Son la 16 februarie sosi, în sfârșit.

Pe măsură ce se apropiau de garnizoană, soldaților li se înfățișa o scenă de cumplită dezolare și ruină: 6 mile de tranșee pline cu rămășițele a mii de soldați, un peisaj distrus și răscolit. În depărtare, fortul dărăpănat era înconjurat de cadavre putrezite de luptători din ambele tabere, care răspândeau o duhoare ce-i făcu pe cei mai tineri soldați să se îngrețoșeze, pe măsură ce se apropiau. Deasupra fortăreței înseși plutea o liniște sinistră.

Comandantul companiei franceze ordonase trimiterea de semnale către fort, pe măsură ce coloana se apropia de Tuyen Quang. Se spune că, după aproape o jumătate de oră, legionarii nu apăruseră încă.

Comandantul francez îl întrebă pe căpitanul său de ce legionarii se mai aflau încă înăuntru. Acesta răspunse: „I-am mai văzut eu pe diavolii ăștia. Fac curățenie”. Când francezii nu mai aveau decât 100 de iarzi până la fort, porțile fură date în lături și un gornist și un toboșar, citind „Le Boudin", ieșiră în fruntea legionarilor rămași, îmbrăcați cu cele mai arătoase uniforme pe care le putuseră găsi.

Doar 187 de legionari mai erau în picioare, deși nici unul nu scăpase fără vreo rană. Sergentul major Husband, care se afla în fruntea lor, avu parte de o carieră militară strălucitoare în armata franceză, și a devenit unicul membru britanic al Legiunii Străine care a dobândit rangul de general în armata franceză.

Ca și în Mexic, pierderile Legiunii în primele confruntări din Indochina nu au fost provocate de lupte, fie ele câștigate sau pierdute.

Din 1887 până în 1909, numărul legionarilor morți de holeră, malarie și dizenterie ajunsese la 2.700. Trupurile lor erau adesea îngropate în mlaștinile sau junglele în care muriseră. Mulți dintre cei care au supraviețuit acelor boli au fost atât de marcați de ele, încât au trebuit să fie trecuți în rezervă.

În ciuda acestor neplăceri, legionarii au reușit să stabilească cu

localnicii din Indochina raporturi pe care nu le aveau cu populația algeriană. Prietenia sătenilor nu izvora din bunătatea inimilor lor; toată lumea avea de profitat de pe urma comerțului cu garnizoanele.

Prostituția a devenit o industrie înfloritoare, şi majoritatea legionarilor aveau câte o amantă, „congai”, adică o tânără fată dintr-un sat apropiat. O altă industrie țărănească ce prospera era producerea opiumului. Localnicii care comercializau opiumul făceau afaceri profitabile cu soldații. O pipă costa câțiva penny şi puțini ascultau sfatul comandanților de a se feri de drog. Pentru cei care scăpaseră fără dependență de drog, fără holeră sau boli venerice, Indochina era un loc la care să se gândească nostalgic.

> Pentru mine, nota ofiţerului de marină L. Huguet, după serviciul militar efectuat în 1885, acele momente sunt de neuitat... un peisaj incomparabil... lumina difuză a lunii, strălucind printre palmieri... murmurul continuu al insectelor în atmosfera adormită, în care arborii transparenţi păreau suspendaţi în aer...

Colegii săi mai puțin boemi ar fi pus această descriere pe seama febrei. Alt legionar însă, care remarcase atât frumusețea, cât şi pericolele vieții în Vietnam a fost Charles Martyn, fost ofițer într-un regiment de husari, înscris în Legiune sub numele de Fred Brown. Acesta fusese trimis în Indochina în 1889, şi deşi în Tonkin războiul împotriva împăratului Chinei luase sfârşit, încăierările sângeroase cu Drapelele Negre continuau în satele frumoase de la țară.

Descrierea vie pe care Martyn a făcut-o luptelor crunte din jungla deasă şi pitorească ar fi trebuit să fie citită de generalii armatelor care au fost, de-a lungul vremii, implicate în conflictele din regiune.

Legionarii, scria el, asudați de boală şi de greutatea uniformelor lor de flanelă, trebuiau să-şi croiască drum cu săbiile prin jungla plină de flori.

> ...Imaginaţi-vă flori ca geranium şi fucsia înalte de 30 de picioare, şi trunchiuri de copaci de două ori mai groase decât trupul unui om... Imaginaţi-vă ce ar însemna multiplicarea de sute de mii de ori a aromei unei grădini de flori, plantată cu arbuşti, mixandre, garoafe şi alte flori cu miros dulceag. Imaginaţi-vă copaci gigantici...

palmieri, bananieri, magnolii, sau orice alţi arbori tropicali de care n-aţi mai auzit niciodată... încărcaţi cu iederă şi alte plante căţărătoare, înfăţişând un amalgam glorios de mirosuri şi culori...

Printre aceşti munți de vegetație trebuiau legionarii să-şi croiască drum, pentru a da de urma alunecoaselor bande ale Drapelelor Negre. Descrierile poetice nu fac casă bună cu realitățile vieții legionare, mai ales în Indochina, unde încă din prima zi, se creasе o reputație de nereguli sociale, faimă păstrată şi în secolul nostru. După eşecul armatei franceze, s-a ordonat retragerea din oraşul Lang Son. Locotenent-Colonelul Herbinger îi instrui pe legionari să-şi distrugă artileria, armele, muniția, mâncarea... tot ce nu putea fi cărat în spinare.

În acea noapte, aproape plângând la gândul că trebuie să renunțe la butoiaşele cu vin proaspăt şi tafia, la lăzile cu carne şi biscuiți, la haine şi cizme noi, legionarii trebuiră să-şi urmeze misiunea, „lăsând în urmă o incredibilă imagine a dezastrului". Când le veni rândul butoaielor cu vin, legionarii nu rezistară. Decât să le deşerte, ei încercară să le bea. Majoritatea intrară în comă alcoolică, urmare a primei lor beții de proporții. În dimineața următoare, mare parte dintre ei erau complet imobilizați din cauza băuturii. Herbinger ordonă ca aceştia să fie deposedați de haine şi armament, şi lăsați unde se aflau.

Colonelul era atât de hotărât să scape de bagajul nefolositor, încât inclusiv sipetul care conținea 600.000 de franci din banii brigăzii fu aruncat în râu, împreună cu armamentul de prisos.

Adus în fața Curții marțiale pentru acuzația de a fi dezonorat armata franceză, Herbinger a explicat că nu a vrut să împartă banii între soldați, deoarece erau deja prea încărcați, sau ar fi cheltuit banii pe băutură. În afară de asta, mai spuse el, majoritatea erau deja beți.

Menținerea prezenței Legiunii în Indochina a însemnat o creştere a numărului de recruți pentru forturile din Algeria. Legiunea mai era solicitată şi pentru alte acțiuni militare, stabilind un model care avea să fie urmat până la începutul primului război mondial. Uriaşul continent african, care avea să devină teatrul multor acțiuni ale Legiunii, fu şi el deschis de ambițiile civililor şi

militarilor.[1]

În Dahomey, legionarii s-au confruntat cu războinicii din armata Regelui Gezo – amazoanele – femei care erau considerate a fi trupele de elită ale regelui. Uniformele lor constau din fuste groase prinse cu cingători de cartuşe. Sânii le erau goi. Amintiri de luptă, cum ar fi oase umane şi cranii, le erau atârnate la brâu.

Armata franceză le întâlnise prima dată pe amazoanele africane în 1851, când în jur de 2.000 de femei se năpustiseră urlând asupra soldaților, pe când armata pătrundea pe teritoriul țării. Patruzeci de ani mai târziu, în septembrie 1894, amazoanele se pregăteau de o nouă confruntare cu francezii. Două batalioane de legionari se treziră în linia întâi, printre ei aflându-se şi englezul Charles Martyn, însănătoşit acum după „febra apei negre”, boala contractată în Indochina. Martyn se afla acum într-un peisaj luxuriant, presărat cu arbuşti deşi, dar şi de mlaştină, aici, în Dahomey. Legionarii locuiau în sălbăticie, omorau animale sălbatice şi străbăteau la pas întreaga țară, din Porto Novo până la Golful Guineei.

Nu aveau asupra lor decât armele şi 150 de rânduri de muniție de persoană, dar în căldura înăbuşitoare, coloana călătorea cu mai puțin de două mile pe oră, croindu-şi drum printre tufişurile dese sau străbătând mlaştini infestate de insecte.

În zorii zilei de 19 septembrie, legionarii avură prima întâlnire cu populația din Dahomey, care, în număr de 5.000, dublu față de francezi, porni atacul. Tabăra Legiunii tocmai se punea în mişcare în momentul atacului. Oamenii alergau bezmetic în maieuri şi în chiloți, înşfăcându-şi puştile. Charles Martyn descrie scena:

> De-abia vedeam în ce trăgeam… Încărcăm puştile cât de repede puteam şi trăgeam în nişte umbre negre, pe care apoi le vedeam căzând ca porumbul sub loviturile secerei… Atunci am lansat ofensiva… înfigându-ne baionetele în trupurile lor până la plăsele, într-un ritm înnebunitor; apoi îi împingeam la o parte, pentru a face loc unui alt adversar. Ne mişcam ca nişte fermieri care întorc fânul

---

[1] În 1892, Legiunea se afla în Timbuktu, Senegal, apoi în Dahomey, în Africa de Vest, în apropiere de granița vestică a Nigeriei şi de colonia franceză Togo. Guvernările succesive îşi văzură împlinit visul de a-şi exercita influența franceză asupra continentului african, deşi nu fără a întâmpina opoziția băştinaşilor.

cu furca, până când ajunserăm să ne căţărăm peste morţi şi răniţi pentru a ajunge la duşmanii încă în viaţă.

Cu toate acestea, băştinaşii nu puteau fugi, pentru că marea masă de oameni din spatele lor îi împingea înspre baionetele noastre. A fost un măcel cumplit...

Pământul era acoperit cu cadavre negre, şi masacrul încă nu se sfârşise. Printre leşurile războinicilor, se aflau zeci de răniți. Legiunea nu avea posibilități nici să-i trateze, nici să-i țină prizonieri, aşa că fură lăsați să zacă acolo în continuare, aşa cum se proceda de obicei.

Coloana îşi continua drumul spre nord, fiind nevoită să ducă mai multe lupte cu grupuri mărunte de războinici. Prima întâlnire a legionarilor cu amazoanele a avut loc la 4 octombrie, în vreme ce tocmai se implicau într-o luptă pe care armata franceză o ducea cu băştinaşii.

Atacurile erau deseori conduse de amazoane, ale căror lovituri erau precedate de un dans erotic al morții. Martyn nota următoarele:

Uniforma lor consta dintr-un fel de fustă petrecută, din bumbac albastru... veşmântul abia le ajungea până la genunchi. Era prins în talie cu o curea de piele, de care erau ataşate săculeţele cu cartuşe. Partea superioară a trupurilor lor era goală, dar capul le era acoperit cu un fes cochet de culoare roz, în care era înfiptă o pană de vultur... Erau de departe cei mai buni luptători din armata băştinaşilor... se luptau ca demonii dezlănţuiţi.

În această bătălie, la Dogba, forța Legiunii se dovedi din nou superioară din punct de vedere al dotărilor militare. Printre morți şi răniți se aflau şi multe amazoane, unele foarte tinere. Celelalte femei fugiră, şi, spre sfârşitul lui 1894, Dahomey capitulă în fața noilor săi conducători colonizatori.

Din nou fu Legiunea lovită sever de boală şi de oboseala acumulată de-a lungul marşului, care durase 4 luni. Aproape o treime din oamenii ei căzuseră la datorie.

IV

RECRUŢI ÎNLĂCRIMAŢI

„Instrucţia era sadică şi brutală, fără nici un dubiu. Şi, ca atâtea alte aspecte ale vieţii în Legiune, odată adoptată, devenea acceptată ca tradiţie a organizaţiei”

Mitul şi misterul au luat naştere de îndată ce poveştile despre Legiune au început să se răspândească. O dată cu trecerea anilor, scriitorii şi ziariştii au încercat să scoată la iveală adevărul despre această armată ciudată şi pătată de sânge. Vederile erau împărțite, în funcție de zona geografică din care proveneau cititorii.

Nemții aveau amintiri neplăcute despre Legiune, dobândite în timpul invaziei francezilor, şi nu s-au putut niciodată obişnui cu ideea că atât de mulți legionari erau de origine germană. Aşa că au continuat să-şi manifeste animozitatea față de Legiune, preferând să accepte versiunea promovată de liderii legionari şi de unii scriitori, conform căreia Legiunea era compusă din aventurieri, bețivani şi psihopați – oameni care fugeau de propriile lor necazuri. Franța însăşi prefera să-i expedieze pe infractorii şi haimanalele de origine străină în Legiune, decât să cheltuiască bani pentru întreținerea lor în închisorile franceze.

Au apărut multe poveşti ale unor recruți de diverse naționalități, dar în special germani, care au fost arestați în Franța pentru un delict sau altul, şi, indiferent de gravitatea infracțiunii, au fost puşi în situația de a opta între muncă silnică în închisoare şi înscrierea ca „voluntari” în Legiune – iar această situație a continuat şi în secolul nostru.

Alt laitmotiv la modă se afla situat la polul opus – romantismul Legiunii, prin prisma faptului că aceasta devenea un fel de rai pentru aventurieri, pentru cei dezamăgiți în dragoste, poeți sau alte ființe, respinse de societate pentru că suferiseră o înfrângere într-un anumit moment al vieții lor. Dar cine erau aceşti voluntari? De unde veneau? De ce se înrolau? Lumea dorea să afle. Maiorul P.C.

Wren, autorul cărții „Beau Geste”, a dat câteva răspunsuri categorice – aşa cum erau ele înțelese la vremea aceea – despre viața în Legiune între anii 1895 şi primii ani ai secolului XX. Povestea sa se concentra asupra a trei frați orfani, Beau, John şi Digby Geste, care au fost adoptați şi crescuți de mătuşa lor, Lady Patricia Brandon. Ca să facă rost de bani, aceasta vinde bijuteria familiei, un safir numit „Apa albastră”, pe care îl înlocuieşte în secret cu un fals. Ştiind despre această mutare, Beau păstrează tăcerea, pentru a n-o face de ruşine pe mătuşa lui. După nişte ani, Beau, acum adult, îşi protejează din nou mătuşa pentru a o feri de umilință: când piatra trebuie scoasă la vânzare pentru a plăti nişte datorii ale soțului Lady-ei Patricia, este furată de Beau, care fuge de acasă şi se înrolează în Legiune. Lui i se alătură frații lui, şi toți trei ajung sub comanda sadicului Sergent Lejeune, care şi el ştie despre existența pietrei şi vrea să intre în posesia ei. Lejeune comanda o companie la fortul Zinderneuf, unde sunt încartiruiți Beau şi John.

„S-ar putea să vă ucid pe jumătate cu instrucția... însă cealaltă jumătate care va supraviețui va fi soldat. Veți avea cu toții şansa de a muri cu bocancii în picioare... V-o promit!”

Într-un interviu acordat la publicarea cărții, Wren îşi prezentă imaginea sa proprie asupra Legiunii – în care, întâmplător, nu fusese înrolat, şi ai cărei comandanți au considerat cartea ca fiind o calomnie: Legiunea acceptă orice bărbat care are un motiv să i se alăture.

> Motivul care îi îndeamnă pe majoritatea dintre ei să se înroleze este nevoia, astfel că recruţii sunt în general oameni sărmani, lipsiţi de un loc de muncă, foşti soldaţi care nu au altă pregătire decât armata. O mai mică parte dintre ei sunt romantici, născuţi aventurieri, genul de oameni care formează subiectul unei poezii pe care o învăţăm în copilărie; soldatul legionar care cântă:
> *Dar eram o pasăre călătoare*
> *Şi casa îmi părea o închisoare*.

Fiind de origini atât de diferite – continua Wren – camarazii unui legionar nu numai că vor aparține națiunilor lumii, incluzându-i pe negri şi pe albi, dar vor aparține tuturor straturilor sociale.

Şi mai adăuga:

Am întâlnit prinţi [1], nobili, generali şi chiar preoţi, oameni aflaţi la ambii poli ai scării sociale... argaţi, muncitori necalificaţi, escroci şi criminali, din care unii erau atât de lipsiţi de educaţie încât semnau cu amprenta degetului mare. Cu toate acestea, atunci când erau reuniţi sub numele de legionari, acceptau onoarea ca pe o necesitate, care se manifesta prin cinstea lor. Legionarul poate face, şi chiar face, lucruri groaznice, dar el nu fură de la camarazi lucrurile proprii ale acestora. Ar putea însă fura din proprietatea „Doamnei Republici" obiecte aflate temporar în posesia unui camarad. Astfel, un legionar ar putea fura de la tovarăşul său articole de uniformă şi echipament, dar nimic altceva. Sau, cel puţin, nu poate fura de două ori.

Hoţii din cazărmi primesc pedepse mult mai cumplite decât autorităţile legii civile îşi pot chiar imagina. Este fără îndoială adevărat, şi o pot afirma (deşi a fost negat acest lucru), că cei prinşi furând de la propriii lor camarazi au fost ţintuiţi de pereţii cazărmii, înfigându-Ii-se baionetele în palme.

Pedepsele acordate de autorităţi sunt de asemenea frecvente şi iau diverse forme de încarcerare, variind de la arest la izolare. Ceea ce face ca pedepsele să fie atât de uşor de primit este faptul că sergenţii pot ei înşişi să le acorde. Dacă un legionar este suficient de nebun încât să facă greşeli repetate, sau dacă este îndeajuns de lipsit de noroc încât să îi apară astfel unui sergent, atunci poate foarte bine să se trezească la Curtea marţială. Pedeapsa cu muncă silnică poate fi acordată pe o perioadă de şase luni, sau mai mult, şi dacă legionarul îi supravieţuieşte, lunile pe care le-a primit drept

---

[1] Nu este nici o exagerare în folosirea termenului. Prinţul cu cel mai înalt rang care a servit în Legiunea Străină a fost Alteţa Sa Prinţul Aage de Danemarca, care a fost şeful Batalionului 3. El a publicat, în 1936, „Amintirile mele din Legiunea Străină":
Legionarul, consideră prinţul danez, a inventat „curajul". Nu există decât un singur lucru care să-l facă să se teamă. Şi acesta este umbra proiectată asupra existenţei sale actuale de trecutul său, de care el vrea să scape cu orice preţ. Iată de ce, intrând aici, intraţi într-o lume nouă, în miezul unei civilizaţii care nu are nici un punct de contact cu altele. Vedeţi dvs., Legiunea este, cum spun eu, „a 3-a emisferă".
Un exemplar din cartea prinţului danez Aage, purtând semnătura prinţului român D.A. Sturdza şi datat ianuarie 1937, se află în biblioteca îngrijitorului cărţii de faţă şi urmează să apară în româneşte, în aceeaşi serie despre „Lumea în care trăim".

> condamnare vor fi de asemenea adăugate perioadei lui de serviciu în Legiune.
>
> Cu toate acestea, Legiunea inspiră foarte multă credibilitate Franţei, din punct de vedere militar… Prin Legiune, Franţa primeşte cea mai înaltă dovadă de eroism. Dacă însă Franţa îi este de la fel de mare folos Legiunii, asta nu se poate şti cu exactitate.

Adevărurile dezvăluite de Wren nu reuşiră să le schimbe opiniile celorlalți scriitori, care promovaseră aura de romantism ce învăluia Legiunea. Un scriitor londonez le spunea, în 1895, cititorilor săi:

> Ca să fii legionar în Franţa, oricât de ciudat ar putea părea, nu ţi se pune nici o restricţie, nici în ceea ce priveşte ţara de origine, nici în ceea ce priveşte felul de a fi. Dezertorul german, anarhistul italian sau englezul care se ascunde de justiţie sunt toţi bineveniţi în mod egal. Legiunea este o armată a spiritelor ascuţite, şi majoritatea legionarilor sunt împinşi către ea, odată renegaţi de societate. Dacă s-ar destăinui, mulţi recruţi străini ar putea face subiectul unor povestiri palpitante şi deseori lugubre. Viaţa plină de peripeţii este fără îndoială complicată, şi în mod cert nu numai dragostea de aventură îi atrage pe majoritatea celor care se înrolează.

Faptele reale fuseseră deja împletite cu ficțiunea. Romanele şi povestirile istoriseau mituri şi legende, dar o serie de schițe contemporane publicate în Franța făceau o prezentare mai aproape de adevăr a legionarilor, care erau înfățişați ca nişte bărbați supli, cu o bună condiție fizică, taciturni, în general săraci, dar duri şi bravi şi care se distingeau prin curaj şi rezistență în războaie coloniale purtate pentru o națiune cu care nu aveau nimic în comun.[1]

---

[1] Este o concordanță totală între abordarea pozitivă de către opinia publică franceză a procesului de colonizare şi ideea că Imperiul colonial trebuia construit cu cât mai puține jertfe.
Jules Ferry sintetiza astfel colonialismul francez:
„1. Colonizarea este o operă umanitară desfăşurată de rasele superioare printre cele inferioare.
2. Ea răspunde nevoilor strategice ale țării.
3. O putere nu este mare decât prin importanța posesiunilor coloniale."

La vremea aceea, detaliile privind instrucția legionarilor abia ieşeau la suprafață. O instrucție care şi ea era în formare, în vreme ce Legiunea îşi consolida poziția în arena politică.

O instrucție făcută aproape în totalitate în Algeria, departe de privirile Franței, era o pregătire militară sadică şi brutală, nu încăpea nici o îndoială. Aşa şi trebuia să fie, spuneau instructorii atunci, şi o spun şi acum, ținând cont de politica de recrutare şi de barierele lingvistice. Şi astfel devenea parte integrantă a tradiției organizației.

Ritualul de patru luni de pregătire fizică intensă a început atunci, şi continuă şi astăzi, cu mici modificări de modernizare.

Este vorba despre zile lungi de muncă grea, începută de la 4 dimineața şi încheiată după lăsarea întunericului. Despre marşuri forțate de 50 de mile, executate cu o încărcătură de 80 de livre în spinare, la temperaturi care variau de la zi la noapte între minus câteva grade şi plus 40 de grade Celsius. În aceste patru luni de pregătire, un recrut putea să fie trimis în arest pentru cel mai mic delict, sau să primească lovitura unui bocanc de sergent pentru nimica toată.

Rutina vieții în Legiune, aşa cum a fost ea descrisă de recruți la sfârşitul secolului trecut, diferă foarte puțin de ceea ce se întâmplă astăzi. Era semnat un contract care se menționa că nici recrutul, nici familia sa nu urmau să aibă vreo pretenție de la Guvernul francez, în cazul în care voluntarul era rănit, rămânea infirm, era ucis sau se îmbolnăvea în timpul serviciului militar. Şi că nici nu avea pretenție la pensie, până nu îşi încheia 15 ani de activitate în Legiune.

Recruții erau duşi cu trenul în cele mai sudice porturi franceze, în special la Marsilia. Aici, erau întâmpinați de un caporal, care îi conducea la Fort Saint-Jean, una din cele două închisori medievale aflate la intrarea în oraşul-port. Odată intrați înăuntru, înceta orice contact cu lumea exterioară pentru mai multe luni. Un ghid al vremii, datat 1880, înfățişa Sidi-bel-Abbes într-un mod destul de prezentabil:

Jean de Vallieres completează tabloul: „Cei din metropolă se consolează uşor cu pierderile Legiunii, gândind că aceasta înseamnă un număr egal de francezi cruțați. Pentru că morții ei (ai Legiunii) nu au pe nimeni să-i plângă în Franța”.

> O stradă largă împarte oraşul în două… La vest se află unitatea militară, care poate adăposti 6.000 de suflete, iar pe cealaltă parte se află Hôtel de France, care este bun şi cu preţuri rezonabile. Madame Perrot, patroana, vorbeşte o engleză perfectă…

Când se adunau destui recruți la Fort Saint-Jean, şi asta se întâmpla în câteva zile, aceştia erau îmbarcați într-un feribot care îi traversa marea, până la Oran. Era ultima dată când vedeau Franța, majoritatea dintre ei, căci Franța nu-şi dorea în mod deosebit să-i primească înapoi. Una dintre primele povestiri britanice ale acestei călătorii înspre necunoscut îi aparține unui gentleman – P.R. Gallichan, care, conform memoriilor lui nepublicate, poate fi calificat ca un englez care a fost atras de Legiune din dragoste de aventură şi din dorința arzătoare de a fi soldat cu orice preț. Ceea ce este surprinzător în povestirea sa este asemănarea cu poveştile celor care s-au înrolat în Legiune o sută de ani mai târziu. Gallichan scria:

> Am încercat în zadar să mă înrolez în armata britanică. Am fost refuzat pentru că eram saşiu, dar eram decis să devin soldat cu orice preţ, aşa că l-am convins pe un prieten de-al meu, Charles O'Rourke, să mă înscrie în Legiunea Franceză. După o vizită medicală rapidă, am fost acceptaţi – şi eu şi Charles.

Sosirea lui Gallichan în Algeria la numai o lună după ce părăsise Anglia fu un şoc. În jurul său se aflau recruți care nu vorbeau nici franceza, nici engleza. Majoritatea, spunea el, aveau ținuta neîngrijită şi li se confecționaseră nume false şi trecuturi imaginare, care nu aveau nici o legătură cu ceea ce povesteau ei despre originea lor.

Iar aceasta era o regulă, mai degrabă decât o excepție.

Gallichan află curând că nu se face să îl întrebi pe un recrut ce motive a avut să se înroleze. Indiferent de motive, se aflau cu toții în aceeaşi barcă, şi o dată ce erau îmbăiați, raşi în cap şi îmbrăcați în uniforme, arătau cu toții la fel. În Algeria, noii recruți aveau posibilitatea de a-şi alege destinația, către care erau apoi transportați pe calea ferată – fie spre Sidi-bel-Abbes, care devenise căminul Legiunii şi al întâiului său regiment în 1875, fie către Saida, care era un post mai mic şi căminul celui de-al doilea

regiment.

În jurul ambelor posturi se dezvoltase o civilizație locală care se baza în totalitate pe forța financiară a garnizoanei legionare. Aici puteau fi întâlnite toate facilitățile de care ar fi avut nevoie un soldat: de la bordeluri, traficanți de valută, vânzători de mâna a doua şi până la baruri. Întâmpinarea de bun-venit era aceeaşi la ambele posturi.

Veteranii Legiunii cântau una din melodiile favorite, la sosirea noilor recruți, şi mărşăluiau bucuroşi înaintea lor, de la gară şi până la platforma de paradă a bazei militare. Pe acest traseu, soldații erau urmați voios de prostituate, proxeneți, diverşi negustori şi patroni de baruri, aliniați de-a lungul drumului.

Gallichan şi O'Rourke s-au alăturat celui de-al doilea regiment, la Saida. Programul zilnic era aici la fel cu cel de la Sidi-bel-Abbes: sacularea în jurul orei 4.00 dimineața, micul dejun constând din pâine şi cafea fără zahăr; apoi o varietate de sarcini – marşuri, lectură, treburi mărunte, exerciții de tir, instrucție militară sau fortificații.

Ziua era plină, şi părea nesfârşită. Cei doi aventurieri englezi erau oripilați, întâi de duritatea programului, şi apoi, de atmosfera violentă care domnea atât pe terenul de defilare, cât şi în cazarmă. Erau speriați de sergenți, care îi tot loveau cu pumnii şi picioarele pe cei care le executau ordinele cu întârziere, pentru că acestea erau date într-o limbă pe care ei nu o cunoşteau. Erau şocați de uşurința cu care bravau legionarii, organizând lupte în curtea cazărmii.

Gallichan şi O'Rourke s-au aflat acolo doar trei zile, şi s-au decis să dezerteze, împreună cu un alt englez, pe nume Hides – un pescar din Hull. Încercările lui Gallichan de a dezerta au rămas în analele Legiunii ca fiind dintre cele mai insistente, şi au fost luate drept exemplu de miile de soldați care în anii ce au urmat au încercat să dezerteze pe aceeaşi rută (vezi capitolul V).

Şi dezertarea face parte din istoria Legiunii, deşi legionarii veterani – cei care au rămas în Legiune – nu prea sunt de acord cu asta. Dezertarea a fost mereu prezentă şi, deşi supărătoare, nu a afectat niciodată efectivele militare, deoarece au existat întotdeauna destui voluntari care să-i înlocuiască pe cei fugiți.

Totuşi, era costisitor să antrenezi nişte oameni pentru ca un

sfert dintre ei să-ți fugă cu prima ocazie care se ivește. Încă de la începuturi, în Legiune au apărut pichetele anti-dezertare, care se aflau la datorie oriunde garnizoana se oprea să facă o pauză de odihnă.

În călătoriile peste Ocean, cum ar fi Mexic, Indochina sau Africa, dezertorii își riscau viața în nenumărate feluri. Unii riscau să fugă înot prin ape în care mişunau rechini, şi puteau fi şi împuşcați de pichetele de supraveghere. La Suez, un loc binecunoscut pentru încercările de dezertare, cinci fugari au fost împuşcați şi uciși înainte de a apuca să coboare scările cazărmii. Focul a fost deschis de santinele, care erau din Marina franceză, şi nu de legionari. Cei din urmă nu trăgeau niciodată asupra colegilor lor; este adevărat că îi puteau bate la sânge, dacă i-ar fi prins încercând să fugă, dar să îi împuște?… Sigur, ar fi deschis focul, dar brusc li s-ar fi întunecat vederea.

Chiar în Algeria, posibilitățile de a reuşi o dezertare din Legiune erau şi mai mici, de aceea cei mai mulți încercau să fugă atunci când călătoreau pe ape. Regula era următoarea: un soldat nu putea fi declarat dezertor decât dacă lipsea de şase zile. Şansele de a supraviețui şase zile în sălbăticia algeriană erau minime. Asta pentru că fugarul era de obicei prins fie de legionarii porniți în urmărirea sa, fie de vânătorii arabi – ambii l-ar fi împuşcat. Poveştile privind tratamentul dur aplicat legionarilor dezertori deveniseră obişnuite spre finalul anilor 1800, mai ales în Germania, la München, unde fusese lansată o campanie, organizată de Liga Germană de Protecție împotriva Legiunii Străine. Această grupare îşi avertiza conaționalii să nu se înroleze în Legiune, despre care spuneau ei că ar fi o organizație criminală, în care oamenii erau tratați ca animalele, şi supuşi violențelor cumplite, sau chiar dezertorii care nu reuşeau să fugă erau norocoşi dacă scăpau cu viață. Dr. Alcide Casset, fost ofițer în armata franceză, a publicat ulterior un pamflet în care descria experiențele sale din anul 1911, când, spunea el, arabii care plecau în căutarea legionarilor fugari erau răsplătiți indiferent dacă îi aduceau pe aceştia la garnizoană vii sau morți. Doctorul avea să afle că, din moment ce răscumpărarea era plătită oricum, urmăritorilor le era infinit mai uşor să ucidă dezertorul şi să-i aducă numai capul, spre a face dovada capturării. Însuşi doctorul fusese de multe ori chemat,

spunea el, să ateste decesul unui legionar, numai examinându-i capul, căruia apoi îi erau ataşate documentele personale.

O altă poveste despre dezertori decapitați se născu în Maroc, unde se spunea că unul din comandanții Legiunii ar fi oferit unui localnic 25 de franci pentru prinderea unui dezertor, mort sau viu, şi 100 de franci, dacă i-ar fi adus numai capul. Celor care nu le făcea plăcere ideea de-a ucide un legionar se scuzau spunând că legionarul era înarmat chiar cu armele Legiunii. Totodată, legionarul îşi putea pierde viața şi în luptă. Această soluție extremă era atribuită în general zonelor mai sălbatice în care Legiunea îşi exercita serviciul. În general, tratamentul dezertorilor era mai puțin aspru decât se spunea. Mulți erau rapid capturați şi petreceau câteva săptămâni în arest. Desigur, pedeapsa era sporită pentru cei care încercau să dezerteze de mai multe ori... cum era, de exemplu, cazul lui P.R. Gallichan.

V

POVESTEA UNUI DEZERTOR

„Mulţi au încercat, în repetate rânduri, să scape, şi odată acceptată ca realitate, dezertarea deveni o adevărată problemă şi o ameninţare; pentru că dezertarea încurajată de duşman putea afecta performanţele Legiunii”

Povestea legionarului P.R. Gallichan nu se referea atât la Legiune, era mai mult un derivat al acesteia, şi încă unul care avea să fie des repetat de-a lungul anilor, sub diverse forme. Povestea demonstra nu numai disperarea celor ce realizau că făcuseră o greşeală înrolându-se în Legiune, dar şi că, odată înrolați, era foarte dificil să scape de acolo.

Iată ce a povestit Gallichan despre evadarea sa şi a camarazilor săi O'Rourke şi Hides:

Am luat mâncare cu noi şi am părăsit tabăra după ce s-a dat stingerea. Am luat-o prin munţi, ghidându-ne după Steaua Polară. După căţărări abrupte şi multe căzături, ne-am trezit în cele din urmă în faţa unei păduri dese. Aşa că ne-am oprit, am făcut un foc de vreascuri şi astfel ne-am culcat toţi trei la căldură, căci este ştiut faptul că în Algeria nopţile sunt foarte reci, în contrast cu căldura arzătoare de peste zi.

Plecând la un drum aşa plin de peripeţii, ne înarmaserăm fiecare cu câte un ciomag gros. Ne gândiserăm să călătorim numai noaptea, căci ne temeam să nu fim văzuţi de arabi, care îi ucideau prin torturi cumplite pe dezertorii francezi. Intenţionam să ajungem la Oran, şi, cu o barcă de pescuit, să ajungem la Marea Mediterană, unde am fi avut şansa să fim pescuiţi de vreun vapor. Era un plan disperat, dar era singurul pe care l-am putut născoci.

Ne trezi frigul, pentru că focul se stinsese. Dinţii ne clănţăneau într-un mod neplăcut, şi ne-am hotărât s-o pornim la drum până la răsăritul soarelui. După o zi întreagă de mers, ne-am oprit şi am tras un pui de somn. Am rămas în această a doua tabără până s-a înserat din nou şi ne-am reluat marşul, ghidându-ne tot timpul după Steaua Polară. Înainte de ivirea zorilor ne aflam în faţa unui râu, aşa că ne-am oprit, am făcut un foc, şi încă o dată am căutat să uităm de toate dormind.

Eu m-am trezit înaintea camarazilor mei, şi i-am deşteptat şi pe ei repede, atrăgându-le atenţia asupra pericolelor la care ne expuneam zăbovind într-un loc atât de descoperit ca acela.

Abia terminasem de vorbit, când, privind în susul râului, am avut uimirea să observăm doi arabi care se apropiau de noi cu repeziciune. Scoteau nişte sunete sălbatice şi în curând li se alăturară şi alţii.

M-am aruncat îndată în râu, şi, urmat de companionii mei, am încercat să trecem dincolo.

În ciuda pericolului în care ne aflam, nu mi-am putut stăpâni râsul, deoarece colegilor mei nu părea să le pese decât de faptul că pâinea pe care O'Rourke o purta într-o boccea s-ar fi putut uda în traversare.

Într-un final am reuşit să escaladăm malul alunecos, dar fiind complet epuizaţi nu am putut merge mai departe, mai ales că hainele ude ne îngreunau mersul.

Fiind o fire practică, le-am sugerat celor doi că, dacă tot urma să fim prinşi şi ucişi, şi cum eram înfometaţi, ar fi fost mai bine să ne mâncăm raţia de pâine. Şi asta am şi făcut, cu toată viteza de care eram capabili. În vremea aceasta, arabii au rămas pe malul lor, cu impresia clară că le pregătisem vreo capcană, pentru că atunci când am scos batista udă leoarcă şi am fluturat-o, ei au crezut că e vorba de un revolver şi s-au răspândit care încotro.

În cele din urmă am reuşit să facem semne prieteneşti şi, prinzând curaj, arabii au trecut râul în şir indian. Acum puseseră mâna pe noi şi ne-au dus în tabăra lor. Aici, femeile şi copiii ieşiră afară, curioşi să ne vadă. Perspectiva unui sfârşit prematur nu mă făcu să uit de chinurile foamei, stimulată de pâinea plină de apă, aşa că îi făcui curând să înţeleagă că nouă ne era şi foame, şi sete. După câtăva vreme ne dădură nişte plăcinte de hrişcă şi nişte lapte amar de capră, care fu foarte bine venit, deşi greu de îngurgitat. Apoi ni se spuse să ne ridicăm, şi câţiva dintre arabi, înarmaţi cu pistoale şi cuţite, ne escortară la două mile distanţă de tabăra lor. Acum, mă gândeam eu, urma să fim trimişi pe lumea cealaltă. Băştinaşii însă nu reuşeau să se pună de acord, ezitând dacă să ne împuşte atunci şi acolo, sau să ne ducă la Mascara, la cea mai apropiată unitate militară, unde ar fi primit câte 25 de franci pentru fiecare dintre noi. În cele din urmă veniră către mine şi, arătându-mi direcţia nord, îmi spuseră să o iau într-acolo.

Nu-mi puteam crede urechilor, dar făcui câţiva metri, rapid, tot aşteptând să fiu ucis pe loc. Camarazii mei mi-au urmat neîntârziat exemplul, şi în cele din urmă am pornit-o la pas. Abia scăpaţi de la ceea ce ne aşteptam să fie moarte sigură, ne-am decis să ne mai limităm peregrinările. Am dat, într-o văgăună, peste un mic orăşel, numit Ain-Fekan, şi apropiindu-ne, am găsit un pârâu adânc, din care am băut pe săturate. Ne-am propus să intrăm în sat pentru a cumpăra nişte băutură şi mâncare, apoi să ne continuăm drumul spre nord.

Am intrat într-o cafenea şi am comandat absint, pâine şi brânză. În vreme ce ne savuram mâncarea, aşezaţi la o masă, cineva mă bătu pe umăr. Am sărit în picioare îngrozit şi m-am trezit faţă în faţă cu un „garde champêtre“ (poliţist de ţară). Primul meu impuls a fost să o rup la fugă, dar poliţistul îmi arătă pe geam un grup de

soldaţi şi ne informă sec că jocul luase sfârşit. Ne ridicarăm toţi trei, dar paznicul nostru ne spuse politicos că ne putem termina masa, după care ne conduse la jandarmerie, unde ne puse pe toţi trei în aceeaşi celulă, şi, una peste alta, furăm trataţi foarte bine. Descrierea noastră fu telegrafiată la Cartierul General, iar autorităţile militare ne revendicară ca dezertori.

În dimineața următoare, cei trei dezertori, înlănțuiți, au fost scoşi în afara satului, sub escorta a doi jandarmi călare, înarmați până în dinți. Ajungând la Saida, dezertorii fură duşi la corpul de gardă şi, după un scurt interogatoriu, duşi în celule. Urmară apoi trei săptămâni de ceea ce Gallichan numi „temniță blestemată”.

Deținuții erau legați câte doi şi duşi la gară, pentru a fi transportați la Oran. Pe drum, convoiul se opri la Perregaux, unde oamenii au fost cazați într-o închisoare mare şi culcați pe un pat din lemn. Drept pernă le servea o scândură lungă de lemn. Fiecare deținut era legat de o bară de fier aflată sub pat, de-a lungul acestuia. Unul dintre prizonieri refuză să fie legat, scrie Gallichan, iar camaradul de care era încătuşat îl doborî la pământ pentru a-şi apăra pielea, deoarece unul din jandarmi amenințase că îl va împuşca pe cel care nu se supune ordinelor.

Gallichan continuă:

În ziua următoare, un tren ne duse până la Oran, de unde am mers pe jos până la închisoarea de la Santa Cruz. Închisoarea era construită pe muntele cu acelaşi nume şi avea vedere spre oraş şi spre port. Acum ştiam că urma să apărem în faţa Curţii marţiale, dar acuzaţia nu avea să fie dezertare, cum ne-am fi aşteptat, ci fugă cu echipamentul militar din dotare. Pedeapsa minimă pentru astfel de infracţiune era de doi ani de muncă silnică, iar cea maximă, de cinci ani.

După o săptămână de detenţie, O’Rourke şi cu mine am fost duşi în faţa unui locotenent de la „Vânătorii Africani‟, pentru o examinare preliminară şi pentru că el considera că eram în Legiune de prea puţină vreme ca să cunoaştem legea militară franceză. Se completa o „Ordonnance de non lieu‟ – ceea ce însemna că infracţiunea pe care o comisesem nu se petrecuse. Am fost conduşi la Fortul Ste. Thérèse din Oran, pentru a ne aştepta transferul înapoi la Saida.

Din moment ce fortul dădea înspre port, iar zidurile nu erau prea înalte, i-am sugerat camaradului meu ca, legând câteva pături una de alta, să coborâm pe geam într-o noapte, să luăm o barcă, nişte provizii, şi să ne încercăm norocul de a fi pescuiţi de vreo navă în trecere.

O'Rourke nu era prea entuziasmat de plan, şi am avut noroc că nu l-am pus în aplicare, deoarece în noaptea în care ne propusesem să evadăm se porni un uragan.

După câteva zile de detenţie la Ste. Thérèse am fost trimişi înapoi la Cartierul General de la Saida, unde l-am regăsit pe Hides, care fusese judecat de Curtea marţială şi achitat. După ce am părăsit închisoarea militară, am făcut cunoştinţă cu un american pe nume Howard, şi împreună am pus la cale o nouă evadare. Şi Howard mai încercase să evadeze o dată, dar, ca şi mine, nu reuşise. Prietenul meu O'Rourke refuză de această dată să ni se alăture, iar noi am cooptat în locul lui un alt recrut, un englez pe nume Quilter, care ne sugeră cel mai bun plan. Din Algeria spre Anglia se făcea export masiv de lucernă – aceasta era dusă cu trenul către oraşele de coastă. Aflaserăm că un transport important urma să fie trimis la Arzew, un orăşel mic între Oran şi Alger, şi de acolo încărcat pe un vas britanic care aştepta în larg.

Ideea noastră era să ne strecurăm într-unul din vagoanele cu lucernă şi să ne ascundem între iarbă şi prelata care o acoperea.

Anticipam că vom ajunge în Arzew în timpul nopţii, şi intenţionam să ne furişăm afară din vagon pe întuneric, iar apoi să înotăm către vas. Era o acţiune periculoasă, cu toţi rechinii care înotau pe lângă coastă.

Într-una din seri, eu, Howard şi Quilter stăteam la pândă în lanul de porumb de lângă calea ferată. Cu puţin timp înainte ca în cazarmă să se sune stingerea, însă, pe Quilter îl părăsi curajul şi se întoarse în unitate. Howard şi cu mine am rămas pitiţi în porumb. Eu m-am culcat, iar Howard stătea de pază; la două noaptea mă trezi şi, căţărându-ne peste gardul de lemn, ne-am îndreptat spre vagoane. Odată ajunşi înăuntru, ne-am strâns mâinile şi ne-am imaginat că toate necazurile noastre luaseră sfârşit.

Ne-am culcat sub prelata ce acoperea lucerna, iar la şase, în zori, am fost treziţi de zgomotul făcut de lucrătorii feroviari, care se pregăteau să pună în mişcare vagonul nostru. Curând, trenul porni şi, după mai multe opriri, ajunserăm la Perregaux, adică la

jumătatea drumului spre Arzew. După o staţionare de o jumătate de ceas, am constatat stupefiaţi că vagoanele nu rămâneau aici.

Situaţia noastră devenea acum gravă, pentru că soarele african de miez de zi ne toropea, bătând fără milă în prelata cu care ne înveleam.

În ultimă instanţă, nu am putut rezista, căci soarele îmi arsese groaznic mâna stângă. Făcându-i lui Howard cu mâna, am coborât din vagon şi m-am târât pe coate şi genunchi într-un depou, simţindu-mă foarte ameţit, fiindcă făcusem insolaţie. În depou se afla un funcţionar feroviar, care stătea la un birou. Îmi aruncă o privire rece, dar nu scoase o vorbă. I-am cerut apă, şi mi-a întins o sticlă de un sfert în care era apă stropită cu absint.

Băutura mă învioră nemaipomenit, şi m-am întors la vagon fără să fiu, credeam eu, descoperit.

Intenţionam să-mi recuperez chipiul uitat acolo; după ce l-am luat, am traversat calea ferată şi m-am ascuns într-un vagon de clasa a doua, unde am şi rămas până la şapte seara. Trenul cu lucernă plecă spre Arzew cam la aceeaşi oră. Intenţia mea era să rămân ascuns până la căderea nopţii, iar apoi să urmăresc linia de cale ferată până la Arzew.

Gândindu-mă mai bine, am realizat că era posibil ca până ajungeam eu, vasul britanic să plece deja, şi cum posibilitatea ca arabii să-mi taie gâtul era foarte mare, am renunţat la plan. Neînarmat şi terorizat de sete cum eram, nu câştigam nimic dacă mă expuneam inutil pericolelor necunoscute. Aşa că mi-am părăsit ascunzătoarea şi am pornit-o spre oraş, domolindu-mi setea cu apă dintr-un pârâu.

Pe drum am întâlnit un căruţaş spaniol pe care l-am întrebat de drumul spre jandarmerie. El îşi dădu seama că sunt dezertor şi m-a informat că jandarmii răscoleau ţinutul în căutarea mea. Realizând situaţia fără speranţă în care mă aflam, acum că nu reuşisem să ajung pe coastă, am hotărât să renunţ, aşa că m-am dus direct la jandarmerie.

Când uşa închisorii se deschise, spre uimirea mea, îl văzui pe Howard, care avea capul înfăşurat într-o batistă militară albastră şi părea foarte bolnav. Se părea că, după plecarea mea, lucrătorul feroviar care-mi dăduse de băut anunţase poliţia. Aceştia veniseră la depou, şi, căutându-mă pe mine, au zărit prelata mişcându-se într-unul din vagoane. O scară fusese rezemată de marginea vagonului, iar Howard fusese târât jos, în condiţii groaznice.

Era în stare de şoc din cauza căldurii, iar părul îi era aproape în totalitate pârlit. Fu dus de urgenţă la jandarmerie, unde primi îngrijiri medicale.

În noaptea aceea ne-am culcat pe scândurile noastre, cu câte un picior înlănţuit de bara din fier de sub pat. Legaţi unul de altul, am fost în ziua următoare trimişi cu trenul la Saida, unde am primit fiecare câte o pedeapsă de 28 de zile la izolare. Porţiile de mâncare conţineau în jur de 200 de mililitri de supă, zilnic, şi cam 600 de grame de pâine. Dacă ai o poftă de mâncare sănătoasă, un astfel de regim se numeşte tortură. Ne-am terminat perioada de detenţie, şi când m-am reîntors la detaşamentul meu, nu mai eram aşa de nerăbdător să pun la cale alte evadări, realizând pe deplin dificultăţile aproape insurmontabile pe care le-aş fi avut de depăşit, asta în cazul în care nu s-ar fi ivit o ocazie cu adevărat favorabilă fugii mele.

După ce petrecusem o bună bucată de vreme în mijlocul regimentului, mi s-a ivit ocazia participării la expediţia din China. Cum speram să evadez în timpul călătoriei, m-am înscris imediat, însă O’Rourke, care acum cânta în orchestră, nu a fost de acord.

Am fost aranjaţi în formaţie, s-a făcut prezenţa, şi a fost strigat şi numele meu. Am trecut cu bine de vizita medicală, fiind considerat apt pentru serviciul străin. Îmi amintesc foarte bine cum maiorul, după ce ne-a aranjat în cerc în jurul lui, ne-a spus că ne încredinţează steagul Franţei, că era convins că acesta nu se putea afla pe mâini mai bune şi ştia sigur că ne-am vărsa şi sângele pentru a-l apăra.

În timpul acestui discurs răscolitor m-am simţit cu adevărat meschin, deoarece eu eram decis să evadez, dacă mi se ivea vreo ocazie. Viaţa în forţa de luptă mercenară nu era deloc pe gustul meu.

În curând am pornit în călătorie, plecând cu trenul de la Liaret spre Oran. Odată ajunşi aici, ne-am îndreptat spre corturile noastre, conduşi de orchestră. Primirea pe care ne-o făcură locuitorii a fost minunată; de fapt, se poate spune că am avut o intrare triumfală.

Peste tot se auzeau strigăte ca „Trăiască armata“ sau „Trăiască Legiunea“, iar noi ne îndreptam către tabără în ropote de aplauze şi prin mijlocul unui veritabil spectacol pirotehnic, al focurilor bengale.

În ziua următoare am cunoscut un englez pe nume Heaton Shillaker, care aparţinea întâiului regiment. Nu mai e nevoie să

spun că ne-am împrietenit rapid. În aceeaşi zi, toţi voluntarii am plecat către Marsilia, la bordul pachebotului „Russia". La Marsilia urma să ne reîmbarcăm pe vasul-spital „Cholon", care înainte de a o lua către est, avea să facă o escală la Toulon pentru a-i îmbarca pe infanteriştii marini.

Odată ajunşi la Marsilia, după o călătorie dificilă, am constatat că aici nu mai aveam parte de aceeaşi primire ca la Oran. De fapt, atitudinea populaţiei era de totală indiferenţă. Ne-am îndreptat către Fort des Incurables, şi în seara aceea întregul detaşament a primit permisie. 16 legionari au încercat să evadeze, dar au fost capturaţi şi aduşi înapoi, a doua zi, de jandarmi.

În ziua următoare eram consemnaţi în cazarmă, dar în cea de-a treia noapte, căpitanul nostru, care era italian, l-a convins pe colonel să ne lase liberi, spunându-i că era foarte puţin probabil să mai avem vreodată ocazia de a revedea Franţa, din moment ce urma să fim răpuşi, fie de gloanţe, fie de vreo boală necunoscută. Colonelul a cedat, şi, odată ajunşi în afara cazărmii, i-am spus noului meu prieten englez: „Diseară evadăm" – idee Ia care el a subscris.

Ar fi trebuit să ne reîntoarcem în cazarmă la nouă seara, dar noi doi încă mai hoinăream pe la opt şi jumătate – o abatere care n-ar fi fost pedepsită, date fiind circumstanţele excepţionale. Eram foarte atenţi la pichetele care ne-ar fi putut prinde, dar, deşi eram la distanţă încă de cazarmă, nu arătam ca nişte oameni care intenţionează să evadeze.

În cele din urmă am dat peste o cafenea, a cărei firmă era scrisă în limba engleză: „Consulul englez".

Numele mi s-a părut amuzant, aşa că am intrat. La o masă mică stăteau patru bărbaţi, despre care mi-am dat seama dintr-o ochire că sunt marinari englezi. Stăteau şi ascultau acordurile mai mult sau mai puţin muzicale ale unui acordeon. I-am salutat şi le-am zis:

„Presupun că sunteţi englezi."

„Da!" veni răspunsul.

Apoi ne-au întrebat şi ei pe noi dacă eram englezi, şi când le-am răspuns afirmativ, au remarcat că nu păream, ceea ce nu era deloc surprinzător ţinând cont de faptul că eram îmbrăcaţi în pelerine lungi, albastre, şi pantaloni de doc, că purtam căşti albe şi centuri albastre la brâu. Ne-am aşezat şi noi alături de acei mateloţi englezi, şi fără prea multe ocolişuri i-am informat că eram nerăbdători să scutim Legiunea Străină de prezenţa noastră.

Marinarii ne-au răspuns că ei erau de pe vasul „Goolistan", care făcea comerţ pe ruta Londra-Golful Persic, şi că, în drum spre casă, se opriseră şi ei la Marsilia.

Se oferiră să ne adăpostească la bord, dacă ne-am fi descurcat să ajungem până la vas. După câteva eşecuri, am reuşit să ne îmbarcăm în secret pe „Goolistan", şi am simţit că ne aflam, ca să zic aşa, pe tărâm englezesc. Am răsuflat uşuraţi... eram adăpostiţi în noaptea aceea. A doua zi, la ora 11.00 dimineaţa, am auzit trâmbiţele şi surlele Legiunii, care se îndrepta către vas, pentru a pleca în China, şi am mulţumit stelei noastre norocoase că nu ne aflam printre ei.

La ora 14.00 în aceeaşi zi, spre marea noastră bucurie, am auzit cum elicea vasului nostru începe să se învârtească şi atunci am ştiut că suntem cu adevărat în siguranţă.

Când ne aflam la 30 de mile distanţă de ţărm, bunii noştri amici marinarii ne-au „descoperit" (aşa cum ne fusese învoiala) şi ne-au prezentat căpitanului ca pasageri clandestini.

După ce i-am explicat totul, acesta a fost foarte amabil cu noi şi, deşi ne-am oferit să plătim pentru transport, nici nu a vrut să audă. În schimb, deoarece nu avea destul personal, noi aveam să lucrăm ca marinari, tot drumul spre Anglia. În zece zile am ajuns la Londra, iar aici mi-am luat adio de la bunii mei prieteni marinarii şi de la camaradul meu Shillaker. După o absenţă de aproape trei ani, m-am simţit nespus de mulţumit că mă aflam din nou sub protecţia lui Union Jack".[1]

Povestea lui Gallichan este unică prin perseverența de care a dat dovadă. Mulți au încercat, în repetate rânduri, să evadeze[2], şi

---

[1] Drapelul britanic este supranumit Union Jack.

[2] Eroul celei mai ciudate poveşti de evadare din Legiunea Străină este americanul Bennett J. Doty, care şi-a publicat aventura, sub titlul „Legiunea blestemată" în 1928, la New York.
Doty era de origine franceză, trăgându-se din hughenoții izgoniți din Franța de Cardinalul Richelieu. El se născuse în Alabama şi, în 1917, locuia cu părinții la Memphis (Tennessee).
Avea 16 ani şi s-a înrolat, luptând pe fronturile primului război mondial.
După război, viața i se părea monotonă. A lăsat în urmă studiile universitare de la Vanderbilt şi Virginia şi s-a îmbarcat pe un vas. În 1925, citind despre luptele din Maroc, şi-a propus să intre în Legiune, pentru a lupta acolo. A făcut-o sub numele Gilbert Clair.

odată acceptată ca realitate a Legiunii, dezertarea deveni o adevărată problemă şi o ameninţare, pentru că dezertările încurajate de duşman slăbesc forţa de luptă. Această metodă de slăbire a adversarului mai fusese încercată. Legionarii, şi alţi soldaţi de carieră ca şi ei, au fost ispitiţi să treacă de partea adversă în multe conflicte, şi la începutul secolului XX a devenit evident că în posturile pe care Legiunea le avea în Maroc, oamenii se împuţinau, iar majoritatea fugarilor erau de origine germană.

Descoperirea cauzei care a dus la această situaţie a contribuit la izbucnirea primului război mondial.

VI

1914-1918: MAGICUL „BARAKA”

„Povestea era istorisită în jurul focurilor de tabără ale Legiunii, iar magicul «baraka» era pomenit invariabil. Era o veche poveste

---

Repartizat în compania a 29-a din Regimentul I Străin, Doty a ajuns în Siria, ţară plasată sub mandat francez la sfârşitul primului război mondial. Aici, localnicii rezistau coloniştilor.
După doi ani din cei cinci ai contractului, Doty alege libertatea.
Prins de jandarmi la frontiera siriană, este trimis la Damasc. Acolo, surpriză, un ziarist american, George Seldes, pe care îl văzuse la Soneida, aflând despre dezertare, voia să-i vorbească. Seldes anunţase în ziarele americane condamnarea la moarte a lui Doty.
Familia lui americană pusese la bătaie toate relaţiile pentru a-l salva.
Consulul american i-a adus un mesaj de la părinţi. În 1927, Curtea Militară îl condamnă la 8 ani de muncă silnică. A fost trimis la Beirut, apoi la Marsilia şi la închisoarea Albertville din Savoia.
După 17 luni de detenţie, a fost eliberat printr-un decret al Preşedintelui Franţei, care anula pedeapsa. A redevenit legionar pentru două luni. Apoi, tot printr-un decret al Preşedintelui, a fost trecut în rezervă.

legionară, despre cei care aveau abilitatea de a evita mereu gloanţele duşmanilor".

La începutul anilor 1900, cea mai mare parte a continentului african era împărțită între marile puteri europene, care îl colonizaseră. Franța controla o mare bucată din Africa de Nord şi de Vest, cuprinzând Algeria, Tunisia, Mauritania, Senegal, Guineea, Burkina, Camerun, Gabon şi Congo. Posesiunile sale în Africa Centrală includeau Ciadul şi Republica Centrafricană, în vreme ce în est existau Somalia şi Djibouti (în partea sudică a Mării Roşii), pentru a echilibra prezența britanicilor în Aden.

Britanicii îşi concentrau interesul în partea de sud a Africii, în vreme ce Germania devenea tot mai agitată din cauza măruntelor sale posesiuni[1]. Marocul era o problemă spinoasă, care în cele din urmă a umplut cimitirele legionarilor. Anglia, Franța, Germania şi Rusia, toate îi puseseră gând rău Marocului, numai că Franța deja traversase Sahara şi-şi adjudecase partea leului. O forță armată de 2.000 de soldați francezi, însoțiți de 4.500 de cămile conduse de băştinaşi puseseră stăpânire pe o bună bucată din zona de graniță. Legiunea fusese instruită să trimită o forță reprezentativă de 409 ofițeri şi soldați din regimentul al doilea, care în numai 71 de zile au reuşit să parcurgă 1.200 de mile prin Sahara, la temperaturi ce depăşeau cu mult 50 de grade Celsius. În urma acestui marş, oamenii au scăzut dramatic în greutate şi au ajuns la destinație cu bocancii şi picioarele făcute zdrențe.

Urmară nenumărate ambuscade, de îndată ce saharienii şi alte triburi băştinaşe îşi revenіră după invazia francezilor. Marocanii reprezentau un duşman dur şi fanatic, cu bande numeroase de războinici experimentați, care se puneau la dispoziția conducătorilor locali şi a beduinilor din întreaga țară.

Istoria se repeta: Legiunea se afla din nou în linia întâi. Încă de

---

[1] Este una din formele de minimalizare a Germaniei de după al doilea război mondial. Desigur, Germania nu avea un imperiu colonial de dimensiunea celor ale Angliei şi Franței, dar în 1900 acesta includea Togo, Camerun, Namibia (Africa Germană de Sud-Est) şi Kenya, Tanganika, Zanzibar (Africa Germană de Est).
Practic, Germania avea al treilea imperiu colonial african, după Franța şi Anglia, dar înaintea Spaniei, Portugaliei şi Italiei.

atunci, Franța a reuşit să dețină controlul efectiv asupra Marocului, încheind un acord comercial cu Marea Britanie.

Germaniei nu-i mai rămâneau decât firimiturile. Acceptând să asigure securitatea internă a Marocului, Franța se înhămase la mai mult decât putea duce. Inițial, se căzuse de acord să fie trimisă în Maroc o armată de 3.000 de francezi, care să țină triburile sub control. În numai şase luni, acest efectiv se ridica la 14.000, incluzând un mare contingent legionar.

În acest moment, Legiunea a realizat că rata dezertărilor în Maroc a început să crească brusc, iar investigații mai detaliate au scos la iveală că fugarii erau în majoritate germani. În 1908, 217 legionari au dezertat numai de la Casablanca; 114 erau germani şi 80 austrieci.

Motivul a fost descoperit când şase dintre dezertori (beți fiind) au fost capturați; s-a aflat astfel că rezidenții germani în Casablanca, încă lezați de incursiunile francezilor în Maroc, inițiaseră o rețea de ajutorare a dezertorilor. Fugarii nemți nu numai că erau ajutați să dezerteze, dar chiar încurajați, şi astfel, cea mai de temut forță de luptă a Franței slăbea văzând cu ochii.

Cei şase fugari au fost aruncați într-o închisoare militară, unde au mărturisit că Consulatul german le-a asigurat haine civile şi paşapoarte, şi că se ținea efectiv legătura cu două grupuri foarte active în Germania: „Liga Germană de Protecție" şi „Asociația pentru combaterea sclaviei nemților în Legiunea Străină". Foarte curând, însuşi guvernul german intră în joc şi ceru Franței să-i elibereze pe cetățenii germani dezertori.

Franța a refuzat, iar conflictul s-a transformat într-o criză diplomatică, în momentul în care Marea Britanie şi Rusia au anunțat că susțin punctul de vedere al Franței. Ca urmare, Cancelarul german von Bülow, urmat de Prințul moştenitor Wilhelm, şi în final de însuşi Kaiserul Wilhelm începură să-şi zăngăne săbiile. Vreme de câteva luni, problema dezertărilor din Legiunea Străină era cât pe ce să se transforme într-un pretext pentru reluarea ostilităților între Franța şi Germania, cu implicarea Marii Britanii, în cele din urmă.

Prințul moştenitor, încurajat de guvernul german, declară că era momentul potrivit pentru ca „această grupare pariziană insolentă să ia la cunoştință din nou de ce este în stare grenadierul

pomeranian… incidentul de la Casablanca este un test de forță”. Cancelarul german plusă, anunțând că un război cu Franța ar însemna implicit un război cu Anglia, în vreme ce Kaiserul declară că Germania nu dorea decât pace – ceea ce nu prevestea nimic bun.

Marocanii deveneau din ce în ce mai neliniştiți. Sultanul Marocului, Abd-el-Aziz, fu înlăturat de fratele său, Moulay-Hafid, care, la rândul său, fu asediat, chiar de oamenii săi, la Fez. Fu eliberat de o coloană franceză de ajutor, compusă în parte din legionari. Noul monarh plasă în mod formal țara sub protecția Franței, care coloniză Marocul intrând pe uşa din dos.

În acest timp, pierderile Legiunii se înmulțeau, şi printre ele se număra şi o companie a Batalionului al 6-lea, care fusese practic decimată de băştinaşi la granița cu Algeria. Printre problemele interne ale Marocului, pe care Franța se angajase să le țină sub control, se aflau şi multe manevre politice periculoase.

Germania îşi continua tacticile de hărțuire, pentru a arăta că este nemulțumită de perfidia francezilor, şi refuza să respecte acordurile comerciale cu Marocul. Kaiserul recurse la un alt fel de diplomație, când nava germană „Panther” apăru în largul coastelor portului marocan Agadir, chipurile pentru a-i proteja pe nemți împotriva francezilor.

După cum spunea Winston Churchill, farsa marocană, în care Legiunea fusese folosită drept scut, nu era altceva decât „o piatră de hotar în drumul către Armaghedon”.

Disputa cu germanii încetă în 1912, când fură cu toții de acord să apeleze la arbitrajul internațional, acceptând o formulă prin care Germania primea o bucată mai mare din Africa Centrală. Nemții se potoliră, deşi omenirea primise deja mesajul pericolului prezent şi viitor: Germania căuta gâlceavă, şi cu prima ocazie nu mai avea să se dea la o parte, nici nu se va mai deranja să invoce un pretext precum cel al dezertării unor legionari beți. În schimb, picătura care umplu paharul fu asasinarea pe străzile Sarajevo-ului, la data de 28 iunie 1914, a moştenitorului tronului austro-ungar, arhiducele Franz-Ferdinand.

În mai puțin de o lună, Europa se afla în război, situație care umplu de bucurie străzile din Londra, Paris şi Berlin. Oamenii nu întârziară să-şi arate aprobarea față de acest război, şi astfel, numeroşi bărbați din lumea întreagă îşi demonstrau loialitatea față

de cauza antigermană înrolându-se, în Franța, în singurele regimente destinate voluntarilor străini.

Participarea Legiunii Străine Franceze în primul război mondial este omagiată la Muzeul din Aubagne. Această armată încropită rapid se echipă, sub culorile Franței, la cel mai înalt nivel.

Scopul lucrării de față nu este să redea în amănunt pățaniile Legiunii pe durata celor patru ani cât a ținut războiul, deoarece misiunile legionare au fost adesea comune cu ale altor forțe aliate Franței. Cu toate acestea, o scurtă privire prin arhive asupra persoanelor implicate şi asupra unor istorisiri individuale despre război nu face decât să ofere o imagine alternativă mai bună.

Frederic Sauter-Hall, un tânăr scriitor de origine elvețiano-scoțiană, mai cunoscut sub pseudonimul său literar: Blaise Cendrars, şi mai puțin cunoscut în calitatea sa de caporal al Legiunii Străine în vremea primului război mondial, fu printre primii intelectuali europeni care au oferit ajutor Franței, încă înainte de 1 august, când au început mobilizările propriu-zise. El scria:

> „Fiecare bărbat adevărat trebuie să ia iniţiativa acum, trebuie să-şi interzică să rămână inactiv... în vâltoarea celei mai formidabile conflagraţii întâlnite până acum în istorie."

În mai puțin de o lună, Cendrars se înrolă voluntar în Legiunea Străină, împreună cu alte câteva mii de tineri din peste cincizeci de țări.

Alte personalități înrolate în primul lot au fost poetul – absolvent al Harvard-ului – Alan Seeger şi compozitorul Cole Porter.

Cendrars se prezentă la datorie pe 3 septembrie, la Hôtel des Invalides, pe malul stâng al Senei. I se înfăţişă o scenă de entuziasm haotic, în care un voluntar canadian încerca cu disperare să găsească adăpost pentru aproape 300 de cai semisălbatici, pe care îi transportase peste Ocean pe cheltuiala lui, pentru a fi de folos în război.

De-a lungul celor patru ani cât a durat războiul, peste 42.000 de străini s-au înrolat sub flamura Franței, iar la izbucnirea ostilităților, Legiunea avea patru batalioane în Algeria, cinci în Maroc şi trei în Tonkin, cea mai mare desfăşurare de forțe din întreaga ei istorie, cu 10.521 de oameni în decembrie 1913. Era

nevoie de batalioane în toate aceste locuri, pentru a menține şi apăra interesele Franței, pentru a garanta siguranța coloniştilor.

În numai un an, forța Legiunii se dublă şi ajunse la un număr de 21.887 de soldați, dar apoi începu din nou să scadă, din cauza marelui număr de morți şi răniți, precum şi al celor care părăseau Legiunea pentru a se înrola în armatele lor naționale, pe măsură ce tot mai multe țări intrau în război. Conviețuirea dintre legionarii veterani şi proaspeții recruți nu era una fericită, iar Cendrars era unul din cei care se plângeau cel mai tare de tratamentul aplicat lui, precum şi altor artişti, scriitori, intelectuali şi medici… Erau toți băgați în aceeaşi oală, împreună cu ceea ce Alan Seeger descrisese a fi „scursura societății".

Existau, desigur, şi excepții. O prietenie neobişnuită se născu între Arthur Griffiths, un londonez uscățiv şi prost educat, şi Cendrars; pe care englezul îl intriga. Povestea lui Griffiths era istorisită în jurul focurilor de veghe ale Legiunii, atunci când magia „barakăi" era pomenită invariabil.

„Baraka" este denumirea unei calități atribuite acelor legionari care posedau darul de a se feri mereu din calea gloanțelor inamice.

Printre cei recunoscuți a avea această abilitate se număra şi Arthur Griffiths, un om cu un trecut misterios. El nu a primit nici o medalie, nici nu a aspirat vreodată la gradul de sergent, însă avea acest dar de a se feri din calea gloanțelor – „baraka". Jim Worden, un arhivist al Legiunii, pretinde că a reuşit să pună cap la cap toate datele despre Griffiths, în măsura în care acest lucru a fost posibil. Iată povestea sa:

> Arthur Griffiths s-a născut în Bermondsey, Londra, cândva între anii 1875-1880. Data exactă se pare că nici el însuşi nu o ştia. A abandonat şcoala la vârsta de 13 ani, sperând să devină marinar de şlep, dar fiind doar un mic vagabond plăpând, nu a reuşit să găsească de lucru la docuri. În 1905 s-a înrolat în Legiunea Străină la Marsilia, declarându-şi vârsta de 30 de ani. Ce-a făcut el în anii tinereţii? În Legiune, asta nu interesa pe nimeni. Dacă vroiai să spui de bunăvoie, bine, dar asta nu s-a întâmplat în cazul lui Arthur.
>
> Griffiths era departe de a fi recrutul ideal. Faţa îi era ciupită de vărsat, iar trupul slab, aproape costeliv. Curând, se găsi spre drumul către Sidi-bel-Abbes, nefiindu-i deloc greu să se adapteze

noii sale vieţi. I se potrivea de minune, şi, prin comparaţie cu locul său de baştină, cu mahalalele londoneze pline de fum, nordul Africii era un paradis, în ciuda războaielor: spaţii largi, cerul senin al deşertului, cu miile de stele şi mirosul arbuştilor de tamarisc, folosiţi la aprinderea focului la care se făcea cafeaua de dimineaţă.

Griffiths legă o prietenie strânsă cu un neamţ, Weidermann, aflat de mai multă vreme în Legiune, care vorbea o engleză stricată, dar pe care şi-o îmbunătăţi datorită lui Griffiths şi căpătă şi un accent cockney. Ambii şi-au reînnoit contractele cu Legiunea după 5 ani, iar comandantul companiei lor îi sfătui pe amândoi să urmeze un curs de caporali.

Weidermann fu de acord, dar Griffiths nu intenţiona să se supună rigorilor şi disciplinei care decurgeau din aceste antrenamente. În timpul răscoalelor din 1911 de la Fez, Căpitanul Paul Rollet, comandantul companiei, l-a complimentat pentru tenacitate pe Griffiths şi l-a botezat Johnny Englezul, nume pe care aveau să-l primească ulterior toţi englezii aflaţi în Legiune.

Pentru că Franţa făcu mobilizări de trupe la sfârşitul lui iulie 1914, Griffiths şi Weidermann s-au aflat în primul contingent de legionari care au plecat spre patria-mamă a Legiunii, împreună cu alţi membri ai întâiului regiment de infanterie. Aveau să fie instructori pentru miile de voluntari care se îmbulzeau la oficiile de recrutare ale Legiunii din Franţa.

Între ei se afla şi Blaise Cendrars, care a fost antrenat de Weidermann şi Griffiths în Valea Ronului.

Weidermann şi Griffiths se aflau într-un batalion care includea peste cincizeci de americani voluntari, dar au fost mutaţi în secţii diferite o dată cu izbucnirea războiului.

Weidermann a fost trimis într-o direcţie, cu un grup de americani, printre care se afla şi Alan Seeger. În ajunul Anului Nou, legionarul Griffiths nimeri într-o tranşee ocupată de secţiunea comandată de Blaise Cendrars, acum caporal, şi ceru să fie înlocuit. Cendrars fu şocat de înfăţişarea lui fizică. Era evident că era un om bolnav, părând cu mulţi ani mai bătrân decât prima oară când se întâlniseră.

Griffiths suferea de o tuse sacadată, şi nu mai ţinea minte câţi ani petrecuse sub soarele african. Tranşeele nu erau locul potrivit pentru un om în starea lui. Griffiths merse înainte, ţinându-se de Cendrars ca o umbră, sub gloanţele inamicului. Ambii bărbaţi, după cum erau de părere ceilalţi membri ai companiei, erau

binecuvântaţi cu „baraka", demonstrând în nenumărate rânduri că se pot feri de rafalele de gloanţe.

În a doua jumătate a lunii iunie, în vreme ce se odihneau pe plajă, la umbra copacilor, Griffiths îi spuse lui Cendrars de ce se înrolase în Legiune.

Îi explică cum, la vârsta de 20 de ani, găsise o slujbă în centrul Londrei, ca vidanjor. Zi după zi, cobora în canale şi ape murdare, învelit până la coapse într-o prelată.

Înarmat cu o bară de fier cu care se apăra de şobolani, cu lampa cu carbid deasupra capului, el se obişnui cu viaţa în subteran, făcând din fiecare coborâre o expediţie.

Într-o zi, prin unul din grilajele canalului auzi nişte voci. Începând să investigheze ce se afla în spatele grilajului făcu o descoperire interesantă, şi anume, că ele dădeau chiar în subsolurile Băncii Angliei.

Mai mult decât atât, din ultima cameră, constată că are acces într-o încăpere plină cu aur. Griffiths hotărî că trebuie să-i dea imediat de ştire Guvernatorului Băncii Angliei. Dar paznicii de la intrarea în bancă nu făcură decât să râdă în hohote la vederea micuţului zdrenţăros, cu pelerina lui neagră şi cu batista roşie înnodată în jurul gâtului.

I se spuse să o şteargă, înainte să fie chemată poliţia. Mai mult de o lună, Griffiths insistă zilnic să obţină o întrevedere personală cu Guvernatorul, şi de fiecare dată primi acelaşi răspuns. În cele din urmă, puse într-un plic două monede de aur luate din tezaur, şi un mesaj, şi le trimise Guvernatorului. Nevenindu-i să-şi creadă ochilor, Guvernatorul consimţi să coboare la tezaur, la o oră stabilită. Acolo îl aştepta Griffiths, aşezat pe o grămadă de monede de aur, fumându-şi pipa!

Fu rugat să semneze o înţelegere prin care se angaja să nu dezvăluie nimănui secretul său, în schimbul sumei de 1.000 de lire sterline, şi să părăsească Anglia pe dată. Atunci decise Griffiths să plece în Franţa, se duse la Marsilia şi se înrolă în Legiune.

Aceasta era povestea lui Griffiths, şi Cendrars, căruia îi fusese povestită, o crezu. Nu avea nici un motiv să-i pună la îndoială veridicitatea, mai ales că fusese istorisită cu limbă de moarte. Griffiths muri de epuizare opt zile mai târziu.

Legiunea aduna laolaltă oameni cu trecut incert, care în mod normal nu ar fi avut cum să se întâlnească. Un alt cuplu neobişnuit

luă naştere spre sfârşitul lui octombrie 1914, când John Ford Elkington intră pe poarta Castelului Vincennes – Cartierul General al Legiunii din Paris – şi se înrolă. Legiunea nu ezită să îl primească în rândurile sale, deşi avea 49 de ani. Elkington mai luptase în armata britanică. Grupa în care activa el era compusă în principal din civili americani, aflați sub comanda prietenului lui Arthur Griffiths, Caporalul Weidermann, care avea deja 16 ani de serviciu în cadrul Legiunii. Elkington se găsi în aceeaşi echipă cu unul dintre americani, David Wheeler, care, ca şi el, era cu vreo douăzeci de ani mai în vârstă decât recruții obişnuiți.

Nici unul dintre ei nu îi cunoştea trecutul celuilalt şi nici nu au discutat vreodată această problemă. Elkington fu citat prin ordine de zi, pentru acte de curaj în bătălia de la Artois, când condusese o misiune de recuperare a răniților. Supraviețui măcelului de la infamul Hill 140, unde muriră în luptă peste 50 de ofițeri şi 1.900 de legionari. Lupta fu considerată drept una dintre cele mai semnificative pe care Legiunea le purtă în război şi în care legionarii au dat dovadă de mare curaj, în ciuda lipsei de experiență a majorității legionarilor, care alcătuiau grosul forței de luptă. Bătălia fu câştigată, însă cu mari pierderi în rândul liniei de atac, alcătuită din legionari, care activau precum cadre calificate. Regimentul fu medaliat cu „Crucea Războiului” pentru participarea la acțiune. Elkington şi Wheeler au mai fost lăudați pentru curajul de care au dat dovadă în lupta de la Givenchy, unde 21 de ofițeri şi 624 de legionari au fost răpuşi, şi în cea de la cimitirul Souchez, unde cei doi camarazi au şters de pe fața pământului un post german de mitraliori. Elkington fu promovat sergent. Colegii lor începeau să spună despre Elkington şi Wheeler că au şi ei acel dar, „baraka”.

Cu toate acestea, în septembrie 1915, compania lui Elkington se alătură regimentului la Souain. Batalionul său fu desemnat pentru atacul de la Horseshoe Wood şi Ferma Navarin. Puțini legionari îşi făceau iluzii că vor supraviețui bătăliei. Despre apărarea germană se ştia că este aproape impenetrabilă, şi totul părea că duce la un nou episod plin de moarte, disperare şi suferință. Comandantul lor, Căpitanul Junod, echipat în uniforma de gală a ofițerilor legionari, inclusiv epoleții, stătea drept pe parapet şi îşi flutura bastonul, chemându-şi oamenii la luptă.

La auzul goarnei, Elkington şi Wheeler, împreună cu compania

lor, escaladară tranşeele şi avansară în coloane de câte patru în spatele lui Junod, abia observând găurile care se căscau în rândurile lor, pe măsură ce morții şi răniții cădeau sub focul germanilor.

Reuşiseră să treacă de două linii nemțeşti de apărare şi aproape depăşiseră prima linie de tranşee. Pierderile Legiunii erau imense, dar nu mai era de trecut decât un singur rând de tranşee până la atingerea obiectivului final – Ferma Navarin. Elkington şi Wheeler se aflau în fața grupelor pe care le conduceau, azvârlind grenade pe măsură ce înaintau către ultimul şanț de apărare. Nemții se traseră înapoi şi apoi ezitară să contraatace. Elkington se întoarse să le facă semn oamenilor săi, dar căzu în tranşee, rănit la picior de focul unei mitraliere.

Wheeler se grăbi să-i sară în ajutor, dar fu şi el împuşcat, şi căzu în aceeaşi tranşee. Abia acum descoperi Elkington că David Wheeler era un chirurg reputat. Wheeler îşi examină camaradul rănit şi găsi cele câteva gloanțe care zdrobiseră piciorul stâng al lui Elkington. Îi curăță şi îi înfăşură rănile, în bandaje pe care le purta mereu asupra sa, salvându-i lui Elkington piciorul de cangrenă. Abia după ce-i acordă lui Elkington primul ajutor Wheeler se ocupă de propria sa rană, provocată de gloanțe, care îi pătrunseseră în gambă. Apoi leşină. Cei doi zăcură împreună în tranşee vreme de zece ore, până au fost găsiți de brancardieri şi de culegătorii de cadavre.

La spitalul de campanie, medicii fură de acord că numai intervenția promptă a lui Wheeler îi salvase lui Elkington piciorul. Rana era însă destul de serioasă pentru ca rănitul să fie spitalizat la Paris.

Pierderile Legiunii la Ferma Navarin fură atât de mari, încât compania fu desființată. David Wheeler rămase în serviciul Legiunii până în 1917, când Statele Unite intrară în război şi i se permise să treacă în rezervă. El deveni ofițer în armata americană, şi fu ucis în luptă la finalul războiului, în august 1918.

În vreme ce zăcea în spitalul din Paris, John Elkington deveni fără voia sa un fel de celebritate, deşi, odată rostit adevărul, îi păru rău că nu se înrolase în Legiune sub un nume fals. Ziarele franceze publicară povestea medalierii sale cu „Crucea Războiului”, cea mai înaltă distincție militară ce i se poate acorda unui recrut. Viața

anterioară a lui John Ford Elkington ieşi astfel la iveală. Înainte de înrolarea în Legiune, Elkington fusese militar de carieră aproape toată viața.

La vârsta de 20 de ani fusese înrolat în Regimentul Regal Warwickshire, unde servise cu distincție, mai întâi în India, apoi în războiul burilor. În timpul acestuia din urmă a fost recompensat cu „Medalia Reginei”, cu patru colțuri, pentru comportament remarcabil.

La începutul primului război mondial era locotenent-colonel în acelaşi regiment în care se înrolase cu treizeci de ani în urmă şi comanda întâiul batalion care făcea parte din retragerea britanică de la Mons. Batalionul lui Elkington suferise pierderi grele, când oamenii, plictisiți de atâta luptă, ajunseră la St.-Quentin.

Lipsiți de mâncare şi de provizii, Elkington îi ceru primarului permisiunea de a-şi odihni aici trupele. Primarul refuză, temându-se de sosirea iminentă a trupelor duşmane, care avansau. El îi spuse lui Elkington că nu vroia ca oraşul său să fie distrus numai pentru că era plin de soldați britanici.

Elkington îl rugă din nou pe primar. Nu se mai puteau mişca. Mărşăluiau de câteva zile şi nu mai aveau mâncare. Oamenii erau epuizați, şi mulți dintre ei erau răniți. În cele din urmă, primarul acceptă, dar cu condiția ca, la sosirea nemților, Elkington să capituleze imediat şi fără luptă. Problema era pur teoretică, pentru că armata lui Elkington nu mai avea nici urmă de muniții; mulți dintre oamenii săi nu aveau nici măcar pistoale. Batalionul îşi pierduse aproape toți ofițerii, comandanții plecaseră cu trenul, şi nu aveau nici artilerie. Pe Elkington nu-l preocupa decât să-şi hrănească oamenii şi să îi trateze pe cei răniți.

Primarul din St.-Quentin, nemulțumit de promisiunea verbală pe care i-o făcuse ofițerul, îi înmână acestuia un act pe care să-l semneze şi să confirme că este de acord să capituleze. Elkington nu se gândi la consecințe şi semnă. Nemții însă nu apărură, şi St.-Quentin fu cruțat de bombardamentele de care se temea primarul. Dar primarul trimisese nemților, pentru orice eventualitate, actul semnat de Elkington, iar aceştia îl folosiră pentru propagandă. În septembrie, după ce i se alătură restului armatei, Lt.-Col. Elkington fu înlăturat de la comandă şi trimis înapoi în Anglia. Documentul pe care îl semnase pentru primar pusese capăt carierei sale militare

în armata britanică.

Fu adus în fața Curții Marțiale, la data de 14 octombrie 1914, şi „London Gazette” publică amănunte privind demiterea sa. El deveni primul ofițer britanic dat afară din armată pentru laşitate în fața adversarului. Plecă imediat la Paris, pentru a se înrola în Legiunea Străină, sperând să uite de acest incident nefericit.

În 1916, Regele George al V-lea citi despre onorurile aduse lui John Elkington, pentru curajul său remarcabil, în „Ziarul Oficial Francez”, şi comandă personal declanşarea unei anchete. În septembrie, „London Gazette” anunță: „Maiestatea Sa Regele George al V-lea este încântat să anunțe repunerea în drepturi a lui John Ford Elkington, cu gradul de locotenent-colonel, şi toate celelalte privilegii ce decurg din acest grad, şi îl decorează cu Ordinul «Distinguished Service», ca urmare a comportamentului său ireproşabil în timpul serviciului militar efectuat în Legiunea Franceză”.

În septembrie 1916, cu binecuvântarea Legiunii Străine, dar sprijinit într-un baston, John Ford Elkington se întoarse acasă în Anglia, la soția şi cei doi copii ai săi. Se întoarse la regimentul său britanic, deşi, din bun-simț, nu avea să poarte niciodată medaliile care îi fuseseră acordate.

VII

RĂZBOIUL CARE APROAPE A DISTRUS LEGIUNEA

„Din punctul de vedere al unor istorici, Legiunea era grupul de sacrificiu al armatei franceze”

Romantismul şi misterul Legiunii Străine au sporit pe măsură

ce un număr de figuri literare, intelectuali şi boemi s-au înrolat, în 1914. Veteranilor legionari le luau locul voluntari entuziaşti, dar lipsiți de experiență, şi deseori cele două tabere se aflau în conflict.

Noilor sosiți americani le era greu, îşi amintea poetul Alan Seeger în jurnalul său şi în scrisorile către casă. „Adevărații" legionari nu le întindeau acestor oameni mâna prieteniei. Nu-şi îmblânzeau nici tratamentul aplicat proaspeților recruți, nici comportamentul pe care-l aveau față de ei. Legiunea era Legiune, îți convenea sau nu, iar majorității veteranilor nu le plăceau aceşti amatori filfizoni.

Alan Seeger era printre primii din grupul său care s-a înrolat, chiar înaintea lui Blaise Cendrars.

Născut în 1888 la New York, Seeger studiase italiana la Harvard. Editase „Harvard Monthly", în 1905, şi absolvise în 1910, după care se mutase înapoi la New York, pentru a deveni scriitor la Greenwich Village, tărâmul boemilor.

Se retrase în oraşul vieții mondene, Parisul, în 1912, şi se stabili în Cartierul Latin, care îi deveni cămin spiritual.

Seeger iubea Parisul atât de mult, încât simți că este datoria lui de onoare să ajute la apărarea oraşului, când izbucni războiul. Pe 25 august 1914, Seeger flutură drapelul american în fruntea câtorva zeci de voluntari americani care mărşăluiau pe Avenue de l'Opéra spre Rue Auber, şi de acolo către Gara Saint-Lazare, de unde aveau să ia trenul până la tabăra lor legionară. Era un grup destul de variat – francezi get-beget amestecați cu americani idealişti, romantici, farseuri şi doi negri. Aceştia, ca mulți afro-americani, erau suficient de afectați de situația politică a Franței pentru a se înrola cu mult înainte de intrarea propriei lor țări în război.

Eugene Jacques Bullard era nepotul unor sclavi din Columbus, Georgia. Tatăl său, Octave Bullard, fusese adus din Martinica – un teritoriu francez din Indiile de Vest.

Obişnuia să-i povestească deseori fiului său despre Franța. Câțiva ani mai târziu, Bullard nota în jurnal: „Tata îmi spunea că în Franța nu există biserici pentru albi şi biserici pentru negri, şcoli pentru albi şi şcoli pentru negri, nici cimitire pentru albi şi cimitire pentru negri. Oamenii, de culoare sau nu, trăiesc împreună şi sunt tratați în mod egal, iar eu acolo vreau să merg."

Gene Bullard fu nevoit să plece de acasă la vârsta de 7 ani, după ce familia lui fusese linşată. Hoinări până la vârsta de 10 ani, când se îmbarcă pe un vas cu destinația Germania, sperând să ajungă în cele din urmă în Franța. Ajunse însă în Marea Britanie, unde îşi utiliză cu folos fizicul şi temperamentul luptând ca boxer. Ajunse în cele din urmă la Paris, în 1913, puțin după ce împlinise 19 ani. „Când am coborât din tren la Paris, eram emoționat ca un copil în ziua de Crăciun. Mă aflam în locul pe care doream să-l văd, în care visasem să fiu toată viața, şi era minunat!”

Bullard se alătură unei trupe de dansatori, „Freedman’s Kaninnies”, şi rămase la Paris după ce trupa, speriată de sosirea războiului, părăsi Franța.

Se împrieteni cu Bob Scanlon, un alt boxer afro-american, pe care îl cunoscuse la Londra şi în august 1914 se înrolară împreună în Legiunea Străină.

Motivele erau diferite. Seeger se confesa în jurnalul său: „M-am înrolat numai de dragul gloriei”.

În marşul lor prin Paris, fură aclamați de mulțime, ei reprezentând pentru parizieni imaginea îmbucurătoare a unor străini care săriseră în ajutorul Franței. La vremea aceea, grupurile de voluntari din diverse țări includeau ruşi, polonezi, greci, elvețieni şi un mare număr de evrei.

Acest amestec de naționalități nu reprezenta o provocare pentru Legiune. Destul de curios, intelectualii erau distribuiți către regimentele de marş în care se aflau soldații vechi şi aspri ai Legiunii.

Între nou şi vechi diferența era distinctă, după cum nota Blaise Cendrars:

> „Nu era nici măcar un ţăran printre noi... croitori, blănari, fierari... câţiva fii de nobili... plus câţiva intelectuali din Montparnasse care, ca şi mine, erau încântaţi de limbajul obscen al camarazilor lor bine dispuşi, şi de exuberanţa lor fermecătoare.“

Legionarii vechi erau plini de ură sau cel puțin aşa păreau. Majoritatea abia aterizaseră aici, aduşi fiind din diverse părți ale lumii, unde participaseră la alte situații extreme. Erau arşi de soare şi deja pătați de sânge; lăsaseră în urmă morți în Algeria, Maroc, Indochina sau prin alte părți.

Nu găseau nimic romantic în a lupta pentru Franța, spre deosebire de noii voluntari.

Se zbârleau la ceilalți şi beau mult, singurele indicii privind trecutul lor fiind medaliile pe care le purtau pe piept, nota Cendrars.

Americanilor din grupul lui Alan Seeger li se părea incredibil că legionarii îi privesc cu atâta indiferență şi lipsă de înțelegere.

Europenii păreau mai puțin şocați, deşi se simțeau evident stingheriți că ei, care se înrolaseră voluntar, erau tratați atât de oribil – erau loviți, bătuți, pocniți cu sticle, înjurați, luați în râs, furați; în general, aveau parte de un tratament deosebit de ostil.

Părinții unui voluntar britanic îi scriseseră comandantului Legiunii, pentru a se plânge că fiul lor nu ar fi trebuit niciodată să fie repartizat într-un regiment cu astfel de animale, şi dacă se putea, să fie disponibilizat. Cererea a fost respinsă.

Pe de altă parte, legionarilor nu le venea să creadă şi nici nu înțelegeau că aceşti oameni veniseră să lupte voluntar.

Şi nici nu se simțeau obligați de codul onoarei să nu fure de la camarazii lor. Nou-veniții, deseori înstăriți, bine echipați şi îmbrăcați, posedau o sumedenie de lucruri tentante.

Seeger atribuia tensiunea crescândă faptului că Legiunea nu a fost imediat trimisă la luptă, şi astfel, pe parcursul perioadei de inactivitate, când veteranii petreceau timpul în compania sticlelor de vin, animozitatea între cele două tabere crescu. Seeger comenta, mai degrabă disprețuitor:

> „Nemulţumirea este încontinuu alimentată, dacă nişte oameni care se înrolează voluntar sunt aruncaţi într-un regiment compus în întregime din scursurile societăţii, fugari şi neciopliţi, comandaţi de subofiţeri care îi tratează pe toţi fără distincţie, cum şi-ar trata plozii lor neascultători din Africa."

Apoi plecară cu toții la război şi se mai eliberară de frustrări luptând împotriva nemților. În vâltoarea luptei erau bărbați cu toții, bătându-se în cele mai cumplite condiții. Lipsa de experiență le era într-adevăr numitorul comun. În ianuarie 1915, Seeger împreună cu alți americani se aflau în postul de observație situat printre ruinele unui castel.

Între ei se aflau Paul şi Kiffin Rockwell, doi tineri din Atlanta.

Kiffin auzi o pocnitură şi văzu cum ceva se îndreaptă rostogolindu-se către picioarele sale.

„Ce-i asta?” întrebă el, aplecându-se să ridice obiectul. Seeger urlă: „Doamne Dumnezeule, e o grenadă”.

Se uitară unul la altul, dezorientaţi, apoi Kiffin o aruncă cât putu mai departe şi grenada explodă în aer. Abia atunci pricepură şi ei ce înseamnă o grenadă.

Dacă cineva o aruncase, atunci cineva se afla aproape de ei. Germanii erau într-adevăr foarte aproape.

Seeger decise că ar fi mai bine să-l anunţe pe caporal. Numele acestuia era Weidermann, şi era prietenul lui Arthur Griffiths. La întoarcerea celor doi, o altă grenadă ateriză la picioarele lui Rockwell. Weidermann le strigă să se păzească. Kiffin Rockwell se aruncă în cealaltă parte a camerei, chiar în momentul în care bomba explodă.

Supravieţuiră cu toţii şi o luară la sănătoasa, fiind conştienţi de faptul că nemţii aveau să sosească foarte curând. Abia reuşiră să ajungă la adăpostul unor copaci din apropiere, că împuşcăturile răsunară în spatele lor.

Caporalul Weidermann căzu rănit şi le strigă celorlalţi să meargă mai departe.

Priviră în urmă şi văzură că nemţii îl prinseseră deja pe legionarul veteran, pe care îl identificară imediat ca fiind de aceeaşi naţionalitate cu ei, adică un neamţ, dar luptând împotriva Germaniei. Până aici îi fusese.

Nemţii stăteau deasupra lui şi îl loveau peste cap şi peste faţă cu patul puştilor, şi în acea noapte tinerii legionari americani auziră sus, pe deal, strigătele sinistre şi batjocoritoare ale nemţilor.

Americanii îşi continuară lupta, dar numărul lor scădea zilnic: în cel dintâi an şi în prima jumătate a celui de-al doilea, luptă după luptă. În septembrie, a fost rândul lor să încerce să îi scoată pe nemţi din Ferma Navarin, pe care Legiunea o atacase fără succes la începutul verii.

În luptă au fost aruncaţi 2.000 de ofiţeri şi soldaţi, legionarii croindu-şi loc, în repetate rânduri, printre rafalele mitralierelor germane.

După 72 de ore, terenul din faţa fermei era acoperit cu morţi şi răniţi ai Legiunii, din care 603 căzuseră înainte de a se fi ordonat

retragerea.

Nici de această dată legionarii nu reuşiră să disloce rezerva germană, însă protestele furioase ale comandanților legionari în fața înalților comandanți ai armatei franceze lăsară clar să se înțeleagă că ei făcuseră tot ce le stătea în putere ca să preia controlul asupra fermei; pur şi simplu era prea bine fortificată, iar ei ştiuseră asta, însă sfaturile lor nu fuseseră luate în considerare, de dragul unei strategii mult prea ambițioase.

Se prefigura o altă înfruntare majoră, iar Legiunea, care îşi mai revenise, se îndrepta spre ceea ce avea să fie una din cele mai costisitoare lupte ale războiului, şi anume bătălia feroce de pe Somme.

Legiunea primise misiunea de a-i atrage pe nemți la Somme, pentru a elibera presiunea la care era supusă armata franceză la Verdun.

Campania de pe Somme a început în a treia săptămână a lunii iunie cu o Legiune care număra 2.850 de soldați şi 62 de ofițeri, ca parte a forței aliate ce includea un contingent britanic consistent, care întreținuse frontul vreme de 10 luni.

Legionarii au fost ținuți în rezervă, pentru un atac anume, care era un fel de misiune sinucigaşă.

Comandantul batalionului, maiorul neozeelandez James Waddell, îi avea sub aripa sa protectoare pe mulți dintre americanii care supraviețuiseră. Era un bărbat popular, un lider curajos şi unul dintre cei mai respectați ofițeri ai Legiunii. Waddell renunțase la cursurile universitare pe care le urma la Londra, în 1895, pentru a se înrola în armata britanică, şi îşi servise țara în India şi în Afganistan.

În 1900, la vârsta de 27 de ani, se înrolă în Legiune, şi se duse la Tonkin.

La începutul războiului, el comanda nucleul de legionari „algerieni”, între care se aflau şi Weidermann şi Arthur Griffiths, asta înainte să fie transferat cu un batalion al Legiunii în Dardanele, unde a şi fost rănit în 1915.

În 1916 fusese deja recompensat cu „Legiunea de Onoare” şi „Crucea Războiului” cu şapte colțuri.

Printre soldații săi de pe Somme se aflau doi care aveau să devină celebri în istoria Legiunii – Alan Seeger şi renumitul Sergent

major Max-Emmanuel Mader, fost soldat în armata germană, care se instalase în regiune în 1904, se căsătorise cu o franțuzoaică, avu un fiu, fu naturalizat francez şi deveni cel mai decorat legionar al tuturor timpurilor.

Seeger tocmai îi scrisese o vedere mamei sale la New York: „În sfârşit, ne-am schimbat sectoarele… aici, ținutul este foarte frumos”.

Şi aşa, la 5 iulie 1916, aceste personalități ale istoriei Legiunii, veterani şi tineri americani, se aflau împreună, pregătiți pentru asaltul asupra țintei lor desemnate – fortificatul sat Belloy-en-Santerre – care era nucleul sistemului defensiv german. O țintă pe care nu puteai spera s-o dobori.

Legionarii, cu câte 30 de kilograme de muniție în spinare, aveau să atace în două valuri, pentru a se putea acoperi unii pe alții.

Primii se năpustiră pe teren deschis şi avansară, ca prin minune, până la două sute de metri de sat.

Atunci, automatele germane îi secerară. Seeger se afla în valul al doilea, condus de Mader, care îşi încărca puşca şi îşi îndemna oamenii înainte.

La jumătatea drumului, Seeger, urlând de durere, căzu într-un crater format de o bombă. A fost auzit cerând apă şi strigând-o pe mama sa. Apoi – tăcere.

El a fost unul dintre cei 84 de legionari şi 25 de ofițeri ucişi în acea zi.

Supraviețuitorii care reuşiră să ajungă de partea cealaltă avură parte de lupte corp la corp, până când nemții se retraseră să se regrupeze pentru prima dintre multele contraofensive care aveau să urmeze.

Şi ei suferiră pierderi grele, iar Legiunea le luă 570 de prizonieri. Era pentru legionari o victorie spectaculoasă, şi câteva nopți mai târziu, li se ceru să repete această performanță. La Chancelier suferiră încă 400 de pierderi, într-o luptă care le costă pe cele trei armate aliate viețile a aproape un milion trei sute de mii de oameni.

Între obiectele personale ale lui Seeger se numărau câteva poezii, jurnalele sale şi alte câteva scrieri care, adunate, au fost trimise la el acasă. Nici una din aceste scrieri nu i-a fost publicată în timpul vieții, dar au apărut postum, la un an după moartea sa.

Poezia „Rendez-vous” a lui Alan Seeger reia ideea exprimată

într-o scrisoare pe care o trimisese în 1915 şi în care scria: „Dacă tot e să se întâmple, să se întâmple în focul luptei. De ce să dai înapoi? Acesta e, de departe, modul cel mai nobil de a muri. Într-un fel, e aproape un privilegiu.”

Şi astfel, poemul ce îi reflectă sentimentele din vremea primului război mondial, pe care îl scrisese în tranşee, a demonstrat în mod profetic că Seeger avea să moară în luptă.

Rendez-vous
Am întâlnire cu Moartea
În luptă, sus pe baricade
Am întâlnire cu Moartea
În luptă, sus pe baricade
Când primăvara vine, cu umbra-i foşnitoare.
Şi aerul se umple de-aroma merilor în floare.
Am întâlnire cu Moartea
Când primăvara se întoarce cu zilele-i frumoase.

Seeger, legionarul cu numărul 19522, a fost decorat postum cu „Crucea de Război” şi „Medalia Militară”, intrând astfel în istoria Legiunii Străine Franceze, ceea ce, în fond, îşi şi dorise.

Nici cei doi negri americani care s-au înrolat în acelaşi timp nu au avut de ce se plânge. Eugene Bullard, cel puţin, se umplu de glorie încă din primele zile petrecute în Legiune. Serios rănit de un şrapnel în mai 1916, el a fost decorat cu „Crucea de Război”, pentru curajul său. După ce ieşi din convalescenţă, se antrenă pentru a deveni pilot şi se transferă, în octombrie 1916, la Serviciul francez de zbor. Deveni un pilot excelent în cadrul trupei de zbor Lafayette – un grup de piloţi americani care au luptat pentru Franţa până la intrarea SUA în război – şi câştigă pentru îndrăzneala sa în luptă titlul de „Rândunica Neagră a Morţii”.

Imaginea pe care Blaise Cendrars şi-o făcuse despre Legiune se schimbase sensibil într-un timp destul de scurt, astfel că, după război, a început să scrie cu entuziasm despre camarazii săi.

Schimbarea s-a produs în prima permisie, după luni întregi petrecute în noroi. El scrisese un text care acum e considerat ca dând cele mai incisive şi minunate explicaţii asupra motivelor pentru care bărbaţii se înrolează în Legiune, şi asupra faptului că,

deşi în prima fază sunt tentați să renunțe, ulterior devin tot mai atraşi de camaraderia de acolo şi decid să o apere cu prețul vieții.

> „Eram pregătit să rabd consecinţele faptei mele (de a mă înrola)… dar nu am realizat că Legiunea mă va face să beau această cupă până la fund, că mă va îmbăta, şi că, din plăcerea cinică de a mă degrada şi a mă discredita, am să ajung să mă dezbar de toate pentru a cuceri libertatea de a fi.
>
> De a fi bărbat. Şi de a-mi descoperi singurătatea. De aceea le sunt dator Legiunii şi băştinaşilor africani, soldaţilor, subofiţerilor care ne conduceau şi se comportau cu noi camaradereşte, acestor desperados, acestor supravieţuitori ai lui Dumnezeu ştie căror poveşti coloniale, dar care erau cu toţii bărbaţi. Cu toţii. Şi a meritat riscul de a muri, pentru a întâlni aceste suflete condamnate, care miroseau a ocnă, aceşti luptători acoperiţi cu tatuaje. Nici unul nu ne-a dezamăgit şi fiecare dintre ei era pregătit să se sacrifice pentru nimic, pentru glorie, pentru că era beat, pentru o provocare, din amuzament, ca păcăleală, pentru Dumnezeu… Ei erau profesionişti, şi profesia unui om al războiului e un lucru cumplit care, ca şi poezia, lasă urme. Ori o ai, ori nu."

Un alt tânăr care avea să dezvolte o relație de dragoste şi ură cu Legiunea era englezul Adolphe Richard Cooper. Ce avea el aparte era faptul că se înrolase înainte de a împlini 16 ani, că evadase de patru ori şi că de fiecare dată se reînrolase.

La început, Cooper descrisese Legiunea ca fiind o armată de criminali, dezolantă şi lipsită de inimă, pentru ca mai apoi să ajungă să o recomande oricărui tânăr fără un scop în viață.

Între prima dezertare, din 1916, şi ultima, din 1930, Cooper a scris două cărți, din care prima se numea „Omul căruia îi plăcea Iadul". Avea un ton caustic care, spunea el, ar fi trebuit să deconspire Legiunea, practicile şi cumplitele obiceiuri ale oamenilor săi. Povestea era complet lipsită de romantism şi presărată din plin cu întâmplări de groază: se afirma că homosexualitatea era frecvent întâlnită, că zilnic se iscau bătăi cu pumnii între soldați, că existau „marşuri ale morții" în care legionarii trebuiau să parcurgă o mie de mile în numai 8 zile, iar cei ce nu reuşeau erau îngropați pe traseu.

Jim Worden a remarcat că cea de-a doua carte a lui Cooper. „12 ani în Legiunea Străină" pare să fi fost scrisă pentru a o scuza pe

prima şi că aici concluziile sunt mult mai corecte.

Viața în Legiune a început pentru Cooper în 1914, pe când era steward pe un vas comercial britanic.

Renunță la această îndeletnicire la Alger, şi la 15 ani şi 4 luni se înrolă în Legiune. Când semnă primul contract, acceptă pseudonimul „Jean Le Bruin”, şi făcu foarte bine. De fapt, în arhivele Legiunii, propriul lui dosar aflat la Cartierul General este remarcabil. În el se pot citi următoarele:

ADOLPHE RICHARD COOPER – ISTORICUL SERVICIULUI MILITAR

1. Înrolat la 8 octombrie 1914, la Alger; alias Jean Le Bruin.
2. Demobilizat la cererea Consulului britanic în 1916, ca urmare a apelului făcut de rudele sale; a servit ulterior în armata britanică pe durata războiului.
3. Reînrolat în septembrie 1919, sub nume propriu: Adolphe Cooper.
4. A completat un contract de 5 ani şi a fost eliberat în septembrie 1924 ca legionar clasa II.
5. S-a reînrolat în decembrie 1924.
6. A finalizat un curs de caporali şi a fost avansat în grad la 16 aprilie 1925.
7. A fost degradat în mai 1926, după ce a bătut un subordonat.
8. A fost transferat la Regimentul 4, la 29 martie 1928.
9. Demobilizat în decembrie 1929 (tot ca leg. cl. II), la finalul celui de-al doilea contract de 5 ani.
10. Reînrolat în ianuarie 1930 pentru încă 5 ani, promovat din nou la gradul de caporal şi, mai apoi, de sergent.

În 1914, Cooper reuşise să se înroleze în Legiune, deşi era cu doi ani şi jumătate sub vârsta legală, ceea ce era, în fapt, un miracol.

Cooper a petrecut 6 luni la Sidi-bel-Abbes, cu un cadru militar care antrena soldați pentru război. A fost dezamăgit să afle că, deşi bine pregătit ca legionar, nu va lupta în Franța.

S-a aflat în singurul batalion care a fost trimis să lupte la Gallipoli, un orăşel situat la Marea Neagră. Batalionul legionar avea să ia parte la o serie de lupte navale şi terestre dezastruoase, duse

de forțele anglo-franceze pentru a slăbi presiunea rusă pe frontul de est. Cooper a sosit în regiune la 26 aprilie 1915. Legiunea făcea parte dintr-o armată franceză combinată, ce-şi luase numele de „Armata Orientului”.

Acolo au trebuit să facă față trupelor comandate de ofițeri germani. Ca o curiozitate, aproape toți caporalii legionari erau şi ei nemți.

Trupele multinaționale ale Legiunii au dovedit un curaj spectaculos, năpustindu-se spre țărm.

Pe unele plaje n-au prea întâmpinat rezistență. Pe altele, fură secerați de mitraliori ascunşi pe dealurile din apropiere.

Adolphe Cooper, care-şi aniversase în secret împlinirea a 16 ani curând după sosirea în Dardanele, luă parte la numeroase lupte, inclusiv corp la corp, atacând la baionetă, fiind înconjurat de legionari care îi dădeau instrucțiuni în limbi pe care nu le înțelegea. În focul luptei, comandantul companiei lui Cooper şi ofițerii săi fură ucişi cu toții, şi sergentul de Leon preluă comanda.

Pentru curajul de care a dat dovadă în această luptă, Cooper se numără printre primii, şi în mod cert printre cei mai tineri, legionari decorați cu „Crucea Războiului”. Din cei o mie de soldați din batalionul lui Cooper, au supraviețuit mai puțin de 400 până în momentul în care armata a fost evacuată, în ianuarie 1916.

Însuşi Cooper, rănit de o grenadă, se întoarse la Sidi-bel-Abbes, la bordul unui vas-spital.

În timpul convalescenței, rudele sale îi dădură de urmă şi, cu concursul Consulului britanic, îi asigurară demobilizarea.

De la reînrolarea sa în 1919, Adolphe Cooper şi-a demonstrat de multe ori dreptul la celebritate. El a devenit unul dintre cei mai decorați legionari de la Sidi-bel-Abbes. Pe parcursul celor 5 ani de serviciu, între 1919-1924, a deținut recordul timpului de şedere atât în închisoarea legionară, cât şi în celulele disciplinare ale companiei de la Columb Bechar. A ajuns caporal, apoi a fost retrogradat – o întâmplare destul de obişnuită printre tineri. A fost promovat la gradul de sergent în 1935, când a părăsit Legiunea, şi a devenit soldatul cu cel mai îndelungat serviciu militar în cadrul Legiunii.

Simplul fapt că a supraviețuit constituia o ispravă.

Istoricii sunt în general de acord că Legiunii i se dădeau

sarcinile cele mai grele, şi acest lucru a putut fi bine observat în multe dintre campaniile finale, când Legiunea a suferit pierderi grele. Voluntarii se împuţinaseră, pentru că oamenii se înrolau sub culorile ţărilor lor.

La sfârşitul lui 1917 se înrolau sub 100 de voluntari lunar, un număr care nu-l acoperea pe cel al morţilor şi răniţilor.

Rata mare a pierderilor şi tacticile militare ale armatei franceze, care folosea legionari pentru a-şi umple golurile, au dus la dezbateri masive în celelalte unităţi ale frontului francez, dezbateri care au continuat până la finalul războiului.

Până atunci, unele operaţiuni de front ale Legiunii ajunseseră să se facă cu mai puţin de 50 de oameni fiecare şi, cu toate acestea, în ultimele săptămâni ale războiului, legionarii au fost trimişi să lupte în mai multe puncte fierbinţi.

În aprilie 1918, la Hanguard Wood, care încă mustea de iperită [1] nemţească, legionarii, susţinuţi de tancurile şi artileria britanică, s-au aruncat asupra celei de-a 19-a divizii germane şi au fost doborâţi de armele automate în număr alarmant de mare.

Cu un batalion redus la 187 de oameni şi un singur ofiţer, alte două batalioane legionare şi-au continuat răzbunarea asupra nemţilor prin lupte corp la corp. Bilanţul final al Legiunii a fost de 833 de soldaţi şi 8 ofiţeri ucişi sau răniţi, în vreme ce pierderile aliaţilor au atins cifra de 160.000.

În iulie, Legiunea, aflată la limita puterilor, a fost trimisă să participe la o luptă disperată la Soissons, în apropiere de Paris, unde trebuia să disloce câteva posturi nemţeşti fortificate.

Operaţiunea a fost un succes uriaş, însă Legiunea a mai pierdut

---

[1] Iperita este numele unui gaz toxic, prima armă chimică folosită efèctiv în primul război mondial. Deoarece acest gaz s-a folosit la Ypres (22.04.1915), i s-a spus iperită. Gazul, de fapt clor lansat din butelii de oţel, a provocat un nor toxic de 6 km care i-a surprins pe francezi neprotejaţi şi le-a permis germanilor, echipaţi cu măşti de gaze, să facă o breşă de 6 km în frontul aliat. Victoria a fost surprinzătoare chiar şi pentru comandamentul german, care n-a avut pregătite efectivele necesare unei dezvoltări în adâncime a ofensivei.
Între 1915 şi 1918 au fost folosite 125.000 de tone de produse chimice, care au gazat 1.300.000 de oameni.
În 1925, la Geneva, s-a adoptat un protocol de interzicere a folosirii „oricărui gaz asfixiant sau a altor gaze, lichide, substanţe sau materiale analoge”. Protocolul n-a fost ratificat decât în 1975 de SUA – nu şi de Franţa.

încă 1.400 de oameni. Între ei se afla şi Max Mader, viteazul de origine germană care, în zece ani petrecuţi printre baionete, gloanţe şi bombe, devenise o legendă vie. Lui Max îi fusese spulberat jumătate din braţul drept şi umărul îi era plin de găuri făcute de gloanţe. Corpul de ambulanţă i-a cules trupul nemişcat şi l-a dus la spitalul de campanie, presupunând că Mader era un nou candidat la cimitir.

Legionarii făcură mare caz de decesul inevitabil al lui Mader şi aranjară cu preotul să-i dea binecuvântarea. În acel moment, corpul uriaş al lui Mader se trezi la viaţă.

Rănile îi fură iute tratate, iar Max Mader avu parte în continuare de o viaţă lungă şi de o pensie – destul de străvezie – din partea Legiunii.

La sfârşitul războiului, forţa Legiunii scăzuse mai mult ca niciodată. Pe toată durata războiului se înrolaseră 42.883 de voluntari, de 51 de naţionalităţi, din care aproape 31.840 au fost ucişi sau răniţi. În acest număr intrau şi cei care, într-un moment sau altul, au fost transferaţi din Legiune în alte unităţi ale armatei franceze sau în armatele propriilor lor ţări.

Numărul pierderilor dă o imagine edificatoare. Adevăraţii legionari erau la începutul conflagraţiei în jur de 13.000, iar istoricul Hugh McLeave a estimat că, din cei 8.000 de legionari plecaţi din Sidi-bel-Abbes, au supravieţuit abia jumătate.

Prin marele număr de vieţi omeneşti pierdute, Legiunea a apărut în viziunea anumitor istorici drept unitatea de sacrificiu a armatei franceze.

VIII

REFACEREA DUPĂ RĂZBOI

„Grijile au fost lăsate deoparte şi, pe măsură ce noile regimente ale Legiunii începeau să prindă formă, mare parte dintre oamenii ei au fost recrutaţi din ţări care, cu numai câteva luni în urmă, erau aprigi duşmani ai Franţei”

În Franța postbelică, frământată de vinovăția şi amărăciunea pe care le împărtăşeau toate națiunile participante la conflagrație, deasupra Legiunii Străine plutea un semn de întrebare.

Prestațiile ei erau în general considerate exemplare, iar la 14 iulie 1919 Legiunea îşi ocupa locul de onoare în Parada Victoriei de pe Champs-Elysées, cu orchestra ei care cânta „Le Boudin” şi alte şlagăre ale momentului. Atât de mare era gloria Legiunii Străine Franceze, încât, curând, orchestra ei plecă într-un turneu triumfal în Statele Unite, ademenind astfel un mare număr de potențiali legionari.

În spatele acestei bucurii, viitorul Legiunii era însă nesigur. Peste 30% dintre bărbații francezi între 18 şi 26 de ani fuseseră răniți în război, unii atât de grav încât deveniseră incapabili de muncă pentru tot restul vieții. Pe lângă neajunsurile provocate de război vieții oamenilor, viitorul apropiat al Legiunii nu se afla nici pe departe pe lista de priorități, dar atitudinea hotărâtă a capilor armatei, şi mai ales a unuia din noii comandanți de regiment, Colonelul Paul Rollet, avea să decidă altfel.

Rollet, considerat astăzi părintele Legiunii Străine moderne, a contribuit la revenirea Legiunii ca una dintre forțele puternice ale strategiei militare franceze.

Legiunea primise o lovitură serioasă în primul război mondial. Unii spuneau că pierderile erau ireparabile, dar Rollet nu era de aceeaşi părere. Era un legionar greu de doborât, oarecum excentric. Provenind dintr-o familie de militari şi fiind educat la Saint-Cyr – unde absolvise al 311-lea din 587 de cadeți – Rollet nu avea un aspect fizic potrivit Legiunii. Era mărunțel, slăbuț şi aparent nervos. Ultima trăsătură însă nu corespundea realității. În spatele privirii sale albastre, pătrunzătoare, al nasului drept şi alungit se afla un caracter puternic.

Deşi în aparență era predestinat unei cariere neinteresate, într-un regiment de linie, în decembrie 1898, Rollet s-a transferat voluntar în corpul de ofițeri al Legiunii.

Curând a fost implicat în luptele coloniale ale Legiunii, fiind trimis în misiuni în Algeria, Maroc şi Madagascar. A fost rănit de două sau trei ori.

Deşi era un mare adept al disciplinei, Rollet reuşi să câştige afecțiunea oamenilor săi prin indiferența pe care o arăta superiorilor, cu care avea puternice dispute asupra oricărei strategii cu care nu era de acord.

Deşi el însuşi punea întrebări şi îi provoca pe superiorii săi, nu avea nici o remuşcare când le impunea oamenilor lui codul supunerii oarbe.

Nu purta niciodată cămaşă pe sub tunică şi era întotdeauna îmbrăcat cu uniforma uşoară de safari. Purta cu el, de obicei, o umbrelă, la fel ca Louis-Philippe, creatorul Legiunii, chiar şi pe front, iar acolo unde se putea era însoțit de câinele său. Pe cap nu purta niciodată decât kapi-ul, în ciuda obuzelor care zburau în jurul său, şi nu a renunțat la acest obicei decât o dată, la Parada Victoriei din 1919, când fu obligat să poarte o caschetă.

Atunci se afla în frunte, conducând parada şi purtând stindardul regimentului, acoperit de glorie.

Rollet nu a părăsit Legiunea decât pentru o scurtă perioadă de timp, la izbucnirea războiului, când a fost avansat şi i s-a dat comanda frontului. Cu toate acestea, în 1917, Legiunea, care din cauza pierderilor suferite fusese transformată în „Regimentul de marş al Legiunii Străine” (RMLE), îl primi bucuroasă înapoi ca lider când comandantul numit, Locotenent-Colonelul Duiriez, a fost ucis.

Combinația dintre charisma personală a lui Rollet şi metodele sale clare de a conduce Legiunea a reuşit să aducă debilul RMLE în formă.

Iar acesta a fost ales să facă o mişcare de cap de pod lângă Verdun.

Trei batalioane ale Legiunii se aruncară într-o bătălie decisivă, câştigând teren şi luând 700 de prizonieri germani, mai mult decât era prevăzut.

Acesta şi alte asemenea exemple au fost invocate de Paul Rollet în mărturia pe care o făcea, spre sfârşitul războiului, când încerca să salveze Legiunea de la desființare:

… Astfel ar dispărea această excelentă şcoală a energiei, a voinţei, a curajului, care a format sufletele şi caracterele tinerilor şi pasionaţilor ofiţeri ce, ulterior, au fost distribuiţi în regimente, oameni animaţi de focul sacru… O dată cu Legiunea nu ar dispărea numai o simplă unitate militară, dar şi o parte importantă din elita armatei franceze…

Pe scena politică postbelică, Rollet şi-a găsit un susținător puternic în persoana Generalului Jean Mordacq, care servise în Legiune înainte de război şi de atunci ocupase o poziție influentă în guvernul Franței. Mordacq era de părere că venise vremea să împartă armata de străini în divizii, fiecare cu identitatea sa proprie, şi specializată pe infanterie, cavalerie şi artilerie.

Acesta era şi punctul de vedere al Generalului Hubert Lyautey, comandantul armatei franceze în Maroc, care condusese în 1908 incursiunea trupelor franceze în această țară şi asigurase existența acestui avanpost colonial în timpul războiului. Lyautey apărase interesele coloniale ale Franței în Africa de Nord cu un sincer devotament. El a purtat propriul război şi s-a folosit în el de toți oamenii pe care a putut să-i adune, indiferent de trecutul lor, şi, deşi se plângea că mulți dintre ei păreau că se află acolo doar pentru a se sustrage justiției, toate acestea aveau să se schimbe acum.

Erau bărbați cu nemiluita care făceau coadă pentru a se reînrola, iar Lyautey – ca şi Mordacq – sugera că Legiunea avea nevoie de minimum 30.000 de soldați.

Legiunea, scria el, trebuia să introducă rapid o politică de recrutare care, realizată cu tenacitate, ar fi asigurat nu numai un număr corespunzător de recruți, dar ar fi avut grijă şi ca aceştia să fie „potriviți” pentru Legiune – o sarcină ce se arăta mai dificilă în realitate decât şi-ar fi putut imagina cineva.

Puternicei campanii pe care Lyautey o ducea pentru revitalizarea Legiunii i se alătură şi Paul Rollet care, o dată cu epurarea din 1919, se întoarse la Sidi-bel-Abbes cu rămăşițele – obosite, deziluzionate şi sătule de război – ale unei forțe de luptă cândva mărețe.

În primăvara anului următor, reformarea Legiunii a fost aprobată formal prin decret guvernamental.

Acest act i-a dat posibilitatea de a-şi spori rândurile şi de a

înființa regimente de cavalerie şi artilerie, punând capăt perioadei în care Legiunea nu era decât o simplă unitate de infanterie.

Recrutările au început imediat, dar un semn de întrebare, neluat în seamă în momentul acela, plutea asupra voluntarilor. Erau ei sau nu potriviți pentru aşa ceva? Pentru o vreme aceştia schimbară complet fața Legiunii. Un mare număr de foşti soldați hoinăreau prin Europa, iar între ei se găseau şi ruşi, care fugeau de război în 1917, atunci când bolşevicii îl uciseseră pe țar; se mai înrolau mulți britanici şi, ca de obicei, un mare număr de nemți, în ciuda propagandei antebelice împotriva Legiunii.

Ministerul francez al Apărării era îngrijorat de marele număr de cetățeni germani existent în Legiune, iar această îngrijorare sporea pe măsură ce tot mai mulți recruți nemți erau acceptați.

Unul dintre cei mai mari eroi ai armatei franceze, Mareşalul Ferdinand Foch, o figură proeminentă a negocierilor de pace, lansă un avertisment cu privire la recrutarea voluntarilor germani. Era doar o chestiune de timp, prezicea el, până când Germania avea să invadeze din nou Franța, aşa că Legiunea o căuta cu lumânarea.

Grijile au fost însă lăsate la o parte şi, pe măsură ce noile regimente ale Legiunii începeau să prindă formă, o mare parte dintre oamenii ei erau aleşi din țările care, cu numai câteva luni în urmă, fuseseră duşmanii aprigi ai Franței.

Întâiul regiment de infanterie, spre exemplu, era compus în proporție de 72% din „duşmanii” națiunii.

În cel de-al 4-lea regiment se aflau cei mai mulți nemți, iar procentul lor ajunse la 42% în 1922.

În zece ani, 44% din totalul legionarilor erau de origine germană.

Atât nemții, cât şi est-europenii tindeau să distrugă orice urmă de romantism al Legiunii, deşi nu reuşiră în totalitate.

Scrierile postbelice ale foştilor legionari (cum ar fi cele ale lui Blaise Cendrars sau poemele şi scrisorile lui Alan Seeger) au fost de ajutor.

Şi tot de ajutor a fost şi intrarea în serviciul militar a unor oameni care, mai târziu, aveau să fie considerați adevărate „figuri”.

Cum ar fi, de exemplu, tânărul impecabil îmbrăcat care stătea în fața ofițerului de recrutări la Paris:

„Numele?”

„Prințul Aage al Danemarcei”, răspunse tânărul.
„Ocupația?”
„Bancher… sau mai degrabă falit!”
Prințul, membru al familiei regale daneze, era şi rudă îndepărtată cu Louis-Philippe, fondatorul Legiunii.
Astfel că Aage deveni ofițer şi, curând, comandant de batalion în Maroc.
Şi mai era şi bărbatul între două vârste a cărui ținută îi atrase atenția Colonelului Rollet:
„Ce ocupație aveați în viața civilă?” întrebă Rollet.
„Am fost general, domnule colonel.”
Amestecul de voluntari era deosebit de pestriț. Curtezani maghiari, conți ruşi, focoşi călăreți cazaci, sergenți-majori germani şi turci lipsiți de educație.
Dar marea majoritate nu o constituiau aventurierii, ci aceia care, pur şi simplu, nu mai aveau ce face cu viața lor. Prințul Aage, care îşi ocupă locul în galeria de valori a Legiunii, era de părere că în perioada imediat postbelică Legiunea era diferită de cea dinainte, şi aceasta din două motive.
În primul rând, vechea Legiune avusese parte de o experiență de război atât de şocantă, încât oamenii erau secătuiți atât din punct de vedere fizic cât şi emoțional şi, pur şi simplu, nu voiau să se amestece cu nou-veniții.
În al doilea rând, unul din elementele vitale care îi lipseau noii Legiuni, cel puțin la început, era lipsa aventurierilor şi a bărbaților cu „trecut pătat” care aveau nevoie, şi au şi acceptat, o disciplină strictă. Erau prea mulți mercenari est-europeni.
Douglas Porch dădu publicității astfel de dovezi, dezgropând jurnalele celui de-al 2-lea Regiment care notau, în 1921, că legionarii nu păreau a se fi înrolat în Legiune în căutare de noi aventuri. Ei erau doar nişte oameni care aşteptau vremuri mai bune. Legionarii acestei epoci erau deci „diferiți de cei de dinaintea războiului. Păreau mai maleabili, mai puțin bețivi, dar şi cu mai mult bun-simț”.
O altă diferență semnificativă se putea remarca în „marele număr de scrisori pe care le scriu şi le primesc… ceea ce demonstrează că nu şi-au întrerupt relațiile cu țările lor de baştină. De aceea primim cereri frecvente de a anula contractele legionarilor

mai tineri de 20 de ani”.

După cum nota Porch, noii ofițeri care s-au alăturat Legiunii după război se aşteptaseră să se bată pe umăr cu nişte coloniali bronzați, dar, în loc de asta, dădură peste o colecție de „adolescenți cărora de-abia le mijiseră tuleiele”. Un sfert dintre aceştia au admis că nu împliniseră 20 de ani, iar 64% din totalul lor aveau sub 25 de ani.

Legiunea devenise de nerecunoscut, dacă e să ne luăm după părerea lui Adolphe Cooper, când s-a reînrolat în 1919.

La vremea primei sale înrolări, în 1914, Cooper fusese aruncat în mijlocul legionarilor duri şi căliți în lupte. Acum era altfel. El dădu vina pe ruşi, deşi, fiind britanic, nici germanii nu-i plăceau prea mult. „Mi-am dat seama că am făcut o mare greşeală întorcându-mă”, scria el mai târziu.

Greşeală sau nu, Legiunea pusese mâna pe el încă o dată şi, după cum am văzut în dosarul său, din capitolul trecut, Cooper rămase în Legiune pentru încă 15 ani.

Evidentele schimbări postbelice din interiorul Legiunii erau pentru Paul Rollet principalul subiect de meditație. Reorganizarea avea să dureze mai mult decât şi-ar fi imaginat el.

Răspunsul pe care Rollet îl dădu tinereții şi lipsei de experiență din cadrul Legiunii era că tradițiile şi reputația de luptă din perioada antebelică trebuiau reînviate.

Multe dintre ritualurile neoficiale, simbolurile şi miturile trecutului înviară din eter pentru a deveni parte integrantă din viața şi istoria Legiunii. Rollet era hotărât să adune laolaltă aceste tradiții, ba chiar să inventeze altele noi şi să le transmită apoi noii generații de legionari. El puse la punct un nou ghid comportamental pe care Legiunea avea să se bazeze, păstrând astfel legătura cu realizările din trecut.

Rollet era îngrijorat că nou-veniții nu arătau suficient respect față de istoria Legiunii, cum era de pildă cazul luptei de la Camerone, şi nici față de veteranii şi mult mai recenții eroi de pe frontul de vest.

Aceştia din urmă, obosiți fizic şi dezamăgiți de sine, se implicau mai puțin în problemele Legiunii şi beau mai mult. Ei se plângeau din răsputeri că nou-veniții nu dau doi bani pe legile nescrise ale Legiunii, care cereau respect față de cei mai în vârstă, înțelegere şi

ajutor reciproc, spunând că tinerii recruți ar trebui să accepte învățămintele dar şi glumele „veteranilor”.

Prima mişcare a lui Rollet a fost să se asigure că noii recruți arată stimă față de vechii legionari şi că învață din experiența acestora. Iar cei ce nu făceau asta se puteau aştepta la pedepse. Disciplina avea să fie principalul element de reconstrucție: pedepsele fizice îşi făcură apariția în mod excesiv şi erau aplicate celor care greşeau, „greşeală” putând fi considerată chiar şi o privire piezişă aruncată unui caporal german în vreme ce urla nişte ordine.

Amintirile supraviețuitorilor, simbolurile şi obiceiurile Legiunii antebelice erau însă insuficiente pentru a putea acoperi golul lăsat de război.

Rollet şi ceilalți comandanți erau de acord că gloriile apuse şi metodele vechi trebuiau reînviate pentru a forma ceea ce avea să devină baza recreării Legiunii.

Ziua Camerone fu adusă la lumină. Ea deveni o aniversare sacrosanctă şi un simbol al Legiunii – gata oricând să facă față sacrificiului suprem.

Rollet a proiectat şi a supravegheat personal instalarea „Monumentului Eroilor” de la Sidi-bel-Abbes (transferat în 1962 la Cartierul General de la Aubagne) şi amenajarea modernei „Săli de Onoare”, care asigurau legătura cu trecutul, astfel încât istoria principalelor bătălii ale Legiunii avea să fie repovestită în repetate rânduri.

Numele eroilor erau gravate în marmură şi săpate adânc în memoria noilor recruți. Cântecele favorite ale Legiunii aveau să fie învățate şi cântate de toți, iar spiritul de familie pe care Rollet îl credea atât de important avea să devină dominant.

Tradițiile de familie, cum ar fi Crăciunul, au devenit sărbători importante, indiferent de religia legionarilor.

Într-o astfel de zi, ei se puteau odihni şi primeau fiecare câte un mic cadou de la comandantul lor de companie. Cei care întrerupseseră orice legătură cu familiile şi cu țările lor erau încurajați să vadă în Legiune căminul lor.

A apărut conceptul *Legio Patria Nostra* – Legiunea e țara noastră. Însuşi motto-ul Legiunii avea să fie schimbat din „Valoare şi Disciplină” în „Onoare şi Fidelitate”. Paul Rollet considera că aceasta era Legiunea.

În anii ’20, Legiunea a fost restructurată şi extinsă. Şi nu era vorba doar de rezolvarea problemei psihologice. Recruții trebuiau să fie într-o bună formă fizică, şi atunci fură stabilite nişte standarde care se află în vigoare şi astăzi.

Majoritatea voluntarilor trăiseră vremuri grele. Suferiseră din cauza lipsei mâncării şi mulți arătau ca nişte umbre scheletice, nepregătiți fiind pentru regimul dur pe care îl impunea viața în Legiune.

Dar Legiunea le oferea o viață de lux, în comparație cu ce ar fi putut găsi în oraşele din care proveneau. Li se dădeau trei mese pe zi şi erau plătiți la fiecare sfârşit de săptămână. Hrana era destul de proastă şi soldele mici, dar, după cum scria voluntarul de atunci, americanul Charles Jackson, în jurnalul său:

> Unora dintre colegii mei, în acest amalgam ciudat, Legiunea Străină le oferă ceea ce nici nu visau, mai ales că primesc bani gheaţă, ceea ce e o experienţă nouă pentru mulţi dintre ei. Îşi strâng puţinele monede pe care le primesc de parcă ar fi o comoară. I-am văzut pe unii dintre ei lăcrimând. Cu toate acestea, banii nu le ajung prea multă vreme.
>
> Oraşul Sidi-bel-Abbes este dotat cu diverse ispite, care să-i deposedeze pe soldaţi de micile averi, iar în cazul în care le rămâne vreun sfanţ, soldaţii mai vechi ai companiei se milogesc şi reuşesc să împrumute bani de la cei tineri pentru a-şi mai putea cumpăra băutură. Oraşul seamănă din multe puncte de vedere cu o aşezare din Vestul Sălbatic, fiind murdar şi prăfuit, cu o stradă principală de-a lungul căreia stau localnicii, care abia aşteaptă să-ţi ia banii. Primele ispite sunt şi cele mai atrăgătoare şi ele pot fi întâlnite în imediata apropiere a garnizoanei. Este vorba, desigur, de bordeluri. Sunt trei: „Le Moulin Rouge‟, „Au Palmier‟ şi „Le Chat Noir‟. Fetele (aşa cum sunt numite ele în mod elegant) sunt de origini diverse: câteva arăboaice, vreo două europence, şi chiar o sud-americancă. Ele pot intimida uşor, mai ales la „Le Chat Noir‟, unde îşi aşteaptă clienţii la bar, în general dezbrăcate.
>
> Astfel, legionarii care nu şi-au cheltuit toţi banii abia aşteaptă să ajungă în locuri ca acestea care, trebuie să recunosc, reprezintă o atracţie pentru aceia dintre noi care îşi doresc căldura şi plăcerea unei companii feminine.

Legiunea se întoarse la recunoscutul regim de pregătire condus

de brațele de fier ale caporalilor, care scăpau deseori de sub controlul tinerilor şi neexperimentaților ofițeri.

Lor le plăcea ca ziua de antrenament a noilor recruți să fie plină din zori şi până-n seară, de flotări, alergări peste dealuri şi peste dune de nisip cu greutăți în spinare (chiar cu câte un camarad), de marşuri forțate sub soarele ucigător sau în nopțile reci ale Algeriei. Aceste aspecte ale vieții în Legiune s-au schimbat prea puțin de-a lungul anilor şi, conform istoricului Legiunii Jean Planchais, nici nu s-ar fi putut schimba.

> „Prin prevederile Convenţiei de la Haga, din 1908, nici un legionar nu putea fi forţat să lupte împotriva propriei sale ţări.
>
> Cu excepţia acestei condiţii, Legiunea pretindea supunere totală de la voluntari şi aştepta respectarea întocmai a contractului semnat de fiecare, contract în care se stipula că un subofiţer avea voie să se căsătorească după 6 ani de serviciu în Legiune iar un soldat după 12 ani, dacă reuşea să rămână în Legiune atâta vreme.
>
> În calitatea ei de admirabil instrument de război, Legiunea rezistă prin disciplina absolută şi prin devotamentul pentru tradiţie.
>
> Despre Legiune nu se putea spune că era o trupă de mercenari, pentru că plata era prea neînsemnată pentru aşa ceva. Cu toate acestea, nimeni din Legiune nu râvnea la mai mult."

Recrutările continuau şi pe la mijlocul anilor '20. Era nevoie de oameni din ce în ce mai mulți, pentru a sprijini prezența Legiunii în Africa de Nord.

Revoltele succesive în rândul marocanilor, pe care Generalul Lyautey se luptase să-i țină sub control în timpul primului război mondial, au adeverit că prezența Legiunii era necesară.

Lyautey fusese dintotdeauna suporterul tacticilor Legiunii şi, în calitatea sa de comandant suprem al tuturor trupelor franceze din regiune, ceru un număr mare de legionari pentru a acoperi zonele cele mai periculoase din adâncul deşertului şi de pe dealuri, adevărate capcane din care nu puteau ieşi decât experimentații comandanți ai regimentelor. Acea perioadă a fost un adevărat test pentru lipsa de experiență a unei Legiuni tinere.

Nesfârşitele lupte continuară împotriva anticolonialiştilor din Algeria, şi adâncirea naționalismului marocan îi puse față în față pe legionari cu triburile de berberi, care deveneau din ce în ce mai

revoltate de faptele celor care construiau imperii vânzându-le pământurile şi resursele. Berberii locuiau de sute de ani pe coasta nord-africană, din Egipt până la Atlantic, deşi fuseseră forţaţi să migreze înspre zonele dinăuntrul şi din jurul deşertului Sahara.

După terminarea primului război mondial, berberii şi populaţia arabă au început să-şi ceară independenţa.

În vara lui 1920, berberii şi-au deschis campania de atacuri asupra Marocului spaniol.

Emirul zonei Rif din Marocul spaniol, Abd El-Krim, un intelectual umblat prin lume, reuni armate vaste de călăreţi şi pedeştri, şi învinse în repetate rânduri trupele spaniole. Însă cea mai răsunătoare victorie repurtată vreodată asupra unei armate europene avea să fie înregistrată în anul următor. Cei 30.000 de războinici spectaculoşi ai lui El-Krim reuşiră să anihileze regimentele spaniole ale Generalului Sylvestre, la Anual, în luna iulie 1921. Atunci fură ucişi peste 12.000 de soldaţi spanioli.

Deşi companiile erau formate din oameni relativ neexperimentaţi, Legiunea deja începuse să-şi desfăşoare forţele şi în Maroc.

Cel de-al doilea regiment, care fusese antrenat la Saida, fu transferat în noua garnizoană de la Meknes. Fostul RMLE deveni cel de-al treilea regiment, sub comanda Colonelului Rollet, care-şi mută Cartierul General la Fez. Cel de-al 4-lea regiment se constitui la Meknes, şi fu postat la Marrakesh. În 1927, capacitatea sa fu sever pusă la încercare, când El-Krim lansă mult aşteptatul său atac asupra Marocului francez. Pentru aceasta, el se folosi de informaţii valoroase din interior. Era ştiut faptul că deja capturase dezertori din Legiune, şi, departe de a-i tortura, de a-i decapita sau de a le produce alte neplăceri, El-Krim le oferea bani, mâncare şi femei dacă aceştia acceptau să i se alăture şi să-l ajute să-i gonească pe francezi de pe pământurile lui natale.

În jur de două duzini de legionari îi acceptară oferta.

La jumătatea lui aprilie 1925, El-Krim îşi conduse armata berberă, compusă din 30 de mii de suflete, în Marocul francez şi devastară ţinutul.

Cu aşa un număr mare de soldaţi, tactica era simplă şi eficientă.

Ei sosiră la forturile legionare şi îi oferiră ofiţerului comandant

şansa de a se preda.

Legionarii nu renunțară la luptă.

Atunci, fură încercuiți şi lăsați la discreția unei mulțimi uriaşe, în vreme ce armata lui El-Krim plecă mai departe în căutarea de noi cuceriri. Poveştile despre curajul de atunci al legionarilor începură să sune ca poveştile despre Camerone şi Tonkin.

Unul din forturile îndepărtate rezistă atacurilor succesive ale berberilor vreme de aproape 8 săptămâni, până când legionarii rămaseră fără muniție şi provizii.

Când berberii tocmai se pregăteau să le dea lovitura de grație, comandantul fortului, Locotenentul Paul Lapeyre, ordonă plasarea tuturor explozibililor rămaşi în poziții strategice.

Apoi, când atacatorii doborând porțile fortului se năpusteau înăuntru, el dădu ordin ca fortul să fie aruncat în aer, sinucigându-se şi provocând astfel moartea a 30 de soldați legionari, dar şi a unui mare număr de duşmani.

Până la sfârşitul lui aprilie, mai mult de jumătate din întreaga linie franceză de forturi şi avanposturi de graniță era scoasă din circulație, 24 de poziții fiind evacuate, iar 8 capturate.

Generalul Lyautey, care ceruse întăriri, se temea că Marocul francez se îndrepta către dezastru pe măsură ce alte triburi care fuseseră anterior „pacificate" de forțele franceze se răsculau şi se alăturau lui El-Krim.

Armata acestuia mărşălui către Fez şi, spre sfârşitul lunii, ajunse la porțile capitalei, pregătindu-se de un nou atac din care ar fi putut ieşi victorioasă.

Dar, brusc, El-Krim se retrase. Motivele pentru care făcu asta deveniră o dilemă mult discutată ulterior.

Unii erau de părere că el crezuse că Legiunea şi celelalte unități ale armatei franceze încartiruite la Fez erau în expectativă.

Amânarea atacului asupra Fez-ului, care nici nu era pregătit pentru un asemenea eveniment, le dădu francezilor un respiro foarte necesar.

Mareşalul Pétain era deja în drum spre Maroc, însoțit de 50 de batalioane franceze care alcătuiseră armata de ocupație renană.

Lyautey fu eliberat din funcția de guvernator militar şi trimis acasă, la Paris. Pétain, care negocia cu spaniolii, pregătea un atac al celor două armate reunite. Mişcarea masivă de trupe aduse

suportul artileriei, dar şi avioane de recunoaştere.

El-Krim se află pentru ultima oară în fața celor mai mari armate mobilizate vreodată de o națiune europeană în Africa de Nord. El capitulă în 1927, după ce îşi dădu seama că cei 30.000 de războinici ai săi erau puşi în poziție de inferioritate de armatele lui Pétain, care, reunite, numărau 250 de mii de oameni. Pétain conducea 120 de mii de francezi, 40 de mii de soldați băştinaşi şi 90 de mii de spanioli.

Emirul Abd El-Krim a fost exilat pe insula Reunion din Oceanul Indian, după ce semnase un act de capitulare prin care cerea tuturor triburilor să accepte dominațiile franceză şi spaniolă.

Dar au mai fost necesari încă şapte ani până când mişcările rebelilor să înceteze, fapt care a cerut, în continuare, prezența Legiunii în zonă.

Legiunea deveni parte integrantă a ocupației franceze permanente şi nu o dată legionarii au fost puşi la treabă, ajutându-i pe inginerii francezi la construcția de drumuri şi barăci.

Undeva, pe drumul dintre Marrakesh şi Ouarzazate, un munte din lanțul Atlas le stătea în drum.

Legionarii, înarmați cu muniție şi explozibil, săpară un tunel de 4 yarzi înălțime şi 70 lungime, deasupra căruia puseră o plăcuță pe care este inscripționat: „Muntele ne bloca drumul. Cu toate acestea am primit ordin să trecem prin el. Legionarii au executat ordinul."

Legiunea mergea înainte. Au fost formate noi regimente, şi astfel, la sfârşitul anului 1933, capacitatea Legiunii era de 33.500 de suflete, împărțite în 18 batalioane de infanterie, 6 escadroane de cavalerie, 5 companii călare şi 4 companii de genişti cu baza în Africa de Nord.

Mai existau şi trei batalioane în Indochina. Din numărul total de soldați, aproximativ 40% erau de origine germană, lucru pe care regimul nazist şi Serviciul german de spionaj nu îl trecură cu vederea.

UN EROU AMERICAN GET-BEGET

„Staţi de vorbă cu fiul dumneavoastră şi cu camarazii săi, şi veţi constata singur dacă el consideră binevenită intervenţia dumneavoastră în viaţa pe care el însuşi şi-a ales-o”

Printre tinerii trimişi la luptă în Maroc, în timpul ultimelor răscoale ale berberilor din 1932, se afla şi Peter Ortiz, fiul unui negustor new-yorkez de obiecte de artă. Tatăl său, Philip, era suficient de bogat, chiar şi în acei ani de criză economică, încât să-şi trimită fiul la studii în Europa, pentru doi ani. În 1931, Peter studia la Universitatea din Grenoble, unde ar fi trebuit să rămână până la sfârşitul lui 1932.

Însă în ianuarie, părinții săi au primit de la el o scrisoare, scurtă şi la obiect: „Când veți primi această scrisoare, eu voi fi în drum spre Sidi-bel-Abbes, pentru a mă înrola în Legiunea Străină, cu un contract de 5 ani. Ştiu exact ce fac şi nu îmi este frică.”

Ortiz senior, ale cărui afaceri implicau dese călătorii pe ruta New York – Paris, luă primul vapor spre Europa, şi pe drum îşi făcu o idee asupra vieții care-l aştepta pe fiul său în Legiune citind cărți ca „Beau Geste” şi alte broşuri cu reputație proastă, scrise în general de către dezertori. În drumul său spre Paris, Philip Ortiz hotărî să-l scape pe fiul său de viața brutală şi viciată în care era convins că intrase Peter.

Ajuns în capitala Franței, Philip Ortiz ceru ajutorul unui partener de afaceri pentru a-i înlesni o întrevedere cu Mareşalul Franchet d’Esperey, unul dintre cele mai importante personaje militare din Franța.

Ortiz îl informă pe d’Esperey că fiul său era minor, că nu împlinise 18 ani la data înrolării în Legiune. Mareşalul fu de acord că acesta era un motiv suficient de întemeiat pentru a anula înrolarea lui Peter, dar înainte de asta îi sugeră domnului Ortiz să facă totuşi o călătorie la Sidi-bel-Abbes. „Stați de vorbă cu fiul dumneavoastră şi cu camarazii lui, şi veți constata singur dacă el consideră binevenită intervenția dumneavoastră în viața pe care el însuşi şi-a ales-o.”

Ortiz plecă la Cartierul General al Legiunii din Algeria, unde fiul său îl duse la Muzeul Legiunii, îi explică semnificația bătăliei de la Camerone, îi arătă „Monumentul Eroilor”, îl prezentă unora dintre camarazii săi şi la finalul acestui tur insistă să rămână în Legiune.

Philip Ortiz s-a întâlnit şi cu ofițeri veterani ai Legiunii, care se străduiră să-l convingă că Legiunea nu era o adunătură de psihopați, maniaci sexuali şi criminali căutați de justiție. Erau şi din aceştia, nimeni nu o nega. Dar marea majoritate erau bărbați curajoşi, care preferaseră o viață dură şi periculoasă, lipsită de mizeria abjectă indusă de criza economică şi de şomajul din țările lor natale.

Philip Ortiz concluzionă că imaginea Legiunii în literatura pe care o citise el era, în cel mai bun caz, o exagerare, şi în cel mai rău, o scorneală. Pentru a se asigura, se hotărî să facă un tur al tuturor bazelor Legiunii din Algeria. Era o călătorie lungă, care dură câteva săptămâni. Când se reîntoarse la Sidi-bel-Abbes, Ortiz trebui să admită că nu-şi dorea pentru fiul său altceva decât să rămână în Legiune.

Odată întors la Paris, Ortiz a avut convorbiri şi cu alți ofițeri, de această dată trei mareşali, cărora le-a propus să facă un efort ca să îmbunătățească imaginea şi reputația Legiunii Străine.

El şi-a convins câțiva parteneri de afaceri din Paris şi New York să i se alăture, şi împreună, susținuți de cei trei mareşali francezi, au reuşit să formeze un comitet numit „Prietenii Legiunii Străine”. Cu sediul în Strada Ludovic cel Mare nr. 18, comitetul avea scopul de a zădărnici „atacurile mişeleşti” la adresa Legiunii Străine. Curând, ramurile acestei asociații au început să se răspândească pe tot globul. Colonelul Rollet, care era pe punctul de a deveni inspector general al Legiunii, a fost foarte incitat la auzul veştii. Lui Rollet nu-i plăcuse cartea lui P.C. Wren – „Beau Geste”. După părerea sa, sadicul Sergent Lejeune nu avea nimic în comun cu caporalii legionari. Aceştia erau într-adevăr duri, dar nu aveau nimic „răutăcios”. Opinia publică, însă, nu era convinsă. De la apariția cărții „Beau Geste”, în jurul Legiunii se construise o adevărată industrie, atât în ceea ce privea publicațiile, cât şi transmisiile radio şi cinematografia.

Philip Ortiz a pornit o campanie pentru a convinge guvernul francez să subvenționeze un film în care să fie scoase în evidență

virtuțile Legiunii Franceze. Membrii guvernului refuzară, sub pretextul că era mai prudent să se păstreze tăcerea asupra anumitor lucruri. După părerea lor, era mai bine ca veştile despre viața în Legiune să fie cunoscute prin intermediul legionarilor veterani, care-şi terminau serviciul militar cu mândrie şi satisfacție şi care îşi reluau locul în societate fără regrete.

În anumite cazuri, asta era adevărat. În 1937, Ministerul de Război a autorizat realizarea unui film: „Legiunea de Onoare”, dar nu atât ca să răspundă cererii lui Ortiz, cât să contracareze o campanie excesiv de ostilă pornită de nemți împotriva Legiunii.

La jumătatea anilor 1930, pe măsură ce legile naziste se înăspreau, numărul voluntarilor germani care se înrolau în Legiune se micşoră, şi, pentru prima oară în zece ani, scăzu simțitor numărul personalului german.

În 1937, numai 20 la sută din legionari mai erau de naționalitate germană. Acest fapt se datora în parte şi reducerilor de personal ordonate de guvernul francez, o dată cu izbucnirea crizei economice.

Pierderile în lupte şi reducerea înrolărilor făcură ca forța Legiunii să fie redusă cu aproape o treime şi să ajungă la 21.000 de oameni în 1936.

Declinul a continuat şi în 1937, când mai puțin de 11 la sută din voluntari erau germani. Majoritatea celor de naționalitate germană s-a dovedit că erau fie oponenți ai regimului nazist, fie evrei care fugeau din calea naziştilor.

Această scădere dramatică a numărului recruților germani a fost provocată de şeful cu propaganda al regimului nazist, dr. Joseph Goebbels, care pistonă presa germană să lanseze o campanie otrăvitoare, atacând violent Legiunea şi cerând guvernului să ia măsuri pentru a-i împiedica pe tinerii germani să se înscrie în această grupare militară despotică. Materialele publicitare ale Legiunii au fost arse în Germania în piața publică, după ce departamentul condus de Goebbels declarase că tinerii nemți erau hipnotizați pentru a accepta înrolarea. În 1938, un hipnotizator profesionist, Albert Zagula, fu arestat la Karlsruhe şi condamnat pentru o astfel de infracțiune.

Exista însă, în mod cert, suspiciunea unei perdele de fum în spatele acestei propagande, mai ales când numărul recruților

germani crescu brusc, la începutul lui 1938, în momentul în care Franța, temându-se de iminența unui nou război, dădu frâu liber înrolărilor. Serviciul de informații al Legiunii primi sarcina de a investiga cu mare atenție recruții germani.

Ei trebuiau să caute între voluntari pe cei care ar fi putut fi agenți străini şi să plaseze sub supraveghere orice „element dubios" aflat de mai multă vreme în serviciul Legiunii.

Exista temerea că afluxul de voluntari germani fusese, într-o anumită măsură, dirijat de Serviciile germane de informații, „Abwehr", în două scopuri: acela de a plasa spioni în poziții-cheie, mai ales în zona operațiunilor radio, şi de a distruge Legiunea din interior, subminând moralul oamenilor. Întâmplările care au urmat nu aveau decât să sporească aceste temeri.

Astfel, preocupările lui Philip Ortiz privind ceea ce el considera a fi reclamă proastă pentru Legiune nu-şi mai aveau locul.

Departe de a pune Legiunea într-o lumină proastă, această reclamă nu făcu decât să sporească faima Legiunii, ca forță de luptă cu trecut eroic, inclusiv în Germania, unde Legiunea era tot atât de temută de armată, pe cât era de urâtă. Faptul că vreme de zece ani Legiunea a fost prezentă în presă, literatură şi cinematografie nu a făcut decât să reînnoiască în mintea noii generații conştiința tradițiilor şi trecutului Legiunii, alături de misterul şi romantismul său.

Chiar şi aşa, Philip Ortiz şi prietenii săi perseverară în atingerea scopurilor lor, în vreme de fiul său, Peter, îşi juca în continuare rolul, comportându-se în tot ceea ce făcea ca un legionar perfect.

Când contractul său pe cinci ani a expirat, în 1937, a fost avansat la gradul de sergent, şi, în ciuda averii familiei sale, Peter decise să se reînroleze pentru un nou contract pe cinci ani. O scurtă trecere în revistă ar putea scoate în evidență strălucirea carierei militare a acestui american legionar, care, în cele din urmă, a dobândit o sumedenie de medalii pentru curaj deosebit.

Peter Ortiz a fost transferat în cel de-al 11-lea Regiment de infanterie al Legiunii, format în octombrie 1939, unul dintre primele regimente care aveau să lupte în Franța. Din unitatea sa, care număra 1.630 de legionari, nu supraviețuiră decât 300. Peter fu rănit şi luat prizonier de către nemți şi nu reuşi să evadeze decât în octombrie 1941.

Merse prin Germania pe jos, vreme de trei săptămâni, până reuşi să ajungă în Franța, îmbrăcat încă în ceea ce mai rămăsese din uniforma sa de legionar.

Sosit la Marsilia, el s-a dus la baza Legiunii de la Fort Saint-Jean, pentru a obține demobilizarea oficială din Legiune şi paşaportul pe care îl depusese la înrolare. În calitatea sa de cetățean american, Ortiz plecă spre Lisabona pe banii Legiunii. De la Lisabona până în America luă avionul, şi când ajunse acasă constată că Statele Unite intraseră în război.

S-a înrolat în Marina Statelor Unite şi s-a întors imediat în luptă, organizând grupuri de cercetare în spatele liniilor inamice. A fost rănit încă o dată, şi se trezi din nou în Algeria, de data aceasta într-un spital de campanie. Când îşi reveni, fu trimis la Londra, la Oficiul pentru Studii Strategice (OSS), şi până la sfârşitul războiului a luat parte la nenumărate misiuni îndrăznețe, paraşutându-se pe teritoriul inamicului. În vara lui 1944, echipa sa, angajată din nou într-o misiune în spatele liniilor germane, fu atrasă într-un foc încrucişat în care unul din sergenții săi fu ucis.

Peter Ortiz a căzut din nou prizonier, şi, la sfârşitul ostilităților, a fost eliberat din lagărul Marlag-Milag, situat la nord-est de Bremen.

Şi-a încheiat cariera militară cu gradul de colonel, primind o sumedenie de medalii pentru curaj deosebit în luptă, între care „Legiunea de Onoare" şi „Crucea de Război" în colțuri. Din partea englezilor îi fu înmânat Ordinul Imperiului Britanic, iar din partea propriei sale țări fu medaliat cu două „Cruci de Merit", două „Inimi Purpurii" şi „Legiunea de Merit". Apoi, omul care mințise asupra vârstei sale când se înrolase în Legiune, şi al cărui tată îi devenise cel mai înfocat suporter, duse o viață liniştită până în 1988, când îşi găsi sfârşitul.

X

DIN SELFRIDGES ÎN ALGERIA

„Îşi începură pregătirea cu marşuri. Era câte un marş în fiecare joi, din ce în ce mai dure şi mai lungi.
Aici se alegeau învingătorii de învinşi, iar John Yeowell se temea că se află printre cei din urmă"

Spre sfârşitul anilor '30 se mai liniştiră oarecum apele în Legiune, deşi în aer plutea furtuna. Numai cei care au fost implicați ne pot oferi o imagine reală a acelei epoci. John Yeowell ne-a împărtăşit amintirile sale despre Legiunea Străină în anii premergători celui de-al doilea război mondial.

Yeowell avea ceva experiență militară. Tatăl său fusese ucis în primul război mondial, la Cambrai. El se născuse la patru luni după acest eveniment nenorocit, în aprilie 1918, iar mama sa se angajase ca damă de companie pentru soția unui general de brigadă din armata britanică.

Generalul avea o casă mare lângă Brading, pe Insula Wight, şi o altă casă în oraş, în Clapham Gate, la Londra, care ulterior avea să fie bombardată. Micul Yeowell a fost tratat întotdeauna ca unul de-al casei, iar generalul avea grijă de educația lui:

> Presupun că mai degrabă l-am dezamăgit. Spre sfârşitul adolescenţei eram cam haimana. Vedeam multe filme, hoinăream; am fost soldat voluntar în Spania, ba chiar am făcut desene pe asfalt în faţa lui „National Portrait Gallery". Pe scurt, nu-mi plăcea să stau locului. Într-o dimineaţă, la sfârşitul lui august 1938, eram cu o prietenă la Selfridges. Familia ei avea o agenţie de turism la etajul al treilea, şi în vreme ce ea îşi vedea de lucru, eu studiam o hartă a lumii, când, deodată, privirea îmi căzu pe Africa de Nord şi pe toate acele locuri romantice de la nord de Sahara. M-am gândit: „Aş putea fi acolo mâine, dacă m-aş înrola în Legiunea Străină".
>
> Nu ştiam despre Legiunea Străină absolut nimic. Nu citisem „Beau Geste" şi nici vreo altă carte despre acest subiect, dar mă tot gândeam: „De ce nu?" La vremea aceea eram genul de puşti care dacă-şi punea ceva în minte, trebuia să-şi urmeze visul. Aşa că m-am hotărât să plec în Franţa şi să mă înrolez. Nu ştiam cum avea să

se întâmple asta, dar credeam că, odată ajuns în Franţa, o să dau peste tot de afişe pe care scrie: „Înrolaţi-vă în Legiune şi veţi călători prin toată lumea".

M-am dus la Brighton şi am plătit 15 şilingi pentru o excursie de o zi la Boulogne.

Acolo nu am găsit nici un indiciu despre Legiunea Străină, aşa că am cumpărat un bilet de tren spre Paris, unde am închiriat o cameră la Hotelul „Russie", de pe Bulevardul Rocheschouart. Nu aveam bagaj, doar ceea ce-mi mai rămăsese din cele 10 lire luate de acasă. Şi cum m-am gândit că nu aveam de ce să iau bani cu mine în Legiune, am considerat că mai bine cheltuiesc tot ce am. M-am distrat de minune cu acele câteva lire. Regele George al VI-lea şi Regina Elisabeth tocmai vizitaseră Franţa, iar englezii erau priviţi cu amabilitate, sau măcar toleraţi. Şi stăteam destul de bine cu rata de schimb valutar.

M-am plimbat atunci prin locuri scumpe, dar şi prin altele mai puţin elegante, dar mult mai interesante. Mai aveam vreo 2 lire şi mă hotărâsem să mă opresc. În dimineaţa zilei de 7 septembrie 1938, am fluierat după un taxi şi i-am cerut taximetristului să mă ducă în Strada Saint Dominic. După câteva clipe, şoferul se întoarse spre mine şi mă întrebă ce caut la adresa aceea. Îmi spuse în engleză: „O să te înrolezi în Armata Străinilor?" Suna ca o acuzaţie. „Să nu faci aşa ceva. Să nu cumva! Nu trebuie să te duci", spuse el iute. „Brutal. Oribil. Un prieten de-al meu tocmai a scăpat de acolo. A zis că era groaznic."

„Stai liniştit", i-am spus eu încurajator. „Am să supravieţuiesc."

Şoferul nu era prea sigur de asta şi insistă. Îmi spuse că el era rus şi că mulţi ruşi se înrolaseră în Legiune. În mod cert, nu avea de gând să renunţe. Se oferi să mă ducă pe gratis la ambasada britanică.

„Nu, nu", i-am spus eu. „Strada Saint Dominic."

Mă lăsă în faţa unei clădiri elegante din secolul al XIX-lea care am aflat că era Ministerul de Război. Nu vru să-mi ia nici un ban şi-mi ură „Bon chance!", ceea ce trebuie să recunosc că m-a emoţionat. Cine a mai auzit de un taximetrist care să nu vrea bani pe cursă, Dumnezeule?! Am intrat în clădire, într-o cameră lungă, care pe o parte avea numai birouri unde nişte funcţionari mâzgăleau ceva. Era şi un bărbat în uniformă, sub o tăbliţă pe care scria: „Legiunea Străină". Era un sergent elegant. Trăgea dintr-un

portţigaret şi pe o sprânceană îi atârna un chipiu roşu cu negru. I-am spus în engleză:

„Vreau să mă înrolez în Legiunea Străină." Ce stupid îmi sună asta acum!

Mă privi, nu scoase o vorbă, şi pur şi simplu îmi împinse un teanc de broşuri în faţă. Am găsit între ele şi o versiune în engleză. Dar asta nu mă interesa prea mult. Eram hotărât, şi aş fi mers înainte indiferent de condiţii!

Sergentul îi înmână lui Yeowell un formular şi, fără nici un motiv anume, acesta semnă cu numele de John Jerningham. Alții, se gândi el, îşi dădeau nume false, deci se hotărî să facă la fel. Mai târziu avea să afle că nu toți îşi dădeau nume false. Lăsă liber în dreptul profesiei. Nu putea să scrie că este „artist de asfalt". Sergentul îi spuse că trebuia să scrie ceva la profesie, apoi îi mai puse câteva întrebări. Ştia să conducă? Nu, nu ştia. Ştia să călărească? Se bâlbâi, gândindu-se că odată, în secția de transport a armatei teritoriale londoneze şi scoțiene, avusese de-a face cu un cal. Se hotărî că asta înseamnă „da", aşa că trecu la profesie: jocheu.

Yeowell fu trimis într-o cameră alăturată, care era liberă. Podeaua era goală, scaunele scârțâiau, şi deasupra unui şemineu amărât atârna un desen cu Patrice McMahon, Duce de Magenta şi Mareşal al Franței, care fusese preşedinte în timpul celei de-a treia Republici şi ofițer în Legiunea Străină, la începuturile acesteia. Mai intrară încă trei bărbați în cameră, şi împreună păreau o adunătură nefericită. Unul dintre ei spunea că îl cheamă Tommy Black, susținând că era născut la „Plymoot". Altul, un tip gen „şmecheraş", pe nume Bontemps, luă situația în mâini şi spuse că el cunoaşte sistemul şi ştie cum să-i dea de cap.

În vreme ce Bontemps explica secretele Legiunii, în cameră intră ofițerul sanitar. Acesta era un tip mărunt, îmbrăcat civil într-o haină albă murdară, purta ochelari cu ramă de metal şi era neras. Îi examină, unul câte unul, şi îi admise pe toți. Yeowell auzi după aceea că era puțin probabil ca vreunul din ei să fie respins.

„Francezii aveau un imperiu colonial vast, păzit în mare parte de legionari. De ce ar fi mers tinerii francezi să moară în afara

graniţelor acestui imperiu, când erau atâţia străini tâmpiţi, mai mult decât fericiţi s-o facă?"

Li se dădu fiecăruia câte un permis pe calea ferată, o baghetă, sardele, şi călătoriră peste noapte către Marsilia, ajungând la fortul Legiunii, unde o santinelă într-o uniformă bleu-pal nici nu se sinchisi să-i legitimeze când intrară. Mai apoi fură intervievați, întâi la biroul al doisprezecelea, la Departamentul de securitate militară. Ofițerul avea în față toate formularele completate de Yeowell şi, spre surprinderea sa, i se adresă într-o engleză perfectă. De asemenea, îl chemă pe numele său adevărat, şi...

„... Zării un licăr de satisfacţie în ochii lui când a văzut că în 1937 m-am înrolat într-o unitate numită Brigada Irlandeză, care a luptat în Spania. Spuse: «Ah, ai gusturi». Puteam numai să bănuiesc ce vroia să spună. Ceea ce era mai interesant era că ofiţerul de la securitate ştia totul despre mine, inclusiv numele meu adevărat. Toţi cei cu care venisem de la Paris erau intervievaţi. Ni s-au făcut poze şi ni s-au luat amprentele, iar noii mei prieteni, cu excepţia lui Bontemps, fură respinşi şi nu-i mai văzurăm niciodată. Se părea că fuseseră duşi la poarta principală şi că, în momentul în care au ieşit, au fost arestaţi de Poliţie. Dar zvonul că Legiunea era plină de oameni căutaţi de Poliţie nu era atunci, în 1938, complet adevărat. Dacă erai vinovat de vreo infracţiune gravă, Legiunea era ultimul loc în care ar fi trebuit să mergi."

În ziua următoare, Yeowell se afla printre cei 60 şi ceva de legionari care au fost îmbarcați la bordul feribotului „Ville d'Oran" şi cazați chiar în subsolurile navei. Acolo era o grămadă de saltele care în mod clar mai fuseseră folosite de alte câteva mii de recruți. Atmosfera era cumplită, mâncarea proastă, iar vinul, pe care Yeowell nu îndrăzni să-l bea, părea groaznic. Pe parcursul călătoriei avură parte doar de vreo două bătăi din cauza jocului de cărți, şi se răspândi un zvon cum că în Europa izbucnise războiul. Pe atunci, primul-ministru Chamberlain avea să se întâlnească cu Hitler la München.

După o călătorie de două zile, ajunseră în Algeria şi fură duşi pe jos la o cazarmă în miniatură, la Oran, unde li se trasă o primă sarcină:

„Legiunea, după cum repede am descoperit, nu-ţi dădea vreme să pui la cale vreo prostie. Trebuia să fii permanent ocupat. Prima noastră experienţă de acest gen a fost la această cazarmă micuţă, în care stăteam numai noi. Am fost aliniaţi de un caporal, care ne-a arătat o pietricică. După cum ne spuse el, trebuia să facem câte un pas înainte şi să culegem orice pietricică întâlneam, mai mare decât cea pe care ne-o arătase el. Asta însemna să adunăm toate nenorocitele de pietricele din jurul clădirii şi să le strângem într-un morman. Această activitate avea să fie făcută cu mâna, şi nu cu vreo mătură sau vreo lopată. Bănuiesc că următorii recruţi care aveau să sosească aici au trebuit să răspândească pietricelele la loc, una câte una. Probabil că pe pietricelele acelea puseseră mâna toate generaţiile succesive de legionari în ultima sută de ani.

Abia aici ne înlocuiră acele uniforme groase şi îngrozitoare pe care ni le dăduseră la Marsilia. La magazie se afla un legionar bătrân, cu o barbă gri, stufoasă, care stătea în faţa rafturilor burduşite cu uniforme frumos împăturite. Pe perete atârna un motto înrămat, scris în franceză: «Toate la locul lor, şi un loc pentru toate». Legiunea era foarte ataşată de inscripţiile de pe pereţi.

După o zi petrecută la Oran, ne-am dus la Cartierul General al Legiunii de la Sidi-bel-Abbes. Pentru oraşul bel-Abbes, Legiunea însemna ceea ce reprezenta Universitatea pentru oraşul Oxford. Ni s-a dat fiecăruia câte un număr de înregistrare, am fost duşi la cazarmă şi a început instruirea noastră despre ceea ce însemna Legiunea. Era o experienţă complet nouă. Aveam fiecare câte un pat de fier; atunci când nu dormeam, stătea strâns ca o canapea. Deasupra patului, era un raft pe care se afla o cutie de vreo 20 de centimetri lungime, în care ne puteam ţine lucrurile personale. Deasupra ne aşezam mantaua, uniforma, cizmele şi, în general, toate articolele de îmbrăcăminte şi pielărie. Bocancii, de exemplu, erau minunaţi, din piele rezistentă, făcuţi de legionari, la Sidi-bel-Abbes. Îmi amintesc că o dată am intrat într-o cameră unde şiruri întregi de bărbaţi meştereau bocanci. Mai era şi un atelier de zidărie. Când l-am văzut prima oară, băieţii tocmai făceau un monument funerar pentru un grup de legionari care fuseseră ucişi într-un accident de cale ferată la Fez, cu trei ani în urmă. Acest fapt demonstra că, pentru Legiune, timpul nu avea importanţă.“

Yeowell a avut acum posibilitatea să stea de vorbă cu câţiva dintre colegii lui de cameră. Unii erau mai puţin reticenţi decât alţii

şi aveau multe poveşti interesante de istorisit, dar, indiferent cât de dornici erau să facă conversație, ei reprezentau profilul realist al Legiunii Străine. Era un ungur, Ziegler, care fusese ofițer în armata ungară, şi la Olimpiada din 1936 făcuse parte din echipa țării sale. Vorbea foarte bine engleza şi era fan al echipei Arsenal. José Gomez, un texan uriaş de origine mexicană, îi deveni lui Yeowell prieten de nădejde. Constantine Netchaeff, al cărui tată fusese membru al ultimului Parlament rus, înainte de revoluție, fusese şofer de taxi la Paris. Hans Goeppel, un neamț micuț de statură, fusese şi el în Spania, ca locotenent în Marina germană. Era pe jumătate evreu, dar în ciuda acestui fapt, tatăl său era medic în armata germană, la Hanovra. Când Hitler veni la putere, Hans se îmbarcă pentru New York, şi primi o slujbă la Colegiul pentru domnişoare din Brooklin. A fost însă concediat, deoarece intrase cu maşina în piscină, când aceasta era plină cu fete. Şi-a găsit apoi o slujbă de ospătar într-un restaurant newyorkez, dar se îndrăgosti de iubita patronului şi fu concediat şi de acolo. Aşa că hotărî să se sinucidă. Însă, pentru că era întuneric, nu reuşi decât să se împuşte în sprânceană. Cicatricea dovedea asta. Şeful său îl denunță la Imigrări, şi el fu arestat. În acest moment deveni, oarecum, persoană publică. Un grup antinazist din New York auzi despre isprăvile lui şi un tip pe nume Dave Glendenning îl scoase din puşcărie pe cauțiune. Acesta reuşi să facă zarvă îmbrăcându-l pe Hans în uniformă germană de marină şi luându-l după el la întâlnirile lor antifasciste.

Ambasada germană protestă şi ceru oprirea acestei mascarade. Atunci, Hans se înrolă voluntar pentru Spania şi se duse acolo cu batalionul Washington-Lincoln al Brigadei Internaționale.

Dintre camarazii săi, unii se înrolară în Legiune, alții rămaseră acolo. Hans, ca mulți alți participanți la războiul civil spaniol, ajunse la Sidi-bel-Abbes. John Yeowell continuă:

„Acum începea perioada noastră de îndoctrinare. Nu acesta era cuvântul pe care îl foloseau ei la vremea aceea, dar se potrivea. Trebuiau să ne împuie capul cu tradiţiile Legiunii. Presupun că şi astăzi se întâmplă cam tot aşa. Unul din primele lucruri pe care le fac este să te ducă la Muzeul Legiunii, în Sala de Onoare, unde îţi descriu marile lupte ale trecutului şi isprăvile eroilor. Acolo am văzut drapele capturate în război, săbii vechi, puşti şi alte relicve.

Ne-au dat fiecăruia câte o cărticică, cu numele noastre inscripţionate înăuntru. Era o broşurică ieftină, în franceză, care scotea în evidenţă faptele vitejeşti de odinioară ale Legiunii. Chiar ţinea treaba asta! În fiecare zi, pe terenul de defilare avea loc o activitate tradiţională, în vreme ce fanfara cânta melodii pe care noi trebuia să le memorăm. Întotdeauna, ultima melodie era «Le Boudin». Era foarte mişcător. Iar tradiţiile şi spiritul Legiunii începură să-şi facă loc în minţile noastre.

Cazarma noastră era veche, din 1840, şi uneori stăteam întins în pat privind zidurile întunecate, care rămăseseră neschimbate de 100 de ani, încercând să-mi imaginez cum era pe vremea aceea.

Te gândeşti că unul dintre eroii aceia despre care ei îţi tot vorbesc a dormit probabil în aceeaşi cameră, sau chiar în acelaşi pat. Acest lucru ţi se pare impresionant şi, în mod curios, te simţi mândru de trecutul Legiunii, care, treptat, ajunge să fie şi trecutul tău."

La Sidi-bel-Abbes se mai afla şi o sală de concerte, foarte frumoasă, care fusese construită de legionari. Era doar una dintre multele construcții de acest gen. Legiunea primea bani de la Guvern pentru construcții, dar talentele legionarilor erau atât de diverse, încât făceau ei înşişi aproape totul, de la lucrări mai mărunte, până la proiecte majore de inginerie civilă. Aveau printre ei arhitecți, maiştri, zidari, electricieni, instalatori, muncitori şi aşa mai departe. Legiunea era un organism foarte complex.

Sala de concerte era locul unde se vizionau spectacolele şi filmele. În afara fanfarei militare, Legiunea mai avea şi o orchestră simfonică, ale cărei concerte erau transmise la Radio Algeria săptămânal. Tot legionarii construiseră şi o piscină de dimensiuni olimpice, prima şi unica din nordul Africii.

Yeowell, însă, nu avu timp să înoate. După aproximativ o săptămână, fu trimis la unul din centrele de antrenament de la Saida, la câteva mile sud de Sidi-bel-Abbes. Cazarma de acolo avea două etaje. La etajul superior se ajungea pe o scară şubredă, şi acolo stăteau câte douăzeci de recruți în fiecare cameră. Yeowell era atunci singurul englez din cameră, iar limba franceză îi era aproape necunoscută. Se împrieteni cu Helmut, care vorbea germana, engleza şi franceza. Acesta făcuse parte din organizația nazistă de tineret a lui Hitler, dar părea mult mai interesat de muzica country

decât de politică şi, oricum, în Legiune, discuțiile sau activitățile de acest gen erau interzise. Legiunea era strict non-politică, deşi prin cazarmă se mai auzeau şi cântece cu tentă politică.

Antrenamentul lor începu cu marşurile. În fiecare joi era câte unul, din ce în ce mai dur şi mai lung. Caporalii aveau un fel de catalog, pe care îl păstrau pe toată durata antrenamentului. Acum se împărțeau recruții în învingători şi învinşi, iar Yeowell se temea că el face parte din categoria celor din urmă. Banii în Legiune se dădeau o dată la două săptămâni, pentru că suma era prea mică pentru a fi plătită săptămânal (circa o jumătate de penny pe zi). În Legiune, banii constituiau un accesoriu pentru confort şi erau făcuți pentru a fi cheltuiți. Nu se planifica nimic. Aşa se întâmpla. Cu doi franci cumpărai o litră de vin. Țigările erau şi ele foarte ieftine.

Popota era o cameră plină de fum în care încăpeau, în picioare, cam patruzeci de oameni. Afară, lângă terenul de defilare, erau mese, pentru cină. În fiecare post al Legiunii, popota era locul unde se adunau oamenii. În cazărmile mai mari, popotele, numite *Foyer du Légionnaire*, arătau ca nişte cluburi elegante, unde chelnerii purtau tunici albe. La Sidi-bel-Abbes mâncarea era foarte bună. Şi la Saida era bună, dar nu atât de bine prezentată: micul-dejun consta din cafea sau ciocolată fierbinte, pâine şi sardele. Urmau alte două mese zilnic, care începeau cu supă groasă de fasole sau linte, apoi carne, legume şi fructe de sezon.

Când plecau într-un marş trebuiau să ia totul cu ei:

> ...Dar absolut tot ce aveam, inclusiv mâncare, apă şi ustensile pentru gătit. Ideea era să mărşăluim sub cerul fără lună, şi dura ceva până te obişnuiai pentru că, invariabil, mai era câte unul care se împiedica de câte o piatră sau de câte un obiect invizibil. Era mai simplu să mărşăluieşti în şir indian. La fiecare oră ne odihneam câte zece minute, şi m-am obişnuit să trag câte un pui de somn ori de câte ori ne opream. Ofiţerii aveau cai, dar de obicei, la plecare, ordonanţele lor Ie duceau animalele, iar ofiţerii mergeau în fruntea oamenilor. La întoarcere călăreau, iar la intrarea în oraş ne aştepta fanfara. Fiecare cazarmă avea „muzica" ei, şi chiar şi cele mai mici detaşamente staţionate în locuri izolate aveau tam-tamul lor propriu de tobe şi trompete.

Pe măsură ce în zare se vedea cazarma, mărşăluiam în ordine, ofiţerii încălecau, iar fanfara cânta „Le Boudin", şi ne conducea înapoi la bază. Era o atmosferă foarte însufleţitoare. Comandantul secţiunii mele, de Vienne, era un tip grozav, un aristocrat, iar după război am aflat că după ce s-a retras din armată a devenit preot romano-catolic.

Ofiţerii Legiunii erau în mare majoritate francezi. Şi mai degrabă distanţi. Între ei şi oamenii lor contactul era aproape inexistent. Orice problemă se rezolva prin subofiţeri, la fel cum şi Dumnezeu se folosea de preoţi pentru a comunica astfel cu creştinii.

La vremea aceea, şi în orice caz în unităţile unde am servit eu, nu exista nici un caz de abuz fizic din partea subofiţerilor. Dar absolut nici unul. Erau însă nenumărate modalităţi de a pedepsi recruţii, de obicei prin arest, pentru greşeli mai mărunte sau pentru infracţiuni grave – ca dezertarea. Atunci te trimeteau la compania disciplinară de la Columb-Bechar, la marginea Saharei, între Maroc şi Algeria; era un loc groaznic, din toate punctele de vedere.

La Saida, închisoarea era o clădire mică, având un singur etaj, încercuită de un zid înalt, şi o curte de-a lungul acestuia. Când intrai în închisoare, îţi sărea în ochi un text scris sus, pe zidul vopsit în alb: „Intri leu şi ieşi miel". Şi, credeţi-mă pe cuvânt, aşa şi era. Eu am fost acolo pe post de gardă. Trebuia să stau la unul din capetele curţii, cu puşca ridicată, iar la celălalt capăt – o altă santinelă. Între noi doi se afla un grup de prizonieri care nu făceau altceva decât să se plimbe în cerc. De-a lungul anilor, săpaseră un şanţ în curte, pe acolo pe unde se plimbau. Sergentul era un neamţ pe nume Schwarz, un bărbat foarte puţin plăcut. Îl cunoşteau toţi în Legiune. Urlă la mine: „Ai grijă să se mişte ăştia, că altfel treci şi tu printre ei!" Amărâţii aceia, care erau cu toţii dezertori, îşi începeau plimbarea în cerc la jumătate de oră după ce se striga deşteptarea. Aveau voie să se oprească de două ori pe zi pentru a mânca, în picioare, cu faţa la perete. În acest timp, Schwarz stătea în spatele lor, strigându-le obscenităţi în diverse limbi. Se spunea că cel puţin un om murise în timpul regimului de teroare al lui Schwarz. Nici nu mă mira. Mărşăluiau toată ziua, până după-amiaza la 18.30. Niciodată dezertorii nu fuseseră priviţi cu compasiune, dar întotdeauna au existat în Legiune oameni care, dintr-un motiv sau altul, se săturaseră şi vroiau să plece acasă. Fiind însă în nordul Africii, nu era uşor să scapi de acolo. Nu treceau turişti care să te ia cu autostopul, şi mai exista şi *Moghazni*, un fel de poliţie neoficială

– nişte bărbaţi îmbrăcaţi în albastru, călare pe cai pur-sânge arab, care primeau o răsplată frumuşică dacă prindeau şi aduceau înapoi un dezertor.

Într-o după-amiază, pe când ne întorceam de la antrenament, în faţa postului de gardă se aflau trei bărbaţi care fuseseră capturaţi de arabi şi aduşi înapoi. Erau cu capul gol sub soarele ucigător, iar picioarele le erau înlănţuite de stâlpul susţinător al drapelului. Doamne, arătau cumplit! Şi aşa şi-au petrecut ei prima zi înapoi, fără mâncare şi băutură. Unul dintre ei încă mai purta hainele arăbeşti în care se deghizase ca să fugă. Însă putea să fie cu uşurinţă recunoscut ca legionar. Când am trecut pe lângă ei, unii dintre camarazii mei i-au scuipat. Nu exista nici un pic de milă, şi astfel de scene reprezentau pentru noi nişte lecţii uşor de învăţat. Mai târziu aveau să fie duşi la închisoare şi să li se alăture celor care se plimbau în cerc. Asta urmau să facă zilnic, până când aveau să compară în faţa Tribunalului de război şi a Curţii marţiale.

Între înfăţişările de la tribunal erau însă pauze de câteva săptămâni, şi mulţi dintre acei amărâţi ajungeau la infirmerie. Dacă se aflau în infirmerie când avea loc înfăţişarea la tribunal, o pierdeau, şi trebuiau să aştepte în închisoare până la o dată viitoare. Sentinţa obişnuită pentru cei care evadau prima dată era de 11 luni de detenţie la Columb-Bechar. Când îşi ispăşeau pedeapsa, trebuiau să ia de la început contractul de cinci ani, cu ultimul val de recruţi. Dacă unul reuşea totuşi să scape, Legiunea nu avea să-l uite niciodată. Şi dacă vreodată era prins pe pământ francez, era arestat şi dus înapoi în Legiune, să-şi completeze serviciul militar. Am întâlnit în Maroc un legionar, un austriac, care înainte fusese stomatolog. Dezertase şi reuşise să ajungă înapoi la Viena, unde îşi reluă profesia cu succes, se căsători şi făcu copii. Apoi, încrezător că Legiunea îl uitase, îşi luă familia în sudul Franţei pentru o vacanţă. Din păcate, îl recunoscu cineva şi fu arestat. Fu adus înapoi la Sidi-bel-Abbes, şi, după ce îşi ispăşi pedeapsa pentru dezertare, trebui să ia de la început contractul de cinci ani cu Legiunea.

Cu toate acestea, unii începură să se gândească la dezertare, pe măsură ce naziştii lui Hitler porniră marşul prin Europa. Nemți care se ascundeau, evrei din toată Europa care căutau refugiu, ca şi mulți alți oameni cu statut îndoielnic, deveneau, din diverse motive, tot mai agitați.

XI

1940: HOTARUL ARCTIC

„În curând, ne aflam pe un câmp acoperit cu zăpadă. În unele locuri era atât de multă, că te cufundai în ea până la coapse. Atunci am avut prima confruntare cu duşmanul"

Legiunea era răspândită în Africa de Nord, Indochina, Guyana Franceză şi în alte zone coloniale mai puțin vitale, când a început războiul în Europa. În mod curios, spunea John Yeowell, acest război părea că nu are nimic de-a face cu legionarii din nordul Africii. Era departe, şi deşi trupele franceze fuseseră mobilizate pe toate fronturile, Legiunea îşi vedea mai departe de treburile ei, iar singura concesie făcută, pentru moment, a fost organizarea de patrule însărcinate să-i găsească pe eventualii germani care ar fi lucrat în detrimentul Franței.

Astfel a apărut şi ciudățenia – legionari germani care căutau agenți duşmani de naționalitate germană. Într-o dimineață, inevitabilul se produse. Legionarii de origine germană erau adunați pe terenul de defilare. Ştiau că pentru ei acesta era sfârşitul, şi în noaptea aceea avusese loc, clandestin, o petrecere de adio pentru ei. În ziua următoare li s-au luat armele şi au fost duşi într-o tabără de prizonieri din sudul Marocului.

Cu toate acestea, regimentul marocan al lui John Yeowell fu cel care asigura numărul necesar de soldați pentru prima mobilizare în război a Legiunii. Deveniră parte componentă a rapid înființatei semibrigăzi a 13-a, care fusese organizată pentru o misiune specială în primele săptămâni ale lui 1940. Pentru aceasta, bărbații care luptaseră în războaiele din zona Rif, prin deşerturile şi pe dealurile Marocului, erau acum pregătiți pentru o călătorie spre Arctica şi aveau nevoie de încălțăminte de iarnă. Au fost puşi sub comanda Locotenent-Colonelului Magrin-Verneret, un alt excentric al Legiunii, care, ca şi Rollet, fusese format la Saint-Cyr, fiind şi veteran al primului război mondial. În mod normal, ar fi trebuit să

fi renunțat deja la cariera militară. Fusese împuşcat în picior, şi de-atunci şchiopăta. În urma unei răni la cap, ale cărei cicatrici încă se mai vedeau, devenise deosebit de nervos.

Legiunea fu solicitată în acest război când Anglia îi ceru Franței să se alăture forțelor aliate şi să ajute Finlanda să facă față invaziei sovietice.

Chiar înainte ca Legiunea să plece din Franța, finlandezii cedară şi acceptară condițiile impuse de sovietici. Dar deja se întrevedea o altă luptă. Armata franceză era încă pe drum, când Hitler făcu primul pas şi invadă Norvegia, pentru a proteja transporturile de minereu şi a înființa o bază navală.

În curând, între Marina regală şi Kreigsmarine izbucniră lupte grele.

Pe mare, britanicii erau superiori, dar în aprilie 1940, nemții ocupaseră toate porturile norvegiene de pe coasta de vest – din nord, de la Narvik, până în sud, la Kristiansand – şi prin exteriorul peninsulei până la Oslo. Deşi trebuiau să iasă din Norvegia, aliații intenționau să le smulgă nemților portul Narvik, pentru a pune mâna pe transporturile de minereu.

Un asalt amfibie avea să aibă loc sub comanda Generalului-Locotenent britanic Claude Auchinleck, sub protecția Marinei regale şi cu ajutorul trupelor aliate care includeau şi cea de-a 13-a semibrigadă a Legiunii, unități ale celui de-al 27-lea regiment francez de vânători de munte, prima semibrigadă poloneză din Carpați şi un corp de vânători de munte alcătuit din refugiați din Polonia ocupată, cu asistența locală a unităților norvegiene.

Lor li se opuneau forțele naziste aflate sub comanda Generalului Edouard Dietl, susținute de cel de-al 137-lea regiment de vânători de munte, o unitate dură de alpinişti, care fusese paraşutată pe dealurile acoperite de zăpadă. John Yeowell încă se mai afla în Maroc în februarie 1940, când avu loc mobilizarea:

> Am intrat în acţiune când Legiunea solicita voluntari pentru a merge în Finlanda. Toţi cei aflaţi la Meknes se oferiră. Aceia care au fost selectaţi au fost mutaţi la Fez, unde formară cea de-a 13-a semibrigadă, constituită din două batalioane, sub comanda lui Magrin-Verneret. Eu mă aflam în primul batalion. Fuseserăm dotaţi cu o minunată uniformă pentru vremea rece de care se părea că vom avea parte. Căpătaserăm pantaloni largi, bocanci foarte buni,

dresuri, jachete de jersé bordate cu blană şi mantale kaki cu glugă. Beau Geste ar fi fost surprins! Au urmat câteva săptămâni de pregătire în Alpii Francezi, cu vânătorii de munte, înainte de a ne îmbarca în portul Brest. Numai că nu pentru Finlanda!

Am plecat din Brest cu două nave cargo, din care una ancoră la Liverpool. Collins, unul dintre putinii englezi prezenţi, se duse pe ţărm şi nu se mai întoarse niciodată. Vasul „Providence", care transporta batalionul meu, se îndreptă spre Glasgow, şi petrecurăm acolo vreo două zile. Lordul Provost ne invită la ţărm pentru o masă elegantă la universitate şi pentru un tur al oraşului. Se întoarseră toţi cu câte cincizeci de ţigări fiecare şi câte o fotografie înrămată a lui Provost. Ultimii trei legionari de origine engleză, eu, Calthorpe şi Mike Horgan, am fost consemnaţi să rămânem pe vas. Probabil că nemernicii aflaseră despre dispariţia lui Collins. Ne-am îmbarcat pe „Monarhul Bermudelor", fiind primele trupe care navigau pe această navă magnifică. Întreg echipajul era îmbrăcat cu tunici albe scrobite, de parcă încă s-ar mai fi aflat în Indiile de Vest.

Acum ştiam că ne îndreptăm către Norvegia, ţară ocupată de nemţi de la nord la sud. Nava noastră naviga singură şi fără escortă printr-o zonă plină de submarine nemţeşti. Când am ajuns la fiordurile din nordul Cercului arctic, secţiunea mea, condusă de Locotenentul Vardot, fu transferată pe un culegător de mine al armatei regale. Era o experienţă îmbucurătoare să navighezi în linişte, pe lumină, chiar şi la unu noaptea. Era ziuă douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru; de la distanţă se vedea panorama minunată a munţilor acoperiţi de zăpadă şi a satelor micuţe, cu case din bârne şi acoperişuri colorate. Era o imagine idilică.

În prima săptămână am fost cantonaţi la familii norvegiene, în satul Ballagen. Apoi, într-o după-amiază de duminică, trupele aliate apărură brusc de după coastă. Era o imagine care te îmbărbăta. Batalionul meu se îmbarcă pe vasul „Effingham", şi în curând ne îndreptam către o altă destinaţie necunoscută. Ca de obicei, nouă nu ne spuneau absolut nimic. Am fi putut foarte bine să ne întoarcem şi înapoi, la Glasgow. Am pălăvrăgit puţin cu echipajul, încercând să aflu ce urma să facem. Un marinar bătrân credea că nu vom ancora vreme de câteva ore bune, şi că aş fi putut face o baie fierbinte, ceea ce am şi făcut. Acelaşi bătrânel îmi dădu o conservă de compot de ananas şi nişte suc de roşii, pe care mi le-am îndesat în rucsac. Mai târziu, pe când stăteam pe parapet şi

priveam peisajul, un membru al echipajului spuse: „Priviţi acolo... E Narvik. Şi nenorociţii ăia au arborat steagul cu zvastica!"

Nu mai auzisem de Narvik şi nici nu vedeam vreun steag, dar am îngânat şi eu: „Da, nenorociţii..."

După câteva mile am ajuns la capătul fiordului, într-un fel de fundătură. Orăşelul din faţa noastră, care se afla la o distanţă de circa 100 de yarzi, se numea Bjerkvik. Am fost adunaţi pe punte, şi, deşi nu ne anunţaseră încă nimic, era clar că urma să debarcăm.

Înainte ca cea de-a 13-a semibrigadă să poată ataca ea însăşi Narvik, satul Bjerkvik trebuia curățat şi securizat. Terenurile înalte din spatele satului aveau o vedere strategică âsupra portului. La 13 mai, tunurile masive ale vasului de război „Resolution", ale crucişătoarelor „Effingham" şi „Vindictive" şi ale altor cinci distrugătoare deschiseră focul asupra pitorescului sat şi împrejurimilor sale, pentru a-i pune pe goană pe nemți.

Curând după aceea, trupele de infanterie umplură plaja. Lor li se alăturară şi vasele-cisternă de debarcare. Era pentru prima dată de la începutul războiului când aveau loc astfel de operațiuni combinate în fața focului deschis de duşman:

Cum stăteam pe punte, am auzit sunetul metalic făcut de arborarea steagurilor de luptă, cel american şi cel francez. Acesta era semnalul începerii bombardamentului asupra satului Bjerkvik. Locuitorii se strânseseră deja sus pe deal, ca să poată fi văzuţi, şi de acolo priveau cum casele lor erau bombardate şi arse din temelii. Trebuie să-i fi apucat disperarea. O maşinuţă blindată nemţească se îndrepta către ţărm, trăgând cu o mitralieră asupra flotei aliate, până când fu aruncată în aer.

Bombardamentul asupra Bjerkvik-ului dură aproape un sfert de oră, după care ne îndreptarăm către ţărm în bărcile de salvare ale navei. Unele dintre ele aveau motoare, altele au fost ghidate de cei din Marina regală. Un soldat din compania mea şi altul din compania aflată în dreapta noastră fură desemnaţi cercetaşi. Primul eram eu, iar celălalt Calthorpe. Ce amuzant! Doi legionari englezi dintr-un total de trei aflaţi în Norvegia avurăm această onoare. Aşa gândeam atunci; de fapt, asta însemna că noi trebuia să mergem în faţa celorlalţi. Dacă noi eram împuşcaţi, însemna că ceilalţi se aflau pe teren nesigur şi nu mai aveau să înainteze. Totuşi, ce naiba! Doar nu mori decât o dată!

Am traversat plaja îngustă şi şoseaua, îndreptându-ne către satul în flăcări. Bjerkvik-ul fusese sfârtecat în mii de bucăţi. Mă temeam că se putea ascunde câte o bombă în fiecare bucată de gard şi sub fiecare stâlp de telegraf căzut. Curând ne aflam pe un teren descoperit, plin de zăpadă. În unele locuri, zăpada îţi ajungea până la coapse. Şi atunci am dat prima oară cu ochii de duşman. Găsisem o mică movilă, şi cum stăteam culcat şi mă ascundeam după ea, am auzit voci, şi încă destul de aproape. În faţa mea, la mai puţin de trei yarzi, se plimba un bărbat. Ducea ceva în mână, dar nu era o armă. Nemţii erau toţi răspândiţi care încotro, probabil singura metodă de apărare pe un teren atât de complicat. Nu păreau să ştie că ne aflam pe ţărm, fiind destul de relaxaţi. Grenada mea ucise trei nemţi, fir-ar ei ai dracului!

Nu mai aveam să întâlnim un grup atât de nepregătit. La scurt timp după acest incident, furăm destul de multă vreme ţinuţi în loc de focul unor mitraliere. Când unul dintre trăgătorii noştri reuşi să le dea de cap, eu şi un caporal am fost trimişi la înaintare să verificăm dacă situaţia fusese dezamorsată. Am găsit un ofiţer şi un sergent căzuţi alături de mitraliera lor Hotchkiss. Le-am căutat prin raniţe. Dintr-a ofiţerului ieşi la iveală un portţigaret de argint, care ajunse proprietatea caporalului nostru, un pachet de ceai şi o ediţie Penguin a „Soldatului Sveijk“, pe care le-am păstrat eu.

În raniţa sergentului se afla un uriaş steag nazist, care, am presupus noi, trebuia să fi fost folosit la paraşutări.

O săptămână mai târziu am atacat şi am capturat Narvik-ul. Am avansat spre nord, în munţi, până la 10 kilometri de graniţa cu Suedia, şi apoi am rămas pe loc, situaţia fiind staţionară atât pentru noi cât şi pentru duşman. Aveam să rămânem acolo pe tot parcursul şederii noastre în Norvegia, care de altfel nici nu avea să se prelungească prea mult.

Într-o zi aşteptam un nou atac nemţesc cu grenade, când un caporal al altei companii veni şi ceru voluntari pentru o execuţie. Suna interesant, dar din compania mea nu se oferi nimeni. Mai târziu am aflat că doi bărbaţi, despre care se credea că sunt fraţi, olandezi, dar care se părea că erau nemţi, fuseseră văzuţi îndreptându-se către liniile germane, cu armele sub braţ. Sperau că vor fi acoperiţi de ceaţa deasă din munţi, care se lăsa şi se ridica cu repeziciune. Pentru ei, se ridică însă mult prea repede.

Fură aduşi înapoi şi condamnaţi la moarte. Câteva ore mai târziu, un subofiţer strigă: „Priviţi acolo… Rega*rdez!*“

La poalele muntelui, poate la vreun sfert de milă distanţă, i-am văzut pe cei doi săpându-şi propriile morminte. Asta, sub privirile mai multor companii legionare răspândite pe munte. Am văzut plutonul de execuţie aliniindu-se şi, fiindcă ne aflam la distanţă, i-am văzut căzând fără să auzim şi împuşcăturile. Acesta ar fi trebuit să fie un avertisment, deşi nu cred că ne-a afectat prea mult pe nici unul dintre noi.

Era a doua oară când ni se cerea să ne oferim voluntari într-un pluton de execuţie. Prima dată eram tot la Narvik, cam la o zi după debarcare.

Compania mea ar fi trebuit să se odihnească, aşa că eram răspândiţi pe plajă încercând să dormim puţin, când doi nemţi începură să-şi croiască drum printre legionari. Unul dintre ei căra o mapă, iar celălalt o cazma. Se descoperise că erau ofiţeri de la marină care plasaseră nişte mine pe terenul pe care debarcaserăm noi. Şi avură succes. Mike Horgan, camaradul meu din Maroc, fu una din victimele lor. Din păcate pentru ei, cei doi nemţi, îmbrăcaţi parţial în haine civile, fură condamnaţi la moarte.

Sper că le-a fost acordată postum o „Cruce de Fier, Clasa Întâi".

În timp ce avansau către munți, forțele aliate trebuiau, la un moment dat, să traverseze calea ferată dintre două tunele. Într-unul dintre ele se afla un vagon, şi mai mulți soldați, între care şi Yeowell, se cățărară în el. Era destul de confortabil mobilat, şi pe patul nefăcut se aflau împrăştiate diverse haine. Aici dormise Generalul Deitl, comandantul forțelor germane în Norvegia. În mod evident, generalul plecase în grabă. Mai încolo dădură peste o cabană, care fusese folosită de nemți drept loc de odihnă. Era mobilată cu vreo câteva scaune, luate de pe unul din vasele britanice care încă mai stătea pe jumătate scufundat în port.

Pe o piatră plată se afla un gramofon portabil şi, alături, un teanc de discuri. Placa din gramofon era: „Te-am văzut aseară şi m-am simțit din nou ca altădată".

Cele mai periculoase manevre făcute în timpul înaintării aliaților avură loc lângă crestele munților, când soldații fură întâmpinați cu focuri de armă automată.

John Yeowell zăcea pe pământ. Alături, umăr lângă umăr, doi spanioli, Mihjian, care avea o mitralieră, şi De Villonga. Când gloanțele nemților atingeau pământul, bucăți întregi de țarină

săreau în aer. Dacă cel care trăgea şi-ar fi ridicat privirea o fracțiune de secundă, i-ar fi ucis pe toți trei. Şi Mihjian, şi De Villonga aveau să moară câteva zile mai târziu, ucişi de nişte mine:

Erau doi idioţi curajoşi. Când te afli în faţa unei astfel de situaţii nu eşti înspăimântat. Nu ai vreme de aşa ceva. Sigur, mai contribuie la asta şi antrenamentul legionar, fir-ar să fie. La ce ne folosea antrenamentul dacă nu ca să luăm moartea în piept? Am pierdut mulţi oameni în munţii ăia, până când Vadot ne-a ordonat să ne retragem cu 30 de metri, nu mai mult. Şi pentru că eram format în Legiune, am măsurat această distanţă cu o sfoară. Când ne întorceam, ceva mi-a atras atenţia. Sub nişte bolovani din faţa mea se afla un spaţiu micuţ, ca o vizuină. Am văzut o pereche de bocanci, şi m-am întrebat cum naiba a putut un cadavru să încapă într-un spaţiu atât de strâmt. În vreme ce eu îmi făceam astfel de probleme, bocancii au început să se mişte şi un tânăr neamţ a sărit în picioare tremurând continuu.

„*Nichts schiessen*! Nu trageţi!‟, strigă el. Îşi desfăcu centura şi îmi înmână pistolul. L-am dus la Vadot, care îi vorbi în germană; apoi îmi spuse să-l duc la poalele dealului, acolo unde erau adunaţi prizonierii. La coborâre, am trecut pe lângă mai multe grupuri de legionari care mergeau în spatele nostru. M-am întâlnit şi cu unul pe care îl cunoşteam, Maurice Chevalier îi era porecla. Îi spuneam aşa pentru că era un mare imitator al cântăreţului francez la petrecerile noastre. Chevalier îmi strigă să mă dau la o parte. Avea să-l împuşte pe acel „neamţ împuţit‟. Îşi ridică puşca şi ţinti, dar, din fericire pentru prizonier, eu stăteam în dreptul lui. I-am strigat lui Chevalier că neamţul se afla sub protecţia lui Vadot pentru că deţinea nişte informaţii speciale.

Am reuşit să-l scot de acolo şi am ajuns la un râu, unde am băut câteva guri de apă.

Dacă tot ne odihneam, am încercat să-i pun câteva întrebări în puţina germană pe care o ştiam. Avea 19 ani şi era marinar. Vasul său fusese scufundat în cursul luptelor cu Marina britanică. Trebuie să fi trecut prin Iad. L-am întrebat când a mâncat ultima dată şi mi-a spus că în urmă cu trei zile. Aveam în raniţă şaisprezece biscuiţi; i-am dat jumătate din ei.

Ajunsesem să pălăvrăgim ca doi prieteni, când deodată mi-am amintit: „Eu reprezint Legiunea Străină. Cum rămâne cu trofeele de război?‟

Am remarcat că avea un ceas foarte elegant.
„Pe ăsta îl iau eu", i-am zis.
„Nu, te rog, nu mi-l lua", m-a rugat. „E un cadou de la mama."
N-am crezut o iotă, dar i-am dat totuşi drumul la mână.
A început să-mi povestească despre familia lui şi mi-a arătat o poză cu el în uniformă de marină, pe care îşi scrisese numele şi adresa din Bremen. Mi-a dat chiar şi adresa lui de acasă, declarându-mi că i-ar plăcea să ţinem legătura după război. Cât optimism!
Un sergent al Legiunii care se îndrepta către postul de ajutor, cu un picior şiroindu-i de sânge, îi dădu prizonierului meu o ţigară. Îmi spuse să-l duc pe neamţ cât mai repede în tabăra de prizonieri, înainte să-l împuşte careva.
Am ajuns cu el în lagăr, iar acolo nu mai erau decât vreo doi sau trei prizonieri. L-am predat, şi când dădeam să plec, subofiţerul de serviciu îmi strigă: „Aşteaptă!" Îl luă pe neamţ de braţ şi văzu că încă mai avea ceasul la mână. Păru surprins. Îl întrebă dacă îi fusese furat vreunul din obiectele personale şi acesta spuse că nu. Aşa că, cel puţin, scăpasem de Curtea marţială. De fapt, subofiţerul se gândea probabil că eram lipsit de iniţiativă. Asta era, câteodată nu poţi să câştigi, orice ai face.
Pe drumul de întoarcere avusei parte de o privelişte ciudată. Un bărbat într-o uniformă pe care eu o credeam norvegiană stătea sprijinit cu spatele de trunchiul unui copac. I-am adresat vreo două vorbe, dar nu mi-a răspuns. Am presupus că dormea. Apoi, apropiindu-mă, am observat că avea toată faţa acoperită de bandaje. Tocmai avusesem o conversaţie retorică cu un cadavru. Dumnezeu ştie de când zăcea acolo.
Pe durata aşa-zisei perioade de odihnă, am fost unul din cei şase voluntari care a luat parte la serviciul funerar de la biserica din Narvik. Mă oferisem pentru că vroiam să văd şi eu oraşul. Am ajuns acolo o dată cu ofiţerii, dar noi, legionarii, am rămas afară. Am văzut trei sicrie în faţa altarului, învelite în steagurile Franţei, Norvegiei şi Marii Britanii, dar nu puteam să intrăm. Noi aveam altceva de făcut… la cimitir. Într-un colţ era un şanţ adânc, de vreo treizeci de picioare lungime şi şase adâncime. Pe o parte erau mai multe sicrie goale. Fuseseră pregătite de nemţi pentru morţii lor, dar noi le-am folosit pentru ai noştri. Pe marginea şanţului zăceau câteva rânduri de cadavre, acoperite cu pături. Printre morţi se afla şi vechiul meu prieten Mick Horgan. Un mic grup de sicrie cu

numele unor ofiţeri înscrise pe ele erau deja pregătite pentru înmormântare.

Unul dintre ele era al lui de Guiteau, comandantul meu de companie.

Sarcina noastră era una care îmi dă fiori şi astăzi: trebuia să punem trupurile legionarilor în coşciuge, să le pregătim de înmormântare. Starea cadavrelor e lesne de imaginat, din moment ce am putut să le aşezăm câte două sau chiar trei într-un sicriu. Era o treabă oribilă, dar trebuia s-o facă cineva. Am terminat aproape în zori, iar slujba a fost ţinută de un pastor local al bisericii lutherane şi de un legionar care era preot catolic. Nici unul dintre noi nu ştiuse asta: în Legiune nu prea erau feţe bisericeşti, şi nu vedeam un preot decât atunci când înmormântam pe cineva. Dar De Gaulle, care ura Legiunea, avea să schimbe totul.

Nu ne-am prea odihnit nici după această noapte albă. A trebuit apoi să căutăm pe toate câmpurile de luptă şi să culegem leşurile duşmanului. Ne-am răspândit care încotro, iar brancardierii încărcau morţii şi-i adunau grămadă, puţin mai încolo.

În vreme ce legionarii din cea de-a treisprezecea semibrigadă luptau în munții Norvegiei, în Europa lucrurile luau o întorsătură dramatică. Nemții invadaseră Țările de jos, Danemarca şi o parte din Franța. Aliații se retrăgeau, forța britanică de expediție se pregătea să plece din Dunkerque, iar nemții își continuau marşul prin Franța. Norvegia trebui să fie evacuată, şi toate trupele franceze, inclusiv Legiunea, au fost concentrate în apărarea Franței. Secțiunea lui John Yeowell fu ultima unitate de infanterie a aliaților care părăsi Norvegia. Era o operațiune riscantă, deoarece era esențial ca duşmanul să nu ştie despre această retragere. Fură confecționate chiar şi nişte păpuşi-legionari, îmbrăcate în uniforme vechi, înarmate cu arme stricate. Toate astea, pentru a păcăli iscoadele germane care s-ar fi aventurat atât de aproape. Astfel, trupele se puteau retrage în linişte, fără să fie observate. Au fost îmbarcate pe un distrugător britanic, şi nu făcură decât o scurtă oprire lângă un fiord, pentru a înmormânta un marinar şi un legionar. Apoi au fost transferate pe „Ducesa de York" şi s-au înscris în ultimul convoi care a părăsit Norvegia. Pe un vas se aflau tot guvernul norvegian şi familia regală norvegiană. Pe altul – prizonierii germani, şi printre ei, şi cel pe care îl capturase Yeowell.

În scurt timp aveau să fie atacați de nişte nave de război. Câteva vase din convoi, între care portavionul Glorious, fură scufundate şi, culmea, la fel se întâmplă şi cu vasul care transporta prizonierii de război, ceea ce însemna că Yeowell nu avea să mai stea la o cafea cu prietenul său captiv, odată războiul terminat.

Se îndreptară către Glasgow, dar nu intrară în port, de teamă ca unii dintre călători să nu părăsească vapoarele.

Îi luară la bord şi pe legionarii de la granița de sud cu Țara Galilor. Între ei se afla şi Calthorpe. Acesta făcu ce făcu şi se învârti de o uniformă în plus. În drum spre țărm, Yeowell văzu fața urâtă a lui Calthorpe rânjind la el:

> Noi am rămas pe „Ducesa de York" şi am navigat spre Brest. Aici ni se dădură salariile, şi primirăm din abundenţă vin şi ţigări. Ba am căpătat chiar şi o permisie de o noapte, înainte de a o porni din nou, Dumnezeu ştie încotro. Nimeni nu părea să ştie următoarea destinaţie. Era o noapte absolut obişnuită, deşi legionarii erau cu toţii iritaţi pentru că bordelurile erau pline până la refuz. În dimineaţa următoare ne-am adunat cu toţii la popota Marinei. Nu primisem nici un ordin de la superiori şi deocamdată se părea că eram de capul nostru. Comandantul nostru, Colonelul Magrin-Verneret, descoperise că nemţii se pregăteau să ocupe Parisul şi decisese că era cazul să luăm nişte măsuri. Aşa că ne-am adunat în centrul oraşului şi am plecat în marş către Capitală, pentru că nu circula nici un tren. Părea ridicol să străbaţi 700 de kilometri la pas, dar trebuia să facem şi noi ceva, presupun. Pe vremea aceea aveam un sentiment foarte puternic asupra felului în care urma să murim, şi anume în cel mai pur spirit al Legiunii, „Bravo, mes enfants". O nouă pagină de onoare adăugată glorioasei istorii a Legiunii şi un colţişor special amenajat pentru noi în Sala de Onoare de la Sidi-bel-Abbes. În ceea ce mă privea, nu ţineam neapărat să fac parte din istoria Legiunii. Oricum, nu încă. Ne-am încolonat şi am plecat în marş către Paris, dormind pe marginea drumului şi aprovizionându-ne de la săteni. Când am ajuns la Dinan, oraş aflat la 40 de kilometri de St. Malo, ne-am oprit să ne odihnim şi ne-am răspândit prin cafenele. În timp ce ne sorbeam cafelele, cineva ne strigă să facem linişte. Fu deschis un radio şi l-am auzit pe crainic spunând: „Atenţiune, atenţiune. Aici Radio Toulouse!" Apoi îl prezentă de Mareşalul Pétain, care anunţă încheierea armistiţiului cu nemţii de la Vichy, şi făcu apel la înţelegerea poporului francez.

„Vive la France!“

N-am apucat să-mi termin cafeaua în locşorul acela minunat. Am fost chemaţi afară, unde ni s-a adresat unul din căpitanii Legiunii:

„Tocmai aţi auzit pe cineva care pretindea că este Mareşalul Pétain, spunând că războiul dintre francezi şi nemţi s-a încheiat. Eu îl cunosc pe Mareşalul Pétain personal. Este un vechi prieten al familiei mele, şi vă dau cuvântul de onoare că cel pe care l-aţi ascultat acum câteva minute nu era el.“

Ne mai spuse că acesta era modul în care nemţii puseseră mâna pe Varşovia, dar că nu aveau să capete şi Parisul cu atâta uşurinţă.

Dar, desigur, acela fusese chiar Pétain, iar nemţii băgaseră practic Franţa în buzunar. Nu mai avea nici un rost acum să mergem la Paris, aşa că am făcut singurul lucru logic: ne-am întors către Brest. Pe drum am găsit un mărfar gol şi un conductor binevoitor.

În scurt timp, un zvon începu să circule cu repeziciune prin vagoane: dacă cineva avea suveniruri nemţeşti de la Narvik, trebuia să scape de ele imediat. Orice legionar care ar fi căzut prizonier la germani şi s-ar fi găsit asupra lui astfel de obiecte ar fi fost împuşcat pe loc.

O întreagă cascadă de lucruri, chiar şi bocanci, fură aruncate pe calea ferată.

Deasupra oraşului Brest, cerul era acoperit de fum gros şi negru, de la exploziile care se auzeau la tot pasul. Am bănuit că muncitorii francezi aruncă fabricile în aer. Trenul se opri chiar în faţa docurilor regale, unde un vas care pleca spre Anglia tocmai se pregătea să ridice ancora. Am reuşit să ne îmbarcăm cu toţii pe „Twickenham Ferry“, o navă a Căilor Ferate de Sud. Era plin de lume – poliţişti, până şi cercetaşi cu bărbi lungi – aşa că era imposibil să stai jos.

Chiar pe când ne pregăteam să plecăm, un avion german trecu pe deasupra noastră, probabil în recunoaştere. Căpitanul opri vasul, dar oricum avionul nu ne zărise, din cauza fumului gros care acum plutea peste tot. Am ajuns în dimineaţa următoare la Plymouth. În vremea aceea circulau tot felul de poveşti despre spioni germani deghizaţi. Presupun că autorităţile de la Plymouth nu puteau fi, în aceste condiţii, învinuite pentru că ne priviră cu suspiciune. După câteva zile fură transferaţi pe un vas cu aburi, care ne trecu de un întreg şir de nave de război, inclusiv unele franceze, iar în final, odată ajunşi la mal, am fost întâmpinaţi de orchestra Marinei britanice, care ne cântă „Marche Lorraine“.

Cea de-a treisprezecea semibrigadă îşi avea sediul într-un cort militar în Trentham Park, lângă „Stoke-sur-Trent”, cum avea să devină cunoscut acest loc. După câteva zile, legionarii primiră o vizită din partea unui ofiţer de la Biroul de Război. Între soldaţi nu se aflau decât vreo câţiva cetăţeni britanici, şi li se spuse că trebuie să raporteze totul la NAAFI. Apărură cincizeci de persoane: turci, greci, sârbi, ruşi – şi Morrison, un negru american. Majoritatea nu vorbeau o boabă engleza, şi Dumnezeu ştie cât au priceput din discursul maiorului. Acesta vorbea cam ca Peter Ustinov, când imita un ofiţer britanic: „Ei bine, băieţi, acum sunteţi pe pământul vostru, şi sunteţi foarte bine veniţi. Fiind cetăţeni britanici, nu vi se va mai permite să rămâneţi înrolaţi într-o armată străină, aşa că veţi fi transferaţi în unităţi ale armatei britanice.

Ţinând cont de faptul că aţi căpătat o instruire temeinică, este foarte probabil că veţi fi transferaţi la gardă.”

În vremea aceasta, populaţia oraşelor Stoke şi Newcastle-under-Lyme a fost amabilă şi s-a purtat minunat cu soldaţii străini, pe care îi considera eroi. O dată, localnicii au organizat chiar şi o serată dansantă în holul Bisericii… după cum îşi aminteşte John Yeowell:

> Nu s-au dus decât câţiva dintre noi, slavă Domnului, pentru că s-a dovedit teribil de stânjenitor ca doamnele din comitetul Bisericii Congregaţionale să se întreţină cu o mână de indivizi din Legiunea Străină, nu prea frumos mirositori şi ale căror maniere nu erau tocmai dintre cele mai alese. Doamnele ne-au făcut prăjituri, jeleuri şi sandvişuri, irosindu-şi astfel ce le mai rămăsese din raţiile personale. Aveau şi un gramofon, şi puseseră un disc pe care nu o să-l uit niciodată. Erau noutăţi muzicale: Hands Knees şi Boomps-a-Daisy, existând şi nişte mişcări de dans care să se asorteze cu versurile. Vă puteţi imagina, nu? Fuseserăm invitaţi la nişte dansuri care pentru noi aduceau a dansuri tribale.
>
> Am avut parte şi de o situaţie dificilă pe când eram în Anglia. Spaniolii deciseseră să renunţe la Legiune. Ca grup, erau luptători neînfricaţi, dar nişte legionari groaznici. Nu făceau echipă cu ceilalţi, erau egoişti, şi sunt convins că aveau chiar şi propriii lor şefi. Se înrolaseră în Legiune pentru a scăpa de arest în Franţa şi acesta nu era războiul lor. La defilare, Magrin-Verneret le spuse: „Sunteţi încă membri ai Legiunii Străine, nu faceţi parte din vreo nouă Brigadă

Internaţională." Apoi le ordonă spaniolilor să-şi dea jos beretele pentru a putea fi recunoscuţi, în caz că ar fi încercat să fugă din Trentham Park. Mai târziu, în cursul aceleiaşi zile, trei soldaţi veniră să-i transporte la închisoarea Stafford. Mulţi dintre ei, cred eu, au rămas în Anglia, în armata britanică!

În cele din urmă, Yeowell ajunse la Londra.

Un colonel francez, relativ necunoscut la vremea aceea, Charles de Gaulle, părăsise Franța şi, cu ajutorul lui Churchill, îşi stabilise cartierul general la Carlton House. În această vreme, Organizația Francezilor Liberi fu cantonată la Olympia.

Ceea ce mai rămăsese din cea de-a 13-a semibrigadă îşi prelungi şederea în Trentham Park, pentru a aştepta sosirea lui De Gaulle. John Yeowell asistă la instalarea Cartierului General al Francezilor Liberi lângă gara Euston, şi se află acolo când acest loc fu bombardat. El părăsi Legiunea la sfârşitul anului 1941 şi se înrolă în armata britanică. După ce se antrenă la Tidworth cu trupele de blindate, a fost trimis în Orientul Îndepărtat şi a petrecut restul războiului în India, cu cel de-al 26-lea Regiment de husari, apoi cu Forțele Speciale (Chindits).

A participat la cea de-a doua expediție făcută de Wingate în Birmania, în 1944.

Yeowell rămase în armată până în 1949, când primi un post la Ministerul Agriculturii, de unde continuă să stea cu ochii pe securitatea națională.

XII

1941-1942: LEGIUNEA ÎMPOTRIVA LEGIUNII

„Au ales mărşăluind printr-un cort; în funcţie de alegerea făcută, se opreau la un capăt sau la celălalt..."

La fel cum se întâmplase în primul război mondial, şi la începutul celui de-al doilea, Franța a fost invadată de străini care încercau să se înroleze în armatele franceze. La sfârşitul lui 1939, numărul celor care îşi manifestaseră dorința de a lupta pentru Franța ajunsese la 80.000, din care majoritatea nu avuseseră ocazia nici măcar să vadă o uniformă franceză, vreodată. Zeci de mii de voluntari s-au înscris în regimentele armatei franceze, iar Ministerul de Război a decis formarea unor corpuri speciale pentru voluntarii străini, care aveau să se antreneze cu cadre ale Legiunii.

Însăşi Legiunea avea să-şi întărească rândurile, şi, în înțelepciunea lor, francezii au plasat în unitățile legionare din nordul Africii peste 3.500 de refugiați spanioli care luptaseră în războiul civil.

Deşi aceştia nu erau nişte oameni prea binevoitori, s-au dovedit a fi totuşi buni luptători. Pentru majoritatea acestor soldați spanioli, Legiunea oferea o existență mult mai bună decât cea din lagărele în care fuseseră repartizați după ce fugiseră din țara lor. Unul dintre aceste lagăre, situat lângă Perpignan, a fost transformat rapid într-o tabără de recrutare pentru Legiune ce trimitea voluntari în Algeria. Cei care ajungeau acolo erau întâmpinați cu apelativul deloc plăcut de „comunist”. Alt grup de nefericiți, cărora nu li se dădu altă şansă decât să păzească avanposturile Legiunii, era compus din membri ai comunității evreieşti din Franța sau alte țări, şi din polonezi. Peste 3.000 dintre aceştia au fost trimişi în regimente legionare, în primele luni ale războiului. Cei mai mulți aparțineau burgheziei; între ei se aflau profesori, medici, avocați, dintre care unii, la fel ca şi spaniolii, aveau simpatii politice de stânga. În nordul Africii, grupul lor era cunoscut sub numele de „volontaires forcés” (voluntari forțați).

Sosirea a aproape 7.000 de legionari recalcitranți în regimentele din nordul Africii nu a îmbunătățit cu nimic moralul Legiunii. Dar Legiunea Străină se extindea rapid, astfel încât, în primăvara lui 1940, pe lângă cele trei noi regimente compuse din voluntari, Legiunea mai avea opt regimente de infanterie şi artilerie (REI), două de cavalerie (REC), o divizie de recunoaştere (GRD 97) şi, desigur, cea de-a 13-a semibrigadă.

În primele luni ale războiului, toți voluntarii erau antrenați în Franța de cadre legionare. Trei noi regimente de marş, al 21-lea, al

22-lea şi al 23-lea, care fuseseră înfiinţate la 24 octombrie 1939, erau formate din 3.860 de voluntari reprezentând 47 de naţionalităţi, dintre care un sfert erau spanioli, iar restul, în general, evrei şi polonezi. Pregătirea lor militară fusese făcută în grabă şi era nesatisfăcătoare. O verificare atentă a echipamentului lor scoase la iveală faptul că nu erau pregătiţi de luptă. Foarte puţini aveau cu ce să-şi lege căştile metalice sub bărbie, iar doisprezece voluntari nu deţineau banduliere pentru puşti.

Unii dintre ei nu aveau nici măcar raniţe: îşi duceau lucrurile înfăşurate în pânză, le legau cu sfoară şi le purtau aruncate pe un umăr.

Atacul nemţilor la frontiera franceză a început în cea de-a doua săptămână a lunii mai, la două zile după sosirea acestei noi grupe de voluntari la avanpost. Au fost atacaţi din plin de nazişti şi au suferit pierderi grele în următoarele două săptămâni şi jumătate. Regimentul 22 a fost trimis să formeze o linie defensivă la nord de Peronne, dar chiar în clipa în care îşi ocupau poziţiile, voluntarii au fost atacaţi de obuze. Nemţii şi-au continuat atacurile cu o precizie matematică, şi, la 5 iunie, în ciuda unei contraofensive bine puse la punct, legionarii celui de-al 22-lea regiment au avut mari necazuri. Fără artilerie şi fără vehicule blindate, pierderile lor se înmulţeau, astfel încât mai mult de jumătate dintre soldaţi au fost ucişi sau răniţi în numai trei zile. Batalioanele capotau unul după altul, dar, refuzând să capituleze, se lansau în lupte corp la corp, de la soldat la soldat, de la baionetă la baionetă.

Scurta existenţă a celui de-al 22-lea regiment RMVE sfârşi în de-acum bine cunoscuta tradiţie legionară. Unul dintre ofiţerii săi, care încercase să obţină un transport de muniţie, a fost capturat de nemţi la numai câţiva metri de unitatea sa, din care încercase să iasă.

A fost trimis înapoi pentru a le sugera camarazilor săi să se predea. Evident că propunerea fu refuzată de legionari. Unitatea mai avea încă destui soldaţi pe care nemţii n-ar fi pregetat să-i azvârle în lagărele lor de concentrare. Mai erau 730 de soldaţi apţi de luptă, când au fost, în cele din urmă, încercuiţi, rămânând şi fără muniţie. Acum nu mai puteau opune rezistenţă, aşa că fură capturaţi şi transportaţi cu trenul în lagărul bavarez Moosburg. În cele din urmă, mai mult de jumătate dintre legionari au reuşit să

evadeze. Unii dintre ei se alăturară Rezistenței franceze, alții reușiră să se întoarcă la Sidi-bel-Abbes.

La 21 iunie, şi regimentul 21 fu înfrânt în luptă, iar puținii soldați care supraviețuiră se răspândiră prin păduri.

Numai regimentul 23 rămase pe picioare până la armistițiu... În acest timp, regimentele 11 şi 12 ale Legiunii au luptat continuu, de la declararea războiului până la încheierea acestuia. În regimentul 11 se aflau legionari căliți în Africa de Nord, dar şi voluntari veniți recent din Europa, cărora li se adăuga un batalion compus din soldați francezi mai recalcitranți. Pe măsură ce zgomotele înspăimântătoare făcute de tancurile şi bombardierele germane se apropiau tot mai tare, multe dintre unitățile franceze de luptă băteau în retragere.

Regimentul 11 al Legiunii rămase pe poziții vreme de două săptămâni, până când, rămas fără muniție şi fără luptători, a fost forțat să se retragă. Colonelul Jean-Baptiste Robert arse steagul regimentului şi îi îngropă canaful, care ulterior a fost dezgropat şi returnat Legiunii.

Din 3.000 de oameni, nu au supraviețuit decât 380, care, după armistițiu, se întoarseră în Africa de Nord. Al 97-lea grup de Recunoaştere Divizională a Legiunii (GRD 97) fu complet şters de pe fața pământului. Compus în totalitate din veterani ai întâiului regiment de cavalerie legionară, prost echipat şi folosind drept mijloace de transport vehicule învechite şi slab dotate, regimentul trebui să se confrunte cu o linie de tancuri nemțeşti. Legionarii trebuiră să țină piept naziştilor, pentru a asigura acoperirea şi retragerea altor unități franceze.

Reuşiră s-o facă până la 9 iunie. Nu au existat supraviețuitori. La proclamarea armistițiului, pe front mai rămăsese doar regimentul 12, care nu mai număra decât 300 de oameni. Dintre toate unitățile franceze care luptaseră cu nemții, cele mai grele pierderi le-a suferit Legiunea.

Când, la 25 iunie 1940, a fost semnat armistițiul între Franța şi Germania, toate unitățile Legiunii se retraseră în Algeria unde, pentru o vreme, viitorul Legiunii intra din nou sub semnul întrebării. Una dintre primele doleanțe ale naziştilor fu desființarea definitivă a Legiunii Străine. Francezii negociară asupra acestui subiect, astfel încât se permise menținerea posturilor legionare în

zonele coloniale. Prezența Legiunii în acele zone era privită ca „un instrument esențial de menținere a ordinii". Cu toate acestea, nemții insistară ca numărul soldaților legionari să fie drastic redus... Primele regimente care aveau să fie desființate erau cele de atac şi ce mai rămăsese din cele mai nou înființate unități de voluntari. Acestora le urmară regimentele 11 şi 12 de infanterie, deşi, la vremea aceea, din numărul total de 6.000 de militari nu mai rămăseseră la întoarcerea în Algeria decât aproximativ 1.000.

Totodată, agențiile Reich-ului cerură ca toți cetățenii germani şi italieni din Legiune sau aflați în lagăre de concentrare să fie trimişi imediat în țările de baştină. Între aceştia se aflau, desigur, şi mulți voluntari care fugiseră din Germania şi se înrolaseră în Legiune ca să lupte împotriva naziştilor.

Numărul cetățenilor germani repatriați a fost însă mult mai mic decât se aşteptau autoritățile germane. Chiar şi în vremuri de restrişte, Legiunea ştia să-şi apere oamenii, iar adevărata identitate a celor care la înrolare îşi dăduseră nume false nu a fost niciodată scoasă la iveală.

Mulți au fost atunci trimişi în posturi îndepărtate ale Legiunii. Legionarii de origine germană care nu erau evrei au fost întemnițați sau înrolați în armata germană şi trimişi într-o unitate specială ataşată Diviziei a 90-a a Corpului african, care acționa în deşert.

Cererile pentru diminuarea forței de luptă a Legiunii continuară. Legiunea din nordul Africii, loială Vichy-ului [1], intră în colimatorul Comisiei de armistițiu şi a fost lăsată fără arme, fără combustibil şi, uneori, chiar fără mâncare şi tutun. Moralul legionarilor era la pământ, iar rata dezertărilor şi a sinuciderilor creştea văzând cu ochii. În Algeria rămaseră primul şi al doilea regiment al Legiunii, al 4-lea regiment de infanterie şi al doilea regiment de cavalerie. Acestea două din urmă au fost mai târziu victime ale reducerilor de trupe şi, spre sfârşitul anului, comandanții Legiunii au fost nevoiți să demonstreze birocrației franceze şi celei germane că opt unități legionare fuseseră desființate. Regimentul al 5-lea, staționat în Indochina, rămăsese loial Franței şi regimului de la Vichy, şi, împreună cu alte unități

---

[1] Formulare scurtă pentru „Statul francez de la Vichy" (10.07.1940-22.08.1944), zonă lăsată de germani sub administrația franceză a Mareşalului Pétain (45% din teritoriul Franței).

militare franceze loiale din regiune, le permise japonezilor să ocupe Vietnamul, fără nici o opoziție, în primele luni ale lui 1940. Regimentul al 6-lea al Legiunii, staționat în Siria, nu a fost afectat de aceste restructurări, deoarece era evidentă supunerea oarbă pe care o arăta guvernului de la Vichy, prin comanda Generalului Henri Dentz, comandantul Armatei din Levant. În acele prime luni ale guvernării Vichy, Legiunea a pierdut trei sferturi din efective, numărul oamenilor săi scăzând de la 50.000 în 1940, la 16.000 în 1942. Trei sferturi din totalul pierderilor au fost înregistrate în coloniile franceze.

În Anglia, cea de-a 13-a semibrigadă, staționată în corturile sale din Trentham Park, se confruntă cu o decizie importantă. Pe la mijlocul anului 1940, tabăra găzduia peste 45.000 de soldați francezi, din care majoritatea fugiseră împreună cu forța expediționară britanică de pe plajele de la Dunkerque, în luna mai.[1] Între aceştia se aflau şi 1.619 legionari, supraviețuitori ai invaziei de la Narvik şi ai exodului din Franța. Era un amestec incomod de veterani legionari şi voluntari motivați politic sau aparținând clasei de mijloc.

De fiecare parte existau idealişti, soldați care nu doreau decât să se bată, şi oameni care luptau pentru o cauză anume. Ei aveau însă foarte puține în comun. La data de 30 iunie, o dată cu sosirea la Trentham a lui Charles de Gaulle[2], oamenii avură un nou motiv de îngrijorare.

De Gaulle venise pentru a-i oferi o alternativă brigăzii a 13-a.

Legionarii, indiferent de grad, i se puteau alătura, intrând într-o unitate militară a Francezilor Liberi, sau se puteau întoarce în Algeria.

Nu fură pomenite posibilele complicații, şi inimile începură să

---

[1] La 10 mai 1940, Germania a invadat Belgia, Olanda şi Luxemburgul. Franța, ajutată de un corp expediționar britanic, a încercat fără succes să reziste presiunii germane. La sfârşitul lui mai, 338.000 de combatanți britanici şi francezi au fost evacuați, din portul Dunkerque.

[2] Generalul Charles de Gaulle a fost numit la 5 iunie 1940 subsecretar de stat la Ministerul Apărării. O zi mai târziu a trecut în Anglia de unde, prin Radio BBC, şi-a lansat apelul la rezistență (18 iunie 1940). O săptămână mai târziu, el era recunoscut ca şef al Francezilor Liberi, reuşind să se impună ca parte egală cu SUA, Marea Britanie şi URSS, deşi Franța liberă era doar la Londra şi în unele colonii.

palpite, mai ales printre voluntarii intelectuali, care nu îşi puteau imagina viața lor altfel decât înfruntându-i pe nazişti.

Între ofițerii Legiunii izbucniră conflicte, şi unul dintre comandanții de la Narvik, Generalul Berthouart, refuză categoric să-l susțină pe De Gaulle; din cei 59 de ofițeri legionari aflați la Trentham, 31 aleseră să se reîntoarcă la Sidi-bel-Abbes. Toți cei 31 erau francezi.

Celorlalți li se dădu un răgaz de 24 de ore pentru a se hotărî. În după-amiaza zilei următoare, zarurile fuseseră aruncate: 938 de oameni optară pentru De Gaulle. Împărțirea rapidă a celor două grupuri nu lăsă loc unor demonstrații fățişe de devotament politic. Animozitatea dintre tabere era evidentă, iar cei care rămaseră îi ignorară pur şi simplu pe colegii lor care părăsiră Anglia pentru Algeria.

Odată ajunşi la Alger, cea de-a 13-a semibrigadă a fost desființată formal. Numele însă a fost adoptat de contingentul britanic.

Ca parte componentă a Armatei Francezilor Liberi, condusă de De Gaulle, soldații celei de-a 13-a semibrigăzi părăsiră Anglia la 28 iunie, cu direcția Africa, unde aveau să se întâlnească în Deşertul de Vest cu a 8-a armată engleză. Primul scop al lui De Gaulle era să câştige coloniile franceze din Africa. Mica sa armată care număra 4.300 de suflete, se alătură unui numeros convoi escortat de vase de război ale aliaților şi se opri la Dakar, un port de importanță strategică, fostă capitală a Africii de Vest sub francezi, port în care De Gaulle spera să i se ofere un loc unde să-şi stabilească baza militară.

În loc de asta, însă, armata lui De Gaulle fu întâmpinată cu gloanțe, fiind nevoită să se retragă. Era evident că Dakar-ul era marioneta guvernului de la Vichy.

Plecă atunci spre Camerun, colonie care îşi anunțase public sprijinul pentru De Gaulle, dar rămase inactivă vreme de câteva săptămâni, până când, în decembrie, două batalioane navigară spre Capul Bunei Speranțe, pe coasta estică a Africii, pentru a se alătura forței britanice combinate care pregătea un atac asupra părții italiene a Eritreei. Pentru început, îi atraseră pe italieni într-o zonă muntoasă, şi după opt zile de lupte crâncene, duşmanul capitulă şi se predă în număr mare. Atunci luară 1.000 de prizonieri.

Se îndreptară apoi spre Massawa, principalul port al Eritreei la Marea Roşie, port apărat de o puternică forță italiană, instalată în spatele unei puternice fortificații. După ce britanicii atacară cu salve grele de artilerie, cea de-a 13-a semibrigadă escaladă zidurile fortului, iar italienii cedară... Legionarii mai trebuiau să elimine mitraliorii ascunşi cu grijă pe dealurile din apropiere.

Fură tăiate câteva gâtlejuri şi câteva inimi fură străpunse de baionete, până când a fost îndepărtat orice pericol în zonă. În după-amiaza zilei de 10 aprilie 1941, Colonelul Magrin-Verneret, care pentru siguranța familiei sale folosea pseudonimul „Montclar", era în fruntea câtorva camioane pline cu legionari care se îndreptau spre Massawa.

Deşi, oficial, acest teritoriu se afla în mâinile aliaților, De Gaulle reuşise deja să cucerească o bucată.

Se părea că aliații nu au nici o grabă în a desfăşura marile lor armate în nordul Africii, astfel că trecură luni de zile fără nici o confruntare. Armata franceză din Levant fusese în permanență prezentă în Siria şi Liban, începând încă din anii '20. Comandantul ei suprem, Generalul Henri Dentz, care dispunea de un număr de 50.000 de oameni, era pe deplin loial guvernului de la Vichy, iar acest sentiment spori în intensitate când Marina britanică reuşi să scufunde vasele franțuzeşti staționate la Oran, ucigând astfel numeroşi francezi.

În Siria, garnizoana includea şi al 6-lea regiment al Legiunii Străine, sub comanda Colonelului Fernand Barre, care, la rândul său, era de părere că cea mai bună metodă de a feri teritoriul francez de atitudinea hrăpăreață a Angliei era respectarea armistițiului.

Ideea că Anglia se afla încă în război cu francezii rămase valabilă până când nemții începură să folosească bazele siriene, aflate sub control francez, pentru a lansa atacuri asupra aliaților situați în apropierea Irakului.

Când Corpul African al lui Rommel sosi în Egipt, inevitabilul se produse: Francezii Liberi se confruntau acum cu francezii regimului de la Vichy – Legiunea se confrunta cu Legiunea.

Duminică, 8 iunie 1941, patru divizii aliate au intrat în Siria. Între soldați se aflau englezi, australieni şi indieni, plus un mic contingent de evrei. Lor li se alăturară Francezii Liberi, printre care

se număra cea de-a 13-a semibrigadă, lunetiştii senegalezi şi un grup de cazaci musulmani care se stabiliseră în Siria cu câțiva ani în urmă.

Până în ultimul moment, De Gaulle se strădui să-i convingă pe cei din regimentul al 6-lea al Legiunii să i se alăture. Dar era clar că loialitatea Colonelului Barre față de guvernul de la Vichy era de neclintit.

Armata Francezilor Liberi şi trupele aliate multinaționale trecură granița siriană către Palestina. Inițial, cea de-a 13-a semibrigadă trebuia să fie ținută în rezervă, pentru a susține a 5-a brigadă indiană şi a 7-a divizie australiană. Înaintară prin deşert într-o înşiruire de vehicule rechiziționate, camioane ruginite, autobuze vechi. Important era că aceste mijloace de transport încă se mai puteau mişca din loc.

Legionarii, staționați pe dealurile aride din jurul Damascului, erau mai mult decât obişnuiți cu astfel de peisaje. În timp ce Armata Francezilor Liberi încerca să-şi croiască drum spre sudul capitalei siriene, asupra lor începu să se tragă din plin, iar în această luptă crâncenă regimentul al 13-lea pierdu 20 de oameni. La marginea oraşului, cei din semibrigadă aflară în sfârşit locul unde soldații din al 6-lea regiment îi aşteptau în tranşee. Colonelul Montclar, comandantul regimentului al 13-lea, nu putea concepe ideea unei lupte între frați legionari. Aşa cum nota istoricul Legiunii Anthony Mockler: „El nu putu să treacă peste legea nescrisă care spunea că Legiunea nu trebuie să lupte niciodată împotriva Legiunii". Aşa că Montclar fu înlocuit cu Locotenent-Colonelul Dimitri Amilakvari, un prinț rus în vârstă de 36 de ani, care, ca şi Rollet, nu-şi punea niciodată pe cap cascheta, în locul chipiului.

Regimentul al 13-lea a trimis înainte o patrulă, pentru a-i iscodi pe cei din regimentul al 6-lea, dar patrula a fost întâmpinată cu gloanțe. Ambele părți luară poziție şi fiecare tabără pierdu câte un om. După aceasta, cele două unități prezentară armele, şi nu s-au mai angajat niciodată într-o luptă corp la corp. Când au început adevăratele lupte pentru Damasc şi Liban, confruntarea a fost o ruşine pentru forțele aliate.

Armata Francezilor Liberi deveni parte integrantă a forțelor aliate, care preluară şi Armata Franceză din Levant a guvernului de la Vichy.

Cel de-al 6-lea regiment al Legiunii se alătură diviziei australiene, care, din când în când, avea de partea sa şi regimentul al 13-lea, însă, conform rapoartelor, cele două regimente legionare au fost ținute la distanță.

Armata din Levant, fidelă în continuare guvernului de la Vichy, luptă vreme de o lună şi în acest timp fiecare tabără pierdu în jur de 1.000 de oameni. Un armistițiu local, semnat la 14 iulie 1941, a dat trupelor Vichy-ului oportunitatea de a se alătura Armatei Francezilor Liberi, deşi această ocazie nu a fost primită cu prea mare entuziasm. Cei care au acceptat să i se alăture lui De Gaulle au fost repatriați; cei care au rămas au intrat în luptă.

Ei au ales mărşăluind printr-un cort. În funcție de alegerea pe care o făceau, soldații se opreau la un capăt sau la celălalt al cortului.

Mai puțin de 3.000 de oameni din rândurile armatei guvernului de la Vichy deciseră să i se alăture lui De Gaulle şi numai 670 de legionari din regimentul al 6-lea i se alăturară celei de-a 13-a semibrigăzi, în ciuda propagandei încrâncenate făcute de ofițerii lui De Gaulle. Cu ajutorul voluntarilor din tabăra aliaților, cărora li se adăugară 39 de ofițeri şi 328 de subofițeri din Armata din Levant, mica armată a lui De Gaulle îşi dublă aproape rândurile, deşi nici acum nu număra mai mult de 8.000 de oameni.

Soldații care au fost repatriați şi care la vremea aceea încă erau fideli Vichy-ului numărau peste 30.000.

Morții din ambele tabere au fost îngropați împreună. Legionarii care îi erau loiali comandantului regimentului al 6-lea, Colonelul Barre, nu erau mai mulți de 1.500. Atât mai rămăsese acum dintr-o forță care pe vremuri număra 6.000 de oameni... Aceştia au fost îmbarcați spre Sidi-bel-Abbes, unde rămaseră până când aliații invadară nordul Africii, pe 7 noiembrie 1942, prin operațiunea „Torța”. Fiind reechipate cu ajutorul armatei SUA, unitățile Legiunii merseră să lupte cu nemții în Tunisia, Italia şi Franța.

Regimentul al 13-lea, acum cu forțe proaspete, a fost însărcinat cu susținerea Armatei a 8-a britanice în Deşertul de Vest.

De când cu recruții din regimentul al 6-lea şi cu alți voluntari regimentul al 13-lea număra acum 1.700 de oameni, grupați în trei batalioane a câte, aproximativ, 500 de soldați. Britanicii s-au străduit să-i reechipeze cât au putut de bine, deşi nu existau

vehicule decât pentru a dota două batalioane legionare, în noua lor formă de batalioane de infanterie mecanizată.

În ianuarie 1942, oamenii lui Rommel atacară pozițiile britanice din sudul oraşului Benghazi, în Libia, reuşind să înainteze 150 de mile către Egipt. Dezastrul începu pe 29 ianuarie, când trupele germano-italiene reuşiră să preia controlul asupra Benghazi-ului, un port de importanță vitală pentru atacul pe care britanicii vroiau să-l dea Tripolitaniei. În următoarele două săptămâni, britanicii au început să-şi regrupeze apărarea pe o distanță de 353 de mile înspre deşert, la sud de El-Ghazalah, pe coasta Mării Mediterane. Frontul avea să fie susținut cu un teren foarte bine minat, care se întindea de la coastă spre deşert. Acest teren era presărat pe alocuri cu trupe capabile să reziste atacurilor din orice direcție.

Trupele erau staționate într-un fel de cutii, înconjurate de mine şi împrejmuite cu sârmă ghimpată. Spre finalul lui februarie, două batalioane din regimentul al 13-lea se alăturară unei unități a Armatei Francezilor Liberi, pentru a prelua apărarea celui mai îndepărtat dintre aceste posturi defensive, un loc dezolant numit Bir Hakeim. În jurul lui, cât vedeai cu ochii, numai deşert, nici pic de verdeață. Nimic nu-i proteja de aceşti nefericiți de soarele ucigător, de frigul aspru al nopții sau de usturătoarele furtuni de nisip. În această sălbăticie, comandanții britanici trimiseră o unitate multinațională a Armatei Francezilor Liberi, care număra în total 3.720 de bărbați şi o femeie. Ea se numea Susan Travers şi era prima femeie ataşată formal Legiunii. O englezoaică înaltă şi atrăgătoare în vârstă de 31 de ani, domnişoara Travers, cum era cunoscută (francezii îi spuneau „La Miss"), ea era fiica unui căpitan al Marinei regale care se retrăsese în anii 1920 în sudul Franței. Travers făcuse şcoala la Florența, jucase tenis de performanță, participând la Campionatul de la Wimbledon, în 1930, şi, la izbucnirea războiului, se oferise voluntară în serviciul francez de ambulanță.

O perioadă, a fost şoferul Colonelului Lotte, un ofițer medic de divizie, şi se alătură expediției franceze în Norvegia din 1940. Se reîntoarse în Anglia când aici începuseră evacuările şi, când De Gaulle îşi începu turul african, ea îşi continuă cariera militară cu Armata Francezilor Liberi. În momentul atacului asupra portului Massawa, Miss Travers se trezi că fusese repartizată în a 13-a

semibrigadă, în calitate de şofer al Generalului Pierre Koenig, un fost ofițer legionar care acum comanda forțele armate franceze în misiunea lor prin deşertul african. Astfel că, acum, datoria ei era să conducă maşina generalului şi, implicit, coloana de militari care se îndrepta către Bir Hakeim. Nu era totuşi singura femeie care călătorea cu Armata Francezilor Liberi. În contingentul medical se aflau destule asistente, dar este drept că nici una în afară de Miss Travers nu rămase alături de soldați până la finalul luptei de la Bir Hakeim. Cea de-a 13-a semibrigadă a contribuit cu mai puțin de 100 de oameni la înființarea garnizoanei de la Bir Hakeim; în următoarele luni, aceştia deveniră experți în minarea terenurilor şi în misiuni de recunoaştere. Lupta de la Bir Hakeim a devenit una din luptele clasice ale deşertului, într-un fel reluând-o pe cea a Legiunii de la Camerone, numai că la o scară de o mie de ori mai mare.

Atacurile se succedau cu o rapiditate înspăimântătoare, iar duşmanul era pur şi simplu hărțuit prin tactici de asalt, aplicate în general de către legionari. Într-o singură zi, echipele de razie se întoarseră la bază cu patru vehicule capturate de la inamic, un rezervor de apă de 1.000 de litri, 153 de prizonieri italieni şi 125 de nemți, plus 654 de soldați britanici şi indieni eliberați dintr-un lagăr de prizonieri. Aglomerația creată nu făcu decât să sporească tensiunile în interiorul garnizoanei, însă acest lucru a fost remediat îndată ce un convoi francez venit cu aprovizionarea luă cu el la plecare şi prizonierii de război, precum şi o parte din trupele indiene cu 54 de soldați francezi răniți. Într-o zi, doi ofițeri italieni se prezentară în fața garnizoanei franceze fluturând steaguri albe, şi îi poftiră pe francezi să capituleze. Ca şi strămoşii săi de la Camerone, comandantul îi refuză politicos şi îi conduse pe cei doi italieni înapoi la jeep-ul cu care veniseră.

Din acel moment, vreme de trei zile neîntrerupte, mica fortăreață din deşert a fost atacată atât de forțele terestre, cât şi de cele aeriene. Atacurilor combinate lansate de tancurile inamice şi de infanterie le răspunseră, din oră în oră, tunurile franceze cu diametrul de 75 de mm. În total, pe parcursul asediului, fură trase peste 40.000 de obuze. Nemții îi trimiseră pe cei din „Luftwaffe” cu misiunea clară de-a şterge garnizoana de pe fața pământului. Peste douăzeci de bombardiere în picaj Stuka şi o duzină de bombardiere

grele Junkers survolară garnizoana de peste 1.400 de ori şi aruncară asupra ei 1.500 de tone de explozibil.

Între timp, RAF făcea peste 200 de zboruri pe zi, țintind pozițiile artileriei germane şi zona de aprovizionare.

Sarcina lor era şi aceea de a asigura aprovizionarea garnizoanei, mai ales cu apă, fără care rămăsese deja de câteva ori.

La 9 iunie, Koenig transmise prin radio la Cartierul General:

„Apa şi muniția aproape că ni s-au terminat. Nu mai putem rezista mult timp."

În ziua următoare, puțin după ivirea zorilor, un atac german de artilerie începu şi continuă toată dimineața, urmat imediat de atacul unor bombardiere în picaj. Pe la ora 15.00, infanteria germană a dat o lovitură puternică, şi 12 legionari fură luați prizonieri. Au fost şi morți. Spre sfârşitul zilei, tunul cu diametrul de 75 de mm nu mai avea cu ce să tragă.

Pe la 6 seara, Koenig îşi adună toți ofițerii pentru a discuta aplicarea unui plan îndrăzneț, în care Legiunea avea unul din rolurile principale. O dată cu lăsarea întunericului, urmau să fugă din garnizoană şi să încerce să ajungă în liniile britanice. Era o acțiune de masă, pentru că în garnizoană nu avea să mai rămână nimeni. Pierderile din timpul asediului nu erau chiar neînsemnate: circa 100 de răniți şi 28 de morți. Regimentul al 13-lea legionar pierduse 17 oameni, iar vreo 40 erau răniți.

Acum, Koenig se vedea în situația aproape imposibilă de a se furişa printre pozițiile germane, împreună cu un întreg convoi de vehicule, armament şi peste 3.500 de oameni.

Conducerea acțiunii le revenea legionarilor şi unui mic contingent britanic. Ei aveau să tragă asupra duşmanului. În fruntea convoiului urmau să se afle Generalul Koenig şi comandantul Legiunii, Locotenent-Colonelul Amilakvari, într-o maşină condusă de Susan Travers. Drumul însă trecea în mod inevitabil prin câmpul presărat de minele puse de legionari... Astfel că cerul nopții a fost brăzdat de explozie după explozie, pe măsură ce minele erau atinse, transformând în coşciuge zburătoare maşinile şi camioanele celor care nu avuseseră destul noroc cât să nu treacă peste ele. În acest timp, între francezi şi nemți focul era în toi, fiind un miracol faptul că această cursă diavolească nu se sfârşi într-un dezastru total. Ținând cont de conjunctură, dezastrul fu

doar parțial. În cursul serii următoare, în jurul orei 19.00, peste 2.500 de francezi şi legionari reuşiră să ajungă în tabăra britanică. Trei zile mai târziu, soldații continuau să sosească, pe jos în general. Lista finală a pierderilor acestei etape fu de 72 de morți, 763 de dispăruți – posibil căzuți prizonieri – şi 21 de răniți pentru Francezii Liberi. Legiunea fusese şi ea afectată: 11 morți, 32 de răniți, 37 de oameni luați prizonieri. Alți 152 erau înregistrați ca fiind dispăruți, şi Koenig se temea să nu ajungă să fie interogați în lagărele germane. Cele două batalioane ale celei de-a 13-a semibrigăzi care plecaseră la Bir Hakeim rămaseră cu 650 de oameni, care îşi pierduseră mare parte a echipamentului.

Legionarii erau acum eroi, pentru că acționaseră ca protectori ai majorității. Totuşi, regimentul al 13-lea nu considera că asta era o glorie. Pentru că rataseră o altă sarcină importantă, o diversiune care le fusese încredințată de Mareşalul Montgomery în lupta de la El-Alamein. Astfel că ei nu mai aveau să fie rechemați pe front până când campania tunisiană fu aproape de final.

Mai târziu, în Italia, regimentul al 13-lea al Legiunii îşi recăpătă credibilitatea şi i se înmână „Crucea de Război", pentru eforturile eroice de la Monte Cassino şi din Franța, când, în cadrul operațiunii „Anvil", ajută la recuperarea părții de sud a țării. Dar contradicțiile între regimentul al 13-lea şi Cartierul General al Legiunii nu încetară.

Regimentul pierdu peste 1.000 de oameni, aproape jumătate din întregul său efectiv, în luptele din Alsacia, iar ofițerii legionari se plânseră în mod formal Ministerului de Război că loialiştii guvernului Vichy de la Sidi-bel-Abbes încercau să distrugă acest regiment fidel lui De Gaulle, trimițându-l în misiuni repetate şi privându-l de recruți şi de provizii. Aşa cum a descoperit Douglas Porch în jurnalele legionarilor, răspunsul primit de ofițeri din partea conducerii ministerului a fost unul ostil. Înalții ofițeri francezi deplângeau faptul că regimentul al 13-lea se „pretindea a fi fost singura forță armată care salvase Franța de la dezastru şi care eliberase Belfort şi Mulhouse".

Pentru a pune capăt acestei gâlceve, susține Porch, Ministerul de Război a pus pe liber întreg regimentul al 13-lea şi i-a trimis pe toți în Alpi, încheind astfel ostilitățile în mod paşnic.

Dar din vremea aceea mai existau şi amintiri fericite.

Susan Travers fu numită oficial adjutant la semibrigada a 13-a. Acest grad era echivalent cu cel de sergent-major. Apoi ea se alătură regimentului al 13-lea când acesta îşi începu călătoria în Indochina. În 1947, Travers se căsători cu legionarul Nicolas Schlegelmilch, care servise în regimentul 6 din Siria şi fusese apoi transferat în regimentul 13. Şi el fusese la Bir Hakeim. Ambii şi-au încheiat cariera militară în Maroc, apoi s-au mutat împreună cu cei doi fii ai lor într-un orăşel de lângă Paris. Susan primi numeroase medalii, între care „Crucea de război”, pentru prestația ei de la Bir Hakeim, „Medalia Militară” şi „Medalia Războiului Colonial”.

XIII

1945-1954: INDOCHINA, RUŞINEA FINALĂ

„Obuzele cădeau ca stropii de ploaie pe fortificaţiile slăbite... Tranşeele şi şanţurile explodau în jurul lor, iar cei care scăpară de furia bombardamentului fură îngropaţi de vii în noroi şi mâl”

Teatrul de luptă se mută în Orientul Îndepărtat. La 9 martie 1945, comandanții militari japonezi, care trăgeau efectiv sforile de când guvernul de la Vichy le dăduse mână liberă în zonă (1940), făcură prima mişcare.

Îi invitară la masă pe comandantul armatei franceze de la Lang Son, Generalul Lemonnier, şi pe corespondentul său civil, pentru discuții. Odată intrați în baza japoneză, situată la 150 de kilometri de Hanoi, cei doi francezi fură arestați. Simultan, trupele japoneze încercuiră bazele militare franceze în care se aflau legionari.

Prima bază, condusă de un neamț, Sergentul Müller, a cărei apărare era mai slabă, fu rapid invadată, şi toți cei aflați înăuntru ucişi. La cea de-a doua bază, care beneficia de o mult mai puternică

şi solidă prezență legionară, japonezii lansară grenade cu iperită, apoi se retraseră şi aşteptară. Majoritatea celor aflați în interiorul bazei fiind acum neutralizați, trupelor japoneze nu le rămase decât să înainteze şi să-i captureze pe supraviețuitori. Aceştia fură puşi la zid şi împuşcați. Bilanțul: 65 de morți.

La data de 12 martie, cei doi oficiali francezi arestați în Lang Son fură decapitați, şi împreună cu ei şi bodyguardul lor, un legionar grec, Sergentul Tsarkiropoulos. Japonezii începură apoi să-i adune laolaltă pe toți civilii francezi şi să-i închidă pe jandarmi în propriile lor închisori. Împăratul Bao Dai, aflat sub protecția Japoniei, întocmi o nouă administrație pentru Vietnam. Comandanții armatei franceze au fost somați să predea armele şi să capituleze imediat. În decursul a trei zile au fost luați peste 60.000 de prizonieri.

La garnizoana legionară aflată pe graniță, la Ha Giang, în nordul țării, legionarii au luptat până la ultimele gloanțe, ridicând apoi steagul alb. Dar, în timp ce ieşeau din unitate, au fost mitraliați de japonezi. Rămăşițele celui de-al 5-lea regiment legionar, loial guvernului de la Vichy, se împrăştiară care încotro. În jur de 3.000 de soldați se regrupară însă lângă Fluviul Negru. De acolo au părăsit Indochina prin nordul Thailandei, ajungând în siguranță în China, după o călătorie de vreo 550 de mile, pe parcursul căreia au fost atacați sistematic atât de trupele japoneze, cât şi de gherilele naționaliste Viet-minh, care erau la fel de sângeroase ca şi forțele de ocupație. La finalul evenimentelor, după ce Japonia capitulă, în august 1945, şi ei se reîntoarseră în Vietnam, nu mai rămăseseră decât circa 1.000 de oameni din acel regiment. Aşa că el a fost desființat şi nu s-a mai refăcut decât patru ani mai târziu.

Mişcarea naționalistă care îi pusese pe fugă inițial îşi începuse activitatea ca forță de rezistență cu doi ani mai devreme. La conducerea ei se afla una dintre cele mai impunătoare figuri politice ale Vietnamului – Nguyen Hai Quoc, cunoscut sub numele de Ho Chi Minh (Cel care luminează calea), membru al Partidului Comunist Francez şi unul dintre fondatorii Ligii pentru independența Vietnamului. Împreună cu ai lui intenționa să epureze țara de străini.

Pe liderul vietnamez îl deranjau şi coloniştii de naționalitate

franceză. Administrația colonială arogantă lăsase încă de dinainte de 1940 câteva legi privind drepturile omului destul de stânjenitoare, iar Legiunea Străină, în calitatea sa de polițist colonial, avusese parte de câteva incidente urâte.

Vreme de ani buni, Indochina fusese privită ca o recompensă pentru servicii militare excelente, în ceea ce-i priveşte pe legionari.

Solda era mai mare, zona minunată, iar garnizoanele şi locuințele ofițerilor erau de departe cele mai bune pe care le avea Legiunea. În fiecare garnizoană se afla câte o armată de servitori care se ocupau de toate, de la ştersul pantofilor până la gătit. Pe deasupra, femeile vietnameze se arătau foarte abordabile. Unii dintre legionari chiar se însurau, aveau copii, iar după ce-şi terminau serviciul militar în zonă îşi vindeau soțiile la un preț bun. Dar, ca în toate locurile unde viața devine prea confortabilă, au apărut şi abuzurile. Mulți legionari se alăturară mafiei iar unii chiar se stabiliră în Indochina pentru a face avere pe această cale. Revoluționarii începură să crâcnească în fața dominației franceze, sub care drepturile omului erau ignorate şi atrocitățile se succedau.

Avioanele franceze au bombardat o dată un grup de 15.000 de țărani vietnamezi care mărşăluiau către Vinh. Legionarii erau deseori solicitați să efectueze execuții sumare ale liderilor rezistenței: peste 1.000 de vietnamezi au fost împuşcați şi peste 4.000 întemnițați de francezi, într-un singur an. Naționaliştii inițiară o campanie împotriva Legiunii, pe care o acuzau în nişte manifeste, caracterizând-o drept „o armată scăpată de sub control; care ucide, violează şi jefuieşte… bărbați şi tineri sunt arestați şi împuşcați cu sânge rece, fără nici o judecată, de aceste trupe de pirați care au tăbărât asupra țării”. Vietnamezii tocmai se pregăteau de propria lor revoltă, când cel de-al doilea război mondial se sfârşi. Dar pentru ei, sfârşitul războiului nu însemna decât un nou început, şi la 16 august 1945, Ho Chi Minh puse mâna pe putere.

De Gaulle ceru ajutor de la britanici şi americani, pretinzând Vietnamul pentru Franța. La 22 august, un batalion Gurkhas [1] şi o

---

[1] Gurkhas era un neam războinic din nordul Indiei care în 1768 a instituit o autoritate pur militară asupra Nepalului. Amenințarea de către ei a Tibetului a determinat intervenția Chinei, care şi-a restabilit dominația asupra Nepalului în 1791. Neamul Gurkhas intră atunci în relație cu englezii, care instalară un rezident la Katmandu, capitala Nepalului, în 1814. De atunci Gurkhas au rămas

companie a Francezilor Liberi fură debarcați în Saigon de către britanici pentru a garanta securitatea reprezentantului personal al lui De Gaulle, Colonelul Jean Cedile.

Armata Viet-minh a lui Ho Chi Minh se retrase către nordul țării şi începu pregătirea pentru operațiunile militare care aveau să urmeze. În mai puțin de o lună, peste 100 de occidentali au fost măcelăriți şi mult mai mulți luați ostatici. La 26 septembrie, comandantul Oficiului American pentru Studii Strategice din Saigon a fost împuşcat mortal. „Aşa a început războiul din Indochina... Şi încă din primele ore a fost stropit cu sânge american", scria într-un raport al serviciilor secrete americane al acelor vremuri.

Franța tocmai se pregătea să-şi facă forțat intrarea în nordul țării când interveniră medierile internaționale. Împărțirea Vietnamului, aşa cum era stabilită în Tratatul de la Paris din 6 martie 1946, permitea accesul a 15.000 de soldați francezi care aveau să fie încartiruiți la nord de paralela 16. Dar această pace fragilă nu a durat decât vreo câteva luni. În decembrie, Franța şi Viet-minh se aflau în război, un conflict sângeros, brutal şi murdar, care avea să dureze aproape nouă ani. În câteva luni, efectivele Legiunii în Vietnam ajunseseră la 15.000, iar cifra de recrutări crescu la circa 10.000 de oameni pe an. Pe perioada războiul, Legiunea a folosit peste 150.000 de voluntari, în pofida protestelor Germaniei, de unde se spunea că ar fi fost recrutați majoritatea.

În Vietnam, strategia franceză de împărțire a legionarilor şi a trupelor obişnuite de armată în mici garnizoane se dovedi curând a fi deosebit de periculoasă, atât pentru oameni cât şi pentru echipamente.

Garnizoanele mai îndepărtate cădeau în mod frecvent pradă atacurilor vietnameze, îndeosebi în zona de nord, la granița cu China. Pentru trupele aflate sub asediu, singurul ajutor putea veni pe calea aerului, dar şi canalele de zbor erau foarte puține la

---

aliați fideli Angliei, formând unitățile de elită ale armatei coloniale britanice şi, ulterior, ale Coroanei. Aici este vorba de regimentul regal Gurkhas care a făcut minuni de vitejie în primul şi al doilea război mondial. Ultima bază colonială a regimentului Gurkhas a fost Hong Kong-ul, ei fiind cei care au dat onorul ultimului guvernator englez în 1997, la reintrarea Hong Kong-ului sub suveranitatea Chinei.

număr. În Algeria, comandantul Legiunii căuta acum voluntari pentru a întemeia primele batalioane de paraşutişti. Amatorii nu se lăsară prea mult aşteptați: Legiunea avea în rândurile ei mulți oameni cu experiență de zbor în alte armate, îndeosebi în cea germană.

Printre aceştia se afla şi un cadru medical, un caporal care fusese locotenent în armata germană şi apoi se transferase la o companie de paraşutişti. În cele din urmă, mărturisi că făcuse parte din trupele germane de comando care lansaseră asaltul asupra hotelului în care fusese închis Mussolini în iulie 1943, după ce fusese capturat de aliați.

Un mare număr de paraşutişti nemți erau acum la dispoziția Căpitanului Segretain, cel dintâi comandant al şcolii de paraşutişti, şi cu toții se pregătiră rapid pentru a înființa prima serie de legionari care aveau să fie trimişi, la începutul lui 1949, în Vietnam.

În vreme ce tot mai mulți legionari îşi începeau antrenamentele la paraşutişti – pentru „a se sinucide", conform părerii jurnalistului Alan Liddell-Hart – la nivel local creştea nivelul recrutărilor şi antrenarea voluntarilor din trupele aflate deja în Vietnam sau a celor din armatele indochineze.

Era un proces care evolua de la sine.

Paraşutiştii legionari luară parte la mai multe confruntări de dimensiuni oarecum reduse, în prima parte a războiului.

Colonelul Raspéguy îi descria lui Jean Lartéguy una dintre aceste confruntări, la care fusese martor:

> „Două batalioane de legionari atacau poziţiile vietnameze, iar eu trebuia să le asigur ariergarda cu trupele mele de paraşutişti. La un anumit semnal, legionarii ieşiră cu toţii din tranşee. Avansau treptat, pas cu pas, parcă în ritmul muzicii, un marş al morţii sub cerul greu, apăsător. Continuau să avanseze fără să-şi modifice ritmul paşilor. Nici măcar nu întorceau capetele când tovarăşii lor cădeau răpuşi de gloanţe, cu măruntaiele scoase sau cu capetele zdrobite.
>
> Strângând mitralierele sub braţ, oprindu-se din când în când să tragă în câte o ţintă bine ochită, îşi continuau marşul, cu feţele golite de orice expresie. Printre ei se aflau o mulţime de nemţi; aceştia erau cei care imprimau cadenţa paşilor. Vietnamezii trăgeau din răsputeri, ca nebunii.

Dar legionarii înaintau, şi ajunseră în tranşeele vietnameze la fel de impasibili, păstrându-şi pasul, trăgând cu mitralierele şi aruncând grenade de mână cu o precizie matematică. Vietnamezii erau înnebuniţi de panică; îşi aruncară armele şi încercară să fugă, dar legionarii îi prinseră ca în cleşte. Dar nu cu ură. Era ceva mai mult decât ură în acea înaintare care nu contenea. Abia câteva minute mai târziu, figurile legionarilor căpătară o oarecare expresie umană, sângele le veni în obraji şi demonii îi părăsiră. Atunci, unii dintre ei cedară, mulţi nici nu remarcaseră că sunt răniţi. Şi mai mult de jumătate erau morţi."

Victoria finală a lui Mao Tse Tung în China, din 1949, dădu armatei lui Ho Chi Minh posibilitatea de a antrena divizii întregi de soldați, cu ajutor din partea chinezilor şi a ruşilor. Forturile legionare din nordul îndepărtat al Vietnamului, dintre Lang Son şi granița cu China, erau cele mai vulnerabile. Comandantul Viet-minh, Generalul Giap, îşi pregătea campania prin atacuri militare clasice. Sergentul Tony McVeigh, din al 3-lea regiment al Legiunii, a descris o confruntare tipică, desfăşurată în momentul în care un convoi legionar din Lang Son îşi croia drum printr-o trecătoare foarte îngustă:

„Când am ajuns acolo, am văzut imediat o explozie uriaşă. După ce maşinile blindate reuşiseră să treacă prin acel pas, o mină care explodase împărţi convoiul în două. Peste douăzeci de mitraliori invizibili, ascunşi la poalele stâncilor aflate deasupra capetelor noastre, deschiseră focul. Apoi urmă o ploaie de grenade, aruncate cu mare precizie de trupele vietnameze care mişunau pe stânci. În numai două sau trei minute, nu mai mult, fiecare camion în parte fu aruncat în aer. Legionarii care reuşiră să rămână în viaţă săriră din camioane şi se regrupară, intenţionând să se apere de valul de vietnamezi care, în vreme ce se apropia, se împărţi pe secţiuni. Pe când un grup trecea de la un camion la altul pentru a recupera armele abandonate şi proviziile, celălalt se lupta cu legionarii corp la corp – un adevărat măcel, în care vietnamezii erau dirijaţi de comisari de un calm desăvârşit."

Un sergent reuşi să fugă în pădurea de la marginea drumului şi se ascunse în tufişuri, aflate la vreo 50 de metri.

Alături, auzi nişte împuşcături. Nu proveneau de la vietnamezi,

ci de la doi legionari care fuseseră descoperiți şi care preferaseră să-şi zboare creierii înainte de a fi luați prizonieri şi supuşi torturilor specifice vietnamezilor.

În această baie de sânge se trezi şi Robert Diffey, un londonez care se înrolase în Legiune în căutarea aventurii şi a călătoriilor, pe data de 15 noiembrie 1949, câteva luni după ce împlinise 18 ani. Adunase laolaltă banii primiți cadou de ziua sa de la rude; cu aceştia îşi plătise drumul până la Paris, de unde le trimisese alor săi o vedere cu următorul text:

„Dragii mei: M-am înrolat în Legiunea Străină. Nu vă faceți griji. Ne vedem peste cinci ani... Bob."

Lui Diffey îi fusese destul de greu să ajungă în Vietnam. Avea toate atributele pentru a deveni ceea ce colegii săi numeau „un bun legionar". Trecu prin regimul de antrenament fără probleme şi deveni deosebit de eficient la antrenamentele de gherilă. Avusese şi un profesor bun. Veteranul legionar, adjutantul-şef Stengler era considerat expert în jungle şi mlaştini. El l-a luat pe Diffey sub aripa sa şi l-a învățat toate secretele meseriei, astfel încât elevul a devenit rapid instructorul noului val de voluntari.

Diffey abia aştepta să fie trimis în luptă, dar comandantul său de companie era de părere că nu se putea lipsi de serviciile lui ca instructor.

Aşa că îl promovă la gradul de sergent. Diffey, care avea numai 20 de ani, nu se lăsă şi, până la urmă, i se permise să dea piept cu realitatea. Ca mulți alți legionari, şi el ținea un jurnal în care îşi nota evenimentele mai importante. La început, pe când participa la misiuni de luptă cu regimentul său în Annam şi în delta Tonkin, scria printre altele despre solda sa, de 80 de lire sterline pe lună, o sumă mult mai mare decât ar fi câştigat la Londra. Mai menționa de asemenea că achiziționase o mitralieră Browning de calibru 50, pe care o păstră pe tot parcursul turneului său. Jim Worden înregistră în arhivele sale personale povestea lui Diffey, din care extrase următorul pasaj:

> Robert Diffey era un tânăr foarte inteligent, peste medie. Intră în Legiune plin de entuziasm şi pus pe fapte mari. Nu era impulsionat nici de băutură, nici de mirosul sângelui, ci de un spirit aventuros extrem de viu. Nu era decât un copil, şi jurnalul său reflectă emoţia cunoaşterii. Dar lucrurile aveau să se schimbe. Ca mulţi dintre

tinerii legionari trimişi în Indochina, ori ca miile de tineri americani care aveau să le urmeze câţiva ani mai târziu, vădea şi el, la început, acea atitudine lipsită de griji. De exemplu, fu deosebit de incitat când i se încredinţă o motocicletă pentru a-şi face patrularea. Diffey îşi montă pe ea mitraliera de calibru 50, pe care o căpătase după ce îl mituise din greu pe adjunct.

A fost înaintat la gradul de şef al escadronului 4 din Regimentul 1 de cavalerie. Făcu rost de boneta unui ofiţer francez de marină, şi îi plăcea să o poarte când nu îl vedea comandantul, mai ales că membrii escadronului său îl strigau „Căpitanul Bligh”.

Cu toate acestea, destul de iute, spiritul tineresc al lui Bob Diffey a fost înăbuşit de spaima carnagiului la care devenise martor.

Era acum obligat să privească imagini pe care nu le-ar fi crezut posibile, şi nimic din instrucţia pe care o făcuse nu-l pregătise pentru aşa ceva. Nici măcar avertismentele Sergentului Stengler. O dată, secţiunea sa dăduse peste un grup de legionari care fusese capturat de Viet-minh. Erau crucificaţi, bătuţi în cuie pe copaci, urechile şi organele genitale le fuseseră tăiate iar pielea Ie fusese crestată cu cuţitele, probabil încă pe când erau vii, apoi rănile le fuseseră unse cu miere pentru a atrage furnicile. A văzut trupuri mutilate de femei şi copii, din sate care se opuneau forţelor Viet-minh. Şi-a pierdut şi o mare parte din oameni, când secţiunea sa a fost implicată într-o ambuscadă cu gherilele de la Thanh Luong.

În chiar aceeaşi zi, tânărul aventurier a devenit un ucigaş conştiincios, pe care nu îl interesa deloc capturarea prizonierilor. Ochii strălucitori şi figura veselă erau acum întunecate de groază; se schimbase cu totul, şi avea toate motivele să tragă înverşunat cu mitraliera sa de calibru 50.

Şi mai învăţă o lecţie dură: aceea că la atrocitate se răspundea cu atrocitate, în acel război murdar.

Când se apucară să-i trateze pe cei răniţi, Diffey şi locotenentul său putură să facă un bilanţ al pierderilor. Pentru fiecare trei legionari căzuţi în luptă, muriseră peste 60 de vietnamezi. În junglă dădură peste trei luptători de gherilă încă în viaţă, dar grav răniţi. O mitralieră de calibru mare, atunci când loveşte, nu lasă o găurică neînsemnată. Glonţul ei poate reteza un braţ sau un picior. Dacă nimereşte în stomac sau în piept, atunci organele interne se revarsă în afară prin cavitatea provocată de proiectil.

Diffey se pregătea să-i tragă un glonţ în cap unuia dintre acei nefericiţi pentru a-i curma suferinţa, când fu oprit de un subofiţer

veteran. Deşi crezu iniţial că o face din compasiune, Diffey avea să-şi dea seama că se înşela. Gaston îi arătă apoi cum se poate găuri un genunchi, trăgând câte un foc de armă în fiecare dintre genunchii vietnamezilor. Apoi îşi explică fapta: lăsând în urmă câţiva duşmani mutilaţi, Legiunea demonstra că era capabilă să provoace prizonierilor tot atâta suferinţă câtă îndurau de la vietnamezi cei capturaţi. Era genul de logică ridicolă izvorâtă dintr-un război care, din când în când, îi făcea pe legionari să-şi tragă mai degrabă câte un glonţ în cap, decât să rişte să fie supuşi torturilor vietnameze, în cazul în care erau prinşi.

Nici unul dintre acei soldaţi vietnamezi răniţi nu avea să mai meargă vreodată, şi nici unul nu avea să mai verse sânge de legionar.

Pentru vitejia de care dăduse dovadă în această acţiune, Robert Diffey primi cea dintâi dintre multele decoraţii care aveau să-i fie înmânate, şi anume „Crucea de Război". Fu suficient de cinstit încât recunoscu că primirea acestei decoraţii nu-i făcuse nici o plăcere.

Deşi nu avea decât 22 de ani, Diffey era în stare să-şi dea seama că încet-încet devenise un legionar dur şi un ucigaş bine pregătit. În august 1952, unitatea sa se mută la 40 de kilometri spre sud, la Hue. Au călătorit cu trenul şi ar fi trebuit să ajungă în mai puţin de o oră. Dar erau sabotaţi la fiecare cinci kilometri: şinele erau scoase şi aruncate în tufişurile de pe marginea drumului. De fiecare dată când se opreau să repare calea ferată, erau atacaţi, iar în vreme ce unii legionari se ocupau de reparaţii, ceilalţi răspundeau tirurilor de arme. Când ajunseră în cele din urmă la Hue, pierduseră deja 40 la sută din efective.

La reîntoarcerea la bază, făcu faţă unui alt mare eveniment al vieţii sale. Fu promovat la gradul de sergent-şef, un grad la care puţini soldaţi ajungeau într-o carieră atât de scurtă ca a sa.

Până la acea dată, el nu îşi notase în jurnal decât numele prietenilor săi ucişi în lupte. Era evident că era zdruncinat psihic.

În loc să descrie înfruntările la care participa, el se apucase să scrie despre căţeluşul său Zouzou, sau despre vizita la dentist, unde trebuise să suporte o extracţie dentară fără anestezie, despre faptul că stomatologul era o vietnameză care lucra în condiţii improprii şi că îl taxase de douăzeci de ori mai scump decât trebuia.

Deşi marcat de ororile prin care trecuse, Robert Diffey reuşi să supravieţuiască, după câteva zeci de misiuni de luptă, fără să capete măcar o zgârietură, iar în martie 1954 se reîntoarse în

Algeria, cu gândul la o lungă permisie în care să cheltuiască o parte din mica sa avere, strânsă cu grijă într-o bancă a Legiunii. Ironia sorţii făcu să-şi cumpere o maşină, chiar înainte de a se întoarce în Anglia pentru a asista, în calitate de cavaler de onoare, la nunta surorii sale... Şi se produse un accident... Diffey, care avusese parte din plin de magicul „baraka" în Indochina, a murit pe drumul ce-l ducea de la Oudja la Casablanca.

Trupul său este îngropat în cimitirul legionar din Oudja.

Umilirea la care fuseseră supuşi francezii şi anihilarea aproape totală a celor două regimente ale Legiunii din Vietnam s-au produs în două etape. Prima – în vara lui 1950, într-o vale din nordul țării. A fost un an de cumpănă din multe puncte de vedere, mai ales că atunci, liderii militari şi civili realizară că mare parte din Vietnam le devenise zonă interzisă. Posturile de gardă ale Legiunii aflate în zone îndepărtate trebuiau evacuate, iar o anumită regiune din nordul țării, cunoscută sub denumirea de Cao Bang, deveni neprotejabilă. Cao Bang era situată la intersecția a două drumuri principale care duceau spre nord, RC3 şi RC4. Acolo, un sătuc oponent armatei Viet-minh fu apărat de 1.126 de legionari din al 3-lea regiment de infanterie şi de 680 de marocani din Armata Africii. Convoiul de soldați, maşini şi civili nu avea altă cale de ieşire de aici decât folosind un drum principal foarte expus.

Era o capcană mortală, care se potrivea de minune cu tacticile militare folosite de Viet-minh. Pe măsură ce Generalul Giap sporea numărul atacurilor asupra liniilor franceze de provizii, Generalul Marcel Carpentier puse în aplicare un plan lăsat deoparte anterior, din cauza ruşinii de a capitula: evacuarea comunității din Cao Bang. Era vorba despre o operațiune în două etape, din care prima consta într-un marş de 38 de kilometri către fortul de la Dong Khe, care fusese preluat de către două companii ale regimentului al 3-lea legionar. Acolo, procesiunea avea să fie trecută sub protecția unui grup de escortă constând din legionari, soldați marocani şi paraşutişti ai Legiunii, cu totul cam 5.000 de oameni.

Misiunea de salvare de la Cao Bang, discutată inițial cu un an mai devreme, devenise o prioritate, dar rețeaua de spionaj a lui Giap era mai bine pusă la punct ca niciodată.

La data de 16 septembrie, factorul-cheie în planul de evacuare al lui Carpentier fu torpilat. Fortul de la Dong Khe fu bombardat, şi,

după două zile de lupte grele, cele două companii legionare fură reduse la tăcere. Nu reuşiră să scape decât un ofițer şi 31 de legionari, care se refugiară la garnizoana din That Khe, aflată la 11 mile distanță.

Chiar în ziua în care legionarii înfrânți se refugiau la That Khe, convoiul de la Cao Bang, sub comanda Colonelului Charton, o pornea pe drumul RC4, spre fortul acum abandonat. Ajunşi în Saigon, Carpentier şi comandanții săi trecură la punerea în aplicare a planului B: un batalion de marocani avea să facă un pod aerian, pentru a spori forțele convoiului de la Cao Bang. În acelaşi timp, convocară trei batalioane de marocani şi un altul de paraşutişti, în total 3.500 de oameni, la garnizoana That Khe. Sub comanda Locotenent-Colonelului Marcel Le Page, aceştia aveau să pornească spre Dong Khe în noaptea de 30 septembrie şi să reia controlul asupra fortului. Astfel, întâlnirea cu Colonelul Charton şi coloana sa de evacuați ar fi putut avea loc, aşa cum era prevăzut, la data de 3 octombrie. Comandantul paraşutiştilor legionari şi unul dintre cei mai celebri ofițeri ai lor, Căpitanul Jeanpierre, ceru permisiunea ca brigada sa de paraşutişti să dea un prim atac, dar Le Page refuză. El vroia ca toate forțele sale să atace simultan şi să-i copleşească pe vietnamezi cu elementul-surpriză.

Numai că elementul-surpriză nu exista.

Grație serviciilor sale de spionaj, Giap le pregătise legionarilor o „primire” nemaipomenită. Potrivit anumitor istorici, Giap a mobilizat atunci în zonă peste 30.000 de vietnamezi, cu artilerie şi mortiere. Şi oraşul Dong Khe fusese împânzit de forțe Viet-minh, aşa că Le Page primi ordin să-şi conducă coloana prin afara oraşului şi să se întâlnească cu Charton într-un loc stabilit, în valea Coc Xa.

Numai că Giap luase în calcul şi această posibilitate. Coloana lui Le Page tăie şoseaua pe o scurtătură care, conform hărții, ar fi dus către acea vale, dar care în cele din urmă îi înfundă într-o junglă deasă. Atunci vietnamezii deschiseră focul. Valuri întregi de trupe îi atacau, iar paraşutiştii şi marocanii încercau să le facă față, în vreme ce marea masă de legionari se străduia să-şi deschidă potecă pentru a putea înainta. La 3 octombrie se aflau încă la mare distanță de valea Coc Xa. Pentru a-şi mai uşura mişcările, Le Page ordonă distrugerea echipamentului greu şi eliberarea catârilor.

Atacurile Viet-minh se intensificau. Legionarii erau măcelăriți individual de echipe de vietnamezi. Într-o singură noapte, în vreme ce încercau să-şi croiască drum printr-o trecătoare, pierdură 100 de oameni. Urletele lor au putut fi auzite răsunând în junglă. Era deja prea mult pentru marocani, care o luară la fugă prin pădure când coloana ajunse în vale.

Din direcția opusă se apropia Colonelul Charton, în fruntea convoiului său pestriț, în care se aflau legionari din regimentul al 3-lea, câteva sute de civili, între care prostituatele oraşului, plus escorta marocană.

Când s-au apropiat şi au auzit zgomotele tunurilor, marocanii au intrat în panică şi mulți au fugit în junglă, unde au fost repede prinşi, şi fie au fost ucişi, fie luați prizonieri.

Trupele lui Giap s-au concentrat asupra celor două coloane, prinse ca într-un cleşte din care nu puteau scăpa. Trupele vietnameze terestre au fost ținute la distanță de focul neîntrerupt al artileriei legionare, vreme de două zile, până când misiunea de salvare de la Cao Bang – un fiasco militar, de altfel – s-a sfârşit într-o baie de sânge: 7.000 de soldați ucişi sau capturați şi majoritatea civililor măcelăriți.

Brigăzii legionare de paraşutişti i se trasă sarcina de a încerca să forțeze ieşirea din vale a grupului lui Le Page. Era o acțiune sinucigaşă, care consta din lupta corp la corp cu vietnamezii. Cei care reuşiră să scape din măcel călcau pur şi simplu peste trupurile paraşutiştilor, din care unii încă mai gemeau, în vreme ce li se scurgea tot sângele din răni, iar alții fuseseră literalmente sfârtecați de focul mitralierelor. Brigada de paraşutişti a fost aneantizată, nemaisupraviețuind decât vreo zece băieți.

Mulți dintre cei care au căzut prizonieri aveau să rămână în „fermecătoarele" închisori vietnameze vreme de patru ani. Între ei se afla şi Colonelul Charton, veteran legionar, înrolat în 1928.

Acest măcel a fost primul pas pe care l-a făcut Ho Chi Minh pentru a-şi scăpa țara de francezi. Pentru că, din momentul acela, Vietnamul de Nord se afla în mâinile sale, chiar dacă francezii nu vroiau să accepte realitatea.

Guvernul numi un nou Înalt Comisar şi un nou comandant militar, a căror sarcină era de a reimpune dominația franceză în Indochina şi de a convinge pe toată lumea, dar mai ales pe

guvernanți, că victoria asupra armatei Viet-minh nu era un lucru imposibil, deşi majoritatea generalilor nu erau de aceeaşi părere.

Una dintre primele îmbunătățiri aduse a fost aceea de a spori numărul trupelor de paraşutişti. Până la finele anului 1960, brigăzile 1 şi a 2-a de paraşutişti numărau în total 5.600 de oameni. Acest număr se dublă în anul următor. Ei aveau să formeze trupele de şoc ale armatei franceze, iar expansiunea lor coincidea cu renunțarea la politica precedentă, aceea de a abandona avanposturile franceze situate pe teritoriul controlat de Viet-minh. Noua politică prevedea, dimpotrivă, construcția unor fortărețe puternice pe acele teritorii, care puteau fi aprovizionate pe calea aerului, urmând a fi folosite pentru acțiuni de spionaj şi drept adăpost pentru grupările care îi susțineau pe francezi.

Brigada de paraşutişti şi cel de-al 3-lea regiment al Legiunii s-au aflat în mod constant în fruntea acestor planuri, precum şi în fruntea acestui război necontenit, care, în condițiile oferite de jungla vietnameză, devenise un schimb neîntrerupt de focuri. Conducătorii militari francezi cereau din ce în ce mai multe trupe. Guvernul francez, care se confrunta cu o opinie publică locală şi internațională ostilă acestui război ce nu ducea nicăieri, refuză să se conformeze şi trimise mai puțin de un sfert din efectivele solicitate. Dar chiar şi atât, şi tot era ceva. Francezii reuşiră să le dea vietnamezilor câteva lovituri majore, îndeosebi în câteva lupte din zonele de nord în care au fost implicați legionari şi paraşutişti.

Pentru trupele staționate în garnizoanele din sudul Vietnamului, însă, viața nu se schimbase foarte tare. Tensiunea nervoasă se împletea cu plictiseala provocată de sarcinile zilnice pe care legionarii le aveau de îndeplinit în garnizoane. Henry Ainley, care se afla într-un mic post la 30 de mile de Saigon, pentru a păzi o plantație de cauciuc a unui colonist francez, era de părere că legionarii se pricepeau numai la două lucruri: să ucidă şi să moară, şi pe ambele le puneau frecvent în practică. În general, ei nu erau prea preocupați de probleme spirituale sau sentimentale, nici nu îi interesau misiunile de pacificare pe cale educativă sau politică. Astfel încât, atunci când se întorceau la baze, nu aveau altceva de făcut decât să bea, să participe la bătăile organizate în cazărmi duminica sau să facă sex cu celebrele „congai” din satele din împrejurimi, care, din când în când, mai făceau şi pe spioanele

pentru Viet-minh. Iată cum descria Ainley o duminică tipică:

> „Treptat, dimineaţa se transforma în după-amiază, sub amprenta unei călduri toropitoare... Smedlow, Rossini şi Moinea se răsfăţau cu obişnuita bătaie de după prânz, când farfuriile zburau, sticlele se spărgeau iar micul Annamit urla ca un porc înjunghiat, pentru propria sa plăcere. Hartz şi cu mine ne sorbeam coniacul şi ne feream de vasele care zburau prin aer. În baraca de alături îl puteam auzi pe sergentul De Pierre bătându-şi ritmic tânăra «congai», care plângea scoţând nişte sunete ascuţite. În bungaloul căpitanului, acesta îi explica concubinei vietnameze a proprietarului plantaţiei cât de mult îl iubeau oamenii şi cât îl admirau superiorii... Era pur şi simplu o nouă duminică, cu nimic diferită de altele."

În zonele neafectate de război, Legiunea îşi recăpătase prostul renume. Acuzațiile de viol nu erau niciodată negate în mod serios. Legionarii mai aveau şi tendința de a fura tot ce le pica în mână, spre exemplu o mică turmă de vite care era ulterior revândută unui negustor de carne. Toți banii mergeau la fondurile companiei. Era o practică deja acceptată, spunea Ainley, ca legionarii să ia cu ei toate lucrurile pe care le descopereau în cursul raziilor, pentru ca apoi să le vândă.

Aceste furturi continuară o vreme, în timp ce războiul cunoştea urcuşuri şi coborâşuri în ceea ce priveşte activitatea militară şi ororile înfăptuite de ambele tabere. Unii ziceau că Generalul Giap aştepta momentul şi locul propice pentru a-i face praf odată pentru totdeauna pe invadatorii francezi. Dacă era adevărat, atunci planul său avea să fie dejucat pas cu pas.

În toamna anului 1953, Giap deveni interesat de teritoriul aflat la granița cu Laosul, o altă posesiune franceză. Când serviciile de spionaj sugerară că Giap s-ar fi pregătit de o invazie pe scară largă printr-un loc numit Dien Bien Phu, francezii se pregătiră să i-o ia înainte, deplasând la graniță trei batalioane însumând 15.000 de oameni, practic toate trupele pe care le aveau staționate în Vietnamul de Nord.

Situat la 145 de kilometri vest de Hanoi, Dien Bien Phu se afla pe drumul către Laos şi se putea lăuda cu circa 70 de kilometri pătrați de dealuri acoperite cu jungle, care înconjurau un platou; aici se aflau un râu, un teren de aterizare, sate şi plantații de orez.

În noaptea de 29 noiembrie, francezii declanşară operațiunea „Castor" şi lansară patru batalioane de paraşutişti a căror misiune era să asigure securitatea câmpului de aterizare şi a zonei înconjurătoare a Dien Bien Phu. În încăierarea care a urmat au fost ucişi 60 de comunişti, iar paraşutiştii pierdură 14 oameni. Armata Viet-minh era pe deplin conştientă de planurile francezilor. Comandantul francez, Generalul Henri Navarre, care nu-şi ascunsese pesimismul referitor la câştigarea acestui război, informă presa că mişcarea de la Dien Bien Phu era cea mai importantă acțiune a francezilor din ultimele luni. Generalul credea că zona putea fi apărată cu ajutorul coloanelor mobile din jurul aeroportului.

Astfel puteau să contracareze ofensivele comuniştilor, în vreme ce baza avea să servească drept centru al luptătorilor din Rezistența pro-franceză, fapt ce l-ar fi împiedicat pe Giap să-şi sporească cuceririle pe care le făcuse recent în Laos.

Comandanții francezi reuşiseră să se convingă pe sine că, având superioritatea aeriană şi un mare număr de paraşutişti legionari la dispoziție, era floare la ureche să oprească incursiunea Viet-minh!

Era exclus, spuneau ei, ca artileria lui Giap să se apropie destul de mult ca să poată provoca vreo pagubă bazei militare şi celor opt fortificații ce protejau Dien Bien Phu, care aveau să fie aşezate pe dealurile înconjurătoare…

Forța terestră a armatei franceze, care îi urma pe paraşutişti, era compusă în întregime din soldați străini: cinci batalioane legionare din a 13-a semibrigadă, regimentele al 3-lea şi al 5-lea, precum şi un batalion de paraşutişti legionari pe post de rezerve mobile.

Mai erau şi patru unități din Armata Africii, două batalioane de thailandezi şi senegalezi, plus câteva contingente de paraşutişti vietnamezi şi francezi.

Viet-minh privea de la distanță felul în care francezii îşi instalau fortificațiile şi îşi construiau buncăre acoperite cu copaci şi pământ. Printre facilitățile de care beneficiau francezii se afla un spital de campanie complet echipat, dotat cu un sector de urgență, săli de operație şi în jur de patruzeci de paturi. Complexul mai includea şi un teren de aterizare cu sală de echipamente, plus un loc pentru petrecerea timpului liber. Deşi baza devenise un adevărat labirint

de şanţuri şi tranşee, înconjurat de teren minat şi sârmă ghimpată, francezii nici măcar nu se obosiră s-o camufleze, pentru că li se părea imposibil ca Viet-minh să-i poată ataca.

Istoricii militari au aplaudat discret strategia Generalului Giap, care începu să fie pusă în practică, anticipând, desigur, rezultatul final.

Francezii se văzură prinşi în cea mai mare ambuscadă din întreaga istorie militară modernă. Viet-minh puse la cale suficiente atacuri pentru a le distrage atenţia de la evenimentele catastrofale care aveau să se succeadă în câteva săptămâni, asigurându-se nu numai că francezii urmau să rămână în zonă, dar că aveau să-şi continue activitatea de consolidare a bazei. În curând, deveni evident că vietnamezii erau dispuşi să-şi sacrifice cea mai mare parte a armatei pentru a obţine victoria.

În vreme ce francezii erau preocupaţi de consolidarea bazei, comuniştii au angajat între 50 şi 60.000 de ingineri, genişti şi muncitori, pentru a căra sute de tone de artilerie grea, inclusiv tancuri, pe dealurile de deasupra fortăreţei franceze şi pe propriile poziţii defensive. Geniştii acţionau numai noaptea, la adăpostul copacilor, pentru a fi invizibili din aer. Armele au fost amplasate cu o acurateţe deosebită, iar experţii lui Giap le orientară către ţintele deja stabilite. Apoi, puseră la punct o linie de tunuri antiaeriene, vizând avioanele şi paraşutiştii francezi; mutară mii de tone de muniţie, pe care le stocară în buncăre. În cele din urmă, forţa brută de lucru săpă tranşee şi tunele pentru a înlesni atacul vietnamez, iar la începutul noului an îşi făcu apariţia şi infanteria, care călătorea pe furiş, numai noaptea, prin junglă. Una peste alta, Giap comasă patru divizii de infanterie, care însumau în jur de 50.000 de soldaţi. Deşi francezii habar n-aveau, până şi drumurile care duceau către nord fură reparate pentru a înlesni transportul de provizii din China şi URSS.

Bătălia de la Dien Bien Phu a început la 13 martie. Sezonul musonic începuse mai devreme în acel an. Furtunile torenţiale aruncau valuri imense de apă asupra poziţiilor franceze, transformându-le în adevărate mlaştini. Obuzele cădeau ca ploaia peste cele mai puţin fortificate dintre poziţiile franceze, cele ocupate de contingentul legionar al celei de-a 13-a semibrigăzi. Tranşeele explodau în jurul lor. Mulţi dintre cei care au scăpat de furia

bombardamentului au fost îngropați de vii în noroaie şi mâl. În mai puțin de opt ore, poziția pierdu contactul cu baza. Puținii supraviețuitori ai Legiunii reuşiră să se târască înapoi în liniile franceze, în zilele următoare. Bilanțul: 326 oameni au fost uciși sau luați prizonieri.

Istoria a înregistrat catastrofa care se prefigura drept un atac brutal, neîncetat al unei armate care avea de patru ori mai mulți soldați decât francezii, cu un echipament atât de bine plasat, încât nici nu se punea problema unui contraatac. La finalul primei săptămâni de lupte, şeful artileriei franceze, Colonelul Charles Piroth, înnebunit de incapacitatea soldaților de a răspunde atacurilor vietnameze, se sinucise folosind o grenadă de mână. Cea de-a doua din cele opt poziții fortificate, ocupată de unitățile de infanterie ale Armatei Africii, a fost distrusă în aceeaşi zi, iar două zile mai târziu a căzut şi o poziție apărată de soldați thailandezi.

Cu toate acestea, în rândurile vietnamezilor pierderile erau mult mai mari. Legionarii raportau uciderea a sute de vietnamezi, care năvăleau peste ei în valuri, imediat după bombardamentele artileriei:

> „Pământul era acoperit de cadavre, dar ei (vietnamezii) continuau să vină, iar noi îi ucideam şi îi aşezam unii peste alţii, pentru a forma un scut protector."

Aşa povestea un sergent al Legiunii, care se întorsese la bază după ce-i fusese retezată mâna stângă.

Spre finalul celei de-a doua săptămâni, drumul principal care trecea prin Dien Bien Phu a fost blocat la ambele capete, din cauza bombardamentului. După încă o săptămână, câmpul de aterizare care reprezenta singura cale de comunicare cu exteriorul a francezilor era presărat cu gropi şi cratere, devenind neoperabil. Ultimul avion care plecase de aici, încărcat cu răniți pe care să îi ducă la spitalul francez de la Hanoi, a fost lovit de obuze şi doborât. Nu era nici o scăpare... Iar singura cale pentru a primi întăriri şi cele 150 de tone de provizii şi muniție necesare zilnic era cea aeriană, prin paraşutarea celor necesare noaptea, la adăpostul întunericului.

Multe dintre paraşute cădeau însă în spatele liniilor inamice, iar armata Viet-minh accepta recunoscătoare muniția livrată la adresa

greşită, pentru a mai ucide cu ajutorul ei şi alți soldați francezi.

Dar aici nu era întru totul vina forțelor aeriene franceze, care răspundeau aproape zilnic atacurilor vietnameze cu gaze paralizante. Şi ele erau făcute zob de către barajul antiaerian, pe măsură ce se apropiau de zonele în care trebuiau să se paraşuteze.

Fiindcă nu avea cum să-i scoată pe răniți din zona de conflict, spitalul doctorului Paul Grauwin deveni scena unor situații disperate, fiind comparat de mulți cu unul dintre spitalele de campanie din primul război mondial… O poveste de groază incredibilă, sângeroasă, care îți întorcea stomacul pe dos. Şiruri întregi de trupuri mutilate zăceau aşteptând să fie operate, douăzeci şi patru de ore din douăzeci şi patru. Încontinuu aici se tăia şi se cosea. Mulți răniți deveniră dublu-amputați, aveau fețele pe jumătate zdrobite, erau orbi sau parțial carbonizați… Şi foarte mulți mureau înainte de a apuca cineva să se uite măcar la ei. Deasupra, obuzele continuau să cadă. În cartea sa „Doctor la Dien Bien Phu”, Grauwin povesteşte cazuri de adevărat eroism şi vitejie. Ceea ce păru să-l impresioneze cel mai tare era felul în care legionarii, răniți o dată, de două sau poate chiar de trei ori, se reîntorceau în luptă imediat ce se puneau pe picioare. Chiar şi cei cu amputații, sau cei parțial lipsiți de vedere. Cei cu un singur braț spuneau că încă mai pot arunca grenade… Cei care-şi pierduseră un picior se puteau propti de un pom pentru a trage cu mitraliera… Cei care nu mai aveau decât un singur ochi spuneau: „E mult mai simplu acum… nu mai trebuie să-l închid pe celălalt.” Grauwin scria:

> „Aşa că a trebuit să trimit înapoi la luptă sute de răniţi care nu erau încă vindecaţi pe deplin, cu probleme abdominale, cu amputaţii, cu răni musculare sau de torace, chiar şi pe cei care îşi pierduseră un ochi. Aproape toţi erau răniţi a doua oară, şi sunt convins că o treime din ei au fost ucişi până la finalul săptămânii.“

Din când în când atacurile terestre ale vietnamezilor mai înregistrau şi pauze, unele chiar de câte două săptămâni, ca urmare a pierderilor grele de vieți omeneşti în rândurile comuniştilor. Dar apoi, răsăreau din senin alte mii de soldați cu forțe proaspete, care împânzeau dealurile şi copacii din împrejurimi, apropiindu-se din ce în ce mai mult de pozițiile franceze.

Una dintre multele întâmplări eroice de la Dien Bien Phu a fost

sosirea paraşutiştilor, care coborau în valuri, la 10 aprilie. Erau cei din brigada a 2-a, care se alăturau colegilor lor din brigada 1 de paraşutişti, ce fuseseră păstrați de la început ca o rezervă mobilă şi suferiseră înfrângeri grele. Lor li se alăturară 750 de legionari din regimentele al 3-lea şi al 5-lea, care urmau să fie lansați în luptă, deşi majoritatea nu aveau nici un fel de pregătire ca paraşutişti. Mulți au murit înainte de a atinge pământul. Zona de aterizare era restrânsă pentru că francezii se retrăgeau, astfel că nenumărați paraşutişti cădeau peste vietnamezi. Au fost împuşcați în aterizare, sau măcelăriți, dacă aveau ghinionul să rămână agățați în vreun copac.

Erau, cu toate acestea, suficienți soldați pentru a lansa o contraofensivă, condusă de brigada a 2-a de paraşutişti. Din nou, aceştia fură respinşi şi înregistrară pierderi grele, căzând pe capete sub focul continuu al artileriei vietnameze. Dar rămaseră destui supraviețuitori pentru a pregăti un atac combinat care avea ca scop recuperarea a două dintre pozițiile defensive. Într-o luptă strânsă în care francezii au dat piept cu 3.000 de vietnamezi, paraşutiştii s-au văzut puşi în situația de a lupta corp la corp. Din nou, de ambele părți, morții se numărau cu sutele. În noaptea de 7 mai, ceea ce rămăsese din trupele franceze fu împins înapoi pe un drum plin de gropi şi măcelărit. Din acel moment nu mai rămase în picioare decât un singur post legionar, cu numele de cod Isabelle.

Vestea înfrângerii dramatice a francezilor a fost anunțată într-un raport radiodifuzat la Hanoi, de către comandantul francez, generalul de brigadă Christian de Castries:

> După 20 de ore de luptă neîncetată, care a inclus şi proceduri corp la corp, am fost invadaţi de inamic. Nu mai avem muniţie. Nu mai putem face nimic, dar nu ne vom preda. Armata Viet-minh se află acum la doar câţiva metri de postul de radio de la care vă vorbesc. Ei se află peste tot. Le-am spus trăgătorilor legionari de la Isabelle să deschidă focul asupra acestui punct de comandă cu artileria grea, în cazul în care duşmanul ar încerca să pătrundă înăuntru.

Câteva secunde mai târziu, la radio nu se mai auzi nimic. În jur de 350 de supraviețuitori de la Isabelle au reuşit să fugă şi să se ascundă în junglă. Mai puțin de 100 dintre aceştia au ajuns însă în

liniile franceze. Asediul de la Dien Bien Phu, în care francezii au îndurat 55 de zile de iad, se terminase. Lupta îi costase peste 6.000 de vieți şi nu mai rămăseseră decât câțiva din cei 16.000 de soldați la Dien Bien Phu care să nu fie răniți, dispăruți sau luați prizonieri.

Armata Viet-minh suferise, categoric, pierderi mult mai grele; unele statistici estimează că au avut 12.000 de morți.

În ziua aceea, posturile franceze de radio au difuzat muzică solemnă; toate teatrele şi cinematografele au fost închise, iar acei cetățeni care întorseseră spatele Legiunii începeau deja să se simtă vinovați, dacă nu cumva chiar îndurerați.

La 21 iulie 1954, cele două părți se întâlniră, sub mediere internațională, la Geneva, pentru a semna un pact care avea să încheie oficial războiul din Indochina. Națiunea vietnameză fu împărțită în două. Ho Chi Minh avea să devină Preşedintele Republicii Vietnamului de Nord, în vreme ce Sudul avea să rămână sub conducerea Împăratului Bao Dai.

La Washington, congresmanul Knowland, liderul republican al Senatului, a spus: „Vom ajunge să regretăm că i-am forțat pe francezi să semneze un asemenea acord."

XIV

1954: ALGERIA DEVINE NELINIŞTITĂ

„O lovitură de bocanc, sau poate un pumn în plex, erau menite pentru a-i atrage recrutului atenţia asupra vorbelor sergentului"

Când vestea dezastrului din Indochina ajunse la Cartierul General al Legiunii din Algeria, trupele se aliniară pe terenul de paradă de la Sidi-bel-Abbes. Legiunea pierduse 10.000 de oameni în acea luptă care durase nouă ani, şi multe alte mii de legionari se

aflau încă în iadul închisorilor vietnameze. Ofițerii şi soldații stătură drepți când trompetele Legiunii intonară marşul „Aux Morts", iar comandantul lor, Colonelul Jean Gardy, îi elogie pe cei căzuți:

„Ne-am adunat aici pentru a-i comemora pe eroii căzuţi în luptă. Acum voi prezenta steagurile unităţilor noastre dispărute... Cea de-a 13-a semibrigadă împreună cu Batalioanele 1 şi 3, Regimentele 1 şi 2 de infanterie legionară, Batalioanele de paraşutişti 1 şi 2, Regimentele 3 şi 5 de mortiere, precum şi curajoşii voluntari paraşutişti din celelalte unităţi ale Legiunii, care au fost ucişi în timpul asediului asupra fortăreţei."

Rareori încercaseră legionarii asemenea emoție la auzul marşului „Le Boudin". Vocea lui Gardy tremură când citi omagiul; el însuşi ofițer de rang înalt şi care avea să devină peste ani Inspector General al Legiunii, avu nevoie de câteva minute bune pentru a-şi reveni.

În săptămânile şi lunile care au urmat, zonele de conflict, bazele franceze şi spitalele din Vietnam au fost curățate, supraviețuitorii răniți aduşi acasă, iar prizonierii eliberați, conform înțelegerilor armistițiului. Cei ce se întoarseră acasă erau vulnerabili şi şubreziți, şi, vreme de câteva luni, Legiunea îşi linse rănile, străduindu-se să-i întremeze pe cei care aleseseră să-şi continue serviciul în Legiune. Totodată a început un proces de refacere a regimentelor decimate, cu ajutorul noilor recruți. De-abia se apucară de treabă, când auziră:

„Haideți, nenorociților... puneți-vă pe picioare. A început alt război..."

Inspirat de succesul repurtat de comunişti în Vietnam, Ahmed Ben Bella, fost sergent în armata franceză, şi alți opt revoluționari algerieni care se ascundeau în Cairo formară ceea ce avea să devină cunoscut sub numele de Frontul de Eliberare Națională (FLN). La data de 1 noiembrie 1954, dădură prima lovitură a campaniei lor pentru independența Algeriei, ucigând şase europeni în Munții Aures. Acesta era începutul unui nou capitol catastrofal din agitata istorie a colonialismului francez. După mai bine de un secol de administrare superficială şi deseori lipsită de control a teritoriilor de dincolo de mare, visul francezilor de a avea un imperiu măreț şi glorios se spulbera sub nasul lor.

Perla coroanei lor, Algeria, cu vastele sale resurse naturale de petrol şi minerale, cu legăturile sale istorice, era următoarea care avea să le scape din mână.

Algeria se afla sub dominaţie franceză încă din anii ’30 ai secolului trecut. Astfel încât, când populaţia băştinaşă începu să se răscoale, guvernul de la Paris trimise trupe pentru a-i potoli pe subversivi, pentru a proteja suveranitatea Franţei şi pe cei un milion şi jumătate de colonişti europeni.

Consiliul revoluţionar al Frontului de Eliberare Naţională nu vedea însă lucrurile cu aceiaşi ochi, şi, urmând pilda lui David şi Goliat, îşi puse mica Armată de Eliberare Naţională (ALN) pe picior de război.

Deşi pornise cu numai câteva mii de oameni antrenaţi în Egipt şi cantonaţi în Tunisia, Armata de Eliberare Naţională ajunse să numere în curând 50.000 de soldaţi, mult mai bine antrenaţi şi echipaţi decât arabii şi berberii cu care Legiunea se confruntase în nordul Africii, vreme de mai bine de un secol. Îşi desfăşurau activitatea într-o regiune al cărei relief, ca şi cel al Indochinei, favoriza tacticile de gherilă, şi ar fi putut cu uşurinţă face faţă unei eventuale lovituri date de o armată franceză care să numere 350.000 de oameni.

Într-o confruntare care a durat din 1954 până în 1962, morţii au fost număraţi cu zecile de mii. Violenţa, tortura şi crima la scară largă erau la ordinea zilei în această acţiune triplă în care erau implicaţi arabi, anti-naţionalişti şi trupe franceze, acţiune care aduse Franţa în pragul războiului civil şi Legiunea în pragul desfiinţării.

Forţa de luptă a Legiunii a fost băgată în priză de îndată de ALN i-a dat prima lovitură. Regimentele de paraşutişti care, împreună cu regimentele de paraşutişti ale armatei franceze aveau să formeze temelia atacului împotriva naţionaliştilor algerieni, aveau nevoie neapărată de revitalizare. Întâiul regiment de paraşutişti al Legiunii, cunoscut sub numele de 1REP, îşi avea baza la Zeralda, o cazarmă splendidă aflată în apropiere de Alger, în vreme ce 2REP era cantonat la Philippeville, pe ţărmul Mediteranei, aproape de graniţa cu Tunisia. Facilităţile de antrenament menite să sporească viteza de reacţie a trupelor în războiul din Indochina fură extinse, în vreme ce toate celelalte aspecte ale antrenamentului rămaseră

neschimbate. Nevoia obținerii unor unități de luptă cu forțe proaspete în timp deosebit de scurt a avut ca efect înăsprirea regimului de disciplină.

Din cauza vârstei sale, Jim Worden nu era genul obişnuit de recrut al Legiunii. Worden avea aproape 40 de ani când păşi pe poarta oficiului de recrutare de la Chateau Vincennes din Paris. Fusese pilot în vremea celui de-al doilea război mondial. În ciuda vârstei, nu numai că făcu față cu brio rigorilor antrenamentului legionar, dar deveni membru al celui de-al doilea regiment de paraşutişti – un regiment de elită.

Worden deveni una din figurile de atunci ale Legiunii, şi era renumit întrucât era expert la poker şi pentru că nu petrecu nici măcar o zi în închisoarea legionară. Iar aceasta din urmă era o performanță greu de atins.

În felul său mucalit, surâzând în fața gravității unei situații, Worden descrise primele sale zile în Legiune. Ca toți ceilalți la acea vreme, şi el trecuse prin Paris, fusese îmbarcat pe feribot către Oran şi se străduise să priceapă comenzile unui subofițer care ştia tot atât de multă engleză câtă franceză ştia Worden:

> Cu ajutorul loviturilor de cizmă pe care le primeam în fund, mi-au fost necesare numai trei luni pentru a memora suficiente substantive franţuzeşti cât să pot identifica după nume fiecare obiect aflat în cazarmă şi în raniţa mea. Puteam numi în franceză toate părţile componente ale unei arme, şi erau cam douăzeci şi şapte. Cu toate acestea, în ciuda faptului că mă durea foarte tare fundul, nu eram sigur dacă se spunea corect: „la bayonette" sau „le bayonette". De fiecare dată când eram întrebat despre această armă (care pe tot parcursul serviciului meu în Legiune nu folosi decât la desfacerea capacelor de bere, a cutiilor de conserve sau pentru a testa vreo mină) de către instructorul A şi răspundeam: „le bayonette", primeam un şut în fund, însă de fiecare dată când eram întrebat acelaşi lucru de către instructorul B şi răspundeam: „la bayonette", tratamentul era acelaşi! Nu am fost niciodată mai frustrat decât atunci când un sergent neamţ mă puse să identific obiectul pe care îl ţinea în mână, iar eu, amintindu-mi de greşelile mele anterioare, i-am răspuns: „ein bayonette". Acest răspuns mă costă încă un şut în fund, plus patru zile de corvoadă. Pentru că stâlcisem limba germană – aşa mi se explică.

Un bocanc, sau poate un pumn în plex care îţi înmuiau genunchii şi te încovoiau, pentru ca apoi să fii forţat de un şut în fund să iei poziţia de drepţi, toate astea erau menite a atrage atenţia recrutului asupra a ceea ce spuneau sergenţii, într-o limbă pe care bietul soldat nu o înţelegea.

Aceste metode de educaţie erau uneori înlocuite de cererile instructorilor de a vedea recrutul că face flotări până la epuizare. La începutul instrucţiei, majoritatea recruţilor de genul meu, puţini de altfel, ar fi capotat după zece flotări.

Nimic nu mă miră mai tare decât să constat, la finalul instrucţiei, că puteam face 50 de flotări. Ba mai mult, că în acest timp puteam cânta „Le Boudin‟, marşul legionar. Un sadic, probabil, oferise şi o alternativă flotărilor obişnuite. Şi anume, executarea acestora „cu muzică‟. Acest lucru nu însemna că recrutul trebuia să cânte, ci doar că trebuia să bată din palme în momentul în care îşi ridica bustul deasupra solului. Dacă nu te pricepi la treaba asta, dai cu faţa de pământ înainte de a putea să te sprijini în mâini. Iar sprijinirea în mâini putea deveni partea dificilă când soldatul avea în spate un rucsac. Dacă însă instructorul era băiat bun, el nu ţinea neapărat ca rucsacul tău să fie umplut cu pietre. Puţini instructori însă erau băieţi buni.

Cred că din cauza faptului că mulţi cădeau cu faţa de pământ în timp ce executau flotări „cu muzică‟, şi căpătau vânătăi, ieşi zvonul că sergenţii şi caporalii îi bat pe soldaţi.

Un recrut poate, desigur, să ia atitudine faţă de un caporal sau un sergent, dacă doreşte. Dacă recrutul obiectează că a primit un şut în fund sau o labă peste bot, iar recrutul este suficient de solid încât să fie deranjat de faptul că a fost lovit de un rahat de caporal, el are posibilitatea de a-l provoca pe superiorul său la o bătaie „în parte‟. Astfel încât, fie chiar şi în mijlocul terenului de defilare, caporalul îşi dă jos jacheta şi îl bate voios pe recrutul cel tâmpit, până îl lasă lat. În acest fel, el le demonstrează celorlalţi recruţi, care şi ei au posibilitatea de a-l provoca la bătaie, care este valoarea instrucţiei legionare în lupta corp Ia corp, şi le demonstrează prin fapte că trebuie să-i îndeplinească şi cele mai mărunte dorinţe.

În acest timp, recrutul cel tâmpit, care a văzut moartea cu ochii, se resemnează că un şut în fund este de preferat unei guri fără nici un dinte. (Eu am fost o dată recrutul cel tâmpit!)

Instrucţia de bază în Legiunea Străină trebuie să fi fost un subiect de discuţie la ordinea zilei pentru sergenţii care se străduiau să descopere noi metode de a-i distra pe nenorociţii de recruţi.

Şi ca toţi subofiţerii legionari, ei fiind blânzi şi iubitori de fel, aceşti sergenţi analizau metode diverse prin care să îi facă pe recruţi să uite de dorul de casă. O astfel de metodă era aceea de a păşi desculţ pe sticlă pisată, sau de a escalada un gard de sârmă ghimpată.

Totuşi, puterile sergenţilor nu erau nelimitate. În 1925, Generalul Rollet, părintele Legiunii, stabilise un cod de comportament în care era prevăzut şi tratamentul subordonaţilor.

În timpul inspecţiilor nocturne efectuate de sergenţi în barăcile legionare, singurul loc în care te puteai afla în siguranţă era propriul tău pat. Dacă nu dormeai, trebuia să te prefaci că dormi. Numai doi oameni trebuiau să fie îmbrăcaţi şi în picioare, în aşteptarea sergentului care făcea inspecţia. Unul era şeful de cameră – caporalul care avea grijă de camera respectivă – şi celălalt „garde chambre", nefericitul însărcinat cu curăţenia camerei în ziua respectivă, care primea şuturile în cazul în care sergentul găsea pe masă fie şi un rahat de muscă. Legionarii dormeau sau se prefăceau că dorm, aliniaţi ca 35 de cadavre, cu raniţele aranjate meticulos pe etajerele de deasupra capetelor lor. Cuţitele, furculiţele şi lingurile fiecăruia străluceau, bocancii erau curaţi sub pat. Sergentul făcea apoi turul camerei. Dacă inspectorul era spaniol, şi se întâmpla să fie doi recruţi spanioli la noi în cameră, singurul zgomot care putea fi auzit era acela al raniţelor frumos aranjate ale spaniolilor zburând prin cameră. Dacă vreunul dintre ei avea ghinionul să doarmă lângă geam, atunci raniţa zbura afară. În cazul în care se întâmpla ca sergentul să fie italian, şi erau şi recruţi italieni în cameră – acelaşi tratament. În camera mea se aflau 22 de recruţi nemţi. După ce camera era inspectată de un sergent german, dura vreo două ore până când soldaţii îşi găseau, la lumina lumânării, obiectele personale şi le rearanjau pentru inspecţia de a doua zi dimineaţa. Astfel de demonstraţii erau menite să arate că favoritismul naţional era o noţiune inexistentă.

Vreme de aproape două luni, am fost cel mai fericit recrut, pentru că nu existau sergenţi britanici. Dar nemernicii ăia de sergenţi se hotărâră să se naturalizeze britanici, ca să nu mă simt singur.

Zece zile la rând, raniţa mea a stat aranjată frumos lângă fereastră, până le veni rândul tuturor. Singurul care rămăsese nederanjat din cameră eram eu, şi avusesem parte de zece nopţi liniştite.

Supravieţuisem trei luni la Saida, şi am fost uşurat să constat că fusesem avansat să fac pregătire de specializare la Sidi-bel-Abbes. Dar uşurarea mea se transformă în stare de şoc. Mă simţeam de parcă mă aflasem la porţile Raiului şi acum mă trezeam în Iad. M-aş fi transferat la infanterie, m-aş fi transferat oriunde, chiar şi Ia Armata Salvării, numai să nu fiu nevoit să rămân la Sidi-bel-Abbes.

Povestirile pe care le auzisem de la veteranii legionari despre disciplină şi înregimentarea de acolo, despre faptul că Sidi-bel-Abbes era o sinteză între „Compania Disciplinară‟, „Batalionul Penal‟ şi chiar „Insula Diavolului‟ nu făceau altceva decât să mă facă să mă simt aruncat la gunoi. Nu eram un băieţaş care să mă las uşor influenţat de poveşti exagerate, dar dubiile nu-mi dădeau pace, amintindu-mi un proverb al bunicii: „Fără foc nu iese fum‟. Sidi-bel-Abbes nu era, în nici un caz, modelul meu de „cămin‟.

Cele spuse mai sus, punctează Worden, sunt purul adevăr.

Dar nu reprezentau decât o mică parte din ce avea să experimenteze el mai târziu, odată înrolat în regimentul de paraşutişti.

În acest timp, războiul era în toi, iar Worden şi camarazii săi se treziră chiar în miezul lui. În lupta lor cu Armata de Eliberare Națională, sau „barbarii”, cum mai erau cunoscuți, legionarii se confruntau cu două tipuri de ostilități. În oraşe, naționaliştii făceau uz fără deosebire de explozive din plastic, pe care le plantau în hoteluri, baruri, magazine şi chiar în şcoli. Dispozitivele erau transportate de elementele feminine ale ALN şi amplasate în zone aglomerate din sectoarele europene. Printre morți se numărau fără discriminare bărbați, femei şi copii.

Cel de-al doilea „front” era situat în munții şi pe dealurile Algeriei, unde „barbarii” utilizau tactici de asalt împotriva colonialiştilor europeni şi a militarilor francezi. Majoritatea forțelor legionare şi a unităților de paraşutişti ai armatei franceze petreceau săptămâni întregi căutându-i şi, după spusele lui Worden, „exterminându-i pe acei barbari care pătrunseseră în Algeria pe la granița cu Tunisia sau cu Marocul”. El continuă:

Schimburile de focuri cu barbarii nu erau o experienţă zilnică. Era deosebit de dificil să-i depistezi şi să-i provoci la luptă. Relieful şerpuitor era pentru ei o ascunzătoare genială, ca şi pentru noi de altfel, atunci când ne hotăram să ne folosim de el. Misiunile noastre erau de tipul „caută şi distruge", şi asta presupunea o grămadă de mers pe jos şi chiar de urcat pe acei munţi nesfârşiţi, care, cu totul întâmplător, oferă unul dintre cele mai frumoase peisaje din lume.

Deşi serveam într-una din companiile regimentului, mai precis în cadrul unei secţiuni a acelei companii, singurele mele cunoştinţe erau membrii propriei mele echipe – un grup de cinci persoane.

Era o raritate să dai de vreun grup de mai mult de douăzeci de barbari odată. Şi, după câteva focuri de armă, ei oricum se ascundeau în sălbăticie, încercând să facă cât mai multe victime cu putinţă. Învăţaseră bine tacticile de gherilă: să loveşti tare, repede, şi să alergi ca vântul. De obicei, ne dădeam seama că în zonă se află barbari dacă vedeam că vreunul din camarazii noştri cade la pământ cu o expresie uimită pe figură. Abia apoi aveam să auzim sunetul împuşcăturii.

Unităţile legionare îşi începuseră tacticile de depistare şi exterminare. Singura dată când am avut şansa să începem noi focul a fost atunci când noi am fost cei care am provocat ambuscada, de obicei noaptea. Erau scene memorabile. Ambuscada era de obicei aranjată pe marginea unui drum folosit de barbari, chiar înainte ca noi să ne pregătim de culcare. Întotdeauna presupuneam că dacă nu îi zărisem în timpul zilei, atunci poate că noi eram cei vinovaţi. Nu era nimic mai jenant pentru cinci legionari care provocau o ambuscadă decât să fie ei înşişi victimele acesteia. Cu toate acestea, s-a întâmplat şi asta. Regulile erau: alege locul şi asigură-te că ştii unde este localizat restul echipei; nu fuma – n-aveai decât să tuşeşti în timpul nopţii pentru că cel de lângă tine avea permisiunea să-ţi taie gâtul. Apoi, ultima recomandare, care venea din partea şefului de echipă: „Pentru numele lui Dumnezeu, nu trageţi în direcţia mea."

Provocările în timpul ambuscadelor erau de domeniul trecutului. Cuvintele instructorilor le răsunau legionarilor în urechi: „Împuşcaţi-i pe nenorociţi când se apropie de voi, că altfel o să ajungeţi să vă împuşcaţi între voi". Ucide, sau vei fi ucis!

Să-ţi împuşti duşmanul de la mică distanţă, într-o noapte fără lună, când nu poţi zări nimic în jur, nu-ţi aduce nici o mustrare de conştiinţă sau sentiment de vinovăţie. Singurul sentiment încercat

era cel de dezamăgire, dacă la verificarea ulterioară constatai că nu ai ucis decât un singur inamic. Dar te mulţumea în schimb faptul că acesta era mort şi nu rănit, şi scăpai în acest fel de muştruluiala şefului de echipă care te-ar fi acuzat că eşti un trăgător mizerabil.

În timpul zilei, între două şarje de căutări zadarnice, te cuprinde plictiseala şi reflectezi la antrenamentul pe care l-ai primit, şi cât de bucuros eşti că nemernicii de instructori au scos din tine un soldat puternic şi insensibil. Pe umărul cui să plângi? Pe al nimănui. Ori îţi faci treaba, ori te împuşti, ori îţi iei lumea în cap. O dată, după o astfel de zi, am scris în jurnal că un tânăr sergent a dezertat pe când ne aflam pe dealurile de la graniţa cu Tunisia. Fusese însă suficient de inconştient încât să-şi ia şi arma cu el. Pentru o astfel de faptă, regulile erau clare: trebuia vânat. Dacă barbarii puneau mâna pe el, atunci arma sa avea să fie folosită la uciderea altor legionari. Dacă ar fi fost prins, şi el ar fi fost ucis, pentru că barbarii nu erau genul de oameni amabili. Propria sa secţiune fu trimisă să-l găsească şi să-l aducă înapoi. Şi asta se şi întâmplă. Însă la vederea camarazilor, sergentul deschise focul, şi fu ucis. Urmăritorilor le reveni ingrata sarcină de a-i aduce cadavrul înapoi la cazarmă, ca probă a îndeplinirii misiunii. În raniţa sergentului se aflau scrisorile sale, fotografiile de familie, o ciocolată cumpărată de la un negustor local şi o sticlă cu apă. Ceea ce dovedea că-şi planificase fuga. Când mi s-a oferit o bucată din ciocolata sa, am refuzat.

Am mai scris în jurnalul meu despre „Joia neagră" şi despre barbarii recalcitranţi. Am fost martorul acestui incident, numai pentru că escortasem un locotenent din secţiunea mea, situată la doi kilometri distanţă.

Un grup de doisprezece barbari fusese prins de câţiva membri din Compania a 5-a, şi trei dintre ei fuseseră ucişi în luptă. După primul schimb de focuri, barbarii care rămăseseră în picioare îşi aruncară armele şi se predară. Prizonierii cantonaţi pe culmile munţilor Algeriei nu primeau nici apă, nici mâncare. Iar regulile Convenţiei de la Geneva nu se aplicau între barbari şi duşmanii lor, care eram noi. Legionarii căzuţi prizonieri se rugau să le vină moartea. După interogatoriu, căci de aceea venise locotenentul meu, barbarii fură controlaţi şi li se luară toate bunurile. Cu o mină amărâtă şi chinuită, stăteau la zece metri mai departe de mine, ţinându-se cu mâinile de cap. Nimeni nu-şi dădu osteneala să le asigure paza. Cei care îi capturaseră îşi sorbeau cafelele, iar eu am

fost invitat să mă alătur lor. Sergentul secţiunii se apropie de barbari şi le spuse să meargă să facă pipi, dar nici unul nu dădu vreun semn că ar vrea să se ridice, aşa că sergentul îi luă la picioare. Oarecum în silă, barbarii se îndepărtară. Nici unul dintre legionarii care stăteau la cafea nu ţinea vreo armă în mâini, dar prizonierii nu păreau interesaţi să se bucure de pauza oferită. Când ajunseră la o distanţă de vreo 40 de metri de soldaţi, amărâţii de barbari o luară la goană crezând că pot scăpa. Fără măcar să se ridice în picioare, legionarii alături de care stăteam la masă îşi luară armele, care se aflau lângă ei, şi deschiseră focul. Nici unul dintre barbari nu supravieţui. Nici unul nu ajunse la o distanţă mai mare de 60 de metri. În raport scrise că toţi prizonierii fuseseră ucişi în timp ce încercau să evadeze.

Eu nu luasem parte la masacru. Şi nu din cauza principiilor mele de britanic. John, tipul alături de care mă înrolasem, era cu mult mai britanic decât mine. Avea principii mult mai înalte, şi le demonstrase. Trăgea numai cu mâna dreaptă, iar ceaşca de cafea pe care o ţinea cu stânga nici măcar nu se clintea. Eu nu trăsesem pentru că nu era petrecerea mea, nici nu fusesem invitat să trag. Eram încântat că nu participasem la această vânătoare, aşa că în noaptea aceea am dormit bine.

Şi am mai notat un incident în jurnal: despre un legionar care dezertase din a 13-a semibrigadă cu şase luni înainte. A fost descoperit de una dintre secţiunile care capturaseră nişte barbari. În tot timpul absenţei sale din Legiune, fusese alături de duşman. A fost trimis la Curtea marţială, condamnat şi judecat de acelaşi căpitan, în numai 30 de minute din momentul în care fusese adus înapoi la bază. Şi toţi legionarii au fost chemaţi să asiste la execuţia efectuată de acelaşi căpitan. Dezertorul a fost pus să îngenuncheze, i s-au dat două minute pentru a se împăca cu Dumnezeu, apoi a fost împuşcat în ceafă cu un revolver.

Cadavrele barbarilor nu au fost îngropate niciodată, însă legionarului dezertor i se făcu această concesie, de a fi înmormântat. Însă mormântul nu avea să poarte cruce.

Fusese un prost, făcuse o greşeală, fusese executat, dar fusese înmormântat de către familia sa. Cândva, fusese legionar, unul dintre ai noştri.

XV

1957-1961: REBELIUNEA ALGERIANĂ

„Erau împărţiţi în patru echipe, şi trebuiau să-l asasineze pe De Gaulle în timpul vizitei sale. Se mersese pe principiul că una din cele patru echipe trebuia să reuşească”

Numărul morților crescu de ambele părți. Oraşele erau atacate în mod constant de gherilele Armatei de Eliberare Națională, iar Algerul, cândva una dintre cele mai frumoase capitale nord-africane, deveni un oraş urât şi mohorât. În 1956, premierul socialist al Franței, Guy Mollet, îl chemă la el pe generalul Raoul Salan, un veteran în vârstă de 56 de ani, trecut prin multe războaie franceze. Pe piept purta nu mai puțin de 36 de decorații. Mollet îi spuse: „Scoate-ne din beleaua asta”. Şi astfel intră războiul algerian în a treia fază beligerantă. Coloniştii europeni erau convinşi că Salan era în favoarea independenței Algeriei, şi la nici două luni de la sosirea generalului la Alger, unul din liderii europeni, Phillipe Castille, încercă să-l asasineze cu o bazooka.

Dar Salan era în mod categoric de partea coloniştilor – şi intenționa să păstreze Algeria sub control francez. Aproape un sfert din colonişti erau de origine franceză. Restul erau urmaşii imigranților din Spania, Italia, Sicilia, Grecia, Malta, Corsica.[1]

Din acest amestec de naționalități a luat naştere gruparea „Pieds Noirs” (Picioarele Negre). Denumirea venea probabil de la faptul că majoritatea strămoşilor sosiseră aici fără pantofi în picioare.

Aceştia se deosebeau de francezi prin stil şi atitudine, combinând exuberanța italiană cu viclenia siciliană şi hotărârea spaniolă.

Aşa cum fusese instruit, Salan căşună pe naționaliştii algerieni.

---

[1] În 1960, Algeria era populată de 9.000.000 de arabi şi berberi şi de 1.000.000 de europeni, în majoritate francezi. Mulți algerieni de origine europeană au fost de partea FLN.

El aduse în Algeria a 10-a divizie de paraşutişti, căreia i se adăugaseră regimentele legionare 1 şi 2 de paraşutişti. Erau angajați pe două fronturi: în oraşe, îndeosebi în Alger, şi în regiunile de la granița cu Tunisia şi Marocul. Campania urbană a ALN era greu de contracarat.

Armata de Eliberare Națională instaură în Algeria un regim de teroare. În ianuarie 1957, douăzeci de persoane fură ucise şi câteva zeci rănite de trei bombe plasate în centrul comercial al Capitalei. La sfârşitul săptămânii următoare, încă douăzeci şi opt de oameni săriră în aer.

În aceeaşi lună, o grevă a naționaliştilor algerieni aduse replica promptă a Generalului Jacques Massu, comandantul celei de-a 10-a divizii de paraşutişti.

Guvernatorul civil îi ordonase generalului să restabilească ordinea „prin orice mijloace", aşa că în zorii zilei următoare el mobiliză 3.000 de soldați înarmați până în dinți. Aceştia invadară străzile cartierelor arabe ale Algerului şi încercuiră cu sârmă ghimpată Casbah-ul, unde locuiau peste 100.000 de musulmani şi de unde fuseseră puse la cale atentatele. Paraşutiştii patrulau în grupuri, percheziționau casele, şi îi duseră la muncă cu forța pe grevişti.

Cei care opuneau rezistență erau arestați, iar dacă dețineau arme, împuşcați.

Paraşutiştii erau acuzați că-i torturaseră pe cei 2.000 de prizonieri, pentru a obține informații despre duşman. La Paris, forțele de stânga, care îi susțineau pe naționaliştii arabi, îi acuzau pe militari de crime. Din acel moment, vreme de patru ani, atacurile cu bombe au ținut capul de afiş al tuturor ziarelor, şi acest lucru se amplifică atunci când Picioarele Negre îşi înființară propria lor miliție.

În primăvara lui 1958, legionarii din 1REP suferiră pierderi grele în luptă. După o campanie de luptă continuă în Sahara, în Alger şi pe coasta de nord, care dură patru luni, ei uciseră sau capturară peste 2.000 de barbari. Din 1.200 de oameni, regimentul legionar pierduse 123 şi avea 350 de răniți. Între aceştia se număra şi comandantul 1REP, unul dintre eroii Legiunii, un veteran respectat şi deosebit de popular – Locotenent-Colonelul Pierre Jeanpierre. Fusese comandantul regimentului vreme de 14 luni, din

februarie 1957, şi de atunci nu părăsise lupta.

Jeanpierre era unul din fondatorii Rezistenței franceze, fusese prizonier de război şi colecționase nenumărate medalii în războiul din Indochina. Elicopterul în care se afla a fost doborât cu focuri de armă, în vreme ce survola pozițiile barbare. Moartea sa a fost îndelung deplânsă de întregul regiment şi a constituit un imbold pentru ofițerii săi de a continua lupta pentru a-i înfrânge pe naționaliştii algerieni şi a menține Algeria în posesia Franței.

Rata pierderilor omeneşti îi favoriza din plin pe paraşutiştii legionari, dar, după cum nota Tony Geraghty, nu era vorba aici despre masacrarea unor nevinovați. Barbarii erau maeştri în luptă, ştiau cum să-şi aleagă câmpul de bătaie, astfel încât legionarii să se afle pe poziții defensive. Era adevărat însă că legionarii erau superiori din punct de vedere al dotărilor militare: aveau artilerie şi napalm, dar şi o mobilitate mult mai mare, datorită elicopterelor pe care le aveau la dispoziție. Cu toate acestea, de cele mai multe ori, barbarii continuau să câştige aceste jocuri ucigaşe de-a v-ați ascunselea.

Numărul trupelor franceze situate la granițele de est şi vest cu Marocul şi Tunisia a fost sporit şi au fost construite noi fortificații masive. Legionarii care se aflau în ele se străduiau să îi împiedice pe barbari să intre în Algeria prin oricare dintre aceste țări. Britanicul Simon Murray, unul din prietenii lui Jim Worden din 2REP, fu detaşat la una din patrulele aflate pe granița cu Tunisia. Descrierea sa sună cam aşa:

> „O privelişte uimitoare... O reţea de sârmă ghimpată şi mine, care se întindea de pe coasta de nord, de-a lungul întregii frontiere cu Tunisia, până în sud, în Sahara. Pe graniţele vestice ale Algeriei, la frontiera cu Marocul, poate fi întâlnit un baraj similar."

Arabii spărgeau în mod frecvent barajele, cu ajutorul bangalore-lor – nişte tuburi lungi, umplute cu sârme şi explozibil. Când acestea explodau, minele spărgeau barajul. Atunci, arabii se răspândeau pe dealurile din împrejurimi. Patrulele legionare încercau să anticipeze unde aveau arabii să forțeze barajele şi apoi se năpusteau asupra lor. Murray mai descrise şi o zi tipică de luptă. Aceasta începea dis-de-dimineață, cu o patrulare în Munții Chelia, din estul Algeriei. Pe culmile munților erau trei companii. Compania

a doua fu atacată. În câteva minute, elicopterele aduseră paraşutişti pentru a reîmprospăta forțele francezilor. O dată cu sosirea elicopterelor, se înteţiră şi schimburile de focuri. Francezii încercau să transporte o companie, chiar pe dealul pe care se aflau arabii, însă focul mitralierelor îi împiedica.

Cea de-a doua companie primi o lovitură urâtă: cinci oameni uciși şi 15 răniți. Unul dintre aceştia, un sergent, îşi găsi sfârşitul într-un mod cumplit, când un glonț nimeri una din grenadele pe care le avea agățate de gât şi îl făcu bucățele. La sfârşitul acelei zile, după schimburile de focuri de pe dealuri, fură uciși 53 de arabi.

„N-am avut nici un prizonier astăzi", comenta Murray.

Legiunea număra nouă morți şi 30 de răniți. Între armele capturate de la arabi se aflau 20 de puşti-mitralieră, şase mitraliere uşoare şi câteva flinte.

La un moment dat, specialiştii radar depistară trei arabi care se aflau la o distanță de vreo 100 de yarzi. Încă o dată răsună clănțănitul mitralierelor, când liderii companiei traseră în direcția duşmanului.

Într-adevăr, în tufişuri se aflau trei arabi tineri, găuriți de gloanțe. Erau bine echipați: două puşti Enfield şi un pistol englezesc Sten, binocluri, compasuri şi bocanci buni. În ranițe aveau fiecare câte o trusă de bărbierit, o periuță de dinți şi o pătură... Cadavrele au fost lăsate acolo, mai puțin păturile şi bocancii. Ceea ce a urmat a fost poate cea mai groaznică parte a unei zile deja pătate cu sânge.

Jos, în vale, compania lui Murray se întâlni cu una din secțiunile celei de-a 13-a semibrigăzi, care le spuse că un ofițer de spionaj de la Biroul Doi era interesat de arabii care fuseseră împuşcați pe dealuri... Îi căutau pe arabii dintr-o unitate colonială franceză care le uciseseră ofițerii într-un fort montan şi apoi dezertaseră cu armele din dotare. Secțiunea lui Murray trebuia să trimită trei voluntari la locul unde se aflau cadavrele, şi să aducă la bază capetele acestora, pentru identificare. Murray şi încă doi fură trimişi în această misiune. Unul dintre ei, Dornach:

> „... Se apucă să desprindă capetele de trupuri cu un cuţitaş mic şi ascuţit. Eram pustiit, şi nu simţeam absolut nimic, privindu-l pe Dornach cum măcelăreşte, cu mâinile însângerate, de parcă ar fi

coborât din *Macbeth*. Nu avu nici măcar o tresărire, de parcă ar fi jupuit un iepure."

Nu recuperară decât două capete, pentru că al treilea era atât de distrus de gloanțe, încât era de nerecunoscut. Se întoarseră apoi la bază, unde ofițerul de la Biroul Doi venise să fotografieze capetele la lumina farurilor jeep-ului. Murray trebuia să le aranjeze. Aşa că apucă rapid căpățânile de părul năclăit de sânge, câte un cap în fiecare mână, şi le aruncă în tufişuri. Apogeul povestirii lui Murray abia acum urmează:

„Apoi se petrecu un incident pe care mi-l voi reaminti până la moarte, ca un fier pe şira spinării. Nişte spanioli din secţiunea a 2-a îşi pregătiseră o oală cu supă pentru cină, şi se părea că mai rămăsese destulă... Aşa că îl chemară pe unul dintre soldaţii de origine germană şi îl invitară să-şi umple castronul. Chiar în clipa în care neamţul se pregătea să îşi ducă lingura la gură, unul dintre spanioli, râzând zgomotos, băgă mâna în oala cu supă şi scoase de acolo unul din capetele arabilor. Spaniolul stătea acolo, cu capul în mână şiroind de supă, în vreme ce neamţul rămăsese înţepenit, alb ca varul, şi, după ce stătu aşa vreme de o secundă, se întoarse şi vomită. Lucrul acesta le provocă un nou hohot de râs spaniolului şi tovarăşilor săi. Iată că simţul umorului nu are, pentru unii, nici o limită."

Viața îngrozitoare în sălbăticia Algeriei curgea paralel cu căderea guvernelor de la Paris. În trei ani, se prăbuşiră trei administrații, până când cea de-a patra Republică ajunse şi ea pe patul de moarte. Războiul din Algeria se îndrepta şi el către dezastru. Coloniştii încă mai râdeau de Salan, numindu-l „generalul republican”, dar, când acesta avu discuții particulare cu europenii, îi surprinse pe toți anunțându-i că se află de partea lor. La data de 13 mai, după ce trei prizonieri francezi fură executați, 40.000 de Picioare Negre luară taurul de coarne şi devastară clădirea Guvernului de la Alger. Generalul Salan apăru în balconul forumului şi, într-un discurs emoționant, anunță:

„Algerieni, sunt unul de-ai voştri. Am luat provizoriu în mâinile mele destinele Algeriei Franceze.” Şi îşi încheie discursul cu: „Vive De Gaulle!” Mulțimea, fericită că putea menține Algeria în

posesiunea Franței, izbucni în aplauze.

Picioarele Negre își formară propria lor miliție, mascată sub numele de „Comitetul de Siguranță Publică”, iar Generalul Massu, șeful diviziei 10 de parașutiști, declară: „Armata e cu voi!" El deveni directorul Comitetului, și prin această numire îi alie în mod inevitabil pe parașutiști cu colonizatorii Algeriei.

Pentru 1REP, această alianță era un fel de legătură de sânge. În mod spiritual, ei erau deja atașați de Algeria, iar cimitirele legionare erau pline de morții lor. Dar aici era vorba de mult mai mult – era vorba despre un regiment întreg care credea că, pentru onoarea Franței, pierderea Algeriei ar fi fost o umilință mult prea mare.

Toate pământurile pentru care își sacrificaseră oamenii – Indochina, Marocul, Tunisia – toate fuseseră redate băștinașilor sau pierdute pur și simplu. Ei bine, cu Algeria nu putea să se întâmple același lucru.

De Gaulle deveni premierul Franței în iunie 1958, și, în decembrie, după inaugurarea celei de-a 5-a Republici, deveni președinte. Dar îi dezamăgi profund pe coloniștii algerieni și pe cei care intenționau să mențină Algeria sub controlul Franței. În lunile care au urmat, el vorbi din ce în ce mai des despre autodeterminarea Algeriei, și chiar despre o încetare a focului cu ALN și despre eliberarea prizonierilor.

Urmă ceea ce Picioarele Negre considerară a fi o nouă trădare. Spre neplăcerea lor, De Gaulle îl rechemă la Paris pe Salan, despre care credea că este o piedică în calea păcii cu naționaliștii.

Un an mai târziu, Generalul Massu, șeful diviziei a 10-a de parașutiști, fu transferat la Metz, după ce dăduse un interviu în care declarase că nu intenționa să urmeze ordinele de atac asupra Picioarelor Negre. Curând, înlocuitorul lui Salan, Generalul Maurice Challe, fu și el înlocuit, dar, ca și Salan, rămase în continuare alături de cauza algeriană.

Salan trecu în rezervă în 1960, însă discursurile sale erau incendiare și îi îndemnau pe veteranii de război „să ia dreptatea în mâinile lor”.

În luna următoare, iulie 1960, unul dintre principalii comandanți ai 1REP fu implicat într-un complot care urmărea capturarea lui De Gaulle și întemnițarea sa, în chiar ziua căderii Bastiliei. Planul fu abandonat pentru că cei de la Paris nu erau bine

pregătiți. În octombrie, Salan reuşi să păcălească gărzile pe care De Gaulle le însărcinase cu paza sa, şi fugi peste graniță, în Spania.

Din camera sa de hotel de la Madrid, reuşi să stabilească legături cu conspiratori aflați în Algeria şi cu alți anti-gaullişti.

În fiecare zi la prânz, Salan îi telefona soției sale Lucienne, care locuia împreună cu fiica lor, Dominique, într-o vilă din Alger.

Între timp, De Gaulle îşi vedea în continuare de planurile sale de a reda Algeriei independența.

În decembrie 1960, fu anunțat turneul algerian al lui De Gaulle, care includea şi vizitarea Cartierului General al Legiunii de la Sidi-bel-Abbes, pentru a le explica legionarilor că nu mai există cale de întoarcere.

Cu două zile înaintea sosirii sale, câțiva legionari conduşi de Locotenentul Roger Degueldre şi mâna sa dreaptă, un iugoslav dur, Sergentul Bobby Dovecar, părăsiră Cartierul General al 1REP de la Zeralda, şi luară cu ei alți şase oameni. Fură împărțiți în patru echipe, care trebuiau să-l asasineze pe De Gaulle în timpul vizitei. Se mergea pe principiul că una dintre cele patru echipe trebuia să reuşească.

Planul lor fu dejucat, însă, când consilierii pe probleme de securitate ai lui De Gaulle îi schimbară acestuia itinerarul, tăind complet Algeria de pe traseu.

Din acel moment începu numărătoarea inversă către rebeliune, revoltă şi lovitură de stat. Totul începu pe străzile Algerului, unde Picioarele Negre se ciocniră cu Frontul de Eliberare Națională. Rezultatul: 120 de morți.

În ianuarie 1961, De Gaulle organiză un referendum, din care rezultă că majoritatea populației era în favoarea independenței Algeriei.

Între Salan şi conspiratorii săi din Paris, Alger şi Madrid zburau mesajele codificate. La fel însă zburau şi zvonurile, şi chiar Frontul de Eliberare Națională avertiză Parisul asupra unei lovituri de stat.

De Gaulle trimise o mulțime de agenți secreți pentru a monitoriza situația, dar nu se luă în calcul posibilitatea unei insurecții armate conduse chiar de generalii francezi. Cu toate acestea, o astfel de acțiune era pusă minuțios la cale. Deşi nu era bazată în întregime pe oamenii Legiunii, la baza acestei insurecții se aflau ofițeri şi soldați ai 1REP.

Spre sfârşitul lunii ianuarie 1961, OAS, Organizaţia Armată Secretă, fondată în noiembrie trecut, dădu startul prin uciderea unui membru al Picioarelor Negre – un avocat. Roger Degueldre, alături de alţi militanţi, forţau pasul şi cereau acţiune. În cele din urmă, generalii puciului se adunară în Alger în noaptea de 20 aprilie, sub conducerea Generalului Maurice Challe. La ora 1.30, un avion ateriză pe aeroportul Maison Blanche, în afara Algerului, şi din el coborî Raoul Salan. Acesta se grăbi către vila sa din Hydra, îşi sărută soţia, îşi îmbrăcă uniforma şi îşi puse toate cele 36 de decoraţii. Era gata de luptă. Salan se alătură generalilor Challe, André Zeller şi Edmond Jouhaud, care aveau să conducă încercarea de puci din Algeria. Curând după miezul nopţii, comandantul diviziei a 10-a de paraşutişti, Generalul Saint Hillier, un gaullist fidel, fu arestat.

În acelaşi timp, 1REP fu grupat în cazarma sa de la Zeralda.

Legionarii fură informaţi că Generalul Challe încercă să obţină controlul militar asupra Algeriei şi că toate clădirile importante aveau să fie păzite de către legionari, susţinuţi de alte unităţi militare. Era vorba despre postul de radio, jandarmeria, clădirea Guvernului şi principalele unităţi militare. Pentru soldaţii 1REP această acţiune nu reprezenta o surpriză. Mulţi se temeau, dar cu toţii se alăturau convoaielor alcătuite din celelalte două regimente de paraşutişti. Obiectivele fură cucerite rapid, fără opoziţie. Singura problemă o constitui împuşcarea unui sergent care păzea postul de radio şi care opusese rezistenţă. Până în zori, prima fază a puciului fusese pusă la punct, iar Picioarele Negre transmiseră prin radio ştirea că Algeria Franceză fusese salvată. Coloniştii împânziră străzile.

La prânz însă, euforia generalilor se transformă în depresie.

În Algeria, rebeliunea decursese fără probleme: toate obiectivele fuseseră cucerite, mai puţin liniile telefonice, ceea ce însemna că cei care îi erau fideli lui De Gaulle se aflau în contact permanent.

Este adevărat că singurul sprijin pe care puteau conta era cel al unei mici părţi a ofiţerilor şi paraşutiştilor.

Cealaltă parte a forţelor armate din Algeria era fie în opoziţie, fie neutră. Cel de la care gaulliştii se aşteptaseră la ajutor, Colonelul Albert Brothier, îi refuză. Deşi îşi manifestă simpatia faţă de ofiţerii din 1REP, Brothier ţinu mare parte din forţele legionare departe de

acest conflict. Pe de altă parte, nu primiră ajutorul scontat nici din partea unui mare număr de lideri militari.

La Paris, De Gaulle declară starea de urgență.

Temându-se de o invazie aeriană a unităților de paraşutişti din Algeria, De Gaulle mobiliză o armată puternică, alcătuită din 10.000 de soldați ai gărzii republicane şi ai poliției.

Aceştia fură amplasați în locuri strategice, în vreme ce tancurile Sherman înconjurau Palatul Prezidențial. Cele două aeroporturi pariziene fură blocate cu autobuze şi camioane militare, iar De Gaulle ordonă şi blocajul maritim al Algeriei.

Fură arestați opt generali francezi, despre care preşedintele crezu că ar putea să se alăture conspiratorilor.

Nu era sigur că această armată ar fi putut face față unei invazii a 3.000 de paraşutişti, şi, temându-se de o extindere a revoltei, De Gaulle făcu la radio un apel emoționant către națiune:

„Francezi... fac apel la voi... ajutați-mă”, le spuse el.

„În numele Franței, faceți totul, dar totul, pentru a le bloca acestor indivizi accesul în țară, înainte de a fi înfrânți.”

Challe şi Salan îşi petrecură următoarele 24 de ore la telefon, încercând să convingă diverşi ofițeri să li se alăture. O dată cu trecerea orelor, eşecul lor devenea tot mai evident.

Comandanții legionari de la Sidi-bel-Abbes refuzară să stea de vorbă cu emisarul lui Challe. Atât Forțele aeriene cât şi Marina au fost categorice în răspunsuri.

Comandanții Marinei trimiseră un crucişător francez la o milă distanță de mal şi ordonară ca toate tunurile sale să fie îndreptate către baza 1REP de la Zeralda. Generalii Forțelor aeriene ordonară ca toate avioanele franceze staționate în Algeria să decoleze şi să se îndrepte spre Franța. Escadroanele de luptă fură puse în alertă şi avertizară că aveau să lovească orice aparat de zbor care ar fi intenționat să aducă paraşutişti în țară.

Decizia Forțelor aeriene a fost transmisă direct lui Challe, care insistase tot timpul că această lovitură de stat trebuia făcută fără vărsare de sânge. Era lovitura finală, şi Challe nu-i mai făcu față. Salan a făcut un ultim efort de a menține revolta generalilor pe linia de plutire. Aşa că se adresă mulțimii dintr-unul din balcoanele

forumului, în vreme ce lumea urla că a fost trădată. Vorbele lui Salan nu putură fi auzite: cineva tăiase firele microfonului. Într-o ultimă încercare, unul dintre ofițerii rebeli, Căpitanul Pierre Sergent, merse la postul de radio şi făcu un apel la toți soldații armatei franceze să susțină cauza şi să-şi asume responsabilitățile. Nu primi nici un răspuns, nici măcar din partea regimentelor legionare. Rebeliunea se stingea.

În zorii zilei următoare, un jurnalist îl întrebă pe Salan dacă avea să se predea. Generalul răspunse prompt: „Nu!” Plângând, Lucienne Salan legă de gâtul soțului său, în semn de adio, o eşarfă de mătase.

Generalii Challe şi Zeller se predară, iar alții se întoarseră în Franța ca prizonieri. Legionarii din 1REP se întoarseră la baza lor de la Zeralda şi arseră toate dovezile compromițătoare, după care aruncară în aer trei încăperi.

Cazărmile fură înconjurate, şi ceea ce mai rămăsese din 1REP încărcat în camioane şi autobuze. Paraşutiştii cântau celebrul cântec al lui Edith Piaf „Je ne regrette rien!”, în vreme ce Picioarele Negre le aruncau flori în cale. Regimentul fu desființat pe loc. Ofițerii care se alăturaseră puciului fură arestați, câțiva legionari fură eliminați din Legiune, iar alții transferați la alte regimente.

Curând după aceea, Salan sparse tăcerea cu o declarație de presă. Era acum şeful Organizației Secrete a Armatei, OAS. Locotenentul Roger Degueldre şi aghiotantul său Bobby Dovecar, care dezertaseră din 1REP pe data de 11 aprilie, aveau şi ei funcții de conducere în această organizație, ocupându-se de Commando Delta, aripa operațională a OAS, care cuprindea între 40 şi 50 de oameni, în majoritate legionari dezertori, cei mai mulți de origine germană.

Ei aveau să devină, după cum au arătat faptele, asasinii şi trăgătorii de elită ai războiului terorist al OAS, susținuți fiind de o mult mai mare armată anti-gaullistă, ce includea Picioarele Negre, Frontul Național şi chiar şi un grup de monarhişti francezi, care se oferiră voluntar să apere cauza. Aveau să urmeze luni întregi de frământări, şi mii de morți aveau să păteze cu sânge mâinile naționaliştilor şi ale OAS, dar mai ales ale echipelor criminale conduse de Degueldre.

XVI

PEDEPSE ÎN STIL LEGIONAR

„Dezertorii erau trecuţi prin iad. Pedeapsa legionară atingea limita absolută a rezistenţei umane fizice şi psihice"

Deşi nu se alăturaseră rebeliunii, majoritatea legionarilor, cu excepția poate a semibrigăzii a 13-a, simpatizau cu 1REP. Nimicit în luptă de două ori în ultimii ani, participant la fiecare acțiune a Legiunii de la înființarea sa, în 1947, şi mai ales în criza algeriană, regimentul de paraşutişti avea un trecut plin de merite [1]. Vreme de câteva luni, aceleaşi polemici: ce ar fi făcut oricare dintre ei, dacă un ofițer le-ar fi ordonat: „Alătură-te mie, legionar!"?

Dar ar fi luat vreunul dintre ei în considerare motivele sau consecințele unui astfel de ordin, sau l-ar fi urmat orbeşte, aşa cum fuseseră învățați să o facă, cu prețul vieții chiar?

Accesele de compasiune le erau legionarilor temperate numai de gândul că ofițerii şi soldații 1REP implicați în puci puseseră Legiunea în pericol. Un De Gaulle furios, care nu fusese niciodată fan al Legiunii, în ciuda sprijinului pe care i-l oferise semibrigada a 13-a în timpul războiului, intenționa să scape acum definitiv de această forță de elită. Şi dacă renunță la intențiile sale, aceasta nu se datoră decât unuia dintre membrii semibrigăzii a 13-a, Pierre Messmer, care luptase la Bir Hakeim, şi care în mod elegant îi aminti lui De Gaulle că Legiunea formase coloana vertebrală a Armatei Francezilor Liberi, care îi netezise generalului drumul către prezidenție.

Legiunea era, deci, salvată, dar în sufletul multor legionari mocnea ura față de De Gaulle, o ură suficient de profundă pentru a

---

[1] Primul batalion străin de paraşutişti a fost înființat în Algeria în octombrie 1947, iar cel de-al 2-lea batalion în Maroc, în martie 1948. Paraşutiştii legionari erau „legionari arabi", aveau o ținută tip leopard şi etalau calități de acrobați, specialişti în arte marțiale şi în folosirea oricăror arme. Despre paraşutiştii Legiunii se spunea că prezența lor este „o garanție a succesului".

urzi un plan de asasinare a preşedintelui.

Printre paraşutişti, şi mai ales printre cei din 2REP, moralul era la pământ şi rata dezertărilor creştea văzând cu ochii, mărturiseşte Simon Murray, care se înrolase în acest regiment cu un an înaintea celebrului puci. El avea să descopere că pedepsele aplicate dezertorilor, îndeosebi în taberele legionare mai mici, erau incredibil de dure, chiar şi înainte de izbucnirea rebeliunii. Şi ele erau lesne de justificat, dacă luăm în considerare brutalitatea subofiţerilor şi a ofiţerilor, precum şi presiunile făcute asupra Legiunii la acea vreme. Într-adevăr, pedepsele erau dintotdeauna o trăsătură caracteristică a pregătirii legionare, şi ele au continuat multă vreme după ce evenimentele din Algeria au fost înscrise în cărţile de istorie.

Murray făcu cunoştinţă cu pedepsele aplicate dezertorilor la ferma Sully, care aparţinea Legiunii. Acolo se aflau două secţiuni, compuse din 40 de soldaţi, cantonaţi în hambare. Comandantul taberei, Căpitanul Glasser, era un ofiţer dur.

La şase zile după sosirea lui Murray în tabără, doi dintre colegii săi, Lefevre şi Aboine, dezertară. Aveau să fie prinşi două zile mai târziu de către o unitate a armatei franceze, iar Murray, care era de planton, se duse să-i recupereze împreună cu adjutantul companiei – Sergentul-şef Westhof – şi cu Sergentul Wissmann. Odată ajunşi în tabăra armatei franceze, prizonierii le-au fost predaţi celor trei, iar Westhof îi surprinse pe toţi cei de faţă când îşi scoase pistolul şi, prin câte o lovitură cu patul acestuia în moalele capului, îi puse la pământ pe nefericiţii dezertori. Murray îşi aminteşte că Lefevre începu să sângereze puternic. Cei doi fură apoi înghesuiţi într-un jeep, sub privirile îngrozite ale soldaţilor francezi. Murray povesteşte:

> „Ne-am întors la Sully, şi cei doi prizonieri fură aduşi în biroul Căpitanului Glasser. Eu stăteam de planton în faţa uşii. Căpitanul le dădu o bătaie soră cu moartea…"

După aceasta începu chinul dezertorilor. Pentru început li se dădură trei ore de „la pelote" – un vechi ritual legionar de pedeapsă, care a fost abolit în 1984. Motivele renunţării la acest obicei sunt evidente: el a forţat capacitatea fizică şi mentală de suferinţă a unui om până la limită. Deseori, i se dădea prizonierului un sac plin cu bolovani, pe care acesta şi-l lega în spate cu sârme, în jurul

umerilor. Pe cap trebuia să poarte o cască, fără căptuşeală protectoare. Apoi soldatul trebuia să alerge, în vreme ce un sergent dotat cu un fluier îi ordona ce trebuie să facă: târâş pe coate, flotări sau mersul piticului. Dacă nefericitul încetinea ritmul sau, mai rău, ceda fizic, era bătut cu o funie înnodată. În final, trebuia să se târască pe burtă până la cazarmă, de unde îl priveau toți camarazii săi. Prizonierul, acoperit de mâzgă şi praf, nu mai arăta deloc a ființă umană – asta era o lecție pentru toți cei de față. Pentru Lefevre şi Aboine, „la pelote" dură patru zile. Murray nota în jurnalul său:

> „Aboine, un negru solid, părea că rezistă destul de bine... Însă Lefevre arăta ca un muribund şi era complet golit de orice urmă de spirit uman: o epavă mişcătoare... un om care nu-şi doreşte să trăiască. Sper să reziste."

Lefevre a rezistat şi s-a întors la unitatea sa, după ispăşirea pedepsei. Nouă luni mai târziu era ucis, cu un glonț în cap, de către un barbar, în Munții Chelia.

Un martor al pedepsei „la pelote" era Bob Wilson, care se înrolase în Legiune la vârsta de 21 de ani, la începutul anilor '60, şi a rămas aici vreme de 18 ani, ridicându-se la gradul de adjutant şi îndeplinindu-şi serviciul la Poliția Secretă a Legiunii.

Astăzi, Wilson locuieşte în Blackpool, este un om tăcut şi modest, şi a avut amabilitatea să ne descrie cu candoare viața în Legiune, de-a lungul a două importante decenii pline de schimbări.

Împlinise 21 de ani şi de-abia terminase serviciul militar, la regimentul 22 antiaeriană. Îi plăcea viața în armată, dar la vremea aceea, plata era destul de proastă şi nu-şi putu permite să rămână.

Ca o ironie a sorții, la scurt timp după ce se alătură Legiunii primi o scrisoare în care era anunțat că fusese promovat la gradul de locotenent în rezervă.

Prima impresie pe care i-a făcut-o Legiunea a fost una proastă. Castelul în care se afla cazarma legionară de la Paris era o clădire frumoasă la exterior. Pe dinăuntru însă, era grosolană: paturile erau din oțel, supraetajate câte trei, în camere nu exista nici cea mai mică urmă de confort. A rămas acolo câteva zile, până când a fost completat numărul necesar de voluntari, şi apoi a fost dus împreună cu ceilalți camarazi la Fortul Saint Nicholas de la

Marsilia, unde au fost supuşi testelor medicale şi interogatoriilor poliției legionare, înainte de a fi trimişi cu clasa a patra pe un vapor la Sidi-bel-Abbes. În uniformele acelea groase şi urâte, arătau ca nişte cerşetori. Wilson îşi aminteşte:

„Odată ajunşi pe feribotul care avea să ne ducă în Algeria, ni se dădu fiecăruia câte un scăunel şi furăm trimişi undeva lângă sala motoarelor, unde am şi rămas pentru următoarele 36 de ore. Nu ni s-a dat voie să facem altceva decât să mergem la pipi şi să gustăm din lătura aia pe care ei o numeau mâncare.

Până aici, intrarea noastră în Legiune ni se părea dezamăgitoare. Câţiva dintre noi ar fi fost chiar tentaţi să plece acasă, dacă li s-ar fi dat ocazia. La Oran, ne-a mai venit inima la loc. Aici, clădirile Legiunii erau vopsite în alb şi mult mai spaţioase. Mâncarea era variată; aveam salate, fructe şi vin la butoi. Dar când am ajuns la Sidi-bel-Abbes, ne-am întors de unde plecasem şi ne-am întrebat ce făcusem oare ca să merităm asta. Cazărmile erau mizerabile. Şi aveam să stăm acolo vreme de zece zile, până când ne transferau pe fiecare la regimentul de care aparţineam. Aici se făceau numai urzeli. În vremea aceea, în Algeria, politica era totul. Seara ne duceau la cinema sub pază armată, nu de teamă că am fi putut evada, ci pentru că băştinaşii nu erau prea încântaţi de prezenţa Legiunii pe pământul lor.

Într-o zi am fost îndesaţi în nişte camioane şi duşi pe un drum prăfuit până la Mascara. Destinaţia noastră era o cazarmă din secolul al XIX-lea unde aveam să ne începem pregătirea. Acolo mi-am petrecut primul meu Crăciun în Legiune. A fost groaznic. Şi de-atunci nu mi-a mai plăcut Crăciunul. Dar nu Crăciunul în sine, fastul său, ci obiceiul existent în Legiune de a construi ieslea pentru decorul serbării. Nu-mi venea să cred că noi, cei care aveam să formăm elita Legiunii Străine, eram obligaţi să construim o iesle – „şi aveţi grijă să fie genială, căci vreau să câştigăm". Era o competiţie între secţiunile Legiunii, care făcea ieslea cea mai frumoasă. Pentru că fiecare companie a regimentului avea câte patru secţiuni, la concurs participau vreo douăzeci de exemplare. Părea o activitate atât de nemilitară! Ziua ne antrenam să tăiem gâturile duşmanilor, luptând la baionetă, iar seara ne întorceam la cazarmă şi construiam iesle!

Preotul şi soţia colonelului acordau punctajele. De Crăciunul acela, sergentul nostru iugoslav se hotărâse să amplaseze ieslea

noastră pe nişte ruine romane. Materie primă exista din belşug în Algeria, şi ne-am pus pe treabă. Dacă ar fi văzut vreun arheolog ce-am făcut, s-ar fi luat cu mâinile de cap. Oricum, se făcu notarea şi soţia colonelului anunţă că premiul îl va primi secţiunea al cărei model era o iesle sculptată în piatră, de către un spaniol. Sergentul nostru, nervos din fire, îşi pierdu minţile când află că nu am câştigat şi ne distruse lucrarea.

La scurt timp după asta, juriul anunţă că, din cauza scorului foarte strâns, lucrările aveau să fie din nou examinate a doua zi. Aşa că noi am stat treji toată noaptea refăcând ieslea. De aceea uram Crăciunul, sau, oricum, această parte a lui.

Eu eram prieten cu un băiat pe nume Kenny, care era singurul englez, în afară de mine, în secţiunea noastră. Numele adevărat al lui Kenny era Donald. El mai fusese în regimentul britanic de paraşutişti şi în SAS. Ne-am petrecut împreună acel prim Crăciun legionar; a fost groaznic. Totuşi fiecare soldat primi câte un cadou, şi nu unul ieftin. S-au împărţit ceasuri sau aparate de fotografiat. Mesele erau pline cu mâncăruri şi băuturi de primă calitate.

A fost un scurt moment de respiro. Aceia dintre noi care ne înrolaserăm voluntari la paraşutişti am primit în curând alte uniforme.

Aveam alt sistem de antrenament, cu flotări nenumărate şi alergări de câte 8 kilometri, pe drumuri sinuoase, cu rucsacurile în spate.

Kenny era familiarizat cu acest tip de alergări. Îmi spuse să o iau uşor, să-i las pe ceilalţi să mă depăşească. Avea dreptate: noi menţineam pasul; şi în curând îi întreceam pe cei care porniseră primii. Pot spune că ne-am situat printre fruntaşi la pregătire."

Au fost transferați apoi la o fermă a Legiunii, nu departe de Sidi-bel-Abbes, unde paraşutiştii îşi executau pregătirea de bază. Instructorii erau foşti voluntari din 1REP, care fusese desființat... Şi nu se jucau, spune Bob Wilson. Ferma aceasta era de sine stătătoare şi nu era prea implicată în activitățile Legiunii. Instructorii vroiau să scoată ceva din recruți, aşadar metodele de antrenament erau drastice. Wilson îşi aminteşte:

„Te loveau cu cureaua şi cu picioarele, te înjurau şi te insultau. Am fost cazaţi într-o pivniţă, care avea două rânduri de paturi. Încălzire nu exista, desigur. Am văzut şi vreo două exemple de

brutalitate din partea subofiţerilor, deşi, în general, nu era chiar atât de rău pe cât vorbea lumea.

Abia aici mi-am dat eu seama că Legiunea nu e o joacă. Auzisem că doi spanioli din alt detaşament evadaseră cu armele din dotare. Au fost prinşi de jandarmerie, aduşi înapoi şi legaţi în curtea fermei de suporturile de la steaguri, complet dezbrăcaţi. Au fost bătuţi cu cureaua şi cu piciorul de subofiţeri şi lăsaţi acolo toată noaptea.

În dimineaţa următoare, căpitanul se afla în capul scărilor care duceau către biroul său. Cei doi spanioli au fost puşi să se târască pe pământ şi apoi, pe trepte, până la el. Odată ajunşi la el, căpitanul luă poziţia unui fotbalist care executa penalty şi îl lovi pe primul cu piciorul în faţă. Spaniolul căzu. Al doilea avu parte de acelaşi tratament. Apoi primiră şase zile la corpul de gardă.

Sergentul-major era un neamţ nemernic. Îi veni ideea să sape un puţ. Pentru această sarcină fură aleşi cei doi spanioli. Unul din ei stătea în groapă şi săpa, iar celălalt dădea pământul deoparte. Curând însă, aveau să se afle amândoi în groapă, şi un alt prizonier înlătura pământul. Săpau din ce în ce mai adânc şi tot nu dădeau de apă. Groapa se adâncea, iar pe laturi nu existau nici un fel de suporţi. Pe cei doi spanioli nici nu-i mai vedeai săpând. Ajunseseră atât de în adânc, încât într-o seară au rămas acolo, uitaţi. Ceea ce s-a întâmplat ulterior a fost subiect de zvonuri. Pereţii gropii s-au surpat şi nimeni nu i-a mai văzut vreodată pe cei doi spanioli. Sergentul-major i-a dat dispăruţi pentru a doua oară, dar, în condiţiile date, asta era imposibil. Am ajuns deci cu toţii la concluzia că spaniolii se aflau în groapă, când s-au surpat pereţii, şi au fost îngropaţi de vii. Asta era! Nu a îndrăznit nimeni, niciodată, să comenteze.

Pentru mine ăsta a fost un duş rece. Pentru noi toţi era un exemplu.

Am fost duşi înapoi la Mascara, pentru a ne antrena împreună cu paraşutiştii armatei franceze, şi apoi în zona de paraşutare de la Blida, în apropiere de Alger. Ne aflam acum în mâinile Beretelor Roşii franceze, 30 de legionari într-o clasă de 100 de soldaţi.

Au fost şi câteva incidente.

Singurul dintre noi care vorbea perfect engleza cât şi franceza era un tânăr american-belgian pe nume Hepps. El făcea pe traducătorul pentru mulţi dintre noi, mai ales pentru cei ce nu vorbeau nici o limbă străină, cum era italianul Scapelli. Când ne-a venit în cele din urmă rândul să executăm primele sărituri, a mers

bine, şi, unul câte unul, am sărit toţi, mai puţin Scapelli, care s-a blocat când să sară. Aşa că Beretele Roşii i-au scos paraşuta şi l-au trimis Ia loc.

În seara aceea, monitorii Beretelor Roşii au venit la popota subofiţerilor legionari şi au făcut câteva remarci defăimătoare la adresa Legiunii, povestind păţania lui Scapelli celor trei instructori ai noştri. Subofiţerii noştri parcă înnebuniseră. Ne-am dus cu toţii Ia cinema în seara aceea, însă la un moment dat au oprit filmul şi au făcut un anunţ:

«Legionarul Scapelli este rugat să poftească la ieşire.»

Toţi cei 400 de spectatori am privit cum Scapelli se îndrepta către ieşire. Acolo a fost întâmpinat de patru subofiţeri legionari, doi sergenţi şi doi caporali, care l-au tras din faţa intrării şi l-au dus lângă o statuie, în mijlocul unei fântâni. L-au bătut vreme îndelungată, iar Scapelli urla şi gemea. Nu l-am mai văzut niciodată. Fusese trimis la infanterie.

Pedepsele neoficiale ca aceasta apăreau în cazuri extreme şi erau rare, dar în acest caz acesteia i-a urmat o alta la scurtă vreme.

Din decorul terenului nostru de antrenament făcea parte şi fuzelajul unui vechi avion Atlas, aşezat pentru a da mai multă credibilitate pregătirii de zbor. Unul dintre legionari auzise cum Beretele Roşii discutau despre o petrecere pe care aveau de gând să o ţină într-unul din aceste avioane vechi, într-o noapte. Erau invitate şi câteva fete din sat. Acest legionar se hotărî să fugă din cazarmă, reuşi să treacă de câteva gărzi şi puncte de control şi ajunse pe câmp. Se pare că reuşi să agaţe una din fete şi făcu sex cu ea. Unul dintre monitorii Beretelor Roşii îl descoperi, iar legionarul îl lovi, ca să scape. Dar, în fugă, îşi uită propria beretă la locul faptei.

În ziua următoare am fost adunaţi laolaltă pentru cea de-a patra săritură. Cu noi se aflau şi doi monitori ai Beretelor Roşii, care păreau foarte interesaţi de ceea ce purtam noi pe cap. Purtam, desigur, căştile pentru săriturile cu paraşuta, dar ne-au silit să ni le scoatem şi ne-au ordonat să ne punem beretele. Era însă un băiat, şi anume petrecăreţul, care nu avea bereta cu el. Când îl întrebară, trebui să admită că îşi pierduse bereta în noaptea precedentă. La insistenţele interogatorilor şi la ameninţările acestora, legionarul recunoscu faptul că fusese împreună cu fata.

Se purtară cu el într-un mod diabolic. În noaptea aceea, a fost dus la duşuri, şi fiecare dintre noi trebuia să intre acolo din sfert în sfert de oră şi să-i facă un duş rece.

După ce am terminat, caporalul-şef ne invită pe toţi la duşuri şi ne spuse: «Acum trageţi-i câteva!»

Noi ne-am codit, nici unul nu s-a mişcat, şi caporalul începu să se înfurie pe noi, ceilalţi, care eram în număr de 30.

Iată, m-am gândit eu, o lecţie despre cum să-ţi salvezi pielea!

Am făcut un pas în faţă şi i-am ars una cu cureaua. Gestul meu sparse gheaţa, fiind urmat de toţi ceilalţi, astfel încât legionarul primi o papară serioasă, după care a suferit umilinţa finală, şi anume să defileze în pielea goală cu chiloţii pe cap. În ziua următoare a fost transferat în alt regiment, aşa că, iată, mai pierduserăm unul."

Grupul lui Wilson a avut o duminică liberă la finalul perioadei de pregătire. Au mers pe plajă, la Zeralda, într-un convoi care număra şapte camioane.

Legionarii se aflau în ultimul camion, pentru că nu aveau la ei uniforme obişnuite, ci numai pe cele de camuflaj. Şi, în caz de nevoie, aveau cu ei şi armele, pe care le ascunseseră în fundul camionului.

Convorbirile de pace cu algerienii progresau, dar necazurile se țineau încă gârlă între băştinaşi şi colonişti.

Armele pe care le aveau legionarii erau aproape antice. Caporalii aveau MAT 49, acele mitraliere uşoare de calibru 9, în vreme ce legionarii erau echipați cu pistoale de calibru 7,5, cu câte cinci cartuşe.

Era ora 16.00 când se întorceau de la Zeralda, în momentul în care fură atacați de barbari. Întregul convoi a fost ținta focurilor de mitralieră, şi toate cele şapte camioane ajunseră în şanțurile de pe marginea drumului.

Legionarii erau singura secțiune înarmată, şi se luptară cu barbarii, în vreme ce restul soldaților se adăpostiră. Wilson îşi reaminteşte:

„Caporalul-şef stătea pe capota jeep-ului şi supraveghea zona. Ne ordonă să ne fixăm baionetele, care erau ascuţite ca nişte ace, să ieşim în şosea, să ne oprim, apoi să deschidem focul. Asta am şi

făcut. Doi băieţi au fost răniţi. Hepps, care datorită traducerilor sale era cel mai folositor soldat al secţiunii noastre, a fost ucis. Ne-am năpustit în sus pe deal, trăgând continuu, dar vârful dealului era gol. Reuşiseră să scape. Ceilalţi paraşutişti scoseseră camioanele din tranşee şi se grăbeau către casă. L-am urcat pe Hepps în spatele camionului şi ne-am îndreptat către bază. Când am ajuns la intrarea în cazarmă, i-am aşezat trupul pe o foaie de cort, pe care fiecare legionar o apucase de câte un colţ, şi am intrat în unitate. Coborâseră steagul în bernă pentru a-l primi.

După aceasta, Beretele Roşii s-au întrecut pe sine. L-au trimis pe Hepps la un cimitir din Alger unde erau îngropaţi mulţi legionari.

Eu eram atunci în regimentul legionar de paraşutişti 2REP, care îşi avea baza la Telergma, în estul Algeriei, aproape de graniţa cu Tunisia. Chiar când să plecăm de acolo am fost trimis la un spital condus de măicuţe, pentru că aveam mâna infectată. Aveam nevoie de operaţie; am fost aşezat într-un pat, la primul etaj, lângă o fereastră care dădea către cartierul arab al oraşului. În cea de-a doua noapte a şederii mele acolo, am fost trezit de zgomotul de afară.

Un caporal şi doi legionari erau implicaţi într-un scandal la un bordel. Se certau cu arabii pentru bani. Caporalul ieşi afară, îi smulse unui jandarm mitraliera şi intră la loc în bordel, cu intenţia de a le veni de hac arabilor. Dar managerul bordelului chemase deja Poliţia Militară şi un camion al acesteia sosi la locul disputei, eliberând zona de scandalagii.

Era vară când am ajuns la baza de la Telergma, dar se spunea că nu aveam să rămânem acolo multă vreme. Francezii se retrăgeau."

XVII

1962: INDEPENDENŢA ALGERIEI

„S-a hotărât ca Sam să primească 40.000 de lire sterline ca să-l împuşte pe De Gaulle, la locul şi la data stabilite de el însuşi”

Pentru un timp, după eşecul rebeliunii algeriene, recrutările pentru Legiune fură sistate, dar reîncepură în 1962, deşi De Gaulle nu era prea încântat de asta. Era încă o ruşine a înalţilor comandanţi legionari că foştii ofiţeri şi soldaţi ai REP deveniseră personaje-cheie în campania OAS de bombardamente şi asasinate, care luau amploare în principalele oraşe algeriene şi la Paris. În acest timp, convorbirile de pace care vizau obţinerea independenţei algeriene mergeau înainte.

Rolul pe care îl jucase Legiunea în timpul puciului eşuat devenise principalul subiect de discuţie, mai ales în presă. Comentatorii politici de stânga îi acuzau pe ofiţerii francezi că îi conduseseră pe soldaţii de diverse naţionalităţi într-o revoltă care se transformase într-o crimă.

Se spunea că Legiunea profitase de nişte soldaţi a căror loialitate faţă de superiorii lor era proverbială, folosindu-i pentru a rezolva o problemă exclusiv franceză, în care erau implicaţi atât coloniştii francezi cât şi populaţia indigenă. Cei din Legiunea Străină, spuneau criticii, ar face orice, ar merge oriunde şi, dacă ar fi cazul, ar face crime chiar dacă li s-ar ordona, pentru că aşa au fost antrenaţi, dacă nu cumva li s-or fi spălat creierele ca să facă asta. Aceşti soldaţi erau crescuţi într-o disciplină care interzicea din start orice comentariu politic şi, foarte important, se baza pe faptul că, ignorând durerea sau moartea, TOATE ORDINELE SE EXECUTĂ.

Acest aspect al îndoctrinării legionare, după cum subliniază Jim Worden, le este evidenţiat în permanenţă legionarilor, în timpul pregătirii, şi este înscris în inimile şi minţile tuturor recruţilor, nu numai pe perioada serviciului militar, ci pe tot restul vieţii: este crezul numit „la base de la discipline” – baza disciplinei.

Însuşi poporul francez, sătul de criza continuă a guvernelor sale, îşi alesese un aşa-numit „salvator” în persoana Generalului De Gaulle, pentru ca apoi să urzească o întreagă reţea de comploturi pentru asasinarea acestuia.

Într-unul din aceste comploturi au fost implicaţi şi doi legionari de origine britanică.

În acest timp, OAS se pregătea să-şi facă apariția pe scenă.

În vreme ce fostul General Salan se afla la prezidiul consiliului alcătuit din militari şi civili ai Picioarelor Negre, Generalul Yves Godard, paraşutist şi fost lider al Rezistenței franceze, se afla în fruntea operațiilor. Unicul său succes răsunător a fost acela de a face praf o unitate de comando compusă din 100 de oameni pe care De Gaulle îi trimisese în Algeria pentru a pune capăt atacurilor OAS.

Creierul operațiunii militare era Commando Delta, aripa de presiune a OAS, condusă de dezertorul legionar Locotenent Roger Degueldre şi de devotatul său aghiotant Bobby Dovecar.

Degueldre pretindea că este francez, dar, în nebuloasa creată după război, în lagărele de prizonieri în care se aflase, adevărul era mai greu de determinat. Se spunea că fusese născut la Louvril, în nordul Franței, în anul 1925. În timpul războiului se alăturase Rezistenței franceze, dar a fost capturat şi trimis la Matthausen. Acolo l-a cunoscut pe Căpitanul Pierre Jeanpierre, care, o dată cu lichidarea lagărelor de prizonieri, şi-a reluat cariera militară în cadrul Biroului de Securitate al Legiunii Străine. Printre primii recruți pe care i-a cooptat în cadrul Legiunii se afla Roger Degueldre, care folosea un nume fals, declarându-se belgian.

În Indochina, Degueldre s-a aflat în permanență în fruntea luptelor cu Viet-minh. A fost rapid promovat la gradul de sergent-şef, după ce a salvat viața unui colonel, apoi a fost ridicat la gradul de adjutant-şef.

S-a înscris voluntar la paraşutişti, călcându-i pe urme eroului legionar Pierre Jeanpierre, ale cărui acțiuni militare în Indochina deveniseră cunoscute ca fiind spectaculoase. Degueldre deveni curând unul dintre cei mai decorați sergenți ai Legiunii; a fost promovat direct la gradul de locotenent, pe câmpul de luptă.

Mereu în apropierea sa în Algeria se afla Bobby Dovecar, un tânăr care nu avea în spate mai mult de trei ani de serviciu în Legiune.

El era de origine iugoslavă şi era un legionar deosebit de bun, dacă ne luăm după scurtul interval de timp în care ajunsese la gradul de sergent. Singurul motiv pentru care Dovecar lupta în OAS era devotamentul său exagerat față de Degueldre. Degueldre cerea loialitate, la fel ca toți ceilalți ofițeri legionari. Dacă avea vreun

dubiu, cerea dovezi, ca un cap mafiot. Aşa a făcut de exemplu atunci când i-a ordonat unui fost locotenent din echipa sa să-şi ucidă cel mai bun prieten, care îi botezase acestuia copilul. Astfel a obținut dovada loialității asasinului.

Commando Delta Force se ocupa de crime, şi în organizația lui Degueldre se aflau mulți tineri dezertori legionari mai mult decât bucuroşi de a prelua această îndeletnicire. Acest „regim al terorii” a început încă înainte de stingerea revoltei algeriene, şi era finanțat cu bani mulți de către francezii de stânga şi de bogătaşii algerieni nativi.

Din aceşti bani, teroriştii îşi permiteau să-şi cumpere echipamente pentru campania lor de atentate care sfâşia Algerul şi principalele oraşe algeriene, dar şi Parisul.

Inițial, țintele atacurilor lor erau arabii, ca o replică a atentatelor Armatei de Eliberare Națională împotriva Picioarelor Negre. Mai erau vizați şi susținătorii campaniei naționaliste pentru independența Algeriei. Mai târziu, printre ținte au început să se numere binecunoscuții oponenți de stânga ai OAS din Franța, precum şi oficiali din Guvern, miniştri şi, ca de obicei, însuşi De Gaulle, față de care ura teroriştilor creştea cu fiecare lună de discuții şi negocieri, care ar fi putut aduce un pact cu naționaliştii arabi.

Campania OAS era un nou tip de război urban, de o precizie dezarmantă.

Principala armă folosită era „plasticul”. Pentru că avea aspectul unui chit, plasticul putea fi făcut mingiuță, putea fi tăiat şi purtat cu uşurință într-o geantă.

Echipele de experți antrenați în utilizarea plasticului erau folosite de OAS încă din 1961. În plus, Commando Delta îşi formase propriile echipe de asasini.

Echipa lui Bobby Dovecar era compusă din doi tineri foşti legionari şi trei membri OAS. Unul din primele atentate ale acestei echipe a fost cel asupra lui Roger Gavoury, comisarul Poliției algeriene, ucis cu lovituri de cuțit în propriul său apartament, în ziua de 31 mai 1961. Până la sfârşitul aceluiaşi an, pe seama OAS era pusă asasinarea a peste 3.000 de bărbați şi femei de religie musulmană din Algeria. Lui Degueldre personal îi erau atribuite încă 300 de crime.

Rata asasinatelor a crescut dramatic în primele luni ale lui 1962, în vreme ce convorbirile de pace evoluau, iar Guvernul francez şi Guvernul provizoriu al Frontului de Eliberare Națională ajunseseră la un acord în vederea încheierii unui pact. Numărătoarea inversă către independența Algeriei şi finalul stăpânirii franceze a fost marcată prin opoziția din ce în ce mai disperată şi mai sângeroasă a OAS.

Numai în ianuarie 1962, au fost ucişi 364 de oameni şi răniți 624. OAS intenționa să submineze planul de pace, încercând să îi ațâțe pe arabi împotriva Picioarelor Negre, şi astfel să forțeze armata franceză să îi protejeze de europeni.

La 23 ianuarie, 10 bombe ale OAS au explodat la Paris, în miezul zilei, marcând aniversarea revoltei din Algeria. Bombele au avut ca țintă case de politicieni şi jurnalişti.

Una dintre aceste bombe, care fusese destinată scriitorului André Malraux, pe atunci ministrul francez al Culturii, răni şi desfigură un copil de patru ani, provocând panică în întreg oraşul.

De Gaulle a anunțat luarea de noi măsuri, interzicând tuturor ziarelor să publice comunicatele OAS şi sporind prezența trupelor armate de pe străzile Parisului la 25.000 de soldați.

La 8 februarie, opt persoane au fost ucise, după ce un marş neautorizat al comuniştilor s-a încheiat cu intervenția Poliției.

La 28 februarie, De Gaulle mai trimise încă 40.000 de soldați în Algeria, cu scopul de a zdrobi OAS, după ce teroriştii uciseseră într-o singură zi 12 algerieni. În plus, şi-a început activitatea şi un serviciu francez numit Grupul C. La conducerea acestuia se afla Michel Hacq, care îşi adusese cu el în Algeria numai 200 de militari din Jandarmeria Mobilă, o unitate de jandarmi din cadrul armatei franceze. Agenții secreți acționau din propriile lor cazărmi, şi nu aveau permisiunea de a intra în contact cu nici un fel de unitate militară din Algeria.

Până la finalul lunii februarie, acest serviciu secret a arestat peste 600 de membri OAS şi a confiscat 642 de arme automate, muniție şi documente.

La începutul lunii martie, Guvernul provizoriu al Algeriei, condus de musulmani comunişti, semna formal ceea ce avea să fie cunoscut sub numele de Acordul de pace de la Evian, în care francezii renunțau la autoritatea lor asupra țării şi se angajau să

înceapă retragerea trupelor. Generalul Salan ripostă, declarând „război civil” atât forțelor franceze, cât şi naționaliştilor arabi. Zile întregi, bandele teroriste au circulat prin oraş, ucigând arabi fără discriminare. Algerul şi Oranul se transformară în câmpuri citadine de luptă.

La 26 martie, armata franceză a lansat o ofensivă brutală, după ce şapte soldați francezi au fost ucişi şi 11 răniți într-o ambuscadă.

Primul lor succes a fost capturarea fostului General Edmond Jouhaud, unul dintre cei patru comandanți supremi ai OAS, după o luptă între OAS şi armata franceză care durase ore întregi şi în care fuseseră implicate atât infanteria, cât şi unități de tancuri. Tot atunci au fost ucişi 100 de membri ai Picioarelor Negre, şi 200 răniți, când armata franceză deschisese focul asupra a ceea ce se dorea a fi o demonstrație paşnică.

O altă echipă OAS, compusă din nouă foşti ofițeri legionari şi 86 dintre soldații lor, s-a retras în munți, unde a fost atacată de forțele terestre ale Frontului de Eliberare Națională şi de luptătorii armatei franceze, fiind nevoită să se predea. Cercul începea să se închidă.

În primele săptămâni ale lunii aprilie, cei mai căutați membri ai OAS au fost capturați: Dovecar a fost prins în vila unui algerian bogat, iar Degueldre căzu victima propriei sale aroganțe. Convins că nu avea să fie prins niciodată, el se baza cu calm pe acte false de identitate, atunci când a fost arestat de Poliție. Nu a încercat să scape, şi, susținându-şi în continuare falsa identitate, a fost dus la sediul Poliției din Alger, unde a fost recunoscut imediat.

În cele din urmă, la 20 aprilie, Raoul Salan a fost arestat, la primul etaj al unui bloc din Alger.

Alături de el se aflau soția sa, Lucienne, fiica lor şi credinciosul său aghiotant, ex-căpitanul Ferrandi. Salan fusese trădat de unul din oamenii săi.

Bobby Dovecar, decorat de trei ori pentru bravură în cadrul Legiunii, a fost adus în fața Tribunalului militar şi condamnat la moarte. Ultimele sale cuvinte, în fața plutonului de execuție de la Fort Trou d’Enfer, au fost: „Vive la Légion!”

Spre uimirea şi indignarea întregii Franțe, Raoul Salan, omul care îşi adusese propria țară în pragul războiului civil, a scăpat de condamnarea la moarte. A fost judecat de un Tribunal militar din Paris, fiind apărat de un avocat de ultra-dreapta, maestrul Tixier-

Vignancour, care îl apărase şi pe Mareşalul Pétain la sfârşitul războiului. OAS emisese un comunicat în care anunța că îi va ucide pe judecători dacă Salan va fi executat.

La 23 mai, Tribunalul militar a decis, pe baza unor circumstanțe care nu fură niciodată pe deplin explicate, şi probabil nici nu vor fi vreodată, ca Salan să fie condamnat la închisoare pe viață. Salan lăcrimă când auzi sentința, pentru ca apoi plânsul să i se transforme într-un râs isteric.

Atentatele însă au continuat. La 8 iunie, teroriştii OAS au aruncat în aer bazele algeriene de la Hassi Touareg, din inima Saharei.

Apoi au pus bombe la Universitatea din Alger şi în minunatele clădiri ale administrației publice de la Oran, într-o încercare inutilă de a împiedica finalul acestei tragedii.

La 3 iulie, cei 132 de ani de dominație franceză se încheiară formal, după un referendum în Algeria, la care atât musulmanii cât şi francezii colonişti au votat pentru o țară independentă.

Imediat a început exodul europenilor, şi, pe când se pregăteau să plece, arabii deschiseră focul; sute de oameni au fost masacrați la Oran, pe 5 iulie. În lunile care au urmat au murit alte câteva mii de persoane. Chiar dacă pe vremea aceea nu candida la acest titlu, Algeria devenise între timp unul dintre cele mai periculoase locuri din lume pentru europeni, şi aşa este încă şi astăzi.

În vreme ce Roger Degueldre era judecat, lupta pentru Algeria continua, şi Degueldre avea să fie oferta simbolică a lui De Gaulle pentru procesul de pace. Refuzând să accepte legitimitatea Tribunalului militar, Degueldre păstră tăcerea pe tot parcursul procesului, fixându-l în permanență din priviri pe şeful completului de judecată, Generalul de Larminat. După a doua zi de audieri, de Larminat se sinucise, pare-se pentru că nu reuşise să facă față deciziei pe care tribunalul o luase la… Palatul prezidențial.

Locotenentul legionar Degueldre a fost condamnat la moarte prin împuşcare. Generalul Jouhaud, cel de-al patrulea general care condusese puciul din Algeria, a fost şi el condamnat la moarte, dar a fost grațiat după 299 de zile petrecute după gratii. Nici o altă persoană implicată direct în revolta OAS sau în puci nu a mai fost executată. Marea majoritate dintre cei implicați au fost grațiați repede, unii prin amnistia din 1968, restul prin cea din 1975.

Câțiva dintre membrii OAS Delta Force au scăpat de arestare în 1962-1964 şi au fost reînrolați în Legiune sub nume false. Legiunea, în ciuda harababurii create, îşi vedea de interesul propriu.

Condamnarea la moarte a lui Degueldre, în vârstă de 36 de ani, a fost îndeplinită în dimineața de 6 iulie 1962, în curtea Fortului d'Ivry, o unitate militară mohorâtă şi impozantă, aşezată pe un deal din sudul Parisului. Prizonierul aştepta în celula sa, dând prea puțină atenție preotului care se ruga pentru sufletul său. Plutonul de execuție a fost atenționat, şi opt flinte răsunară în liniştea din curtea fortului, în vreme ce soldații îşi testau şi încercau armele.

Sub privirile atente ale oficialităților militare, conform convenției, Degueldre fu dus lângă zid, urmat îndeaproape de preotul care continua să se roage, deşi nu-l asculta nimeni. Un subofițer îi conduse pe cei opt soldați din plutonul de execuție la locurile lor. Numele subofițerului era Prideaux, un sergent obişnuit, care îl înlocuia pe ofițerul care ar fi trebuit în mod normal să comande plutonul. Părea neliniştit. Degueldre, îmbrăcat în uniforma sa legionară de camuflaj, era încătuşat şi legat la ochi. Înfruntă moartea cu sânge rece. Pe buze îi flutură un zâmbet arogant.

Prideaux strigă: „Ochiți!”

Carabinele fură ridicate în poziția de tragere.

Degueldre replică, strigându-le executorilor următorul ordin:

„Făceți-vă datoria!”

Apoi începu să fredoneze „Marseieza”.

Sergentul Prideaux, nu-l lăsă să termine:

„FOC!”

Începură rafalele şi zgomotul lor umplu curtea. Degueldre făcu un pas înainte, îşi ridică bărbia şi râse dispreţuitor, realizând că încă nu era mort. Ținând cont de emoțiile celor de față, n-ar fi trebuit să surprindă pe nimeni faptul că nu fusese atins decât de un singur glonț din opt. Acesta îi pătrunsese în umăr, provocându-i o rană urâtă, dar nici pe departe cauzatoare de moarte. Cum putuseră însă şapte trăgători de elită să rateze ținta? Era simplu. Trăseseră intenționat pe alături.

Sarcina de a-l trimite pe Degueldre pe lumea cealaltă îi revenea acum lui Prideaux şi pistolului său. Sau cel puțin aşa ar fi trebuit.

Dar Prideaux nu-şi luase sarcina în serios. Primul său glonț îl lovi pe Degueldre în umăr.

Şi lovitura nu-l ucise, la fel cum nici următoarele nu reuşiră să o facă. De fapt, Prideaux mai trase încă cinci gloanțe înainte ca medicul închisorii să declare decesul lui Degueldre, la zece minute după prima împuşcătură.

Detalii amănunțite ale acestei execuții nu au fost niciodată date publicității, dar zvonul unei execuții înnădite, de mântuială, se răspândi în Legiune cu viteza luminii. Aşa că, în cadrul unei întâlniri la restaurantul „Chez Vania" din Paris, în august 1962, Sergentul Prideaux fu şi el condamnat la moarte de un tribunal ad-hoc. Sentința avea să fie executată de un legionar britanic. Tot un britanic avea să se alăture acelora care erau decişi să termine ceea ce intenționase să facă Degueldre – să-l asasineze pe De Gaulle. O dată cu întâlnirea de la „Chez Vania", acest legământ a fost reînnoit.

Legionarul de origine britanică, numit simplu Sam, era considerat a fi un trăgător de elită. Înarmat cu o puşcă cu lunetă, el putea să tragă în trei secunde trei gloanțe într-o coadă de steag, aflat la 300 de metri distanță. Calitățile lui Sam fuseseră aduse la cunoştința OAS în noiembrie 1960, pe când Salan se afla încă la Madrid.

Ulterior, termenii afacerii aveau să fie stabiliți cu unul din liderii OAS. Se stabili ca Sam să primească 40.000 de lire sterline ca să-l ucidă pe De Gaulle, la data şi locul stabilite de el. Banii aceştia, deşi pe vremea aceea reprezentau o mică avere, erau nimic pentru o astfel de treabă. Sam primi în avans jumătate din sumă, şi părăsi Legiunea. Apoi, toate mişcările sale au fost camuflate de activitățile OAS. Se duse acasă în Anglia şi apoi se reîntoarse în Franța, unde îşi ascunsese arma.

Se cază la un hotel din afara Parisului. Îşi luase o camionetă Citroën şi pretindea că este spălător de geamuri, folosindu-se de ustensile pentru a-şi purta arma peste tot cu el. Se ştie că Sam a încercat în două rânduri să-l asasineze pe De Gaulle, sperând să pună mâna şi pe restul de bani care i se cuveneau.

Dar şi-a ratat misiunea şi nu a mai fost văzut niciodată.

Cel de-al doilea complot pus la cale pentru a-l ucide pe De Gaulle implica şi de această dată tot un legionar britanic. Afacerea

a fost pusă la cale după întâlnirea de la restaurantul „Chez Vania”, când a fost decisă uciderea lui Prideaux. Prideaux a fost executat cu un glonț în cap, în noaptea de 22 spre 23 ianuarie 1964. Acelaşi legionar care îl ucisese (pentru 2.000 de lire sterline, pe care nu i-a primit niciodată pentru că omul cu banii fugise în Italia) a fost implicat, alături de alți legionari, într-o nouă încercare de asasinare a lui De Gaulle. Asta s-a întâmplat când a murit Winston Churchill, în ianuarie 1965. Atunci legionarii s-au pus pe treabă. În prima fază s-a pus problema uciderii lui De Gaulle în timpul înmormântării lui Churchill la Londra.

Acest plan a fost abandonat când De Gaulle a anunțat că un serviciu comemorativ avea să aibă loc la Paris, o săptămână mai târziu.

A fost cerută o analiză detaliată a asasinării lui Kennedy, care avusese loc cu doi ani mai devreme. Asasinii luară în considerare şi un traseu pe care să fugă, dar, în cele din urmă, au fost înconjurați de rețeaua de securitate care îl păzea pe De Gaulle. La patru ani după criza algeriană, mişcările preşedintelui erau atât de supravegheate şi monitorizate, încât devenea imposibilă pătrunderea vreunui asasin către el.[1]

[1] Împotriva Generalului De Gaulle au fost organizate mai multe atentate. Primul a fost organizat de locotenent-colonelul Jean Marie Bastien-Thiry, cu un comando OAS, la 5 septembrie 1961, la Pont-sur-Seine, aproape de Colombey-les-Deux-Eglises, reşedința generalului.
El pregătise o bombă îngropată în şosea. Declanşarea urma să fie făcută manual de Martiel de Vilmondy. El n-a apăsat pe buton. Trei zile mai târziu, a apăsat butonul prea devreme, iar şoferul lui De Gaulle a depăşit în viteză locul.
Acelaşi colonel Thiry a organizat şi al doilea atentat, la 31 august 1962. De această dată, 4 trăgători urmau să-l împuşte pe general. Deşi au consumat 245 de gloanțe, ei n-au reuşit. Când a coborât din maşină la destinație, De Gaulle a spus: „De data aceasta s-a tras de foarte aproape”. Locotenent-colonelul Bastien-Thiry a fost executat prin împuşcare la 11 martie 1963.
Tentative nereuşite de asasinare a şefului statului francez s-au mai produs la 15 iulie 1963 în timpul vizitei lui De Gaulle la Atena, la 14 iulie 1964, în timpul paradei de pe Champs-Elysées şi la Toulon, tot în 1964, la dezvelirea monumentului debarcării aliaților în Provence.

XVIII

1970: ADIO, ALGERIA!

„Negocierile dintre Franţa şi Algeria privind viitoarea prezenţă în regiune a bazelor noastre militare au fost întrerupte. Baza militară va fi evacuată în cel mai scurt timp”

Odată acordurile de pace semnate, nu a mai fost nevoie de armate locale. Pe tot teritoriul nord-african, Franța a demobilizat în jur de 150.000 de militari din toate unitățile Armatei Africii. Foarte puțini dintre aceştia au avut ocazia de a se stabili în Franța teritorială, ba chiar mii dintre ei au fost trimişi în țările lor de baştină. Tratamentul francezilor față de soldații algerieni anticomunişti este un alt capitol dezgustător. Franța nu numai că a părăsit țara pe care o jefuise mai bine de un secol, lăsând-o într-o confuzie totală, dar îi şi trădase pe acei băştinaşi care susținuseră stăpânirea franceză şi care acum erau ucişi chiar din acest motiv.

Legiunea Străină, sinonimă cu Algeria încă de la înființarea sa în 1831, a trebuit să-şi ia tălpăşița în timp foarte scurt. Dar aceasta era numai una dintre multele probleme ale legionarilor la vremea aceea.

De Gaulle se răzbunase şi pe armata franceză, anexându-i două divizii de paraşutişti de elită, în care se aflau şi unități de comando.

A ordonat cenzurarea la sânge a cadrelor militare şi, îndeosebi, o „dezintoxicare” a armatei de Legiunea Străină. Această „cură” viza de fapt spargerea cunoscutelor „bisericuțe” care se formaseră între ofițeri.

Oamenii erau trimişi brusc la alte regimente, despărțiți de propriile lor familii, înaintați în grad, scoşi prematur la pensie sau puşi sub supraveghere. Ceea ce îi deranja pe legionari, fie ei soldați sau ofițeri, era faptul că, pe parcursul acestui proces de „curățire” a Legiunii, De Gaulle eliberase în jur de 6.000 de comunişti membri ai Frontului de Eliberare Națională, ceea ce de fapt nici nu era de mirare în procesul de pace dintre aceste două națiuni. Numai că, în

acest caz, Legiunea nu fusese informată că nu se mai află în război.

Tocmai din acest motiv, medaliile oferite pentru acțiunile din Africa de Nord au fost „Crucea Valorii” şi nu „Crucea de Război”.

Şi astfel, mai bine de un secol de istorie s-a sfârşit brusc, fără prea multă ceremonie. Baza de la Sidi-bel-Abbes a fost dezgolită de trecutul, monumentele şi fantomele sale, totul fiind împachetat şi trimis cu vaporul în Franța, pentru a fi reinstalat la noul Cartier General de la Aubagne, pe dealurile Provence-ului. Era prima dată în lunga istorie a Legiunii când i se permitea să aibă o bază pe teritoriul Franței.

Mutarea a fost atât de rapidă şi neaşteptată, încât baza nu a devenit operațională decât patru ani mai târziu. În acest timp, regimentele au fost dispersate pentru a veghea interesele franceze în Africa Centrală, Polinezia Franceză, Sahara Franceză, Guyana Franceză şi Madagascar.

Pentru moment, 2REP a rămas în Algeria, până la definitivarea bazei sale din Corsica. Regimentul a fost trimis într-un loc mohorât, în sudul Oranului, pe coastă, fiind una dintre garnizoanele care mai păzeau ultimele rămăşițe de teritoriu francez din jurul instalațiilor petroliere şi uriaşa bază navală franceză de la Mers el-Kebir. Cam la 28 de km distanță de aici se afla orăşelul Ain el-Turck. Dar sediul noului Cartier General al 2REP era încă mai departe de acest oraş, la Bou-Sfer, un oraş-fantomă, cândva stațiunea de pe litoral a coloniştilor francezi de la Oran.

Paraşutiştii legionari, cu coada între picioare, începură să-şi aranjeze noua tabără, compusă deocamdată din corturi. O companie de ajutor fusese trimisă înainte, pentru a se ocupa de ridicarea corturilor.

Această mişcare era, mai mult sau mai puțin, ultimul pas către retragerea finală a 2REP din Algeria, alături de restul Legiunii. Francezii închiriaseră şantierul naval de la Mers el-Kebir pe o perioadă de 5 ani, şi construiau un baraj în jurul acestei bucăți de pământ care avea să le fie ultima bază. Bob Wilson îşi reaminteşte:

> „Nu ştia nimeni cât aveam să mai stăm acolo. Corpul de pionieri francezi lucra cu maşini grele şi buldozere. Săpaseră mile întregi de şanţuri în care introduceau cabluri electrice. Şanţurile erau protejate de un rând de gard dublat cu sârmă ghimpată. Era ceva

care semăna cu Zidul Berlinului. Toate intrările şi ieşirile erau controlate de santinele.

Noua noastră tabără era o enclavă de corturi aşezate pe un loc unde, cu câteva săptămâni în urmă, se afla numai viţă-de-vie. Scoseseră viţa cu buldozerele pentru a face loc unei tabere militare care avea să fie compusă din peste 900 de paraşutişti, repartizaţi în patru companii, şi un cartier general. Ultimele detalii le aranjam noi, cu mâinile noastre. Eram 200 de oameni, umăr lângă umăr, dotaţi cu greble şi lopeţi. Odată terenul pregătit, s-au ridicat şi corturile, rânduri întregi, câte 12 oameni într-un cort, şi în loc de podea, pământ. Nu exista popotă. Bucătăria se afla în clădirea unei ferme vechi, şi, la ora mesei, fiecare companie trimitea câte un camion pentru a colecta mâncarea, pe care o aduceau în containere, şi vinul.

Toaletele erau primitive, practic nişte şanţuri, iar în loc de duşuri ne foloseam de stropitori legate cu sfoară. În viitor, ni se spunea, aveam să beneficiem de piste de decolare şi cazărmi moderne. Unii dintre noi erau sceptici, luând în considerare situaţia politică şi starea de spirit a naţionaliştilor arabi."

Mama natură a avut partea ei de vină în confuzia creată. Regimentul se afla acolo de numai o săptămână, când a început ploaia. Şi a plouat, şi a plouat, trei zile încontinuu la sfârşitul lui octombrie şi apoi, intermitent, până la jumătatea lunii noiembrie, când a venit iarna.

Abia în acel moment au realizat legionarii că locul ales pentru instalarea acestei ultime oaze a colonialismului francez se afla situată într-o zonă de depresiune. Când ploua, se umplea cu apă şi se forma acolo un mic lac pe care se plimbau gâşte sălbatice. Soldații trebuiau să facă diguri în jurul fiecărui cort, pentru a ajuta la evacuarea apei.

În curând erau înconjurați de şanțuri pline cu apă, în jurul fiecărui cort. Într-un cort erau 12 oameni, şi în tot regimentul, 900 de suflete.

Era, după descrierea lui Wilson, „un coşmar, cu noroi şi mâzgă peste tot".

Regimentul munci din greu vreme de un an şi jumătate pentru a-şi construi noua bază militară. Au fost şi multe dezertări – în jur de 140 în ultimul trimestru al anului 1962. Moralul soldaților era în

scădere, şi starea de tensiune creată de eşuarea puciului nu dispăruse.

Cu toate acestea, anul următor avea să aducă o mulțime de schimbări.

În primăvara lui 1963, ofițerul comandant al regimentului, Colonelul Channel, părăsi baza şi înlocuitorul său, Colonelul Cailloud, se instală în funcție având sarcina să restructureze 2REP conform cerințelor momentului. Asta se întâmpla şi în restul Legiunii. „Era un moment de cumpănă”, spune Bob Wilson, adăugând:

> „Companiile de puşcaşi, însărcinate cu percheziţiile, patrulele de ambuscadă care mărşăluiau prin întreg ţinutul, toate trebuiau să plece.
>
> Nu mai era nevoie de ele. Din moment ce vastul său imperiu se ducea de râpă, Franţa nu mai avea nevoie de marele număr de soldaţi ai Legiunii, nici de unităţile sale de specialişti. La început, nimeni nu a luat acest fapt în serios. Cu toate acestea, deveni curând evident, că Locotenent-Colonelul Cailloud era pus pe treabă. Cu toţii aveam să ne specializăm în altceva.
>
> Compania ALA devenea de recunoaştere şi antitanc. Cei din compania a 2-a aveau să se specializeze ca vânători de munte, alpinişti şi schiori. Compania a 3-a deveni amfibie, în vreme ce compania a 4-a avea să se ocupe de trierea soldaţilor. Se auzise că noi eram numai o parte din marea schemă pusă la cale pentru înfiinţarea, în anii 70, a Forţei de Reacţie Rapidă."

Wilson însuşi avea să fie avansat la gradul de caporal, ceea ce însemna că avea să participe la înfiorătorul „peloton”. Aşa se numea faimosul, şi implicit infamul, curs de subofițeri, care face ca orele de pregătire în vederea intrării în Legiune să pară o petrecere de copii.

Cursul se ținea în afara regimentului, la o bază numită Lindless, undeva în vârful dealului. Deşi această tabără se afla dincolo de gardul protector, era ea totuşi foarte bine păzită. Cursanții aveau parte de 6 luni de muncă a câmpului şi exerciții de cazarmă. Era o mândrie să termini cursul cu gradul de caporal, şi primeai şi prime frumuşele. Toți candidații obțineau calificative, iar cel care ieşea primul avea şansa să fie numit caporal-şef, ceea ce îi

dădea dreptul să capete un chipiu de culoare neagră, şi o dublare a salariului. „Pelotonul” a fost considerat mereu un test al limitelor umane. Toate experimentele anterioare ale legionarilor erau floare la ureche prin comparație cu pregătirea caporalilor. Cursul, spune Wilson, era deosebit de dur:

> „Ne învăţau cum să le facem legionarilor viaţa un iad. Şi ne învăţau prin exemple. Cum ar fi, de pildă, ca, după o alergare de 20 de kilometri cu raniţa în spate, să te întorci la cazarmă şi să constaţi că toate lucrurile tale personale ţi-au fost răvăşite pe podea, în mijlocul camerei, şi că tu trebuie să le aranjezi la loc în 30 de minute, fiindcă soseşte inspecţia. Soluţia era, ca întotdeauna, renunţarea la somn.
>
> Făceam lecţii, ca elevii, la opt seara, după o zi plină de muncă.
>
> Apoi, tocmai când credeai că ai scăpat pe ziua respectivă, te chemau la raport peste o oră, cu tot echipamentul din dotare. Se făcea inspecţia, primeai o muştruluială şi te duceai înapoi la dormitor, pentru că se suna stingerea. Abia închideai pleoapele, când năvăleau în cameră sergenţii, furioşi că încă se mai vedeau prin ferestre vârfurile ţigărilor aprinse. După ce ne făceau albie de porci, ne trimiteau la loc în pat, ca pe nişte copii. Adormeai profund, şi apoi te trezea muzica. Mă uitam la ceas: era 23.15. Dormisem trei sferturi de oră! Sergenţii strigau: «Alert!»
>
> Ne adunam cu toţii, echipaţi până în dinţi, şi apoi căpitanul ne trimitea în câte o amărâtă de misiune, chipurile, de urgenţă!
>
> Aşa s-a desfăşurat cursul pe toată durata sa. Erai pe jumătate mort din cauza lipsei de somn, dar mai în formă ca niciodată şi capabil să faci lucruri pe care nici n-ai visat că le poţi face.
>
> Eu am fost mai cu moţ decât toţi. Am terminat primul şi, în loc să fiu făcut caporal, am fost numit direct caporal-şef, aşa că am mai petrecut încă trei luni la Lindless pentru pregătire suplimentară în domeniul sabotajului şi al tehnicilor de supravieţuire.“

Wilson a rămas la Bou-Sfer alături de 2REP şi a avut parte de o perioadă relativ liniştită, față de cele întâmplate în anii precedenți.

Tot ce avea de făcut era să se pregătească pentru a obține un grad mai înalt şi a se ocupa de treburile obişnuite ale Legiunii. Nu prea mai erau multe de făcut în afară de nopțile petrecute în tabără, diversele vizite în oraş şi întâlnirile scurte cu cei ce urmau să participe la cursuri. Odată terminate cursurile, se împliniră şi cei

cinci ani de serviciu în Legiune, şi se gândi din nou să meargă acasă:

„Sosise momentul să mă gândesc din nou la Anglia. Nu mai avusesem legături cu familia mea, de la înrolare, decât prin scrisori. Când am plecat de acasă, mama contactase toate birourile care se ocupau de persoane dispărute, din Vest, înainte de a afla că m-am înscris în Legiune.

În acele prime zile din timpul pregătirii legionare, contactele cu exteriorul sunt practic inexistente. În cele din urmă, începea să plouă cu scrisori. I-am trimis mamei chiar şi bonul cu care îmi amanetasem ceasul de aur, pentru ca ea să-l poată recupera. Mai am ceasul şi acum.

Eu am plecat din Scoţia, cu mama mea bună şi cu tatăl meu vitreg, la numai 7 ani. Tatăl meu bun a rămas în Glasgow, şi n-am prea ţinut legătura cu el. Într-o zi, la vreo doi ani de la înrolarea mea, am fost chemat la căpitanul companiei, care primise de la Crucea Roşie o scrisoare în care eram informat că tatăl meu suferea de cancer la esofag şi, probabil, nu mai avea de trăit mai mult de trei săptămâni. Pe moarte fiind, ceruse să îşi vadă cei doi fii. Eu eram cel mic, şi, sincer, ţineam să-l văd înainte să moară. I-am dat căpitanului cuvântul meu de onoare că mă voi întoarce înapoi în Legiune.

Căpitanul îmi răspunse că deja se luase în considerare o astfel de posibilitate. Răspunsul era: nu, nu mă puteam duce la tata. Am refuzat să accept această decizie şi am cerut să fiu primit de colonelul regimentului. Căpitanul îmi spuse că nu avea nici un rost, pentru că decizia fusese luată de colonel însuşi. Eu am insistat totuşi, şi în cele din urmă m-am trezit faţă în faţă cu el, pledându-mi cauza. I-am spus că dacă nu-mi dă drumul pe cale normală, voi lua în considerare şi alte modalităţi. Mă gândeam la oarece presiuni diplomatice, eventual prin Consulatul britanic de la Alger. Colonelul presupuse însă că mă gândeam la dezertare, aşa că mă puse sub pază.

După asta, m-au chemat să-mi spună că tata murise. M-au scutit de îndatoriri vreme de 24 de ore. Ca să fiu sincer, dacă stau să mă gândesc bine, nu au procedat complet greşit. La vremea aceea nu aveam o vechime prea mare, iar rata dezertărilor era în creştere, din cauza tulburărilor din Algeria.

Această situaţie avea să reapară câţiva ani mai târziu. Pe atunci eram adjutant în semibrigada a 13-a, cu baza în Djibouti. Adjutanţii legionari nu sunt ca sergenţii-majori din armata britanică; ei comandă trupele care merg pe front şi răspund de oamenii lor. Eu mă aflam într-o fortăreaţă condusă de un căpitan. Acesta primise un mesaj pentru un caporal de la mine din pluton: fratele său fusese ucis într-un accident de maşină, şi mama sa, care era văduvă, vroia ca celălalt fiu al ei să se întoarcă acasă pentru înmormântare şi pentru a avea un sprijin. Amintindu-mi ce mi s-a întâmplat mie, am spus: «Nu, nu se poate duce». Dar era clar că respectivul căpitan era mai milos decât fusese colonelul meu. Îi dădu caporalului o permisie de două săptămâni. Ba chiar am fost nevoit să-i dau bani pentru biletul de avion, fiindcă el nu avea. La întoarcere, avea să-mi dea banii înapoi. Dar povestea nu era chiar atât de lacrimogenă. Fratele decedat conducea o maşină după un jaf la o bancă şi fusese împuşcat de poliţie. Mi-a făcut mare plăcere să-i spun asta căpitanului."

Bob Wilson nu a beneficiat de nici o permisie vreme de patru ani şi jumătate de la data înrolării sale. Astfel acumulase 70 de zile, care aveau să-i fie scăzute din contractul său de cinci ani. Tocmai se apropia expirarea contractului, când fu chemat la o discuție privind viitorul său. Căpitanul îi oferi promovarea la rangul de sergent, dacă avea să rămână. Wilson refuză. Se săturase, spuse el, şi vroia să se întoarcă acasă, în Marea Britanie. Îşi luă la revedere, participă la mai multe petreceri de adio şi se duse la Londra, cu intenția de a se reînrola în armata regală. Înarmat cu o scrisoare primită după întoarcerea din Legiune, prin care era anunțat că fusese promovat la gradul de locotenent, Wilson făcu o cerere şi primi multe răspunsuri negative. Astfel, se trezi la colțul străzii, fără slujbă, cu speranțele zădărnicite şi cu moralul la pământ. În cele din urmă îşi spuse: „Ce dracu'?" Îşi împachetă lucrurile şi luă primul avion înapoi spre Paris.

„Am sosit la un alt oficiu de recrutări, la Fort Nugent, şi am aflat că, din cauza faptului că lipsisem din Legiune mai mult de trei luni, trebuia să mă reînscriu. Chipiul negru, care indica gradul de caporal, a fost înlocuit cu unul alb, cum purtau legionarii de clasa a 2-a. M-am trezit că trebuia să îndeplinesc sarcini de servitor. Nemernicii, m-au pus să servesc la popota caporalilor-şefi, până

când, în cele din urmă, autorităţile de la Aubagne au decis că mă pot întoarce la gradul meu iniţial, aşa că, după asta, am intrat la popotă nu ca servitor, ci ca mesean."

Wilson a fost trimis la Aubagne, apoi, de Crăciunul lui 1966, la Corti, în Corsica, pentru un curs de sergenți de 5 luni. Pentru că nu mai depindea de 2REP, i se oferi posibilitatea să aleagă unde va merge.

Tahiti părea îmbietor, dar apoi află că baza legionară era la 2.000 de km distanță de oricare stațiune, aşa că alese Madagascarul, unde petrecu doi ani lipsiți de evenimente. A fost promovat la gradul de sergent şi mutat la un nou regiment, 1REC, care iniția o nouă companie a 4-a, cu baza la Orange. Datorită acestui transfer, Wilson ajunse să fie martorul ultimei retrageri din Algeria a armatei franceze.

Compania fusese mutată înapoi în Algeria, pentru a înlocui o companie a Beretelor Roşii, vreme de 3 luni. Sarcina lor era paza, pregătirile pentru Crăciunul anului 1970 şi, desigur, concursul cu ieslea.

În ajunul Crăciunului, un general al Forțelor Armate, nou venit în Algeria, le ordonă tuturor ofițerilor şi subofițerilor peste gradul de sergent să se adune în sala de cinema. Era clar că nu îi chema pentru a le face urări de Crăciun. Generalul şi suita sa au urcat rapid pe scena cinematografului şi au făcut următorul anunț:

„Domnilor! Negocierile dintre Franţa şi Algeria privind viitoarea prezenţă a bazelor noastre în această ţară au fost întrerupte. Vom fi evacuaţi imediat. S-a constituit un pod aerian, şi zborurile vor începe chiar de mâine, 25 decembrie. Evacuarea va fi încheiată peste 1.800 de ore, la data de 28 decembrie. Legiunea va fi responsabilă de securitatea evacuării şi va da o mână de ajutor. Legionarii vor părăsi Algeria ultimii!"

Personalul de serviciu din alte unități, cum ar fi Forțele aeriene, şi personalul civil, care aveau vechime în Algeria, puneau întrebări cu privire la bunurile lor personale. Mulți aveau maşini. Generalul repetă că evacuarea trebuia să fie completă până la 28 decembrie. Toate echipamentele militare aveau să fie evacuate, dar nu era permisă scoaterea din țară decât a bunurilor personale esențiale.

Cu aceasta, generalul îşi încheie discursul şi părăsi sala. Masa de Crăciun din acel an a fost frugală şi lipsită de alcool, şi apoi a început evacuarea.

Plecarea a fost precipitată, iar când nu mai rămăseseră decât legionarii, căpitanul coborî în bernă steagul Franței şi pe cel al Legiunii, şi i le dădu lui Bob Wilson. Mărşăluiră apoi toți către aeroport. Căpitanul a fost, ulterior, chemat în fața superiorilor săi pentru că nu predase oficial autorităților algeriene baza franceză. Avionul Legiunii era pe pistă, gata de decolare.

Wilson a fost ultimul care s-a urcat la bord, şi înainte să se închidă uşile, şi-a luat adio de la Algeria cu un gest simbolic. A spart pe pistă o sticlă de bere. Apoi îşi luară zborul.

XIX

ANII ’70: DJIBOUTI

„Mulţi au fost ucişi pe când încercau să treacă de baraj… 2REP trebuia să-i determine să se retragă pe cei care încercau să treacă barajul. În caz contrar, puteam face uz de armă, şi chiar făceam”

După aproape o decadă plină de încercări de reconciliere şi schimbări, noua generație de legionari se confruntă cu un nou câmp de luptă, care cerea tehnici noi şi, într-o anumită măsură, moderație pentru a-ți permite acomodarea cu schimbătoarea scenă politică. Legiunea deveni parte integrantă a Forței de Reacție Rapidă, practicând o politică defensivă care îmbina nevoile Franței cu angajamentele față de NATO şi Națiunile Unite. În vreme ce, pe de o parte, tensiunile cauzate de războiul rece dominau strategiile militare ale națiunilor europene, Franța încă mai avea nevoie să-şi păzească şi să-şi protejeze diversele interese, coloniale sau nu,

răspândite peste tot în lume, şi să menţină sprijinul primit din partea liderilor fostelor şi actualelor zone de protectorat.

Pe la mijlocul anilor ’70, unităţi ale Legiunii erau răspândite în armata franceză prezentă în Africa Centrală, Madagascar, Mayotte – în Oceanul Indian, Tahiti şi Mururoa în Pacific şi Guyana Franceză în America de Sud, dar şi la bazele sale permanente din Corsica şi sudul Franţei.

Se punea din ce în ce mai multă bază pe paraşutişti, astfel că 2REP îşi mută tabăra la Calvi, în Corsica, unde îşi adună forţele şi se recompuse ca element-cheie al forţelor armate franceze. Pe vremea aceea, comanda şi directoratul Legiunii se aflau la splendida bază de la Aubagne, în vreme ce contingente întregi ale 1REC erau încartiruite la Orange, păzind baza nucleară de la Mirage şi depozitele de proiectile teleghidate de pe platoul Albionului. Tot Legiunea a fost cea care a vegheat efectuarea întâiului test nuclear de la Reggane, în Sahara Franceză şi, mai apoi, amplasamentul de testări nucleare din Polinezia Franceză, în Pacific, întrucât ambele necesitau o puternică prezenţă legionară.

Pentru momentul respectiv, însă, acţiunile armate lipseau din îndatoririle legionarilor, în noua lor calitate de gardieni ai comunităţii franceze de peste Ocean sau din coloniile franceze situate în Africa Centrală şi de Est. Aici Legiunea s-a trezit în plină acţiune, pentru următoarele două decade, în vreme ce Franţa continua să-şi menţină politica conform căreia tinerii recruţi nu puteau fi trimişi în misiuni peste Ocean.

Disperarea naţiunilor europene de a se retrage din nestatornicele colonii de pe continentul african a lăsat în urmă haosul provocat de guverne aflate în război şi de lovituri de stat. Dintre toate, Franţa avea interesele şi responsabilităţile cele mai mari în Africa Centrală, şi deseori trupele sale s-au văzut puse în situaţia de a susţine lideri şi guverne dubioase, sub ameninţarea unor infiltrări sprijinite de comunişti.

Cea mai mare ţară din fosta Africă Ecuatorială Franceză era Ciadul.

Graniţele sale erau cu Libia, Sudanul şi Republica Centrafricană.

Timp de ani de zile, între nordul şi sudul Ciadului nu au contenit animozităţile, provocate de sistemul sclavagist existent în

sud şi alimentate de musulmani încă dinainte de cucerirea franceză. Franța i-a redat Ciadului independența în august 1960, când Ciadul era condus de guvernul unipartit al preşedintelui N'Garta Tombalbaye. O dată cu retragerea armatei franceze, în 1964, vechile duşmănii au reieşit la suprafață. Comunitățile islamice din nord erau discriminate, şi unul dintre vecini, Colonelul Gaddafi din Libia, îşi băga nasul, susținând nordul în campania împotriva regimului lui Tombalbaye.

Această aventură introduse Legiunea într-un alt fel de luptă, cu bande de soldați lipsiți de experiență însă înarmați până în dinți, din care unii nu depăşeau vârsta de 11 sau 12 ani. În această situație, Legiunea era mai degrabă un tampon decât un agresor. Operațiunea ei era una de presiune asupra forțelor rebele, ale căror incursiuni degenerau de cele mai multe ori în adevărate măceluri. Din punctul de vedere al Legiunii, acest tip de intervenție era total nesatisfăcător, mai ales că adesea era dificil să distingi între armatele prietene şi cele duşmane. Mai mult decât atât, bazele de unde putea opera Legiunea erau foarte reduse ca număr.

Se dusese vremea forturilor bine dotate. Patrulele de cursă lungă plecau cu zilele şi, deseori, proviziile le parveneau pe calea aerului. Lipsa mâncării, a combustibilului şi a pieselor de schimb pentru vehiculele care se stricau rapid din cauza căldurii, apa nepotabilă şi bolile – precum hepatita – le aduceau aminte legionarilor de condițiile existente în Legiune în vremuri de mult apuse. Ciadul era o operațiune scârboasă care a fost încheiată la începutul anilor '70, dar care avea să reapară pe tapet o dată cu începerea mişcărilor expansioniste ale lui Gaddafi.

Urmă Djibouti, o altă posesiune franceză anexată la începutul secolului, şi care devenise căminul permanent al semibrigăzii a 13-a, şi temporar al altor unități militare franceze şi legionare. Această țară micuță şi capitala sa cu acelaşi nume reprezentau fostul teritoriu francez Afar şi Issa şi se învecina cu Somalia, Etiopia şi Eritreea.

Populația sa însuma 400.000 de suflete, din care jumătate locuiau în capitală. Fiindcă agricultura nu se putea face decât în puține zone de oază, țara era cumplit de săracă, iar economia sa depindea de portul Djibouti, legat prin cale ferată de Addis Abeba, capitala Etiopiei.

Ca şi Ciadul, Djibouti era pe cale să-şi recapete independența, sub preşedintele Hassan Gouled Aptidon, pe care Franța promisese să-l sprijine, să-l protejeze şi să-i păstreze liber accesul la calea ferată.

Legiunii i se ceruse să-şi mențină prezența în zonă, pentru a opri emigrările dinspre Somalia. Printre puținele posesiuni ale Legiunii se afla şi vechiul fort de la Hol Hol, care păzea o cale ferată ce lega Djibouti de Addis Abeba şi un viaduct de mari dimensiuni.

Tot semibrigada a 13-a asigura şi paza masivului baraj la construcția căruia ajutase şi Legiunea, şi care, ridicat de-a lungul întregii granițe cu Somalia, avea rolul de a-i împiedica să intre în Djibouti pe subversivi, refugiați înfometați şi cei în căutare de azil. Unii dintre aceştia erau instalați de cealaltă parte a graniței, împreună cu familiile şi animalele lor.

Semibrigada a 13-a era ajutată şi de alte unități ale armatei şi ale Legiunii. Ordinul era destul de clar: frontiera trebuia să rămână impenetrabilă, cu orice preț. Existau turnuri de veghe la fiecare sfert de milă.

În fiecare dintre acestea se afla câte un legionar dotat cu puşcă, stație de emisie-recepție şi lanternă. Gărzile aveau un ordin în patru etape, pe care îl aplicau de fiecare dată când se apropia cineva de graniță. Legionarul trebuia să:

1. Avertizeze verbal, la 200 de metri, cu retragerea.
2. Tragă un singur foc în pământ, dacă persoana neglija avertismentul verbal.
3. Repete, dacă persoana insista.
4. Ucidă.

„Nu ştiu cine a scris ordinul", îşi aminteşte Bob Wilson, care tocmai fusese promovat la gradul de adjutant, „dar suna de parcă ar fi fost din *Pitonul Monty*". Ultima decizie nu trebuia luată cu prea multă uşurință.

Jandarmeria se implica întotdeauna, şi se făcea o anchetă.

Într-o după-amiază, pe la ora 14.00, se auzi o împuşcătură de la secțiunea comandată de el şi află că un intrus fusese împuşcat mortal de unul dintre legionarii aflați în turnul de veghe. Wilson făcu rapid o constatare. Într-adevăr, un somalez fusese împuşcat.

Legionarul, un neamț, avea o mutră sfioasă, şi Wilson îi spuse: „Bravo!”. Veni şi jandarmeria, şi, cum se obişnuia în astfel de cazuri, le dădură polițiştilor două cartuşe, spunându-le că acelea erau cartuşele trase ca avertisment.

Patru zile mai târziu, treaba se repetă. Acelaşi legionar, alt somalez ucis.

Dacă o dată e normal, a doua oară devine ciudat, spune Wilson. Legionarul german fu scos din post şi trimis la altă bază, înainte de a mai împuşca pe cineva.

Oraşul Djibouti le oferea legionarilor destule posibilități de petrecere a timpului liber. Pe o căldură de peste 45 de grade Celsius la umbră, se bea mult, iar luptele şi rugby-ul erau sporturile la ordinea zilei. Dar dacă nu erai pasionat de „facilitățile” locale, era dezolant. Djibouti era un loc periculos atât pentru suflet, cât şi pentru trup... Era plin de baruri şi bordeluri, însă Legiunii îi plăcea să țină sub control plăcerile sexuale ale soldaților săi. Bordelul taberei legionare era strict controlat din punct de vedere medical. Aici se găseau în general somaleze, deşi, la un moment dat, ținând cont de faptul că oamenii ceruseră o schimbare de decor, fură aduse şi vreo şase etiopience.

Wilson îşi aminteşte:

> „Şi începu desfrâul. Etiopiencele erau cu adevărat stilate, şi, deşi negre ca smoala, aveau trăsături europene. Când amestecai cele două rase... mamă! S-a întâmplat ceva la care nu ne gândisem, deşi ar fi trebuit să o facem. S-a declarat război, îndată ce le-am aşezat unele lângă altele. Somalezele le-au declarat etiopiencelor război, au scos cuţitele şi au început să se înjunghie unele pe altele. Lipsa armoniei într-un bordel este un lucru grav. Într-o asemenea atmosferă, şi cu atât de puţine alte distracţii, soldaţii se plictiseau, apoi se luau de băut.“

În calitatea sa de adjutant al fortului, Wilson a avut parte şi de câteva luni mai proaste. Trebui să investigheze două sinucideri şi decesul suspect al unuia dintre camarazii săi apropiați. Prima problemă a apărut într-o seară pe la şase, când se schimbau turele. Tocmai se apropiau de podul peste calea ferată, când una dintre santinele se împuşcă în fața lor. Îşi proptise țeava puştii sub bărbie şi apăsase pe trăgaci, zburându-şi creierii. Wilson relatează:

„Nu mi-a plăcut niciodată să înregistrez o sinucidere ca atare, de dragul rudelor şi în memoria sinucigaşului. Am încercat şi de această dată, şi cred că am reuşit, să fac ca moartea soldatului să pară accidentală. Am scris că, probabil, soldatul care ieşea din tură şi-a verificat arma şi aceasta s-a descărcat. Nu m-au luat în serios, şi verdictul a fost acela de sinucidere. L-am băgat în sicriu şi l-am dus la Djibouti, să-i facă o slujbă la biserică. Stigmatul de sinucigaş avea să-l urmărească şi aici. În afară de mine, de gropari şi de preot, la înmormântare nu a mai fost prezentă decât soţia colonelului, o doamnă miloasă, genul mămos.

Şi într-un accident de motocicletă dacă ar fi murit, bietul băiat, şi tot ar fi venit ceva oficialităţi la înmormântarea lui.

La scurtă vreme de la acest incident, tot la şase seara, dădu buzna în biroul meu unul dintre caporalii care lucrau la infirmerie.

Un legionar tânăr care tocmai sosise din Franţa intră în spital, şi în vreme ce caporalul avea grijă de un pacient, soldatul deschisese unul dintre dulapuri şi înghiţise toate pastilele care îi căzuseră în mână.

Când am ajuns şi eu la faţa locului, legionarul arăta destul de rău.

I-am băgat pe gât un furtun şi i-am turnat în stomac o soluţie salină, în încercarea de a-l face să vomite. Dar starea lui s-a înrăutăţit; atunci am trimis după un elicopter care să-l ducă la un spital civil.

Medicul aflat la bord i-a dat îngrijirile necesare, dar cu toate acestea soldatul a murit la Djibouti.

Cel de-al treilea incident, probabil cel mai neplăcut din punctul meu de vedere, a fost cel în care a fost implicat secundul meu, Daniel, care era de multă vreme în Legiune, un expert în armament.

Daniel fusese paraşutist, dar câştigase o mulţime de competiţii de tragere organizate de armata franceză. Avea toate calificările pe care le poate avea un instructor pe probleme de armament şi explozivi. De fapt, una din îndatoririle sale la fort era să aibă grijă de muniţii. În ziua aceea tocmai le ţinea recruţilor o lecţie despre mânuirea grenadelor de mână. Daniel explica lecţia, aşa cum o făcuse de zeci de ori, în vreme ce legionarii priveau, de pe o culme, în valea unde el făcea demonstraţia. S-au întâmplat două lucruri curioase. Primul: faptul că, în loc să folosească grenada obişnuită, a folosit una cu şrapnel.

Al doilea: faptul că întâi a înfăşurat firul în jurul grenadei, şi apoi l-a desfăşurat, mergând cu spatele. Făcuse doar doi paşi, când grenada i-a explodat în mână. Desigur, legionarii erau înmărmuriţi, şi nici nu e de mirare. Când ne-am dus în vale să-i recuperăm cadavrul, am găsit pe bustul lui vreo şaizeci de răni. Antebraţul său drept nu a mai fost găsit niciodată, probabil l-a luat vreun animal. Am pierdut un tip nemaipomenit, foarte iubit şi un adevărat viteaz legionar."

O altă sarcină internațională care a revenit Legiunii şi armatei franceze a fost implicarea în salvarea a 42 de copii luați ostatici de teroriştii somalezi care încercau să fugă peste graniță. Ostaticii erau copiii personalului de zbor francez, şi în jurul orei 7.00 dimineața un autobuz venea şi îi ducea la şcoală. În dimineața aceea, şase terorişti somalezi înarmați s-au urcat cu forța în autobuz şi i-au ordonat şoferului să se îndrepte către punctul de frontieră.

Nu exista decât un singur post de control la graniță, al jandarmeriei. Mai era o intrare, dar aceea era folosită numai de armată, pentru patrule. Aici era de gardă un mic detaşament.

Teroriştii au ales punctul de control militar şi au încercat să îl forțeze cu ajutorul autobuzului. Un caporal legionar trase în maşină şi nimeri rezervorul. Acesta se goli la nici 100 de metri de graniță, iar autobuzul se opri. Bob Wilson povesteşte:

„Eu mă aflam în compania care urmărise autobuzul până la locul unde acesta se oprise. Un general francez de artilerie luă comanda şi ne ordonă să ne retragem către Hol Hol, în cazul în care această luare de ostatici nu ar fi fost altceva decât o diversiune care să le permită somalezilor o invazie peste graniţă. Apoi, o companie a 2REP fu chemată să acţioneze ca forţă de asalt, cu şase trăgători de elită. Curând, toţi teroriştii se aflau în vizorul lor. Li se ordonă să tragă. Trupele de asalt aveau apoi să-i scoată pe copii pe geamurile autobuzului.

Generalul a ezitat chiar în momentul-cheie al executării planului, şi anume când să ordone foc. Nu putea fi sigur dacă toţi teroriştii aveau să fie împuşcaţi şi dacă toţi copiii aveau să fie în siguranţă.

Oricum, era o treabă riscantă, şi cum stăteau ei toţi în căldura aceea, tensionaţi, colonelul legionar Ladre se urcă pe capota jeep-ului său şi ordonă: «Foc!» Şase terorişti fură împuşcaţi mortal, dar când trupele de asalt ajunseră la autobuz avură surpriza să

constate că un al şaptelea mai era încă în viaţă. Acesta deschise focul asupra unui caporal al 2REP, ucise doi copii şi răni încă doi. Majoritatea copiilor însă scăpară nevătămaţi. Un caporal legionar îl împuşcă pe terorist în cap. Atât Legiunea, cât şi celelalte forţe franceze rămaseră în alarmă o săptămână după aceea. Oricum, la graniţă, atmosfera era permanent tensionată. Încercaseră prin toate mijloacele să-i împiedice pe somalezi să intre în Djibouti, dar, orice ar fi făcut, somalezii tot reuşeau să pătrundă."

Kevin Arthur, ca să-i folosim numele de legionar, îşi terminase de curând pregătirea la 2REP când află că urmează să fie trimis la Djibouti. Pe vremea aceea era un puşti de 19 ani şi îşi spuse cu toată inocența: „Djibouti? Pe unde dracu' o mai fi şi asta?" Geografia nu era una dintre materiile cerute la înrolarea în Legiune. Născut în 1956, Arthur, aşa cum avea să devină cunoscut, trăise toată viața sa în Brentford. Nu avea nici o amintire despre tatăl său, iar mama lui se recăsătorise când el avea numai 4 ani. Zece ani mai târziu, când Arthur împlinise 14 ani, îi părăsi şi tatăl vitreg. Curând avea să afle că tatăl său adevărat trăise tot timpul la mai puțin de 200 de metri distanță de casa lor. S-au întâlnit şi s-au împăcat bine. Pe vremea aceea, Arthur era un golănaş, fără nici o regulă în stilul său de viață. A fost implicat într-o bătaie la Shepherd's Bush şi a rănit foarte tare pe cineva. Trimis la Borstal, la centrul de detenție pentru minori, ieşi de acolo un an mai târziu. Din cauza cazierului, nu-l angaja nimeni, aşa că se întoarse la acelaşi stil de viață din pricina căruia fusese închis, adică furatul şi bătăile. Arthur povesteşte:

Mi-am spus că trebuie să fac ceva pentru viitorul meu, altfel voi ajunge iarăşi după gratii. Câţiva membri ai familiei mele se aflau în serviciul armatei britanice. Eu visam să ajung la Marină. Nu m-am dus însă, din cauza cazierului, aşa că m-am gândit că cel mai bine ar fi să plec, eventual chiar din ţară... Discutam o dată cu cineva şi a venit vorba despre Legiunea Străină. Mi-a plăcut ideea, aşa că am împrumutat 50 de dolari şi am tulit-o spre Paris. M-am decis să mă familiarizez întâi cu oraşul, să-i cunosc şi eu pe parizieni. M-am încurcat cu nişte prostituate care aveau nevoie de protecţie şi am ars gazul vreme de o lună, până când în cele din urmă m-am decis şi am bătut la uşa Legiunii. Mă interesasem şi eu, şi aflasem că era ceva acţiune la vremea aceea pentru legionari. De fapt, Legiunea

era singura armată care făcea cu adevărat ceva. M-am dus la Fort Nugent, în Paris, şi am fost întâmpinat de un sergent suedez despre care mai târziu am aflat că servise în Vietnam în armata SUA. Vorbea o engleză perfectă, aşa că am stat puţin la palavre. M-a întrebat de câteva ori: „Eşti sigur că vrei să te înrolezi în Legiune?"

Eu i-am răspuns de fiecare dată „da", fără nici o ezitare. Un englez de origine jamaicană din nordul Londrei şi un irlandez au sosit şi ei la Fort Nugent. Cu toţii am spus că suntem hotărâţi şi vrem să ne înrolăm.

Am fost duşi în faţa unui căpitan, un neamţ, care fusese odată înrolat în organizaţia de tineret a lui Hitler, şi apoi am trecut testul acela prin care verificau dacă nu cumva erai căutat de poliţie.

Am minţit cu neruşinare referitor la trecutul meu, dar oricum nu avea nici o importanţă. Îmi aflaseră deja povestea vieţii, înainte să mă îmbarce pe vas. Am semnat un contract pe cinci ani, dar mi-au atras atenţia că acel contract nu însemna încă intrarea mea în Legiune. Însemna doar că acceptasem codul Legiunii şi supunerea faţă de Franţa, dar în el era o clauză care prevedea că Legiunea mă putea trimite acasă dacă se dovedea că nu sunt apt.

După o săptămână petrecută la Fort Nugent, am fost trimis cu trenul până la Marsilia, unde era baza iniţială a 1REP. Acolo am fost supus la toate testele, inclusiv la interviul cu „Gestapoul".

Interogatorul era un sud-african care vorbea o engleză perfectă, şi mă întrebă aproape aceleaşi lucruri care mă întrebaseră şi la Paris.

Deja începusem să cred că ştiau totul despre mine, când mi-au dat un nume nou – Kevin Arthur, un loc de naştere şi o dată a naşterii fictivă.

Eu nu aveam nimic de ascuns, dar, oricum, asta nu m-a deranjat

După antrenamentul de bază care a durat patru luni, mi-au spus că aveau să mă trimită în Corsica, să mă alătur regimentului de paraşutişti.

Nu aveam idee că 2REP reprezenta elita Legiunii, pentru care nu erau selectaţi decât primii zece recruţi din fiecare promoţie.

Acolo am început antrenamentele specifice. Acum, când vă vorbesc, după ce am petrecut 21 de ani şi jumătate în Legiune, vă daţi seama că nu are rost să exagerez. Tot ce vă povestesc este purul adevăr.

Legiunea era un loc dur, iar 2REP era cel mai brutal loc din Legiune.

Dar m-am gândit că trebuie analizate toate situaţiile la rece.

Sigur, era şocant să primeşti un pumn în plex sau o palmă peste gură, aşa din senin.

Deşi eram numai un copil, îmi spuneam: „De ce dracu' îmi fac mie toate astea?" Eu îmi primeam pedeapsa şi apoi încercam să văd unde am greşit. Aşa că de câte ori primeam câte un şut sau câte un ghiont pentru că nu înţelesesem vreo comandă în franceză, aveam grijă ca data viitoare să înţeleg ce-mi spune subofiţerul. Ajunsesem la concluzia că aceste pedepse erau necesare, deşi, evident, nu-mi făceau plăcere.

În Legiune înveţi foarte repede. Şi mai era şi mândria mea de londonez. Eu veneam din Anglia, de la Brentford, şi decisesem că aveam să înghit orice mi-ar fi făcut. Era ceva cu care pur şi simplu trebuia să te obişnuieşti. Dacă eram lovit pentru că nu auzisem un ordin, sau pentru că nu îl înţelesesem, era vina mea. Îţi primeai pedeapsa, şi aşa era corect.

Mă hotărâsem să nu arăt că sufăr, deşi îmi venea uneori să urlu de durere. Alternativele acceptate de alţi camarazi nu erau pentru mine.

Pe când îmi făceam eu antrenamentele de bază, avură loc patru sinucideri, una chiar în ziua sosirii mele, şi câteva dezertări. Când te gândeai la oamenii aceştia, îţi spuneai că ei n-ar fi trebuit să se afle acolo. Eu venisem să mă înrolez în Legiune, şi aveam de gând să-i dau de cap.

Ne aflam la mijlocul anilor '70, şi toţi subofiţerii şi ofiţerii aflaţi la comandă luptaseră într-un război sau altul. Toţi fuseseră în luptă alături de camarazi legionari pe care se puteau baza. Se făcea mult tapaj pe chestia asta. Trebuia să te poţi baza pe cel de lângă tine, în cazul în care te aflai la ananghie. Cineva care cedează psihic şi îşi strigă mama nu-ţi este de nici un folos. Ei îşi făceau treaba, iar eu mă gândeam aşa: dacă o încasam, o încasam dintr-un motiv, şi în general era pentru binele meu. Ar fi fost prea târziu să realizez singur nişte lucruri, în toiul luptei.

Ei chiar te întrebau: „Cum te simţi?"

Cel mai bine era dacă răspundeai: „Mi-a plăcut pedeapsa, şi aş mai vrea, vă rog". La un astfel de răspuns nu mai aveau ce să-ţi zică. Era genul de atitudine pe care o respectau.

Arthur era de părere că Legiunea căuta spiritul într-un soldat, iar felul în care un recrut reacționa la o pedeapsă era un mod de a-l

analiza. Aşa că legionarul îşi executa pedeapsa şi îşi vedea de treabă. Dacă nu, era un om terminat, pentru că pedeapsa avea să dureze mai mult şi să fie dureroasă. Era mai bine să îți vezi de treabă şi s-o duci la îndeplinire. Cu toate acestea, era greu, şi, din cauza dificultăților cauzate de limba franceză, mulți recruți se simțeau depăşiți de situație.

Arthur susține că exista o legătură între modul de reacție al unui recrut la pedepsele pe care le primea şi motivul pentru care se înrolase în Legiune.

Conform teoriei lui, existau trei tipuri:

1. Genul celor care aveau necazuri cu femeile, fuseseră respinşi în dragoste sau avuseseră o relație care se terminase urât. Este genul instabil emoțional, pasibil de cedare nervoasă, dezertare sau sinucidere.

2. Infractorul, sau cel care se ascundea de trecutul său. Dacă venise să se ascundă în Legiune pentru 5 ani, oricum problemele nu-i dispăreau. Ceva în el arăta că vrea să scape – şi e posibil ca viața în Legiune să-i exacerbeze aceste porniri. Şi el poate dezerta.

3. Soldatul, sau aventurierul. Cel care vrea să facă ceva în viață, să-şi îndeplinească o ambiție la care nu poate să aspire în țara sa. El este de obicei cel mai implicat, având cele mai multe şanse să-şi ducă până la capăt îndatorirea.

Dar această încadrare nu putea fi bătută în cuie. Şi un iubit dezamăgit poate deveni un legionar nemaipomenit.

O altă teorie a lui Arthur – una pe care şi Generalul Rollet le-o implementa noilor recruți – era aceea că veteranii îi puteau învăța multe pe cei tineri.

Prin veterani se înțelegea legionarii care ajunseseră la gradul de caporal, cel puțin. Aceşti veterani nu ajunseseră niciodată la gradul de subofițer, iar dacă îl primiseră totuşi, ei erau cei cărora le fusese retras. Cu toate acestea, experiența lor era vastă. Arthur povesteşte:

> „Am învăţat rapid că trebuia să fur meseria de la astfel de oameni. Era un lucru important, şi am prins şi eu cât am putut de la un tip care le văzuse pe toate. Era un neamţ pe care îl chema Mishkin.
>
> Servise în 1REP cel original, vreme de patru ani, până la data puciului din 1961. El făcuse parte dintre aceia care tocmai se pregăteau să plece în Franţa pentru a le oferi ajutor liderilor

puciului, astfel încât, atunci când rebeliunea fu înfrântă, Mishkin părăsi Legiunea. Ciudăţenia era că, 15 ani mai târziu, se reînrolă ca legionar, ceea ce însemna că o lua, pur şi simplu, de la capăt.

Acest om m-a învăţat tot ce ştiu, şi asta doar urmărindu-l în acţiune. De cele mai multe ori, nimicurile sunt cele care îţi uşurează viaţa. La începuturile carierei mele ca legionar, am plecat într-un marş de o săptămână în munţii insulei Corsica, şi, înainte, l-am văzut că îşi punea în rucsac cinci cutiuţe cu cremă de pantofi. L-am întrebat de ce. Aveam să ne oprim din mers ca să ne lustruim ghetele? El îmi spuse că da. Ne opream, să zicem, la 3 noaptea, şi apoi trebuia să ne curăţăm bocancii până la 6 dimineaţa, când o luam din nou din loc. Dar nu era numai acesta motivul pentru care luase atâtea cutiuţe. Cu cremă de pantofi puteai să aprinzi şi focul. Dacă ungeai lemnul ud cu cremă de ghete, acesta se aprindea foarte repede. Era o chestie măruntă, dar când aduni toate aceste amănunte, constaţi că ele fac parte din tehnica supravieţuirii, specifică Legiunii.

Pregătirea de bază care se făcea în Legiunea anilor ’70 era probabil mult mai extenuantă decât cea care se face astăzi. De asemenea, armamentul şi echipamentele erau mult mai puţin sofisticate. Legiunea Străină continua să fie ruda săracă a Armatei Franceze şi, în consecinţă, eram prost echipaţi. Trebuia să avem grijă de ceea ce aveam în dotare, să asigurăm echipamentelor noastre o viaţă cât mai lungă. N-o să vă vină să credeţi, dar prima mea centură de piele din Legiune data din primul război mondial. Când m-am înrolat eu, şi armele erau destul de vechi.

Aveau o flintă, care era considerată o antichitate, MAS 36, un exemplar semiautomat din lemn, cu zece cartuşe, având o baionetă lungă şi subţire. Era poreclită scobitoarea. Era o puşcă bună, şi o iubeau toţi, dar era tare veche.

Abia când ajungeai pe teren, realizai cât de dură era disciplina. Antrenamentele în Legiune erau foarte realiste. Secţiunile de luptă erau împărţite în două: asalt şi recunoaştere, şi era absolut necesar să înţelegem comenzile care ni se dădeau în franceză. Întâi ne-au învăţat cum să sărim din avion şi să ajungem direct în mijlocul luptei.

Am făcut o săptămână de antrenament de genul acesta, după care ne-au dus în zona de paraşutare. Ni s-a spus să ne urcăm în avion şi să ne dăm drumul de acolo. Pur şi simplu. Eu nu urcasem în viaţa mea într-un avion, iar acum mai trebuia să şi sar din el! Şi,

oricum, nici avionul nu-ţi inspira prea multă încredere. Era şi el foarte vechi. Când îşi lua zborul, aveai senzaţia că se desface din toate încheieturile.

Noi eram 30 de oameni, împărţiţi în două şiruri, toţi nervoşi ca naiba, aşteptând comanda: «Allez!» Ne era teamă, pentru că aveam atâtea de făcut: să aterizăm, să ne împăturim paraşutele, să ne întoarcem la punctul de pornire cu paraşuta perfect împăturită şi să ne aşezăm în pluton.

Nu te încuraja nimeni, nici timp să te rogi nu aveai. Îţi făceai saltul de dimineaţă şi apoi pe cel de seară, şi abia după ce îţi terminai programul de sărituri auzeai de la instructor: «Bravo, băieţi!»

Acest om trebuia adorat şi ascultat. La finalul pregătirii, se schimba complet. Primeam vin îndulcit cu zahăr. Acesta era mersul. O dată ce îţi făceai treaba cum trebuia, erai apreciat. E tot ce pot să spun.

În seara aceea am campat aproape de zona de paraşutare şi ne-am dus la culcare pe la 2 noaptea. Pe la 5 ne-am trezit. A trebuit să ne curăţăm bocancii, costumele de luptă, să ne ungem armele. Toate acestea pe un întuneric beznă. La ora 6 ne-au aliniat şi am fost gata de plecare.

Ne-au îmbarcat în camioane şi ne-au dus la tabăra 2REP de la Calvi.

Colonelul şi ceilalţi ofiţeri ne aşteptau. Ne-au aliniat, apoi a venit la noi colonelul, care ne-a înmânat galoanele. Până nu le primeai pe astea erai un nimeni. O dată ce aveai galoane, gata! Făceai de acum parte din marea familie a 2REP, cea mai grozavă unitate a Legiunii.

Eu eram deja de şapte luni în Legiune. Şi în noaptea aceea ne-au dat pentru prima oară permisiunea de a ieşi din garnizoană. Ne-am dus cu ofiţerii în oraş, să bem ceva. Aceea a fost noaptea în care am fost cu adevărat mândru de mine. Atunci am decis că Legiunea mi se potriveşte.

În mod cert, nu era vorba despre bani. Pe vremea aceea primeam 53 de lire sterline pe lună, inclusiv banii pentru zbor. Era vorba despre realizări personale şi mândrie. Sună siropos, dar asta am simţit majoritatea dintre noi în seara în care am primit galoanele. În noaptea aceea i-am jurat lui Dumnezeu că voi rămâne în Legiune 5 ani, indiferent ce avea să se întâmple!“

Două luni mai târziu, în octombrie 1976, 2REP era staționat în Djibouti, iar Arthur era gata de luptă. Țara se pregătea de obținerea independenței, în iunie 1977, iar opozanții o căutau cu lumânarea. Paraşutiştii Legiunii aveau sarcina de a patrula pe o porțiune de 35 de mile din oraşul Djibouti – linia de frontieră cu Somalia. 2REP trebuia să asigure protecția expatriaților francezi şi să vegheze şi la securitatea internă, într-un moment în care situația părea fragilă. În oraşul Djibouti era un aeroport, iar paraşutiştii puteau sări rapid oriunde în țară era nevoie de ei. Tot ei mai trebuiau să-i asigure protecția preşedintelui din Djibouti, Hassan Gouled Aptidon. S-au unit cu semibrigada a 13-a pentru a bloca orice cale de acces dinspre Somalia spre Djibouti, şi mai ales pentru a le bloca accesul celor 20.000 de refugiați care se înghesuiau într-o mahala construită special pentru ei în apropierea graniței. Arthur îşi aminteşte:

> „Din păcate, mulţi refugiaţi au fost ucişi în încercarea de a trece de barajele noastre.
>
> N-aş merge atât de departe încât să spun că s-au comis atrocităţi, dar 2REP primise ordin să-i ameninţe pe cei care încercau să treacă graniţa, şi, dacă refuzau să asculte, să-i împuşte, ceea ce au şi făcut. Era o situaţie dificilă, de aceea şi apelaseră la 2REP. În momentul în care am ajuns noi, barajul de la frontieră fusese întărit. Acest baraj era compus dintr-un gard cu sârmă ghimpată, la baza căruia, din metru în metru, fuseseră plantate mine antipersonal, şi, înspre partea somaleză, pe o porţiune de vreo 100 de metri, numai sticlă pisată. Dar asta nu i-a oprit. Când ajungeau la sticlă se dezbrăcau în pielea goală, îşi aşterneau hainele peste cioburi şi aşa ajungeau la gard. Apoi, săpau pe sub sârma ghimpată, se fereau de mine şi treceau dincolo.
>
> De cealaltă parte a barajului, soldaţii aflaţi în turnurile de control şi în patrule ţineau graniţa sub observaţie 24 de ore din 24. În acelaşi timp însă, ne făceam şi pregătirile zilnice, şi salturile, aşa că deseori ni se întâmpla să nu dormim câte două zile la rând. Negroteii care încercau să treacă dincoace îşi dădeau seama de asta şi încercau să ne prindă pe picior greşit."

Unul dintre liderii de patrulă, un sergent german, avea o metodă mai aparte de avertizare. Îi agăța pe cei care fuseseră împuşcați sau sfârtecați de mine sus pe gard, ca luare-aminte

pentru ceilalți... A încetat, însă, ca urmare a protestelor locale. Tot în sarcina Legiunii cădea şi ajutorul dat jandarmeriei în adunarea emigranților din Djibouti. Oamenii erau opriți pe stradă şi li se cereau actele, iar dacă nu le aveau în regulă sau dacă nu aveau acte deloc, erau îmbarcați şi duşi peste graniță. Dar li se întâmpla şi somalezilor cu acte să mai fie trimişi acasă.

Pentru Arthur, încă un copilandru, Djibouti a fost un început. Pentru Bob Wilson, a fost una din cele mai mari acțiuni de peste mări. Ultima sa prestație în Legiune a fost la „Gestapo”, forța de poliție secretă a Legiunii. Bob fu promovat la gradul de adjutant-şef şi îşi încheie serviciul în Legiune la Aubagne, acolo unde se făceau recrutările de noi soldați.

XX

1978: INCIDENTUL KOLWEZI, ZAIR

„Mulţi albi fuseseră masacraţi, şi dacă cei care erau la putere ar fi intervenit mai devreme, multe vieţi ar fi putut fi salvate. Noi am intervenit în forţă, cu pistoalele scânteind...”

Arthur a pus de atunci accentul pe ceea ce avea să devină 2REP şi, într-o anumită măsură, ce avea să devină Legiunea în general. Cerințele militare ale Franței, combinate cu angajamentele internaționale impuneau o mobilitate mai mare a trupelor. Acestea trebuiau reimplicate în evenimente internaționale, trimise în locurile cu probleme, şi, odată aceste probleme rezolvate, trupele trebuiau să poată ajunge rapid într-un alt loc în care era nevoie de ele. Paraşutiştii legionari şi-au dovedit imediat adaptabilitatea la acest gen de situații şi, începând din anul 1978, se aflau mereu gata de acțiune. Armatele internaționale din Vest se îndreptau şi ele

către găsirea de soluții pentru reacția militară rapidă, bazându-se foarte serios pe grupuri de specialişti pe care să îi poată lua alături în orice situație, zonă tensionată sau activitate teroristă.

În vreme ce armata franceză îşi urma propriul drum, britanicii şi americanii îşi pregăteau deja unități de forțe speciale, ca de pildă US Seals şi britanicele SAS şi SBS. La începutul anilor 1980, Legiunea Străină tindea să devină o unitate complexă, având propriile sale regimente şi companii de specialişti, capabile să îndeplinească orice fel de cerință militară. Adeptă a schimbărilor, Legiunea îşi spori şi mai mult capacitatea de a se diversifica, şi, din moment ce regimentele sale erau legate între ele, într-o oarecare măsură chiar interschimbabile, acestea ofereau servicii mult mai prețioase comandanților militari francezi decât regimentele standard sau forțele speciale.

Acest adevăr începeau să-l admită şi comandanții militari.

Şi de unde până atunci Legiunea fusese, aşa cum remarca Arthur, „ruda săracă în materie de echipamente”, acest lucru se remedie rapid, o dată cu recunoaşterea meritelor ei. În anul 1978, 2REP deveni vârful de lance al Diviziei 11 de paraşutişti francezi. Şi din anii ’70 până în zilele noastre, Legiunea avea să deschidă drumul în orice angajament de asalt.

Spre exemplu, Arthur de abia se întorsese de câteva luni din Djibouti, şi acum, împreună cu 1REP, se pregătea din nou de drum.

Se îndreptau spre Guyana Franceză, pe coasta de nord-est a Americii de Sud. Arthur tocmai împlinise 19 ani.

Înființată la începuturile secolului al XVII-lea, Guyana Franceză este cea mai veche posesiune franceză de peste Ocean şi unicul teritoriu francez de pe continentul american. Capitala Cayenne, care este şi principalul port, are o populație de 40.000 de oameni. Țara este celebră însă pentru alte două puncte geografice – Devil’s Island, din vremea când, în 1938, era colonie franceză de deportați, şi Kourou, baza de lansare a sateliților.[1] Guyana Franceză mai este renumită şi pentru condițiile pe care le oferă pentru pregătirea militară, având un teritoriu cu vegetație densă, vizat ca loc de antrenament de forțele speciale din întreaga lume.

---

[1] Insula Diavolului – cel mai teribil loc de detenție al Franței, socotit fără şanse de evadare (vezi romanul „Papillon”); Kourou – actualmente baza rachetelor Ariane şi a consorțiului spațial vest-european.

Legiunea avea o legătură de lungă durată cu Guyana Franceză. De această zonă se ocupase 3REI, dar la finalul anilor ’70, din cauza graniței cu Surinamul, care căpătase independența de la olandezi în 1975, Guyana avea probleme cu un grup cunoscut sub numele de „Rebelii lui Robinson”, care plănuiau o lovitură de stat. Rebelii scăpau de sub urmărirea forțelor guvernamentale din Surinam trecând granița în Guyana, dându-le bătaie de cap celor de la 3REI, care trebuiau să supravegheze întregul teritoriu.

Arthur şi 2REP au fost trimişi să îi încercuiască pe rebeli pe teritoriul francez. „Operam în junglă, spune Arthur, şi am stat acolo o lună, până ne-am făcut datoria, după care ne-am reîntors în Corsica.”

Abia se acomodaseră cei de la 2REP cu noul program de antrenamente de la Calvi, când se ivi o nouă situație urgentă în Africa – una care amintea de zilele întunecate din vechiul Congo Belgian, când, în 1960, după cucerirea independenței, țara a fost măcinată de război civil. Atunci, în statul secesionist Katanga, mii de oameni au fost masacrați, şi între ei se numărau şi ostatici albi.

În mai 1978, dihonia reînvie, când 2.500 de rebeli katangani, cunoscuți sub numele de „tigri”, înarmați cu arme ruseşti, mortiere, mitraliere şi lansatoare de rachete, şi-au încheiat exilul în Angola, unde fuseseră antrenați de cubanezi. Într-un convoi format din jeep-uri şi camioane, ei s-au îndreptat către Kolwezi, un oraş de graniță al fostei lor provincii, şi s-au pus pe jefuit, violat şi ucis. Peste 2.500 de europeni, în majoritate francezi şi belgieni, le-au căzut în mâini, iar mass-media internațională era îngrijorată de soarta lor.

În vreme ce Belgia tremura de spaimă, Franța a întins o mână Zairului care solicita ajutor şi a trimis acolo 2REP, oricând gata să demonstreze disponibilitatea Franței de a face de una singură pe polițistul internațional.

Se părea însă că Franța se cam pripise, mai ales că, după cum s-au grăbit paraşutiştii legionari să remarce, ultima dată când Franța paraşutase oameni într-o luptă fusese în Algeria, în 1960, şi nu avusese parte de vreun succes fulminant. Ca să nu mai vorbim despre dezastrul anterior de la Dien Bien Phu.

Cu toate acestea, pe vremea aceea Arthur era complet extaziat, iar acum, după douăzeci de ani, îşi aminteşte: „Pentru noi, afacerea

Kolwezi a fost ultima de acest gen, o afacere clasică. Şi era genul de acțiune pentru care mă înrolasem eu în Legiunea Străină."

Companiile 1, 2 şi 4 au zburat din Corsica cu avioane DC 8. Erau cu totul 638 de oameni. Au aterizat în condiții de maximă securitate la Kinshasa, unde aveau să facă transbordarea în cinci avioane Hercules C130, aparținând Forțelor Aeriene zaireze, şi în două avioane militare franceze. La fix 24 de ore de când se dăduse alarma, paraşutiştii au ajuns la datorie, în miez de noapte, şi aşteptau să pornească spre zona de paraşutare pe la 9.00 dimineața. Numai că unul din cele trei aparate Hercules întârzie să apară, altul era stricat, iar unul dintre celelalte două franțuzeşti avea pană de cauciuc. În final, decolară numai cinci din cele şapte avioane, supraaglomerate, şi făcură o călătorie de trei ore până în zona de asalt. Arthur îşi aminteşte:

> „Fiecare companie avea obiective specifice, şi urma să câştige controlul în mod progresiv. Era un proiect ambiţios pentru un efectiv de numai 406 oameni, câţi ne aflam în primul val. Însă ofiţerii noştri nu aveau nici un dubiu că vom reuşi. Fără ca noi să ştim, belgienii trimiseseră şi ei o echipă în recunoaştere, compusă din 25 de oameni, care ajunseseră cu două nopţi înaintea noastră. Fuseseră terminaţi toţi până am ajuns noi. Le-am văzut cadavrele. Unele dintre ele încă mai atârnau prin copaci.
>
> Ne-am îndreptat către obiectivele noastre din Kolwezi, unde nu ne-a rămas decât să constatăm că armata belgiană era pe poziţii, însă comandanţii lor nu obţinuseră permisiunea de atac, probabil fiindcă guvernul belgian stătea încă în expectativă. Pentru că au refuzat să le spună ofiţerilor noştri ce intenţionau să facă, noi am primit ordin de sus să trecem peste ei şi să ne vedem de atacurile noastre programate.
>
> În această operaţiune am fost martorul multor atrocităţi. Am văzut dovezi ale masacrelor şi ale unor orgii cumplite, care ne-au dat îndemnul de a pune punct acestor nenorociri şi de a-i pedepsi pe vinovaţi.
>
> Mulţi albi fuseseră masacraţi, şi dacă forţele care controlaseră cândva regiunea ar fi intervenit mai din timp, multe vieţi ar fi putut fi salvate. Ne-am năpustit în forţă, cu armele scuipând foc, pentru că vremea vorbelor trecuse de mult.
>
> Pentru mine a fost ultima dată când am fost paraşutat într-o luptă serioasă, genul acela de acţiune din care nu ai garanţia că mai

scapi cu viaţă. Vreme de şase zile, luptele au fost neîntrerupte. Iarăşi necunoscut nouă, mai ales că serviciile de spionaj franceze omiseseră să ne informeze, era faptul că 2.000 de «tigri» katangani ne aşteptau la cotitură.

Singurul element în favoarea noastră era acela că soldatul negru, lipsit de antrenament şi disciplină, avea propria lui metodă sălbatică de a-şi ucide şi măcelări duşmanul, însă odată lupta câştigată, se culcă pe o ureche şi sărbătoreşte. Noi am înaintat în Kolwezi şi ne-am fixat rapid obiectivele. Am avut parte de lupte sporadice şi chiar de ceva înfruntări corp Ia corp, dar foarte repede am reuşit să ne impunem. Apoi a trebuit să supervizăm camioanele uriaşe care transportau minereu de la minele locale de cupru, care mergeau către zona Shaba, controlată de angolezi şi susţinută de cubanezi. Ne îndreptam către un sat de mineri, acolo unde era concentrată forţa de opoziţie. Am avut parte aici de lupte grele.

Patru legionari au fost ucişi şi 33 răniţi. Katanganii au suferit pierderi grele. Jumătate dintre ei erau drogaţi cu o substanţă care îi făcea aparent invincibili. Trăgeai în ei patru, cinci gloanţe, şi continuau să vină spre tine. După aceea cădeau. Am perseverat şi ne-am atins toate obiectivele, apoi ne-am petrecut restul timpului făcând pe poliţiştii în zonă. În cele din urmă, când misiunea a fost îndeplinită, am fost luaţi cu avioanele din Kinshasa şi duşi în Corsica, să luăm o pauză."

În vremea aceasta, au ajuns şi belgienii, şi au aterizat la Kolwezi, a cărui pază era asigurată de armata zaireză. La finalul operațiunii, Kolwezi şi oraşele înconjurătoare erau presărate cu cadavre.

Cu toate acestea, operațiunile în care avea să fie implicată Legiunea nu au încetat să apară. Chiar în acelaşi an, 1REC se reîntorsese în Ciad, pentru prima expediție dintr-o serie care avea să culmineze cu asasinarea preşedintelui. După ce a obținut independența, şi Djibouti a avut parte de câțiva ani grei, iar Republica Centrafricană, fosta citadelă a prezenței franceze în Africa Centrală, a avut probleme similare. Se poate spune că, pe toată întinderea fostelor posesiuni franceze, legionarii plecau şi veneau continuu.

Au fost şi multe momente jenante, dar nici unul atât de ruşinos ca acelea pe care le suporta Guvernul francez în anumite chestiuni, cum ar fi sosirea Colonelului Jean Bédel Bokassa, care a preluat

preşedinția în Republica Centrafricană în 1966, pentru a se autoproclama, în 1977, împărat, în cursul unei ceremonii indecente. Regimul lui Bokassa a început să se destrame în ianuarie 1979, atunci când a dat ordin ca toți şcolarii să poarte uniforme scumpe, făcute în fabricile lui. Asta i-a scos pe oameni în stradă. A fost solicitată armata, şi mulți copii ajunseră la închisoare, unde au fost masacrați de gărzile imperiale. O comisie formată din judecători africani avea să stabilească mai târziu că Bokassa luase personal parte la aceste crime. În septembrie 1979, Bokassa a fost înlăturat, printr-o lovitură de stat susținută de francezi.

În timpul operațiunilor din țară, pe care francezii o numeau fără nici un pic de afecțiune „Bokassaland”, Arthur se afla la o răscruce.

Contractul lui pe cinci ani cu Legiunea se apropia de final.

Vremea trecuse pe nesimțite. Trecu în revistă toată viața lui în Legiune: fusese o viață grea, dar se descurcase – luase parte la două operațiuni de luptă grea, servise de trei ori în Africa, o dată în Guyana. Adunase patru medalii şi câştigase gradul de caporal. Nu avea decât 23 de ani:

„Legiunea m-a transformat complet. Te învăţau să gândeşti pentru tine însuţi, şi ceea ce era cel mai important, să gândeşti şi pentru ceilalţi. Când m-am înrolat, căutam să fiu îndrumat de ceilalţi legionari mai bătrâni. Nu fusese uşor. Am fost pedepsit de multe ori şi am primit multe bobârnace, dar a meritat, după părerea mea. Am devenit un soldat de linia întâi bun, puternic şi capabil. Acum îmi făcea plăcere să îi ajut eu pe tinerii care veneau din urmă. Dar eram şi foarte dur cu ei. Asta-i Legiunea! Înnoire continuă.

Mai era un aspect care cântărea mult pentru mine. La vremea aceea erau foarte puţini legionari britanici. Cei din 2REP puteau fi număraţi pe degetele de la o mână. Situaţia asta s-a schimbat însă după războiul din Insulele Falkland, când mulţi soldaţi, demobilizaţi din armata britanică, au venit să se înroleze în Legiune. Numai Ia 2REP au venit peste 300, deşi mă îndoiesc că au fost mai mult de 100 cei care au stat peste doi ani. Câţiva dezertară, alţii s-au transferat la alte regimente, să servească în posturi de peste Ocean. Eram mândru să mă număr printre puţinii britanici care se înrolaseră la 2REP şi rămăseseră 5 ani.

Cum contractul îmi expira, m-am gândit că era timpul pentru o schimbare de decor. Corsica fusese minunată. Îmi dăduse tot ce îmi dorisem.

Viaţa socială era grozavă, tot ceea ce lipsise legionarilor în anii de dinaintea noastră acum ne stătea la dispoziţie. Insula producea exact atâţia soldaţi cât era nevoie, dar şi nenumărate fete frumoase care veneau în vacanţă în fiecare vară. Pe atunci, băieţii puternici în uniforme frumoase constituiau o atracţie.

Era vremea să mai fac şi alte lucruri. M-am reînrolat, pentru alţi 5 ani, şi în 1982 am fost trimis în Tahiti, mai exact pe Insula Mururoa, acolo unde, printre palmieri, oamenii făceau bombe nucleare."

XXI

VREMURI SCHIMBĂTOARE

„Erau şi subofiţeri de-a dreptul sadici – şi un sadic într-un loc ca Legiunea este ceva scârbos şi descurajant"

Tadeusz Michniewicz a refuzat să-şi schimbe numele. El este de origine poloneză. Părinții lui au venit în Marea Britanie la sfârşitul celui de-al doilea război mondial. După evadări spectaculoase din lagărele siberiene, ambii săi bunici s-au înrolat în armata poloneză, luptând de partea aliaților. Rudele sale din partea ambilor părinți proveneau din estul Poloniei, dintr-o regiune anexată Uniunii Sovietice în 1939. Tadeusz este de fapt britanic, dar în Franța nimeni nu-l crede.

A acceptat ca prietenii să-l numească, în versiune prescurtată, „Mich".

Când avea 18 ani şi s-a înrolat în Legiune, spre disperarea

mamei sale, era un student strălucit. Avusese ambiția ca, după ce se alăturase cadeților în timpul şcolii, să devină ofițer în Armata britanică. Din acel moment, în întreaga sa carieră militară a avut numai calificative excepționale. A intenționat să se înroleze pentru o perioadă mai scurtă de timp în Marina regală, dar a căzut la testul oftalmologic, deoarece era miop. Următoarea sa opțiune a fost regimentul de paraşutişti, dar acolo aveau o listă de aşteptare de doi ani, şi i-au sugerat să se ducă la genişti, ceea ce nu i-a prea surâs.

Sosirea lui Mich la oficiul de recrutare al Legiunii (vezi Prologul) a adus-o pe mama sa în pragul apoplexiei. Când Mich i-a spus pentru prima dată că intenționează să se înroleze în Legiune, ea a încercat cu disperare să-l facă să se răzgândească, apelând în acest scop şi la ajutorul câtorva rude. Chiar şi când Mich a fost acceptat în Legiune, biata femeie tot mai spera că-l va convinge. Era deja înrolat de 6 săptămâni, când a fost chemat de ofițerul de la securitatea regimentului, care l-a întrebat scurt:

„Tu vrei să rămâi în Legiune?”
„Absolut!”
„Eşti convins?”
„Absolut!”
„Atunci ia stiloul şi foaia asta de hârtie, şi scrie-i mamei tale!”

Mama lui Mich fusese la Ambasada franceză, la cea britanică şi peste tot unde i-a venit în minte să se ducă, convinsă că necoptul său fiu nu avea ce să caute în Legiune şi că, de fapt, nici nu îşi dorea să se afle acolo.

„I-am scris deja şi i-am spus că mi-e bine, dar, ca orice mamă, refuză să accepte că mie îmi place în Legiune”, spuse Mich.

Mich era candidat la 2REP, pe atunci compus din şase companii: patru companii de luptă, o companie de recunoaştere şi acoperire şi una de logistică. Era un regiment puternic, cu 1.300 de soldați.

Majoritatea recruților erau trimişi la Compania 3, care avea reputația de a fi cea mai dură din întreg regimentul. Aceasta mai avea şi un pluton de antrenament, care încă mai funcționează pe sistemul încercat şi testat de „educare” a candidaților.

Fiecare pluton de antrenament e trimis la regiment, şi fiecare în parte la o bază de sine stătătoare. Pentru Mich, primele stadii de antrenament au constat în ceea ce el a numit: „îndoctrinarea în spiritul legionar... tradiții şi istorie”.

De asemenea, a început şi pregătirea lingvistică, concentrată pe comenzi şi pe termeni care denumeau armamentul. Apoi, treptat, au început să învețe şi noțiuni militare de bază. Mărşăluiau mult şi alergau la fel de mult. În vreme ce soldații cădeau în toate părțile, erau şutuiți şi li se spunea să se ridice. Mich se destăinuie:

„Unul dintre lucrurile care m-au şocat era că, la vremea aceea, voluntarii renunţau la tot ceea ce însemna statutul de civil, adică haine şi paşaport, care îţi erau luate la înrolare. Te supuneai regulilor militare franceze, însă nu aveai nici un drept ca cetăţean francez. Erai pur şi simplu un soldat plătit. Când se înrolau francezi, li se dădea o naţionalitate diferită, a unei alte ţări vorbitoare de limbă franceză, astfel încât, teoretic, renunţau la cetăţenia şi la statutul lor. Toţi francezii trebuiau să-şi schimbe numele, pentru că nu aveau voie să şi le păstreze pe ale lor. Ciudăţenia era că, deşi înţelegeau limba, se mişcau cel mai încet. În Legiune, când ţi se spune să faci ceva, faci imediat, altfel e deja prea târziu şi te trezeşti cu un pumn sau un bocanc într-una din părţile corpului. Francezii părea că au ceva împotriva reacţiei imediate. În secunda următoare ordinului, erau deci la pământ, scuipându-şi dinţii.

În ciuda acestor contacte traumatizante cu anatomia ta, prima lună a trecut cu o viteză incredibilă. Din zori şi până-n seară, nu aveam nici o clipă liberă. De obicei dormeam 4-5 ore pe noapte şi mi se părea că niciodată nu aveam destulă mâncare. Micul dejun nu era privit ca o masă în adevăratul sens al cuvântului. De regulă primeam o cană de cafea şi un corn.

Cele două mese principale erau prânzul şi cina, însă, în timpul perioadelor de antrenament, înainte de masă, toată lumea se alinia şi fiecare trebuia să facă nişte tracţiuni şi nişte căţărări pe frânghie. Pentru început, ne foloseam mâinile şi picioarele când urcam pe frânghie, dar treptat a început să fie mai dificil. Nu mai puteam folosi deloc picioarele şi trebuia să cărăm şi raniţa în spate. Dacă nu-ţi executai căţărarea, nu mâncai în ziua aceea. Ultima chestie pe care o făceam era un marş. Dura trei zile, şi parcurgeam 120 de kilometri, cu raniţa plină în spate. Ideea era să mergem cât mai mult într-un timp cât mai scurt, cu cât mai multă greutate în spate.

Pe traseu eram şi testaţi cu privire la ceea ce învăţasem deja. Era greu. Era mai degrabă un test de voinţă, şi, deşi ne înăspriserăm cu toţii de la înrolare, mulţi dintre noi cădeau ca muştele. Plutonul meu de antrenament a pornit cu 72 de oameni şi a terminat cu 24. Una peste alta, era un proces serios de selecţie, care arunca în aer mitul conform căruia în Legiune poate intra oricine. Acest lucru nu este adevărat, şi cred că de mult nu mai e aşa.

La finalul procesului de selecţie, rămăseserăm doar o mână de viitori legionari de elită!"

La sfârşitul primei perioade de antrenament, regimentul organiza un spectacol cu formația proprie, în fața colonelului. Era o procesiune cu făclii şi muzică, iar legionarilor li se permitea pentru prima dată să-şi pună kapi-urile. După aceea erau transportați înapoi la bază, cu autobuzele, şi în ziua următoare li se dădea cea dintâi permisie de o zi. Această zi liberă consta într-o masă organizată în afara cazărmii, la un restaurant din oraş, cu subofițerii şi un ofițer. După prânz, până la miezul nopții, legionarii erau liberi. Doi britanici care se întâlniseră înainte de înrolarea în Legiune, în închisoarea militară de la Colchester, îmboldiți de marile cantități de alcool îngurgitate, îşi puseră mintea cu cei 15 componenți ai echipei de rugby, şi băgară pe 12 dintre ei în spital… De asemenea, îi bătură şi pe cei doi polițişti militari care veniseră după ei.

În dimineața următoare fură duşi în fața colonelului, plini de tăieturi şi de lovituri, şi nu prea siguri pe picioare, mai ales că în închisoarea regimentului îi calmaseră gardienii. Colonelul fu impresionat de prestația lor în fața echipei de rugby, care era o adversară mai veche a Legiunii, însă nu suficient de impresionat încât să-i absolve de vină.

Aşa că primiră 15 zile de carceră.

Un legionar nu era dat niciodată afară din Legiune pe motive de beție, bătăi sau altă comportare neregulamentară, decât dacă ucidea pe cineva. Oricărui legionar i s-a întâmplat măcar o dată, dacă nu de mai multe ori în carieră, să viziteze carcera.

Nu te stigmatiza nimeni dacă ajungeai acolo. Din punct de vedere militar însă, doctrina şi disciplina legionară erau pe primul loc, şi, ca şi alții înaintea lui, Mich a remarcat, în observațiile sale personale asupra tehnicilor de antrenament ale Legiunii şi violenței

ocazionale, că era vorba despre o filozofie simplă:

„Când cineva greşea, pe lângă persoana respectivă care o încasa, întreaga unitate avea de executat câte un exerciţiu fizic care îi enerva pe toţi. Forma standard de pedeapsă colectivă erau flotările. Făceam foarte multe flotări. Interesant era, însă, că ni se alătura şi cel care dăduse pedeapsa. Dacă ordinul era dat de un caporal sau de un sergent, atunci ţi se alătura şi el la podea, executând acelaşi număr de flotări. Alergam de asemenea mult, cu puştile deasupra capului, dar cea mai îngrozitoare pedeapsă era cea numită «mersul gâscanului», care consta în mersul târâş în genunchi, cu mâinile împreunate deasupra capului. Cel mai cumplit «mers al gâscanului» pe care a trebuit să-l fac a fost de la locul de tragere până la ţintă şi înapoi – în total 200 de metri.

Tot plutonul a avut parte de asta pentru că nu executasem tragerile cum trebuie. Pedeapsa era cu două tăişuri. Ea era menită să accentueze un anumit moment al pregătirii, făcând parte şi dintre metodele prin care soldatul era adus la apogeul formei sale fizice şi al eficienţei.

Subofiţerii erau decişi să te facă să-ţi atingi maxima, fiind capabili de asta mai bine decât oricine altcineva. Nivelul de pregătire fizică, şi aşa destul de ridicat, era în mod constant îmbunătăţit.

Cei care îşi pierdeau puterile primeau câte un ghiont ca să depăşească bariera durerii. Şi dacă tot s-a vorbit despre violenţă în Legiune, vă asigur că este o mare diferenţă între violenţă şi disciplina fizică.

Cumva, subofiţerii ştiau din instinct ce era ACCEPTABIL, ŞI CE NU, sau cât de departe puteau merge, atunci când îi aplicau cuiva o pedeapsă corporală. Dar existau şi subofiţeri de-a dreptul sadici. Iar un sadic în Legiune este un lucru dezgustător şi complet dezolant. Cu toate acestea, era deseori dificil pentru subofiţerii mai în vârstă şi pentru ofiţeri să-şi dea seama când se petreceau lucruri care nu erau în regulă.

Am avut un astfel de caz chiar la mine în pluton – un francez care îi ura pe britanici. Un bărbat bine clădit, cu o prezenţă impunătoare, el avea gradul de caporal. Acest om era un coşmar. Se lua de englezi unul câte unul, îi lovea fără nici un motiv sau continua să-i pedepsească pentru lucruri săvârşite cu zile în urmă. Când a ajuns şi la mine, mi-am pierdut controlul. L-am izbit de

perete şi l-am avertizat că, dacă mai îndrăzneşte să mă atingă vreodată, indiferent din ce motiv, îl omor în bătaie. Ştia că sărise calul, şi n-a mai dat niciodată în mine. Însă eu riscasem. Dacă mi-ar fi făcut raport, aş fi primit 40 de zile de carceră. Aceşti oameni se bazau pe faptul că, de regulă, cei mai tineri dintre legionari se temeau să-i supere cu ceva pe superiori.

Disciplina fizică într-o anumită măsură este acceptabilă; brutalitatea sadică – nu.

Cei mai tineri soldaţi, atunci când intră într-un astfel de mediu, cu astfel de pedepse, se aşteaptă să fie pedepsiţi fizic atunci când greşesc ceva sau nesocotesc un ordin. Atunci când sunt pedepsiţi fără motiv, ei îşi dau seama de adevărata fire a unui caporal."

Duşmăniile înfiripate în primele luni între recruți şi subofițeri fură lăsate deoparte la finalul perioadei de pregătire primară, atunci când cei care absolviseră acest nivel fură scoşi în oraş. Era abia a doua noapte de permisie de la înrolare încoace. Mich îşi aminteşte:

„În noaptea aceea abandonarăm toate tensiunile acumulate în lunile anterioare, pentru că toţi aveam impresia că pregătirea noastră se încheia aici. De fapt, această pregătire nu fusese decât încălzirea în vederea unei noi etape, iar cei care aveam să ne alăturăm regimentului de paraşutişti urma să o luăm foarte curând de la capăt.

Cele mai rele momente trăite în Legiune până acum erau plăcute pe lângă ce avea să vină. M-am bucurat că am ieşit în oraş în noaptea aceea, pentru că în cele trei luni care au urmat nu am avut nici o noapte liberă."

Deveniseră legionari, şi acum trebuiau să îndure rigorile pregătirii la paraşutişti, de dragul entuziasmului de a lucra în echipă. Fiecare dintre ei era luat în vizor, şi nu numai în ceea ce privea calitatea muncii sale, ci în general. Dacă dădeai cea mai mică dovadă de neglijență sau de lipsă de interes, viața îți devenea atât de neplăcută, încât sfârşeai fie prin a dezerta, fie prin a cere să fii transferat.

Mich este de părere că această tactică îşi avea logica sa:

„O dată ce îşi selectau nişte oameni pentru regimentul de paraşutişti, nu se puteau apoi răzgândi, cerând transferul unuia din

ei, deoarece trebuiau să vină cu un motiv şi se loveau de birocraţie. Aplicând această tehnică, îşi atingeau mult mai simplu scopul. În timpul primelor luni petrecute în Corsica, au avut loc şi câteva dezertări, dar am impresia că singurul care a reuşit să părăsească insula a fost un francez. După ce a încercat să dezerteze o dată, soldatul este transferat de la regimentul de paraşutişti, pentru că dăduse dovadă de lipsă de devotament. După aceasta, el s-ar putea să găsească viaţa în Legiune mult mai acceptabilă în alt regiment, unde, deşi disciplina este cam aceeaşi, volumul de muncă e mult mai mic şi timpul liber mai mult.

Luată în ansamblu, această tehnică, deşi extremă, dă rezultate şi, în general, cei care ajung să fie transferaţi nu regretă niciodată.

Cei care rămân devin paraşutişti eficienţi şi se înăspresc mai mult decât ar fi putut-o crede vreodată.

Ura oarbă faţă de subofiţeri se diminuează, până când, într-un final, ajung să-i accepte şi să fie acceptaţi de aceştia.

Foarte curând, soldaţii încep să-şi dorească să ajungă, la rândul lor, subofiţeri."

XXII

1982: LIBANUL ERUPE

„Noi am ajuns acolo la două săptămâni după ce Ambasada SUA fusese bombardată”

Prin anii 1980, se definitivase rolul Legiunii ca forță de intervenție, capabilă să arunce în luptă un număr substanțial de trupe specializate în orice fel de situații. Legiunea era deja destul de dotată şi echipată pentru a face parte din forțele internaționale de menținere a păcii, reuşind să țină la distanță facțiuni rivale, până

când diplomația își putea spune cuvântul. Până în 1990 s-au ivit multe astfel de ocazii în Africa și Orientul Mijlociu. Cuvântul „pace" era un termen variabil în descrierea activității legionare, mai ales în ceea ce privea Regimentul 2 Parașutiști.

Una din primele operațiuni de menținere a păcii în care a fost implicată Legiunea a avut loc în august 1982. Legionarii urmau să facă parte dintr-o încercare internațională de a impune pacea în Liban, care în iunie a aceluiași an fusese invadat de Israel. Regimentul 2 Parașutiști s-a alăturat alianței franco-italo-americane ce încerca să pună capăt asediului de șase săptămâni impus de Israel asupra Beirutului și care a culminat cu evacuarea lui Yasser Arafat și a celor 7.000 de soldați din Frontul Pentru Eliberarea Palestinei, din Liban, care le servise drept bază de antrenament în ultimii 12 ani. Operațiunea s-a numit „Balena Ucigașă" 1, iar companiile Legiunii au avut onoarea de a face deschiderea, în vreme ce forța multinațională încerca să creeze o zonă-tampon între Milițiile Creștine Libaneze (KATAEB), palestinieni și israelieni.

Parașutiștii legionari au fost îmbarcați în camioane la Calvi și au mers trei ore până la aeroportul din Corsica, pentru a se urca în avioane. Pe drum, multă vreme au fost conduși de fetele de la bordel. Acestea se aflau în automobile și jeep-uri, făcând semne de la geamurile autovehiculelor clienților lor care plecau. Mich s-a aflat și el printre soldații care au fost fotografiați la urcarea în avion, și poza sa a apărut în ziarele din întreaga lume, inclusiv în Anglia, în „Daily Mail".

Astfel a aflat o mamă că fiul ei făcea parte din serviciul activ al Legiunii, pentru că Mich considerase că e mai bine să nu-i spună, și nu-și dăduse seama că fusese fotografiat.

Iar mama lui Mich începu din nou să dea telefoane pentru a se interesa de soarta fiului ei.

Băieții au zburat în Cipru și și-au petrecut noaptea pe pista aeroportului, păzindu-și echipamentele, înainte de îmbarcarea către Beirut. Acolo se afla și o echipă de filmare și, din nou, rudele lor din Anglia i-au văzut la știrile BBC. De la Larnaca, o navă amfibie îi duse direct în port, la Beirut. Teoretic, israelienii ar fi trebuit să evacueze portul înainte de sosirea trupelor multinaționale, dar nu o făcuseră, astfel că tot ei dețineau controlul. Colonelul Regimentului

2 Paraşutişti s-adus la ofițerul israelian răspunzător de asta, un maior, şi şi-a manifestat nemulțumirea, spunându-i să se care mai repede de acolo.

Beirutul era un oraş ruinat şi periculos, căci tot ce fusese cândva frumos era acum distrus de atacurile israeliene şi de anii întregi de lupte interne.

Zona portuară a devenit baza contingentului 2REP, care era compus din 700 de oameni, fiind singurul regiment legionar implicat în prima etapă a operațiunii, şi anume aceea în care armata lui Arafat, răspândită în toată Africa de Nord, trebuia protejată şi evacuată. Apoi, mai aveau drept sarcină şi protecția zonei portuare, astfel încât celelalte trupe care aveau să sosească să nu aibă probleme. Era vorba despre francezi, urmați de israelieni, şi în cele din urmă de Marina americană. O dată cu sosirea acestora, legionarii îşi mutară cuibul în oraş, vânând ceea ce mai rămăsese din milițiile locale. Deşi facțiunile libaneze erau teoretic separate prin ceea ce se numea „linia verde”, se mai produceau schimburi sporadice de focuri, iar noaptea, legionarii priveau cum trasoarele brăzdau cerul. Încă din prima noapte, regimentul a patrulat prin zonă în formațiune de asalt şi acoperire, făcând dovada a ceea ce se înțelege prin „prezență activă”. Asta însemna că în cazul în care trupele lor aveau să fie atacate în vreun fel, răspunsul va fi pe măsură. Politica Legiunii i-a deranjat pe comandanții trupelor de menținere a păcii, care erau de părere că legionarii nu aveau decât să înrăutățească situația, şi aşa pe muchie de cuțit, din Beirut.

Dar comandanții legionari nu cedară. Nu le convenea ca soldații lor să devină momeală pentru arabi.

Pentru patrule, prima noapte a fost sinistră. Trupele au fost avertizate că în zonă existau capcane şi mine, deci trebuiau să aibă mare grijă. Se trase asupra lor, iar echipele de asalt ripostară.

În cele din urmă au fost lăsați în pace. Forța multinațională începu să sosească în următoarele două săptămâni, iar americanii preluară controlul asupra portului. Unitățile legionare trebuiau acum să înceapă stabilizarea zonei-tampon. Tensiunea era mare, însă legionarii nu suferiră decât puține pierderi, cauzate de grenade. Apoi totul a luat sfârşit.

Guvernul francez hotărî ieşirea Legiunii din această operațiune la 13 septembrie. Acelaşi lucru l-au făcut şi americanii, imediat

după alegerea preşedintelui Gemayel, un creştin, care fu curând asasinat.

Situația, şi aşa şubredă, a fost ulterior agravată de masacrul a sute de bărbați, femei şi copii, ucişi de falangişti într-o tabără de refugiați din Palestina, la data de 18 septembrie 1982. Prin intermediul Regelui Hussein al Iordaniei, Yasser Arafat făcu un apel Franței, cerându-i să-şi readucă trupele. Franța trimise o unitate a armatei franceze, dar pe legionari avea să-i solicite abia un an mai târziu, când situația se agravase din nou.

În acest timp, misiunea Regimentului 2 Paraşutişti, deşi numai pe jumătate îndeplinită, a fost recunoscută drept un răspuns excelent la o situație delicată şi periculoasă, fiind răsplătită cu o medalie pentru curaj în acțiune. În noiembrie, de ziua armistițiului, Regimentul 2 Paraşutişti a fost ales să reprezinte Legiunea într-o paradă pe sub Arcul de Triumf, unde veni în inspecție însuşi preşedintele Mitterrand. Mich reuşi să-i transmită mamei sale un mesaj, iar aceasta se grăbi să ajungă la Paris pentru a-şi vedea fiul la paradă. Era prima lor revedere de la înrolare. Mich relatează:

> „Până la urmă, cred că era chiar mândră de mine. Fiul ei stătea în mijlocul acelor legionari duri, cu o medalie pe piept. Dar asta nu îi diminua cu nimic îngrijorarea. Primisem permisie în seara aceea, să bântuim puţin prin Paris, dar trebuia să ne întoarcem la Fort Nugent la miezul nopţii, deoarece în zori aveam să zburăm înapoi spre Corsica.
>
> Am aranjat ca după paradă să iau prânzul cu mama, dar mă tem că am dezamăgit-o. A fost o întâlnire scurtă, şi eu mă tot scuzam, încercând să-i explic că aceasta era prima mea permisie de când mă înrolasem. Nu cred că a înţeles cu adevărat cât de important era pentru mine să mă alătur camarazilor mei şi să merg cu ei în oraş.
>
> Nu-mi mai amintesc despre seara aceea decât că s-a încheiat într-un abur de alcool şi că a doua zi dimineaţa m-am trezit într-un pat străin, cu conştiinţa faptului că depăşisem termenul de întoarcere la unitate cu vreo şase ore.
>
> Mi-am înhăţat hainele şi am tras o goană nebună cu taxiul până la aeroport, unde am ajuns exact când, înainte de îmbarcare, soldaţii erau aliniaţi în faţa colonelului. Sergentul-major tocmai raportase doi soldaţi dispăruţi, când eu am sărit din taxi, ciufulit şi

pe jumătate beat. «Corectez», zise sergentul, «un soldat lipsă». Cel care dezertase era tot un britanic, din Irlanda de Nord, care se înrolase după mine.

Nu l-am mai văzut de atunci, dar am auzit mai târziu că se întorsese în Anglia şi se reînrolase în Marina regală. Ulterior am aflat că absolut toţi soldaţii întârziaseră, şi pentru că erau atâţia vinovaţi, colonelul dăduse o pedeapsă colectivă care însemna ridicarea privilegiilor pentru o zi."

În Liban, de unde Legiunea fusese brusc evacuată în septembrie '82, apărură din nou probleme, şi din primăvara lui 1983, 2REI şi 1REC au fost solicitate de mai multe ori, punând umărul la contribuția Franței în aşa-zisul efort de menținere a păcii.

Legiunea intră în acțiune ca parte integrantă a Brigăzii 31, o forță militară care acționa pe calea aerului şi care fusese creată special pentru operațiuni în largul mării, în 1980.

Situația era mai domoală, totuşi tensionată la sosirea legionarilor, şi treptat se înrăutăți, pe măsură ce miliții neidentificate începură atacurile în Beirut. Acțiunile Legiunii fură inițial stânjenite de problema politică, ce interzicea orice acțiune militară agresivă, şi apoi de starea de agresivitate dintre locuitori, care sporea nelinişte a în zonă.

După ce calmul de care avuseseră parte la sosire dispăru, legionarii se văzură curând siliți să facă față ploilor de gloanțe şi grenade care cădeau asupra lor. Printre cei care se confruntau cu aceste atacuri ilogice şi neidentificabile se afla şi Phil Meason, care, în calitatea sa de operator radio, era la centrul de comandă încercând să înțeleagă ce se petrecea în jurul lor.

Ca şi familia lui Mich, şi familia lui Phil era îngrijorată de soarta fiului. Nu-l mai văzuseră de la Crăciunul lui 1980, când, după cinci ani petrecuți în Marina regală, se înrolase în Legiune. Părăsise Marina cu amărăciunea pe care i-o lăsaseră neînțelegerile pe care le avusese cu un ofițer, vreme de şase luni. Meason fu dat afară din Marină, iar ofițerul retrogradat. Meason lucră o vreme în Portsmouth şi, pe când se afla în Franța, într-o vacanță, intră într-un bar din Monaco.

Acolo se afla un colț cu postere şi suveniruri din Legiunea Străină.

Mai era şi un calendar al Legiunii, cu adresa biroului de

recrutare de la Nisa. Două zile mai târziu, trecu şi el pe acolo, şi se trezi înrolat. În 1990, de Revelion, fu dus la Fort Saint Nicholas din Marsilia, şi de acolo direct la Aubagne. Familia nu ştiu nimic despre planurile sale. El le trimisese o vedere din Franța, dar nu aveau să mai afle veşti de la el decât patru luni mai târziu, când, după o perioadă de pregătire, fu acceptat în Legiune:

> „Disciplina nu era diferită de cea din Marină sau, probabil, din orice altă organizaţie militară. Acelaşi rahat, doar limba era diferită.
> Se înrolaseră ceva britanici la vremea aceea, şi aveau să sosească mai mulţi la sfârşitul războiului din Insulele Falkland.
> Unii dezertau – cei care nu avuseseră nici un fel de experienţă militară, şi deci, nu ştiau cât de nervos poate fi la un moment dat un sergent-major. Erau câţiva şi ca mine, care nu reuşiseră în viaţă şi încercau să se aciuiască prin alte părţi.
> Mi-au modificat ultima literă a numelui şi vârsta. Cea mai curioasă parte a procesului de selecţie mi s-a părut faptul că încercau să te convingă să renunţi la înrolare. Caporalul care m-a înscris mă tot întreba: «Eşti sigur că vrei să faci asta?»
> Am început pregătirea cu 42 de oameni şi am terminat-o cu 28.
> Cei doi britanici care se înrolaseră o dată cu mine au fost amândoi trimişi acasă. În noaptea în care cel de-al doilea englez a fost demobilizat, am fost sculat din pat şi trimis la caporal. Acesta îmi zise: «Eşti ultimul, aşa că nu-ţi bate joc.»"

Ținându-se cont de experiența sa în Marină, Meason a fost trimis la transmisiuni, ca operator radio, şi a optat pentru infanterie, la 2REI, care avea baza în Corsica. Regimentul avea şase companii pe insulă şi, prin rotație, acestea operau în străinătate. Era plăcut. Cei şase care făcuseră parte din regimentul de pregătire 2REI au fost duşi în fața colonelului, care îi întrebă ce ar prefera să facă. Meason ceru să fie transferat la o companie amfibie, şi deveni astfel operator radio la Compania a 5-a. Ajunse aici după-amiaza târziu, şi în seara aceea se alătură trupei, care se afla la poligon. Comandant era un adjutant german. Lui Phil îi fu necesară o săptămână pentru a se acomoda, dar atât: într-o săptămână era complet operațional. Mai târziu a fost trimis la un curs de radiotelecomunicații, iar la absolvire a fost numit operatorul radio al căpitanului.

Înainte de experienţa din Liban, Meason se plimbase deja cu Legiunea şi, întâmplător, pe la unele dintre cele mai bune posturi: în soarele şi pe plajele argintii din Mayotte, în Oceanul Indian, în Madagascar şi apoi în Senegal. Beneficiase de câteva cursuri excelente înainte de a se realătura plutonului său în Corsica, pentru un curs de schi. Dacă vreodată armata a putut fi considerată de cineva un loc de distracţie, atunci în mod sigur asta i s-a întâmplat lui Phil Meason. Numai că următoarea oprire avea să fie Beirutul:

„Noi am ajuns acolo la două săptămâni după ce Ambasada americană fusese lovită de o bombă. Una dintre companiile Legiunii era desfăşurată la poalele munţilor şi antrena armata libaneză, ale cărei arme erau americane. O altă companie era cantonată într-o piscină acoperită, veche, răvăşită. Piscina nu avea apă, evident, iar noi dormeam în vestiare. Sarcina noastră era să patrulăm pe toate străduţele. Trebuia să protejăm Ambasada franceză, păstrând legătura cu forţele multinaţionale şi cu diplomaţii SUA însărcinaţi cu afaceri peste hotare. Beretele Verzi franceze erau cazate într-un hotel, mai jos, pe strada noastră.

Atmosfera, deşi aparent calmă, era tensionată, iar patrulele trebuiau să-şi facă datoria cu multă precauţie. Maşinile-capcană erau la ordinea zilei. După ce am petrecut o scurtă perioadă de timp în munţi, înlocuind o altă companie, ne-am reîntors în momentul în care s-a umplut paharul.

Am fost mutaţi la etajul opt al unui bloc de locuinţe. Tensiunea plutea în aer. Într-o seară, pe la 8, când tocmai ne terminam cafeaua, am auzit strigăte şi urlete. Am ieşit pe balcon şi am văzut că blocul de vizavi era în curs de evacuare. Acelaşi lucru se întâmpla şi cu celelalte blocuri din jur. În câteva minute, toată strada era gata de plecare. L-am chemat pe căpitan, după care am coborât şi l-am înşfăcat pe primul om care mi-a ieşit în cale, să îmi spună ce se întâmplă. Am aflat că miliţia se pregătea să atace.

În ziua aceea era prima aniversare a masacrului din tabăra de refugiaţi palestinieni. O mulţime de lumini se îndreptau spre noi din susul străzii; apoi au început focurile de armă.

Căpitanul ordonă să facem un cerc de protecţie cu oamenii pe care-i aveam, până când ar fi ajuns la noi primul regiment de cavalerie disponibil, să ne susţină. În acest timp, armata libaneză străbătea oraşul în căutarea miliţiei.

> Data la care ar fi trebuit să părăsim Libanul trecuse, iar noi ne aflam încă prinşi între obuze şi focuri de mitraliere. În cele din urmă am fost evacuaţi cu ajutorul unui vas care ne-a dus în Cipru, de unde ne-am întors în Corsica. Curând după aceasta am aflat că blocul în care fuseserăm cantonaţi a fost aruncat în aer de un fanatic sinucigaş, care a intrat în el în plină viteză cu un camion încărcat de explozibil.
>
> Cincisprezece paraşutişti francezi care stăteau acolo fuseseră ucişi, fapt care a lăsat un gust amar opiniei publice din Franţa.
>
> Cât stătuserăm noi în Beirut, 11 legionari fuseseră ucişi şi 15 răniţi."

Ca toți voluntarii, nici Meason nu mai fusese acasă de la înrolare, pentru că pe durata primului contract de cinci ani Legiunea le reținea paşapoartele. În felul acesta le-ar fi fost mult mai greu dezertorilor să se deplaseze. O dată ce controalele vamale deveniră mai lejere, în conformitate cu regulile Uniunii Europene, legionarii britanici descoperiră că puteau ajunge acasă folosindu-se de permisele de legionari. La vama franceză nu-i băga nimeni în seamă, iar la englezi, dacă erau amabili, treceau fără probleme. Meason povesteşte:

> „M-am distrat grozav. Toată familia mea plângea de fericire, desigur, nu numai pentru că supravieţuisem războiului din Liban, dar şi pentru că plecasem din Legiune – cel puţin asta credeau ei când am ajuns acasă. A trebuit apoi să le explic că nu regretam deloc alegerea făcută. Desigur, viaţa fusese grea în anumite situaţii, dar nu aveam de gând să dezertez. Îndată ce permisia mea avea să se încheie, eram ferm hotărât să mă prezint la raport."

XXIII

1983: ZILE GRELE ÎN CIAD;

1987: GUYANA FRANCEZĂ

„... Băieţii se strecurau noaptea pe sub jeep-uri şi scoteau apă din radiatoarele maşinilor ca să facem cafea. Eram înnebuniţi de sete: nu mai puteam dormi, înghiţi sau mânca”

În august 1983, Ciadul, fostă colonie franceză, solicită din nou ajutorul Franței, după ce rebelii, susținuți de armata libiană a Colonelului Gaddafi, încercară să dea o lovitură de stat.[1]

Franța a fost săritoare, şi desfăşură numeroase trupe, în vreme ce din SUA preşedintele Reagan promise să trimită armament de război în valoare de 25 de milioane de dolari. Rebelii şi trupele guvernamentale se luptau pentru controlul mai multor oraşe din nordul Ciadului, iar rebelii tocmai capturaseră oaza Faya-Largeau. Preşedintele Ciadului îi acuza pe libieni de folosirea „tacticilor sovietice”, pentru că aceştia aruncaseră în lupta pentru Faya-Largeau nenumărate avioane, tancuri şi trupe de artilerie. „Ăsta e genocid!” spunea preşedintele. „N-am mai văzut aşa ceva decât în filmele despre cel de-al doilea război mondial.”

Ca o ironie a sorții, Franța îşi trimise în luptă trupele terestre şi aeriene, care se confruntau cu o forță aeriană libiană ce folosea bombardiere Mirage furnizate chiar de Franța. Pe la sfârşitul

---

[1] Decolonizat în 1960, Ciadul s-a confruntat permanent cu rebeliuni interne sprijinite de Libia sau Sudan. Prima intervenţie militară a Franţei în sprijinul guvernului ciadian s-a produs în 1968. În 1971, cu sprijin libian, are loc o tentativă eşuată de lovitură de stat. În 1973, Libia a ocupat banda Aozou de-a lungul întregii frontiere de 1.000 km dintre cele două țări. Următoarea intervenţie majoră a Franței a avut loc în 1976, în baza unui acord de „cooperare militară tehnică” negociat chiar în Ciad de premierul de atunci, azi preşedinte, Jacques Chirac. După „reconciliere”, armata franceză s-a retras progresiv, diferiții lideri ciadieni împărțindu-şi practic țara. În 1979, războiul civil s-a înăsprit, şi din cauza intervenţiilor libiană şi nigeriană. În 1981, Libia a încercat să înghită prin fuziune Ciadul, dar la Lomé 12 țări africane au condamnat intervenția libiană. În 1982 a fost trimisă o forță militară interafricană, iar în 1983 Franța a intervenit cu 8 avioane de luptă şi 3.000 de militari. În 1984 s-a convenit retragerea simultană a forțelor militare ale Franței şi Libiei. S-au retras doar francezii, care pierduseră un avion Jaguar şi nouă paraşutişti. Libia s-a retras din Ciad abia în 1988.

toamnei, Franța avea în Ciad 3.300 de trupe, între ele aflându-se şi Regimentul 2 Paraşutişti, sub desfăşurarea numită Operațiunea „Manta". Ajunseseră însă într-o regiune a cărei infrastructură era complet nepregătită pentru primirea unei armate moderne. Regimentul de paraşutişti a păzit pentru început aeroportul, prin care soseau provizii şi armament din Franța. Apoi trebuiră să pună la punct rețeaua de telecomunicații. Operațiunea deveni interesantă din clipa în care un Jaguar al Aviației franceze a fost doborât de o coloană libiană care intra în Ciad. O companie a fost trimisă în zonă, pentru a recupera cadavrul pilotului şi cutia neagră a navei.

În ziua în care a fost doborât avionul, rebelii atacară şi la paralela 15, care servise drept zonă-tampon. Din acest moment, Franța îşi luă revanşa. La 27 ianuarie 1984, comandanților francezi li se ordonă să îşi consolideze pozițiile în jumătatea de sud a teritoriului şi, totodată, să-şi deplaseze trupele cu 90 km mai la nord.

Tot atunci a fost dublat numărul avioanelor franceze de luptă în Ciad, lucru pe care guvernul din Ciad îl cerea preşedintelui Mitterrand de luni de zile. Cu toate acestea, cineva din Legiune supranumi această acțiune „Operațiunea în vârful picioarelor".

2REP începu să patruleze adânc către pozițiile libiene. Deşi libienii îi susțineau pe rebeli, nu loveau direct în trupele franceze. În consecință, legionarii au primit ordin să-i lase pe ciadieni să lupte contra rebelilor, iar ei să-i țină sub observație pe libieni. S-au desfăşurat multe misiuni de cercetare în sate izolate, având ca scop confiscarea armamentului.

Dacă aveau un pont bun, care le spunea că o anumită aşezare era susținătoare a rebèlilor, o unitate mergea până acolo, aduna toată populația în mijlocul satului şi apoi percheziționa colibele.

Mulți locuitori ai Ciadului erau organizați în triburi nomade, şi foloseau vase de lut, trase de cămile, destul de mari cât să poată ascunde un om. Nu de puține ori li s-a întâmplat legionarilor să găsească mine, AK47 şi pistoale ascunse în aceste vase. Atunci, bătrânii satului erau interogați de armata ciadiană şi armele erau confiscate.

Conflictul pe plan local părea incredibil. Mich îşi aminteşte:

„Unul din băieţii noştri a fost de faţă la o bătălie între armata ciadiană şi rebelii susţinuţi de libieni. Era ceva ce îţi amintea de Evul Mediu, doar că se folosea armament modern. Militarii ciadieni, în Toyotele lor, cu mitraliere şi lansatoare de rachete, urcară în vârful unui deal şi se aliniară pe o distanţă de un kilometru. Rebelii făcură şi ei acelaşi lucru. Apoi, începură să se împuşte ca şi cum ar fi fost cowboys, trăgând pe măsură ce înaintau. Partea care rămânea cu cele mai multe maşini şi cu cei mai mulţi oameni în picioare ieşea învingătoare.

Ceilalţi s-au întors pe călcâie şi s-au răspândit.

Ambele părţi fuseseră antrenate militar, fiecare de susţinătorul său; cu toate acestea, în toiul luptei reveneau cu toţii la mijloacele pe care le folosiseră pe vremea când încă mai luptau pe cai sau cămile."

Pentru alte unități din 2REP, scenele văzute în Ciad erau şi mai cumplite, iar pentru Terry Newton (nu este numele său real), Ciadul a fost adevăratul botez al focului. În ceea ce-l privea pe el, această experiență îi confirma motivul pentru care Legiunea avea interes să-şi mențină oamenii în cea mai bună formă fizică şi psihică. Câteva dintre imaginile văzute de el în timpul luptelor africane i-ar fi putut îndemna pe unii, mai slabi de înger, către sinucidere. Terry ne povesteşte:

„Abia când vezi acest mod de distrugere a vieţii umane, îţi dai seama că toate rahaturile pe care ne puneau să le învăţăm nu ţineau numai de disciplina de fier, nu erau doar pedepse brutale. M-am gândit şi mi-am reamintit cum a decurs pregătirea, până la a lăsa cazarma lună când plecai la paradă sau în patrulare, cu fix 16 pliuri la cămaşă. Îţi spui că în loc să te înveţe să fii gospodar, mai bine ţi-ar ţine un curs despre tancuri, dar, când ajungi în mijlocul unei zone de război din Africa, începi să pricepi.

Dacă nu ai fi îndurat toate chinurile la care te supun antrenamentele, nu ai putea suporta ororile vieţii reale, iar în Ciad aveai parte de multe orori. Un cadavru tăiat bucăţele arăta într-un fel într-o fotografie, şi altfel în realitate.

Unitatea mea pleca în misiuni de patrulare care durau câte trei-patru săptămâni. Rezervele de apă erau limitate, şi nu exista apă de spălat sau bărbierit. Puţeam cu toţii, eram neraşi, aveam dizenterie. Nu mâncam decent decât dacă aveam norocul să

împuşcăm niscaiva gazele sau să confiscăm ceva capre vii de la săteni. Nu aveam voie să consumăm carnea animalelor moarte. Le ucideam şi le jupuiam noi înşine. Aşa trebuia.

De multe ori vedeam urmele luptelor dintre armata ciadiană şi trupele rebele susţinute de libieni. Ambele părţi erau bine înarmate, dar oamenii nu erau deloc antrenaţi militar şi nu se pricepeau Ia luptă. Mulţi mureau din cauza folosirii defectuoase a propriului armament, sau pentru că, din cauza panicii, deschideau focul asupra propriilor camarazi. Sute de cadavre zăceau pe pământ, lăsate să putrezească, în vreme ce hienele le jupuiau de carne. Am văzut deseori animale alergând pe câmpuri cu diverse părţi de cadavre umane între fălci.

La graniţa cu Libia, ciadienii înfiinţaseră o închisoare pentru rebelii pe care îi capturau. Condiţiile erau înfiorătoare, şi e de mirare cum noi, cei aflaţi la nici jumătate de milă distanţă de acest lagăr, nu ne-am căptuşit cu vreo boală care să ne pună vieţile în pericol.

Întemniţaţii erau folosiţi la muncă, la spălat latrine şi alte treburi din astea. Dacă o trupă de deţinuţi nu lucra destul de iute, era mitraliată, şi alta îi lua locul într-o clipită. Noi patrulam tot timpul, şi nu petreceam nici un pic din timp la bază. Libienii şi rebelii îşi făceau intrarea în Ciad, aşa că multe trupe franceze erau în alertă.

Tensiunea era maximă. Noi am primit un mesaj că o întreagă trupă de paraşutişti francezi fusese ucisă într-o ambuscadă. Prin radio prinseseră o conversaţie în limba arabă, sau cel puţin aşa se spunea.

Locul în care dispăruse trupa nu era departe de cel în care ne aflam noi, aşa că am fost însărcinaţi să mergem şi să adunăm cadavrele, ori să-i ajutăm pe răniţi, până când aveau să vină să-i ridice. Când am ajuns acolo am găsit un balamuc total. Dar am descoperit că nu fusese nici o ambuscadă, ci un accident.

Ei se opriseră în locul unde fusese o bătălie, un câmp acoperit de cadavre, plin de armament şi tancuri abandonate. Paraşutiştii francezi se opriseră aici ca să facă nişte investigaţii şi fotografii. Se pare că unul dintre băieţi s-a urcat într-un tanc şi a tras de trapă. În ea se mai afla însă o grenadă, care a explodat, antrenând şi alte explozii în jur. Fură circa 30 de victime. În majoritate erau morţi sau pe moarte, iar dintre cei încă în viaţă, mulţi îşi pierduseră mâini şi picioare. În locul ăla nu era nici un pic de umbră, iar soarele dogorea. Unii dintre răniţi aveau halucinaţii şi erau deshidrataţi; cu

toţii aveau nevoie urgentă de îngrijire medicală. Noi le-am acordat doar primul ajutor, cât am putut. Când sosiră cei care trebuiau să îi recupereze, unul dintre aceştia se pierdu cu firea şi începură să-i încarce mai întâi pe cei morţi, în locul răniţilor. Era o debandadă totală.

Pentru a-i îngriji pe răniţi ne-am folosit de rezervele noastre de apă potabilă. Nimănui nu-i dădu prin cap să îi roage pe cei din echipele de salvare să se întoarcă pentru a ne reaproviziona, aşa că am rămas fără nici un strop de apă. Şi am stat aşa trei zile. Comandantul nostru puse gărzi de pază la jeep-uri, pentru că, noaptea, băieţii noştri se furişau pe sub maşini şi sustrăgeau apa din carburatoare ca să aibă de cafea.

Eram disperaţi de sete, din cauza asta nu puteam dormi, mânca, nici măcar înghiţi. Pentru mulţi dintre noi era prima experienţă în care aflam cât este de dureros să suferi de sete. Deseori auzim poveşti despre oameni care din pricina setei ajung să se sinucidă – acum îmi pare de înţeles.

Când ne-am întors la bază, aveam cu toţii câteva kilograme în minus, miroseam înfiorător şi ne înecam tot timpul din cauza lipsei de apă.

Eram trimişi mereu în patrulare prin deşertul care ne era de două ori ostil: din punct de vedere al climei şi al duşmanilor pe care îi ascundea. Umblam în jeep-uri zile întregi, şi treceam prin multe furtuni de nisip; am făcut nenumărate pene de cauciuc. Nu ne mai deranjam să folosim cricul. Ne dădeam toţi jos, ridicam cu braţele autovehiculul şi făceam reparaţia pe loc. Era greu, cu vântul care bătea şi cu nisipul care îţi intra în ochi, chiar dacă purtai ochelari.

O dată, unul dintre băieţi opri maşina în mijlocul deşertului şi începu să plângă, spunând că el nu mai poate merge mai departe. Caporalul i-a aruncat o privire scurtă şi i-a spus: «Dă-te naibii la o parte!»

L-a dat la o parte de la volan şi i-a luat el locul. Comandantul nostru apăru şi el; mă văzu că nu purtam arma şi mă beşteli. Nu se făcea nici un rabat de la disciplină, şi probabil că, în astfel de condiţii, nici nu se putea face.

În luna august, rebelii şi sfătuitorii lor libieni atacară. Am fost mobilizaţi în miez de noapte. Ne-au spus să luăm cu noi tot ce ne era trebuincios. Ne-am luat muniţii şi grenade, şi astfel, şirul de 200 de vehicule o porni peste munţi, către graniţă. Pe drum, gândul la luptele ce aveau să urmeze ne-a ţinut în tensiune. Vorbisem cu

un camarad ca, în cazul în care aveam să-mi pierd vreun picior sau să fiu grav rănit, să mă împuşte, iar dacă se întâmpla invers, eu aveam să fac acelaşi lucru pentru el. Merserăm două zile până la frontieră, pentru a organiza o ambuscadă într-unul din satele în care ştiam că intenţionau să sosească rebelii.

Planul nostru era să-i lăsăm să intre în sat şi apoi să-i facem praf pe toţi, să îi împuşcăm ca pe nişte şobolani. Dar n-a fost să fie aşa. Rebelii nu au venit. Libienii, al căror sistem de radiocomunicaţii era foarte bun, interceptaseră mesajele noastre radio, şi, în bătaie de joc, au intrat pe recepţie şi ne-au rugat să vorbim puţin mai clar.

În concluzie, secţiunea noastră nu a apucat să tragă nici un foc de armă în această operaţiune.

După ce petreci mai mult timp într-un astfel de ambient, nu te mai poţi gândi la altceva în afară de permisie. După săptămâni întregi petrecute în deşert, imaginea satelor înconjurate de vegetaţie luxuriantă e dureroasă.

Ai pus deoparte şi o sumă frumuşică de bani, pe care vrei să o cheltuieşti – să mergi la cele mai bune hoteluri, să laşi apa duşului să curgă nestăvilit peste tine... Ne cumpăram haine noi, şi când acestea se murdăreau le aruncam la gunoi. Eram de groază. Iar petrecerile noastre! Cum poţi să nu te dezlănţui după o astfel de experienţă?!"

Newton absolvi cursul de caporali, apoi se apucă de altul, nu tocmai complicat, de alpinism, până când deveni destul de eficient încât să poată urca pe munți cu mâinile goale. El participă la un exercițiu în care erau implicați toți paraşutiştii francezi, într-o operațiune antitanc, şi le rupse gura tuturor. Unitatea legionară câştigă:

„Paraşutiştii francezi s-au enervat. Pe drumul de întoarcere câţiva dintre noi am încercat să ne distrăm, dar am dat de belea. Ne-au dus pe toţi la închisoare. Acolo săpam câte 14 ore pe zi ca să scoatem piatră din munte, în vreme ce eram păziţi de nişte alsacieni, tocmai ca să nu ne putem certa cu ei. Ne mai puneau să facem şi alergări de câte 8 kilometri, cu raniţele pline în spinare. Problema era că închisoarea bazei era atât de aglomerată la vremea aceea, încât noaptea dormeai lipit de cel de lângă tine şi nici nu te puteai întoarce de pe o parte pe alta. Iar dimineaţa, când

se auzeau zăvoarele de la uşă, toţi se năpusteau să iasă cât mai iute afară.

Eram atât de mulţi, încât nu aveam suficientă apă ca să facem duş, deci eram cu toţii jegoşi.

În următorii ani avurăm două misiuni în Africa. Una la Djibouti, iar alta din nou în Ciad, deşi aici lucrurile se mai potoliseră.

Expediţia în Djibouti se dovedi a fi o altă poveste de groază. Ne-am dus acolo când a căzut un avion. 24 de morţi. Cadavrele atârnau prin copaci. O privelişte înfiorătoare. Dar, se va spune cândva: slavă Domnului că exista Legiunea. Nouă ne dădeau cele mai murdare sarcini în Africa. Aceste solicitări ale noastre demonstrau de ce era atâta nevoie de duritatea legionarilor aici, în aceste locuri, în care ne trezeam în mijlocul facţiunilor războinice înarmate până în dinţi. Ceea ce am văzut în Ciad cu greu poate fi reprodus. Şi din toate, cea mai înfricoşătoare era imaginea copiilor până în zece ani înarmaţi cu arme mai mari decât ei!"

Cel mai bine se simți Newton în timpul excursiilor în Guyana Franceză şi al pregătirilor efectuate în junglă. „Nimeni nu a rostit vreodată vreo vorbă rea despre locul acela", spunea Phil Meason, care ajunsese şi el în Guyana în 1985, cu 3REI. Aceasta era una dintre primele trei misiuni ale sale care îi făcuseră plăcere, deşi o mică rebeliune în Surinam, susținută de libieni, dăduse ceva bătăi de cap Legiunii pe la mijlocul anilor '80.

Guyana Franceză este situată în zona pădurilor ecuatoriale din America de Sud şi se învecinează cu Brazilia – la sud prin lanțul muntos Tumuc-Humac şi la est prin râul Oyapock. Râurile Maroni, Litani şi Lawa marchează frontiera Guyanei cu Surinamul, la vest. Platoul mlăştinos din nord se pierde către centru în desele păduri tropicale, pentru ca apoi, către sud, locul acestora să fie luat de înălțimile Eureupoucigne şi Oroye. Clima Guyanei Franceze este tropicală, cu temperaturi de peste 30 de grade. Sezonul uscat, care ține din iunie până în septembrie, este urmat de ploi torențiale, cu o cantitate anuală de precipitații de circa 60 cm. Într-o astfel de țară, acoperită pe patru cincimi din teritoriu de păduri, existau condiții ideale pentru antrenarea trupelor în locuri extreme, astfel încât Legiunea găzdui aici multe grupuri internaționale, de la forțele canadiene până la forțele speciale europene.

Spre sfârşitul anilor '80, Guyana Franceză avea o populație de

până la 120.000 de locuitori, din care majoritatea erau creoli, americani nativi şi negri africani. Americanii nativi, descendenţi din grupurile aborigene Arawak, Carib şi Tupí-Guaraní, locuiesc în centrul teritoriului Guyanei.

Practic neatinşi de civilizaţia occidentală, ei şi-au păstrat obiceiurile tradiţionale, iar una din sarcinile Legiunii era să-i protejeze şi să-i ferească de inţruşi. Pe văile râurilor se aflau aşezările populaţiilor Saramancas, Boeschs şi Bonis, ai căror strămoşi erau sclavi fugiţi de pe plantaţii.

Phil Meason, proaspăt sosit din aventurile africane, primi o misiune de doi ani în acest loc, şi se bucura de fiecare minut al şederii lui acolo, atât de mult încât, ulterior, îşi dorea mereu să se reîntoarcă aici.

El se alătură cartierului general al regimentul 3 de infanterie. Pe vremea aceea inginerii construiau un drum între Guyana şi Brazilia. Brazilienii trebuiau să înceapă de la celălalt capăt al drumului. Lucrară vreo 8 km, când rămaseră fără bani şi compania fu desfiinţată.

Legionarii au fost mutaţi la Kourou, unde rolul principal al 3REI era acela de a proteja centrul spaţial francez, de unde erau lansate rachetele Ariane.

Lansarea prevedea trei etape, care necesitau asistenţa întregului regiment: transferul rachetei la locul lansării, repetiţiile şi lansarea propriu-zisă. Până în momentul acela, se făcuse câte o lansare la fiecare şase săptămâni, iar Meason era deja martorul celei de-a 15-a. În februarie 1998, când a avut amabilitatea să ne povestească toate acestea, numărul lansărilor de la Kourou abia ajunsese la cifra de 100.[1] Ţinând cont de activitatea de la centrul

---

[1] Guyana Franceză nu este colonie. Ea are statut de teritoriu de peste mări, fiind parte componentă a Franţei şi fiind reprezentată direct în Parlamentul de la Paris.
Dacă în trecut Guyana era „puşcăria” Franţei, aici fiind deportaţi cei mai periculoşi criminali, în prezent regiunea este extrem de importantă deoarece are o poziţie ideală pentru lansarea de nave spaţiale. Faţă de Ecuator pierderile de performanţă ale centrelor de lansare în spaţiu sunt: Kourou (Guyana Franceză) 0,9%, Cape York (Australia) 5,3%, Cape Canaveral (SUA) 27%, Baikonur (URSS – azi Kazahstan) 55%. Centrul spaţial guyanez a fost pus în funcţiune de Franţa în 1968. Din 1979 a început lansarea rachetelor Ariane, întâi în regie exclusiv franceză. Din 1982, lansatorul Ariane din Guyana este al Agenţiei Spaţiale

spațial, o altă rebeliune în fosta colonie olandeză vecină Surinam nu putea fi luată în glumă, mai ales că liderul rebelilor, Ronnie Brunswick, era susținut de Colonelul Gaddafi. Meason îşi reaminteşte:

„Serviciile franceze de spionaj descoperiseră în Surinam libieni care funcţionau pe post de consilieri militari, astfel încât paza centrului spaţial a fost întărită.

O unitate a forţelor aeriene, sosită în Surinam, construi un radar; Marină franceză îşi spori efectivele şi construi o mică bază navală pe coastă. Efectivele jandarmeriei au fost sporite, iar Legiunii i se mai adăugă încă o companie, care se schimba prin rotaţie la fiecare patru luni.

Dar noi nu apăram numai centrul spaţial. Făceam şi patrulări la graniţă, pe râuri, şi păzeam ca nu cumva să se facă incursiuni inamice în Guyana.

În momentul acela existau acolo trei regimente, unul legionar şi două ale armatei franceze. Fiecare îşi făcea propria pregătire în junglă.

Aveam şi legături cu centrul de pregătire din jungla braziliană, unul dintre cele mai dure din lume. Cursul era împărţit în două: 1. Tehnică: traversări de râuri, infiltraţii, efectuarea de blocaje pe râu, supravieţuire, ce poţi mânca şi ce nu, cum să construieşti un adăpost pentru şase oameni în cinci ore. 2. Tactică: să faci tot ce am menţionat mai sus în timpi reali. Era mişto, singura problemă erau ţânţarii. Râul era deosebit, de două ori mai larg decât Tamisa. Pentru patrulări foloseam canoe de 4 persoane, pentru a intra în rezervaţiile în care nici un civil nu avea voie să pătrundă.

Rebeliunea din Surinam, condusă de Ronnie Brunswick şi comandourile sale din junglă, începu la modul cel mai serios, dar degeneră într-o farsă.

La început, Brunswick crea multe probleme, iar ciocnirile sale cu armata din Surinam dădură naştere problemei refugiaţilor. Regimentul nostru avea un serviciu folosit la mutarea

---

Europene. De la această bază au fost făcute peste 150 de lansări sub contract, europenii deținând prin Ariane 57% din piața mondială a sateliților, față de 30% SUA, 10% China şi 3% URSS (Rusia). Se înțelege importanța politico-economică a bazei Kourou şi a Guyanei Franceze. De aceea precauțiile şi măsurile de apărare în cartea noastră. Remarcăm doar greşeala de calcul, când autorul dă 100 de lansări.

echipamentelor, şi acesta împreună cu un detaşament legionar fură trimise să salveze nişte refugiaţi.

Ne-am alăturat poliţiei franceze marine şi fluviale, ca să înfiinţăm o tabără pentru refugiaţii ce soseau de dincolo de râu. Pentru că Surinamul fusese colonie olandeză, mulţi dintre cei care veneau să caute adăpost erau europeni.

Noi nu aveam o bază în adevăratul sens al cuvântului, doar un debarcader şi un depozit alături. Arătam ca nişte piraţi. Eram aprovizionaţi de către regimentul armatei franceze, care de fapt părea că uitase de noi.

Crăciunul l-am petrecut acolo, şi au trimis abia în ultimul moment un locotenent care să ne aducă şi nouă cadouri şi nişte băutură. A fost însă o experienţă folositoare.

Insurecţia rebelilor a durat aproape patru ani. Când a început, noi stăteam lângă debarcader şi priveam luptele grele de la Albine, la doi kilometri de noi. De fapt, ne mâncam curcanul de Crăciun şi priveam trasoarele care brăzdau cerul. În primele trei săptămâni am recuperat peste 3.000 de refugiaţi. Multe din vechile comunităţi fuseseră atacate şi nenumăraţi oameni erau răniţi sau şocaţi. Vechea colonie de leproşi am transformat-o în tabără de refugiaţi.

Într-o zi, patru mercenari britanici întoarseră armele şi spuseră că de acum înainte aveau să-l susţină pe Brunswick. Unul dintre ei încercă să-i convingă pe legionari să li se alăture, pentru sume mari de bani. Când unul din camarazii mei fu agăţat într-un bar şi i se propuse chestia asta, îl snopi pe englez în bătaie. Colegul meu fu arestat pentru molestarea unui civil, însă ulterior se dovedi că individul avea asupra sa o grămadă de cărţi de credit furate. Aşa că englezul fu expulzat din ţară, iar legionarul eliberat. Revista «Soldier of Fortune» sosi în Surinam ca să facă un reportaj despre noi şi Ronnie Brunswick. L-au bagatelizat, descriindu-l ca pe un tânăr de 28 de ani având creierul unui copil de 12.

Brunswick se plimba cu barca pe râu, cu o mitralieră mare montată pe barcă. Dacă ar fi tras o singură dată, barca s-ar fi răsturnat pe spate!"

Din 1987 şi până la sfârşitul serviciului său în Legiune, în 1995, Phil Meason a pendulat între Africa, Franța şi Guyana Franceză, cu excepția unei scurte misiuni în Orientul Mijlociu, în timpul războiului din Golf.

Cert este că Legiunea avea de lucru datorită apusei perioade

coloniale ale cărei efecte se făceau simțite din când în când.

În 1988, trupa lui Meason trebui să se întoarcă din nou în Ciad, pentru a oferi ajutor unei operațiuni combinate a armatei franceze şi forțelor aeriene. Legiunea trebuia să ofere protecție bazelor aeriene. Era destulă treabă în Epéché şi în zonele învecinate. Aici se afla o bază aeriană franceză, la granița cu Sudanul. Legiunea patrula folosindu-se de cămile.

La sfârşitul anului, Meason se reîntoarse în Guyana. Deci, în mai puțin de două săptămâni, ajunsese din Sahara la Amazon.

Astfel de misiuni şi rigorile existenței disciplinate a Legiunii înlăturau plictiseala, ținându-i pe legionari în alertă pentru multă vreme. În 1990, Legiunea se afla în Africa, de această dată în Republica Centrafricană, țară sfâşiată de sărăcie, într-o misiune care combina stabilizarea scenei militare şi politice a țării cu încercarea de a repune pe picioare serviciile sociale ruinate şi infrastructura distrusă.

Legionarii construiau pur şi simplu poduri, reparau drumuri, renovau spitale – inclusiv unul care cu puțini ani în urmă fusese complet echipat, dar prin a cărui maternitate se plimbau în prezent câinii. Legiunea începu să joace rolul lui Dumnezeu într-una din cele mai disperate regiuni africane, aducând o contribuție care, ca atâtea altele de altfel, avea să fie doar vag remarcată în contextul insolubilei crize africane. Fu însă o acțiune îndrăzneață, ca multe altele care căzură pe umerii Legiunii în perioada anilor '80. Era clar că legionarii nu se înrolaseră pentru a face astfel de lucruri. Mulți se plictiseau de moarte şi tânjeau după puțină acțiune. Însă, curând, aveau să intervină schimbări pe alte fronturi...

XXIV

1980: VREMURILE GRELE CONTINUĂ

„Începură să apară articole despre viaţa în închisoare: poveşti despre bătăile primite de la gardieni şi despre cumplitele zile petrecute de legionari în celula de pedeapsă, dezbrăcaţi, şi ţintuiţi în lanţuri de perete”

Legiunea avea să suporte o schimbare semnificativă la mijlocul anilor ’80, schimbare cauzată în parte de sosirea la putere, în 1981, a lui François Mitterrand. Mulți socialişti, şi mai mulți politicieni de extremă stângă vroiau să scape de Legiunea Străină, la îndemnul comandanților militari francezi, care făceau mare caz din faptul că Franța pierdea în favoarea Legiunii o mare parte din forțele speciale de intervenție.

Dar politicienii mai erau conştienți şi de faptul că, dacă renunțau la serviciile străinilor şi îi trimiteau pe soldații francezi în zone de război şi în puncte-cheie, le scădeau considerabil şansele la alegeri.

Cu toate acestea, se impunea o schimbare, pentru că Legiunea atrăgea atenția presei şi se alegea cu articole ce descriau, mai mult decât în trecut, acte de o brutalitate extremă. Aceste informații parveneau mass-media în general prin intermediul dezertorilor. Cei care rămâneau în interiorul Legiunii nu prea aveau cum să se plângă, deşi, cum mare parte din personalul legionar era antrenat pe pământ francez, şansele ca avocații apărători ai drepturilor omului să-şi bage coada creşteau. În 1982, spre exemplu, trei legionari de naționalitate franceză au dezertat din Corsica.

Nici unul dintre ei nu petrecuse în Legiune nici măcar un an.

După dezertare au apărut la un post francez de televiziune, unde s-au plâns de brutalitatea subofițerilor, de asprimea procedurilor de antrenament, de disciplina severă, de regimul pedepselor şi în general de lipsa oricărui strop de compasiune a superiorilor față de recruți. Ei înşişi erau dovada vie a acestor fapte. Toți trei avuseseră probleme dintr-un motiv sau altul. Unul mai încercase să dezerteze şi fusese trimis la o închisoare din Calvi, unul din puținele penitenciare care dispunea de două tipuri de încarcerare.

Exista acolo o puşcărie standard pentru delicte minore. Infractorii mai periculoşi erau trimişi în altă parte, într-un fort de pe vremea lui Napoleon – secțiunea disciplinară a Legiunii în

Corsica. Fortul se afla pe coama unui munte cu două piscuri. Pe unul din piscuri se afla cartierul poliţiei militare, iar pe celălalt era închisoarea.

Aici, deţinuţii cu pedepse mai lungi aveau parte de o disciplină aprigă. Regimul de somn era de 4 până la 6 ore pe noapte; celulele semănau cu cele din Insula Diavolului, săpate în pământ şi descoperite deasupra, protejate doar de bare, patul şi perna fiind din piatră. Deţinuţii nu aveau dreptul la pături, şi nu aveau voie să stea în celulă decât în chiloţi. Erau treziţi în zorii zilei, spălaţi şi bărbieriţi, după care începeau exerciţiile fizice: alergări în jurul fortului, de obicei cu ceva foarte greu în spate. În curte exista un pietroi imens numit „Christine”, vopsit în roşu şi verde. Cei care se opuneau regulilor închisorii, erau obligaţi să „facă dragoste” cu Christine, adică să ia bolovanul în braţe şi să-l plimbe în jurul fortului. Cei care se încăpăţânau să dezerteze şi erau prinşi sfârşeau prin a fi legaţi de picioare, cu lanţuri.

Articolele de presă privind viaţa aici au început să apară în 1972, şi ele scoaseră la iveală poveşti despre bătăile primite de la gardieni şi despre cumplitele zile petrecute de legionari în celula de pedeapsă, dezbrăcaţi şi ţintuiţi în lanţuri, de perete.

Asemenea brutalităţi se petreceau de multă vreme în mai toate posturile legionare, iar legionarii aveau acum ocazia să ia apărarea acestor practici. Ei repetau întruna că, aceste metode îşi aveau locul lor bine definit în procesul de înăsprire a soldatului, şi că, în luptă, dacă rămâneai în viaţă, era şi datorită lor. Dezertorii care reuşeau să fugă îi dispreţuiau pe legionarii rămaşi în serviciu tot atât cât erau şi ei la rândul lor dispreţuiţi de aceştia. Publicitatea făcută disciplinei în închisoarea corsicană, precum şi aflarea adevărului despre violenţele comise în alte posturi legionare iscară o adevărată revoluţie.

Calvi a fost vizitat de numeroase delegaţii guvernamentale, care au cerut schimbări în sistem. Principala închisoare disciplinară din Corsica fu deci închisă în 1983 şi întreaga administraţie legionară intră într-un treptat proces de schimbare. Însuşi Codul Disciplinar al Legiunii fu modificat în conformitate cu procedurile standard ale armatei franceze.

Avură loc interminabile interogatorii privind pedepsele fizice şi îndeosebi ceea ce se numea „brutalizarea inumană a tinerilor gata

să-şi dea viața pentru Franța, brutalitate prelungită exagerat”.

Pentru o perioadă, se făcu mare tam-tam asupra metodelor folosite în Legiune, şi, într-o epocă a corectitudinii militare şi politice, schimbările erau nu numai de dorit, ci chiar necesare. „La pelote”, vechea metodă de pedeapsă urâtă de toți legionarii, fu abolită în 1984. În anul următor, subofițerilor le fu interzis să mai ordone flotări ca metodă de pedeapsă, deşi acestea făceau parte şi din procesul de antrenament. Subofițerilor li se atrase atenția să nu încalce noile reguli, iar ofițerii începură să devină mai atenți, ca nu cumva sub acoperişurile companiilor pe care le conduceau să aibă loc vreo activitate „brutală”.

Departe însă de a obține aprobarea legionarilor, reformatorii reuşiră abia să stârnească reacția adversă. O dată cu reducerea disciplinei începu să decadă şi morala. Reducerile personalului militar din armata franceză, precum şi împuținarea numărului de militari prezenți în fostele colonii înrăutățiră situația, astfel încât, pentru prima oară în istoria Legiunii, cea mai mare parte a legionarilor se aflau în acel moment pe teritoriul Franței, şi nu în străinătate.

Arthur, fostul băiețel din Brentford, era la mijlocul anilor ’80 uns cu toate alifiile. Trecuse prin toate experiențele pe care le putea oferi Legiunea, şi era caporal-şef în poliția militară legionară. El avea asupra violenței o viziune mai deosebită:

> „Adevărul este că brutalitatea, în adevăratul sens al cuvântului, a fost o parte acceptată a vieţii în Legiune, şi baza disciplinei de aici. Toţi cei care se înrolau ştiau asta, şi dacă nu ştiau, înseamnă că până la înrolare trăiseră pe Marte. În principiu, dacă un bărbat nu ascultă de un ordin, una peste ochi îl trezeşte de obicei la realitate. Dacă îl doare, îşi va aminti în viitor că l-a durut, şi mai ales, de ce l-a durut. Câteodată astfel de lucruri sunt chiar necesare. Haideţi să spunem lucrurilor pe nume. Nici unul dintre noi nu venim de la pension. În Legiune te confrunţi cu, şi trebuie să controlezi, un anumit număr de oameni de diverse naturi. Dacă vreunul din ei e mai breaz decât camarazii săi, atunci trebuie să-ţi sufleci mânecile şi să-l altoieşti. E o chestie cu două tăişuri: trebuie să-i dai o lecţie pe care s-o ţină minte, dar şi să te impui în faţa majorităţii.
>
> Ca ofiţer, ai nevoie de majoritate, şi o dată ce ea te respectă, o poţi controla. Din păcate, lucrurile au început să se schimbe în

1983. Din momentul în care instrucţia a început să fie făcută în Franţa, anumite elemente incluse în disciplina legionară au fost trecute cu vederea. Noii subofiţeri au ajuns la concluzia că ei nu se pot plia după practicile bine stabilite ale Legiunii, şi asta a afectat disciplina legionară în general. Problemele au început să apară şi pentru că mulţi dintre tinerii francezi care se înrolau erau cantonaţi în chiar ţara lor de baştină.

Astfel, în timpul liber ei puteau să meargă acasă, ceea ce în trecut nu s-ar fi întâmplat. Dar acum puteau să se folosească de drepturile lor.

Dacă erau loviţi, se duceau la un ofiţer, şi acesta întreprindea o anchetă formală. Acest lucru avea un efect dăunător asupra legionarilor vechi şi a ofiţerilor tineri. În ochii legionarilor, ofiţerul era Dumnezeu. Ei aveau nevoie la cârmă de o persoană fermă. Omul care îi comanda trebuia să fie cineva în care să poţi avea încredere atunci când te aflai la ananghie.

Premisa disciplinei în Legiune o constituia provocarea."

Cu toate schimbările apărute la mijlocul anilor '80, tratamentul tradițional al Legiunii față de recruți şi adversari nu a fost înlocuit pe deplin. Nici pe departe. Un legionar pe nume Jacko a trecut prin mai multe închisori legionare în timpul contractului său, între 1986-1991, deci la câțiva ani după ce se presupunea că ar fi trebuit să intervină moderația în tratamentul legionarilor. Iată ce ne povesteşte el:

„Închisoarea de la Calvi nu era chiar atât de dură, ca alte închisori legionare din afara Franţei. Acum toate închisorile din Franţa, şi Calvi cu precădere, erau în colimator, după publicitatea negativă făcută la începutul anilor '80. Atunci a fost închisă Calvi, când un jurnalist a scris despre legionarii încarceraţi aici, că erau legaţi cu lanţuri de pereţi. Când m-am uitat prin celule, lanţurile erau încă acolo. Închisoarea mai mică de la Calvi a fost utilizată în tot acest timp. Nu era chiar aşa rău. Te trezeai la cinci dimineaţa, mort de frig, şi mâncai de dimineaţă, ce se găsea, în celula mare, în care erau cazaţi cam 14 deţinuţi. Câteodată nu aveai loc nici să te mişti. Dacă făceai vreo faptă cu adevărat gravă, stăteai la carceră între 7 şi 14 zile.

Gărzile patrulau cu câini. Erau câini de luptă, antrenaţi, foarte răi, gata oricând să ucidă. Erau lupi alsacieni, rotweileri şi dobermani.

Din când în când caporalii intrau în celulă şi căutau voluntari. Asta mă îngrijora în permanenţă. Te duceau pe terenul de antrenament, te îmbrăcau cu un costum de protecţie şi te puneau să alergi, cât puteai de repede. Deodată auzeai animalul alergând în spatele tău, apoi sărea pe tine şi tu te prăbuşeai ca un bolovan. Câinii ăştia au forţă cu adevărat. Apoi, câinele încerca să-ţi smulgă braţul. Tu nu simţi practic nimic, datorită costumului de protecţie, dar te gândeşti: «Doamne, dacă se rupe costumul?»

Să aud cum rotweilerul se apropie din ce în ce mai mult de mine, gâfâind, este cu adevărat cel mai înfricoşător lucru din viaţa mea.

La închisoare mâncam afară în curte, pe mese pătrate, indiferent de vreme. În fiecare dimineaţă alergai 8 kilometri cu sacul în spate, şi câinii alergau după tine. Apoi, te ocupai de grădinărit şi alte sarcini gospodăreşti. Erau atâtea plante şi flori la Calvi, încât puteai da de lucru pentru un an întreg tuturor deţinuţilor. Vremea pedepselor corporale şi a «amorului» cu Christine erau de mult apuse când am ajuns eu acolo.

Dar la închisorile din străinătate se schimba foaia. Greu al naibii…

Un exemplu: în Djibouti, în 1987, trupa franceză de comando marin era cantonată împreună cu noi. Într-o noapte, un legionar de la 2REP stătea într-un bar, văzându-şi de treabă şi bându-şi liniştit băutura, cu chipiul alături. În bar a intrat un grup de soldaţi de la Marină, care au început să urineze pe jos şi să-i toarne bere în chipiu. Tipul s-a aprins, pentru că nimeni nu poate să-şi permită să îşi bată joc de uniforma unui legionar. Marinarii l-au bătut zdravăn, şi, îndată ce s-a răspândit zvonul despre bătaie, în bar s-au adunat mai mulţi legionari şi marinari, şi a început un scandal de proporţii. Mulţi băieţi au fost atunci arestaţi, şi vina căzu pe Legiune, nu pe marinarii care de fapt iscaseră cearta.

Băieţilor din Legiune nu le-a prea căzut bine asta, şi, o dată cu căderea nopţii, cei care încă nu fuseseră arestaţi s-au înarmat cu arme albe şi au pornit să-şi ia revanşa. Au distrus barurile în care beau soldaţii de la Marină şi le-au tras o papară zdravănă.

La cazarmă, ofiţerii erau în picioare. Cum echipa de răzbunători fusese condusă de nişte caporali, comandantul însărcină un ofiţer să se ocupe de această afacere. Acompaniaţi de cei din Poliţia Militară şi de câini, s-au îmbarcat în jeep-uri şi dodge-uri şi au

pornit să ne caute prin oraş. În cele din urmă, ordinea fu restabilită, şi se făcură vreo 30 de arestări... Ne-au urcat în camioane şi ne-au dus înapoi la cazarmă. Acolo, ne-au aliniat, şi când unul dintre noi a rostit titlul unui cântec, am început toţi să cântăm, în acelaşi timp. În noaptea aceea am luat toţi atitudine. Când am terminat de cântat, toţi 30 am fost înghesuiţi într-o celulă în care ar fi încăput lejer vreo opt oameni. Ne-am petrecut noaptea în picioare pentru că n-am fi avut loc să ne aşezăm. În dimineaţa următoare s-au pus pe noi cu nişte pedepse cu care, în Franţa, nu ar fi scăpat cu faţa curată: la patru dimineaţa ne-au pus să alergăm cu nişte saci de nisip în spinare, după care, vreme de o oră, am făcut alternativ flotări şi genuflexiuni. Ne-au dat după aceea micul-dejun, dar pentru că eram priviţi ca ultimele resturi ale societăţii, nu am primit tacâmuri şi a trebuit să mâncăm cu degetele. După micul-dejun ne-au dus la depozitul de muniţii de la baza REP. Era tot acoperit cu saci de nisip, câteva mii. Sarcina noastră era să dărâmăm buncărul, să scoatem nisipul din saci, apoi să îi umplem din nou şi să refacem buncărul la loc. Era o muncă de Sisif, dar timp aveam destul: pedeapsa era de 30 de zile."

Jacko este un scoțian mare şi aspru, un tip cald şi prietenos care te primeşte în casa lui cu zâmbetul pe buze. Unele lucruri în Legiune s-au schimbat, altele nu. El îşi aminteşte:

„Aveam 29 de ani. Servisem 12 ani în armata britanică, mai întâi la infanterie, apoi la paraşutişti, în Germania, şi cinci ani în Irlanda de Nord. Mariajul meu s-a dus de râpă şi am divorţat. Nu prea puteam să îmi văd fiul. Nu aveam slujbă şi nici perspective să îmi găsesc vreuna. În Scoţia erau probleme serioase cu şomajul. După atâta vreme în armată, mă trezeam acum că sunt pus pe aceeaşi treaptă socială cu hipioţii şi golanii, aşa că i-am spus mamei: «Mamă, mă înrolez în Legiune». Ea mi-a răspuns: «Nu fi nătâng, băiete!» I-am zis: «Mamă, aici nu mai am ce face».

Aşa că am luat trenul şi apoi feribotul până la Calais, şi m-am dus direct la Marsilia. Am trecut prin toate etapele procedurale, le-am spus despre mine tot ce vroiau să afle... chiar şi faptul că fosta soţie îmi interzicea să-mi mai văd băiatul. Aşa că sergentul care se ocupa de mine se apucă să-mi creeze o nouă identitate.

Numele meu real îl ştia, aşa că scoase o listă şi alese alt nume cu aceeaşi iniţială. Îmi găsi apoi un nume de botez. I-am spus care era ziua mea de naştere şi el scrise pe foaie cu totul altceva.

Unde mă născusem? Aberystwyth. El nu putea nici măcar să pronunţe asta, dar se uită pe o hartă, şi eu i-am arătat pe unde vine. Puse degetul pe hartă şi coborî pe coasta galeză, până se opri la Cardigan. Întrebă care era numele tatălui meu şi-l schimbă, la fel şi pe al mamei. În cele din urmă m-am ales cu un tată francez şi o mamă englezoaică. Aşa că asta era noua mea identitate şi toate actele mele erau făcute pe acest nume. Aveam să port această identitate vreme de trei ani, perioadă după care legionarii au dreptul să aleagă dacă vor să îşi păstreze numele fals sau rămân cu al lor cel real.

La Aubagne veni să ne încarce o camionetă verde. Era frumoasă, arăta ca un hotel. Ne-au dus la cartierul general, care avea trei etaje şi camere atât de mici că abia încăpeau cele şase paturi ale noastre unul lângă altul. Numai că ei puseseră câte trei paturi suprapuse, în total optsprezece. Nu-mi venea să cred. Erau tot felul de oameni aici. Unii aveau păduchi. Nici eu nu eram vreun prinţ, ca să le fac morală, dar puţea în toată camera. Dumnezeu ştie de unde veneau, că nu se mai spălaseră de zile în şir. Nu era de mirare că ne rădeau în cap. Incredibil! Fraier cum eram, m-am înrolat cu două genţi pline cu haine pe care nu le-am mai văzut niciodată. Aveam în ele lucruri interesante, cum ar fi fost treningul de la regimentul de paraşutişti şi cel de la clubul de rugby.

Am trecut prin toate fazele de preselecţie… Teste de inteligenţă, medicale, de rezistenţă fizică. Ne-au fost arătate uniformele şi chipiurile sigilate… lucruri pe care n-aveam să le mai vedem decât odată acceptaţi în Legiune.

Apoi, ne-au dus la antrenament, la Castelnaudary, şi atunci a început coşmarul. Primul lucru pe care ne-au pus să-l facem a fost să alergăm în jurul terenului, cu raniţele în spate.

Lucrurile ni s-au murdărit rău de tot, şi a trebuit să le spălăm pe toate.

Unul dintre caporali ne-a strigat un ordin în franceză. Nu înţelegeam o iotă. Mă uitam la el ca prostul. El îmi spusese să merg şi să-mi scot puşca din dulapul cu arme, cât mai iute, iar eu încă mai stăteam pe loc, încercând să îmi dau seama ce spusese.

Deodată, poc! Un pumn în faţă. Şi apoi îmi spune din nou vorbele acelea în franceză, după care mi le spune din nou în engleză, şi îmi

spune să ţin minte, şi când eu încă mă mai gândeam de ce m-o fi pocnit, poc! Îmi trage încă una, şi mă întreabă de ce mai aştept. Vă asigur că ăsta a fost un ordin pe care nu l-am uitat niciodată, şi curând după aceea am învăţat şi restul comenzilor de bază. După aproximativ o săptămână te considerau numai bun de dus la «fermă». «Ferma» este ca un fel de şcoală a gândirii, numai că nu ai timp să gândeşti.

Acum este vremea să te dărâme şi apoi să te reconstruiască. E vremea modelării. Eşti lipsit de somn. Eşti lipsit de mâncare. Când te întorci de la «fermă» eşti dărâmat atât fizic, cât şi psihic. Te distrug, dar îţi lasă spiritul neatins. Lor le trebuie respectul tău. Într-un fel, e bine. Unuia ca mine, care a stat 12 ani în armata britanică, îi e greu să-şi schimbe felul de a fi, felul dobândit în armată. Dar ei te modelează aşa cum vrea Legiunea să fii. Dacă te gândeşti bine, individualitatea nu-şi are locul în Legiune.

Ei nu dau doi bani pe individualitate. Nici nu cunosc înţelesul cuvântului. Şi, recunosc, m-am gândit şi eu de câteva ori să-mi iau tălpăşiţa. Aş minţi dacă aş spune că nu. Am rezistat în cele din urmă, dar nu aş mai putea repeta niciodată primii doi ani în Legiune. Era o nebunie. Sălbăticie.

Dacă nu te impuneai atunci, rămâneai un nimic până la sfârşitul contractului. Dar lor nu le păsa. Nu Legiunea te rugase să te înrolezi. Te duceai de bunăvoie şi spuneai că vrei să intri. Ei îţi dădeau bani. Îţi dădeau haine. Îţi dădeau trei mese pe zi, şi trebuia să semnezi o hârtie prin care te angajai să serveşti în Legiunea Franceză Străină cinci ani. Astea erau condiţiile. Îţi convenea, bine. Nu, nu era nici o problemă.

Dacă însă rămâneai, trebuia să rezişti, şi să le faci faţă şi caporalilor Ei puteau să te înnebunească. Într-o zi unul dintre caporali mi-a dat cam multe palme peste faţă. Şi pentru o chestie de nimic. Cred că nu stătusem drepţi în faţa lui. Pur şi simplu mi-am pierdut cumpătul, şi l-am lovit şi eu pe el, atât de tare că l-am dărâmat. În noaptea aceea, trei caporali au venit la mine, m-au tras jos din pat, mi-au dat cu gaz paralizant şi m-au burduşit bine. Şi un elefant clachează dacă îi dai cu gaz paralizant în faţă de la distanţă mică. Sistemul meu respirator se dusese naibii.

Multora dintre noi ne-a trecut prin cap gândul dezertării în acele prime zile de antrenament. Câteodată cădeai psihic. Asta şi vroiau ei de fapt. Mai primeşti câte o palmă, şi te gândeşti: «Ce naiba caut eu aici?»

Dar sunt şi momente bune: satisfacţia lucrului bine împlinit, antrenamentul, faptul că reuşeai să faci lucruri pe care în trecut le-ai fi considerat imposibile.

Mă pocneau. Ei, şi? Probabil că o meritam dacă eram prost. Şi dacă aş fi fugit, m-aş fi putut privi în oglindă? Nu. Numai laşii fug. Laşii amărâţi. Aveam şi eu unul la mine în unitate. N-a rezistat mult. A fugit plângând acasă, pe când eram în Djibouti. Apoi a scris o carte, atât de aiurea, încât toţi cei care l-au cunoscut au râs de el. E adevărat că dacă asculţi ce povestesc alţii despre brutalitatea legionară, singura întrebare care îţi vine în minte este: de ce oare ar vrea un bărbat cu capul pe umeri, să se înroleze? Şi să mai şi rămână cinci ani. E greu de explicat în cuvinte. Eu căutam o scăpare şi am găsit-o. În Legiune se întâmplă atâtea lucruri că nu mai ai timp de problemele tale personale."

Jacko a descoperit că a deveni paraşutist în Legiune poate fi o experiență chiar înveselitoare:

„Pentru mine, ziua acceptării la REP a fost o zi mare. Ei m-au ales. M-au pus să sar de treisprezece-paisprezece ori, şi mi-am intrat în mână. Fără discuţii. Zona de aterizare era situată la patru mile distanţă de cazarmă, în vreme ce, când eram în armata britanică, trebuia să mergem de la Aldershot până la Brize Norton şi să ne agităm o zi întreagă ca să facem o amărâtă de săritură. În armată, dacă era vreme urâtă, nu se mai făceau sărituri. În Legiune săreai indiferent de vreme.

Dacă mergeai cu avionul până la Calvi, nu aveai cum să aterizezi tot cu el. Te paraşutau în grădina din spatele unităţii de la Calvi, îţi adunai paraşuta, o împachetai, alergai până la capătul zonei de paraşutare pentru inspecţie, înmânai paraşuta, te urcai înapoi în camion, şi iată-te din nou în avion, gata să faci altă săritură. Puteai face până la patru sărituri pe zi; într-o zi am făcut chiar şapte sau opt. În primul meu an am făcut 57 de sărituri. În aceste condiţii, plata ţi se dubla, iar în cel de-al treilea an ţi se tripla.

Eu am fost trecut la secţiunea 4 din Compania a 4-a, unde adjutant era un neamţ, veteran al Legiunii. În afara programului era un tip de treabă, dar altfel era un animal. În Corsica exista o şosea, GR 20, care ducea din nord până în sud, peste dealuri. Nu mai fusesem acolo, dar ne-a trimis el, într-un mega-marş. Era acolo un caporal englez, care căra radioul adjutantului. Noi mărşăluiam

de ore întregi, şi ne oprisem să ne mai tragem sufletul. Englezul se aşezase şi el, frânt de oboseală, iar adjutantul îi strigă: «Mişcă-te încoace!»

Cum caporalul nu se clinti, adjutantul începu să-l lovească şi îi urlă: «Ridică-te, ridică-te!»

«Nu mă mai pot mişca», spunea băiatul.

Apoi adjutantul ceru o frânghie. Ne miram şi noi ce avea să facă cu ea.

Luă radioul din spatele caporalului şi îl legă în spatele său, apoi o luă la pas, cu radioul în spinare, târându-l după el şi pe caporal.

Aici se încheia cariera legionară a tânărului englez. După asta adjutantul l-a dat afară.

Totuşi, cu greu vei găsi un legionar care să fi efectuat cinci, zece sau cincisprezece ani în Legiune şi care să spună că îşi doreşte să nu se fi înrolat. Răspunsul va fi mereu: «Nu am nici un regret».

Eu unul chiar nu am nici un regret. Nu am nici un cuvânt de spus împotriva Legiunii."

Acelaşi sentiment, exprimat în repetate rânduri. Brutalitatea este repede uitată, vremurile grele trecute cu vederea. Nu mai rămâne decât camaraderia între cei care s-au încumetat să pornească în această călătorie întunecată şi respectul pentru Legiune ca un tot unitar. Acesta este şi motivul pentru care această organizație paradoxală continuă să ființeze.

XXV

1991: RĂZBOIUL DIN GOLF; 1993: BOSNIA; 1997: CONGO

„Armata franceză şi unităţile de recunoaştere ale Legiunii scrutau teritoriul irakian mult înainte ca forţele speciale britanice şi americane să îşi facă de acum celebra lor intrare peste graniţă”

Legionarul Kevin Arthur se apropia de încheierea celor 15 ani de serviciu în Legiune, când Saddam Hussein începu să-i lege pe ostaticii occidentali de instituțiile publice ale Irakului.

Urma să primească o pensie frumuşică, şi avea un cont decent în Banca Legiunii. Arthur se afla printre puținii legionari care se pot lăuda cu un asemenea record. El servise în multe din activitățile Legiunii şi fusese implicat în aproape toate conflictele majore, de când se înrolase. Fusese cu 2REP în Africa, fusese unul din membrii echipei de securitate care a păzit controversatul test nuclear din Polinezia Franceză [1], de la Atolul Mururoa, unde au detonat 21 de bombe, într-o perioadă în care manifestau militanții pentru pace. Petrecuse aproape 8 ani în Poliția Militară a Legiunii, pe post de caporal-şef, şi fusese unul dintre cei 14 candidați aleşi, din 56, pentru specializare antitero. În această calitate, avea autoritatea de a ieşi din cazarmă purtând armă, şi îşi putea alege din dulapul cu arme pe cea pe care ar fi dorit-o.

În septembrie 1990, Arthur servea la Nimes în 2REI, şi tocmai se pregătea să-şi încheie ziua, când sosi alerta din Irak, iar Legiunea intră în alarmă aşteptând îmbarcarea. Arthur nu putu rezista ispitei.

---

[1] Franța, căreia aliații (SUA şi Marea Britanie) i-au refuzat accesul la arma atomică, şi-a dezvoltat singură programul. Începând cu 1960, Franța a efectuat 196 de teste nucleare, dintre care primele 17 în Sahara, iar restul în Polinezia. Poligonul din Atolul Mururoa a fost creat la 21.09.1962. Perimetrul poligonului, de aproximativ 60 km, era o zonă nelocuită din 1906, constituită dintr-un soclu bazaltic pe care s-a suprapus un strat calcaros coraligen de 200-400 m. În Mururoa au fost făcute peste 167 de teste aeriene şi subterane. 14 teste au avut loc în Atolul Fangataufa, vecin cu Mururoa, de care îl despart 40 km de ocean, dar având acelaşi soclu bazaltic ca suport. Experiențele atomice franceze din Pacific au fost violent condamnate pe plan intern (ecologiştii) şi internațional (Australia, Noua Zeelandă, Japonia, Peru, Ecuador şi Chile). Protestele constau în tentative de pătrundere a ecologiştilor în perimetrul poligonului, acțiuni oprite de Marina franceză, şi de a obține documente directe (fotografii) care să arate urmările experiențelor. Mai ales aceste din urmă cazuri erau prevenite de soldații din Legiunea Străină.

În câteva zile se afla printre cei 4.000 de soldați îmbarcați pe feribotul ce avea să îi ducă spre Marea Roşie, acolo unde îi aştepta cea mai mare desfăşurare de forțe legionare de la Algeria încoace. El povesteşte:

„M-aş fi putut pensiona, dar am hotărât să mai rămân. Şi mă bucur că am făcut-o. Mă înfiora plăcut gândul unei noi misiuni, şi mai ales, al uneia de proporţii. Dar pe lângă asta mai era şi faptul că printre soldaţi se aflau şi puştani care de abia îşi terminaseră pregătirea de bază, iar acum erau trimişi la război. Erau băieţi de 18 şi 19 ani, care nu mai participaseră la nici o misiune – iar noi trebuia să le purtăm de grijă.

Asta m-a impulsionat mai presus de toate, să-i ajut pe tinerii soldaţi şi să le stau la dispoziţie cu informaţii care le-ar putea salva la un moment dat vieţile.

Tinerii legionari aşteptau astfel de lucruri de la cei mai în vârstă. Era una dintre tradiţiile despre care şi ei, ca şi mine, învăţaseră la pregătire. Dar de când mă înrolasem eu se schimbaseră multe. Se duseseră vremurile acelea când Legiunea era o Cenuşăreasă în materie de arme şi muniţii. Acum, eram recunoscuţi pentru ceea ce eram de fapt: o forţă de elită, ale cărei unităţi se puteau compara cu SAS sau US Seals [1], iar din multe puncte de vedere eram chiar mai dibaci decât ei. Astfel că francezii ne dădură toate angrenajele necesare; eram bine dotaţi. Aceşti copii ţineau în mâini arme de mare putere: mitraliere semiautomate de calibru 5.56, bazooka de 89 de mm, care puteau spulbera un tanc de la o distanţă de 600 de metri. Ştiam cu toţii că acesta nu era tocmai un gest de mărinimie din partea guvernului francez. Deşi în prezent se află destul de mulţi soldaţi de naţionalitate franceză în Legiune, legionarii sunt încă buni de băgat la înaintare. Nici un francez nu va plânge vreodată moartea unui legionar. Ba din contră. Fiecare legionar mort înseamnă o viaţă franceză salvată. Aşa a fost dintotdeauna, şi nu se va schimba vreodată. De asemenea, a rămas neschimbată şi viziunea pe care o au francezii asupra Legiunii: nu îi ruga nimeni pe

---

[1] SAS (Special Air Service) – Marea Britanie şi US Seals (Focile americane) sunt, ca şi Legiunea Străină Franceză sau fostul Spețnaz sovietic, unități de elită care impun componenților lor cele mai înalte standarde de pregătire. Astfel, dintre cei care încep instrucția la SAS termină doar 15%. Un alt element ale asemănare între aceste trupe de elită constă în întrebarea, pusă şi de cartea noastră, dacă recruții fac instrucție sau sunt supuşi la tortură.

legionari să se înroleze. Veneau în Franţa de bunăvoie. Orice legionar ştie că, o dată ce semnează un contract, dacă moare, este vina lui. În acelaşi timp, armata franceză ne pretinde să o reprezentăm într-o manieră exemplară, ceea ce înseamnă să avem abilitatea de a ne comporta exemplar în războaie."

Inițial, americanii au plasat 2.300 de forțe în Arabia Saudită, ca parte a contingentului francez care în cele din urmă a numărat în total 10.000 de oameni. Întregul 2REI era mobilizat în masă, iar baza lui de la Nimes a fost închisă şi lăsată pe mâna jandarmeriei locale. I se alătură şi 2REC, cu baza la Orange. La bordul feribotului, şi-au petrecut timpul pregătind armele, costumele de protecție nucleară, biologică şi chimică, şi măştile de gaze care să ne apere de armele chimice şi biologice ale irakienilor... Legiunea acostă la Yanbu, pe coasta saudită a Mării Roşii.

Acolo, cu o precizie perfectă, s-au pregătit să plece în deşert într-un convoi de 280 de tancuri şi camioane. Deşi mulți erau prea tineri pentru a avea experiență de luptă, majoritatea erau bine acomodați cu condițiile oferite de deşert, deoarece serviseră în posturi în Africa, în Ciad sau Djibouti. Erau însă şi destui legionari de cursă lungă, care cunoşteau mersul în astfel de situații, şi ştiau să-şi facă viața mai uşoară:

„Americanii, de exemplu, aveau rezerve uriaşe de apă, circa 14 litri de persoană pe zi. Noi aveam un sfert din cât foloseau ei. Noi ştim acum că, în deşert, cu cât bei mai multă apă, cu atât ţi se face mai sete. Rezerva noastră era cu mult mai mică, şi de obicei amestecam apa cu cafea, zahăr sau biscuiţi. În felul acesta corpul primeşte şi lichidul necesar, dar şi ce alimente îi mai trebuie ca să lupte cu căldura."

Legionarii priveau cu invidie forțele americane din Golf, pentru facilitățile şi rezervele lor, dar îi compătimeau pentru excesul de suport logistic şi elicoptere. Legiunea se concentra pe necesități, şi se deplasa fără încărcătură, acolo unde era posibil. Armamentul lor antitanc era cu 30% mai bogat decât al unei unități americane. Nu purtau absolut nimic ce ar fi putut să le îngreuneze deplasarea în momente în care mobilitatea era de importanță vitală.

Ieşiră din depozitul unde stătuseră până atunci, cărând ranițe a

câte 30 de kilograme fiecare, şi se îndreptară către vehiculele care aveau să îi ducă, preț de 300 de mile, la baza lor din deşert.

Nu era nici un dubiu că perspectiva unui război în Golf dăduse un nou imbold Legiunii. Echipele de ştiri care monitorizau sosirea trupelor erau de-a dreptul impresionate. Mulți reporteri scoteau în evidență impecabila reacție a Legiunii în condiții grele, vorbeau despre aceşti bărbați aflați la apogeul condiției lor fizice şi psihice, şi care, cum spusese cineva, „aveau o maturitate care le depăşea media de vârstă”.

Mulți au luat în calcul această ultimă constatare şi au fost de acord că era o diferență psihologică evidentă şi distinctă între legionari şi soldații celorlalte armate. Această problemă a fost ridicată de către mass-media în fața căpitanului legionar Pierre Chavancy, în timpul unei vizite. Explicația sa a fost că legionarii îşi păstrează calmul în vreme de furtună, în timp ce marinarii americani, de exemplu, tind să fie ceva mai impetuoşi. Impasibilitatea legionarilor, a spus el, vine o dată cu maturitatea pe care o capătă datorită vieții soldăţeşti grele şi de multe ori neplăcute. „Mulți dintre ei au văzut cele mai dure aspecte ale vieții. Ei pur şi simplu nu mai au acea naivitate vizibilă printre tinerii soldați americani sau britanici.”

Robert Fisk, jurnalist la ziarul britanic „Independent on Sunday”, a surprins cel mai bine atmosfera momentului, în comparația pe care o face între Legiune şi celelalte armate în Arabia Saudită. El scria:

> „Poate părea nedrept, mai ales faţă de britanici, care încearcă să îi ignore, şi faţă de americani, care dorm în beznă şi se plâng de căldură şi mizerie. Însă legionarii străini sunt o plăcere să îi ai aproape... duri ca nişte stânci, puţin criminali, nu încape îndoială... în vreme ce verii lor anglo-saxoni stau cu luminile stinse şi îşi mestecă raţiile de mâncare pregătindu-se de război... Tabăra legionară, răspândită pe o suprafaţă de aproape 40 de mile de nisip, este un oraş al luminilor... şi când trece pe deasupra câte un aparat de zbor neidentificat, se aliniază în zece minute – cu cinci minute mai puţin decât i-ar trebui unui jet irakian să ajungă de la bază până la Hafar al Batin. Cu toate acestea, cei din Legiune au un aer înşelător. Ofiţerilor li se serveşte «ratatouille», şi beau din

pahare ce poartă inscripţia Regimentului 2 de Infanterie. Şi împreună cântă «Au Légionnaire» ca într-un cor de Ravel:

Când ţi-ai băut toate paharele,
şi mânăriile ţi-au năruit cariera
ia-ţi opincile pe spinare
căci este timpul
să te ascunzi în cala unui feribot şi să semnezi
contractul ca să devii legionar.

Mânăriile, desigur, sunt mult mai prezente în minţile americanilor şi britanicilor chiar în acest moment. Ce Dumnezeu fac francezii aici, la nici 30 de mile de frontiera irakiană, refuzând politicos să se supună comenzilor americane, retrăgându-se de la frontieră chiar în momentul în care Saddam Hussein a eliberat întregul contingent de ostatici francezi din Irak şi Kuweit?"

Legionarii şi restul contingentului francez trebuiau să întărească rândurile forței multinaționale desfăşurate în sud-vestul Kuweitului.

Unitățile legionare s-au îndreptat țintă către graniță, luând-o cu 40 de mile înaintea americanilor şi trupei a 7-a de blindate britanice.

Armata franceză şi unitățile legionare de recunoaştere prospectau zona cu mult înainte ca forțele speciale britanice şi americane să-şi facă de acum celebrele lor intrări peste graniță, o dată cu începerea războiului.

Trei soldați din armata franceză au fost capturați şi duşi în capitala Irakului, şi, spre deosebire de piloții britanici care au fost torturați, au fost trimişi acasă la Paris, o mişcare care a dat frâu liber intrigilor şi speculațiilor. La conferințele de presă din Franța, jurnaliştii au fost foarte ferm informați de Generalul Jean-Charles Mouscardes:

„Dacă puneți întrebări cu privire la acest subiect veți fi escortați afară din sală."

Erau momente dificile. Francezii pretindeau că aceea nu fusese decât o incursiune accidentală şi că cei trei soldați se rătăciseră. Adevărul era că, încă din momentul sosirii lor la frontiera cu Irakul, unitățile Legiunii şi armatei franceze fuseseră implicate în lungi

misiuni de recrutare de spioni. Secretul felului în care Legiunea se descurca în deşert se afla în vechile tradiții ale pregătirii africane, când s-a dovedit că puterea legionarilor rezida în mobilitatea lor, şi nu în armele de foc. Patrulele lor care cutreierau deşertul aveau posibilitatea de a se mişca repede şi cu uşurință.

Când, pe 24 februarie 1991, începură confruntările terestre, contingentul legionar a fost printre primele care s-a pus în mişcare. Ei bombardau pozițiile irakiene pe flancul de vest, conform planului de luptă al aliaților, avansând rapid şi eficient către țintele lor, într-o manieră care le atrase laude din partea comandantului operațiunii „Furtună în deşert", Generalul Norman Schwarzkopf. Legiunea era implicată într-o manevră care avea drept scop atragerea şi prinderea în deşert a renumitei Gărzi Republicane a lui Saddam. De fapt, trupele irakiene deja se retrăgeau pe 26 februarie, şi o zi mai târziu, războiul se sfârşea. Apoi, a început culesul prizonierilor. Odată treaba făcută, Legiunea şi restul contingentului francez s-au întors în Franța şi au fost minunat primiți de mulțime, au făcut o paradă şi au primit medalii. Kevin Arthur a primit o medalie pentru că distrusese un cuib irakian în care se aflau cinci soldați cu mitraliere.

Dar Arthur nu s-a pensionat, aşa cum era vorba. A mai acceptat o misiune de doi ani în Polinezia Franceză, acele insule splendide, scăldate de soare şi umbrite de palmieri, răspândite pe arie largă în sudul Oceanului Pacific. Principala insulă este Tahiti, cu capitala la Papeete, anexată de Franța în 1840. Arthur s-a alăturat unui regiment care avea ca sarcină paza Atolului Mururoa. Ar fi trebuit să fie o misiune uşoară, care să facă trecerea spre pensionarea sa, dar Arthur se implicase cu trup şi suflet într-o operațiune de refacere a uneia dintre insulele grav avariate de un cutremur, în arhipelagul tahitian. Împreună cu o echipă de specialişti în demolări, el trebuia să reconstruiască ceva din infrastructura insulei, inclusiv şase biserici. Legionarii au mai construit şi un teren de volei pentru tinerii băştinaşi. Această misiune era presărată cu lungi perioade de permisie în capitala polineziană, care oferea modalități foarte plăcute de petrecere a timpului rămas liber. Sau, cel puțin, aşa ar fi trebuit să fie totul, liniştit şi plăcut. Problema era că Arthur sosise aici într-un moment în care se creasese o tensiune în zonă, din cauza testelor nucleare

efectuate de francezi, teste care şi fuseseră anulate ca urmare a protestelor localnicilor şi ale guvernelor australian şi neozeelandez. Mai protestaseră şi cei de la Greenpeace.

Pentru o perioadă, cea mai tensionată era mişcarea pentru independenţa tahitiană, care încerca acum să iasă de sub dominaţia franceză. Ei s-au revoltat în cele din urmă din cauza testelor de la Atolul Mururoa.

Manifestaţia, începută lângă aeroport, a înaintat rapid către centru. Tineri mascaţi au aruncat cu cocteiluri Molotov în sediul Adunării Teritoriale a Polineziei Franceze, au atacat Misiunea Franceză şi apoi s-au pus pe distrus şi incendiat maşini, bănci, magazine şi benzinării.

Poliţia a ripostat cu gaze lacrimogene, gloanţe de plastic şi grenade lacrimogene, dar nu a putut face faţă numărului mare de manifestanţi.

După un asediu asupra aeroportului, care a durat o zi întreagă, o echipă de paraşutişti francezi şi legionari a fost trimisă la 750 de mile distanţă de baza de la Mururoa. Ulterior aveau să sosească ajutoare şi din Noua Caledonie şi Franţa. În centrul capitalei Papeete, demonstranţii s-au adunat în Piaţa Tarahoi – locul unui antinuclear „sat al păcii" – şi au atacat clădirea guvernului. După atacurile asupra Adunării Teritoriale şi Misiunii Franceze, poliţia a ripostat cu grenade lacrimogene. Făcând un apel la calm, preşedintele Gaston Flosse i-a atacat pe activiştii ecologişti, pe politicienii străini şi pe jurnaliştii sosiţi în Tahiti pentru a se alătura protestelor împotriva testelor nucleare. Revolta a fost în cele din urmă potolită, dar programul nuclear al Franţei a fost sistat, iar prezenţa Legiunii în zonă, menţinută.

Când s-a reîntors Arthur din Polinezia Franceză, s-a decis să mai rămână încă doi ani şi jumătate în Legiune, ca să capete drepturi depline la pensie. Se alătură 2REI în toamna lui 1995, când fu chemat alături de încă 30 de legionari specialişti antitero şi trăgători de elită. Ca o încoronare a sfârşitului său liniştit de carieră în Legiune, acum trebuia să plece în Bosnia.

Legiunea fu desfăşurată pe acest tărâm nefericit, ca parte a forţei internaţionale de menţinere a păcii, la începutul lui ianuarie 1993.

Se luase această decizie ca urmare a întâmplărilor cumplite

petrecute în fosta Iugoslavie, unde drepturile omului erau frecvent încălcate.

Sistematicele violări ale femeilor musulmane de către soldații sârbi, în numele aşa-zisei purificări etnice, erau considerate atrocități fără precedent. Medierile internaționale, însă, reuşiră să rezolve foarte puține, şi toate eforturile diplomatice eşuară la jumătatea anului 1993.

Inițial Legiunea desfăşurase în regiune doar 1.000 de oameni, ca parte a contribuției franceze la forța de protecție a ONU. Între aceştia se aflau mulți soldați de origine sârbo-croată, care se înrolaseră în perioada postcomunistă, dar şi mulți alți est-europeni. Alții însă au preferat să rămână la bază, folosindu-se de regula legionară care îi dădea soldatului dreptul de a refuza să lupte în țara din care provenea.

Un contingent al 2REP constând din companiile 1 şi a 4-a făcea parte din Forța de reacție rapidă anglo-franco-olandeză, care, cu ajutorul bombardierelor NATO, trebuia să înlăture starea de asediu din Sarajevo-ul sfâşiat de bombe. Pozițiile legionare erau ținte frecvente ale atacurilor, şi suferiră o primă pierdere pe 11 februarie 1993, când legionarul Ratislav Benko fu ucis într-un atac cu mortiere. Prezența legionară în Bosnia spori în luna mai a anului 1993, o dată cu sosirea companiilor de ajutor de la 1REC şi 2REI, care au desfăşurat, dintr-un foc, nu mai puțin de 2.500 de legionari. Se duceau lupte grele.

Legionarii preluară apărarea aeroportului din Sarajevo, o sarcină nu lipsită de probleme. Transportoarele lor blindate, obişnuite cu deşertul, nu făceau prea bine față zăpezilor grele care cădeau iarna în Bosnia. Mai mult decât atât, prezența lor nu era agreată de localnici, şi, pe lângă strategia militară, legionarii erau din nou implicați în operațiuni de cucerire psihologică a populației. În octombrie 1995, Inițiativa Păcii de la Dayton, susținută de puterile occidentale sub alianța NATO, începu să facă pregătirile pentru încetarea totală a ostilităților, deşi schimburile sporadice de focuri se întâlneau la tot pasul.

NATO divizase Bosnia în trei sectoare principale, şi în fiecare dintre acestea desfăşurase forțe armate ale principalilor aliați. Sectorul francez se afla în partea sudică a țării, având cartierul general în Sarajevo, oraş pe care sârbii bosniaci vroiau să-l păstreze

divizat. Acest subiect a constituit unul dintre cele mai controversate puncte de pe lista discuțiilor de la Dayton. În acelaşi timp, francezii trebuiau să-şi apere forțele armate de lunetiştii care cauzaseră o asemenea debandadă în oraş. Arthur se afla printre trăgătorii de elită care fuseseră plasați în munții din jurul capitalei. Erau dispuşi în echipe de câte patru şi aveau două sarcini de bază: să îi localizeze şi să-i anihileze pe lunetiştii sârbi, şi să furnizeze informații de spionaj.

Echipele lucrau în ture de câte patru zile, şi de multe ori, se trezeau față în față de cealaltă parte a văii cu duşmanul, putând chiar să-şi facă unii altora cu mâna.

În vremea aceea regiunea era împânzită de soldați ai forței multinaționale, sub oblăduirea NATO. Legiunea întreprindea operațiuni de secret maxim şi efectua patrulări comparabile cu cele cu care erau însărcinate forțele speciale americane şi britanice, cum ar fi SAS, de către ARRC (Comandamentul european al NATO pentru Forța de Reacție Rapidă).

Comandanții ARRC recunoşteau că, deşi adeseori prea dură, contribuția Legiunii era fundamentală pentru atingerea obiectivelor prevăzute în acordul de pace de la Dayton, reuşind astfel separarea facțiunilor războinice în ziua D, pe 18 ianuarie 1996.

În acest timp, Arthur mai adăugă o medalie colecției sale, ajungând la 11, în septembrie 1997, când s-a retras în sfârşit din Legiune, după un serviciu de 21 de ani şi jumătate.

* * *

Legiunea îşi duce viața mai departe. În 1997, ea avea în componență 9.500 de soldați, o treime din numărul de recruți cu care se putea mândri în anii '30, şi mai târziu, în timpul conflictelor din Algeria.

Legiunea are o prezență impozantă în problemele internaționale, îndeosebi ca forță specială de intervenție, cu unități comparabile ca pregătire cu SAS şi SBS [1]. Şi forțele speciale din SUA şi Canada se antrenează laolaltă cu legionarii, la bazele din Guyana Franceză.

---

[1] SBS (Special Boat Service) este echivalentul marin al SAS-ului. Luptătorii din SBS sunt deopotrivă paraşutişti şi canoişti. S-au remarcat în războiul din Falkland (1982).

Legiunea reprezintă ceea ce se poate numi o „armată de elită", capabilă să intervină în orice situație de luptă modernă, să călătorească pe mare şi pe uscat, sau să fie dirijată din aer, într-o manieră care mai păstrează încă ceva din felul tradițional de acțiune al Legiunii.

Din când în când Africa solicită prezența legionară, iar în prezent semibrigada a 13-a se află încă în Djibouti. În vara lui 1997, spre exemplu, 600 de soldați ai 2REP au fost paraşutați în mijlocul conflictul iscat lângă Brazzaville, capitala Republicii Congo. Într-o operațiune legionară clasică, ei au fost trimişi să susțină 450 de soldați care se aflau în Congo din luna aprilie a aceluiaşi an, şi care fuseseră prinşi în mijlocul celui mai recent dintre războaiele africane. Sarcina vitală a paraşutiştilor era însă aceea de a ajuta la salvarea şi evacuarea a sute de cetățeni străini surprinşi acolo de conflict. Un caporal a fost ucis şi cinci legionari răniți, în urma schimburilor masive de focuri, în vreme ce mortierele şi mitralierele de calibru mare sfâşiau oraşul.

Paraşutiştii şi-au făcut apariția în oraş în zori, la bordul unor vehicule blindate, sosite de la bazele franceze din Africa de Vest. Zile în şir, nu au făcut decât să adune expatriați abandonați. Şi aici, legionarii au trebuit să facă față moştenirii lăsate de istoria colonialismului francez în regiune, moştenire concretizată într-un puternic sentiment antifrancez, care nu făcea altceva decât să-i transforme pe soldați în ținte duble. Comandanții legionari au lansat un avertisment prin care solicitau ca legionarii să fie lăsați în pace de ambele părți şi să li se permită evacuarea celor prinşi în mijlocul luptei. A fost desfăşurat un cordon în jurul aeroportului, iar expatriații au început să părăsească țara.

Legionarul Jim Brown, membru al forței de invazie, îşi aminteşte:

> „Trebuia să ne strecurăm printre forţele de artilerie, pentru a ajunge la principalele două hoteluri din oraş, unde sute de străini erau refugiaţi. Când am ajuns noi acolo, oamenii ne aşteptau de şase zile: dormeau pe holuri şi pe scările hotelului.
>
> Se baricadaseră cu mobila, şi acoperiseră ferestrele ca să se protejeze împotriva gloanţelor şi bucăţilor de sticlă spartă. Ca de obicei, imediat ce am ajuns, am şi luat situaţia în mâini. Era multă animozitate între noi. Dar suntem obişnuiţi cu asta, nu-i aşa?"

* * *

În această notă încheiem cartea de faţă. Lăsăm Legiunea aşa cum am găsit-o: un grup de bărbaţi fără interes faţă de politica ţării care i-a angajat, care luptă pentru interesele franceze în ţări îndepărtate.

Soldaţi, aventurieri, romantici, căutători de slujbe, infractori, sau pur şi simplu oameni care vor să se ascundă de lumea din care provin.

Din punctul acesta de vedere nimic nu s-a schimbat.

Chemarea Legiunii Străine rămâne aceeaşi.

Sentimentul este reciproc. Numărul recruţilor s-a diminuat faţă de vremurile trecute, la fel cum s-a întâmplat cu armatele multor naţiuni europene, o dată ce ameninţarea războiului rece a dispărut.

Dar Legiunea, cu compartimentele sale specializate, este încă o componentă-cheie a maşinii franceze de război, şi aşa va rămâne şi în viitor. Niciodată cei care doresc să se înroleze nu vor fi refuzaţi.

Francezii îi iubesc, iar această afecţiune iese la iveală de fiecare dată când legionarii execută marşul lor arogant, cu 88 de paşi pe minut.

Acesta este, într-un fel, ultimul paradox: naţiunea franceză pretinde că Legiunea este a ei, deşi este compusă din voluntari care nu au nici o afinitate cu această ţară şi cu oamenii săi.

Ei nu sunt decât legionari. Atâta doar… Iar mulţimile gălăgioase care îi aclamă ştiu că le datorează enorm.

Postfaţă

Legiunea Străină – o armată de legendă

Legiunea Străină este una dintre acele realităţi care, devenită

legendă, transferă asupra realităţii o aură de poveste. Faptul este pe deplin justificat în acest caz, al celei mai celebre forţe de elită din lume.

Ca şi organizaţiile oculte ale secolului al XIX-lea, de la apariţie, Legiunea s-a învăluit în secret şi mister, stârnind pe bună dreptate curiozitatea generală. De fapt, aşa iau naştere şi proliferează legendele.

Legiunea Străină a fost extrem de mediatizată prin cărţi de senzaţie şi mai ales prin cinematografie. Peste 250 de pelicule i-au fost consacrate, legionarul apărând ca un erou pozitiv, care, deşi este mereu în inferioritate numerică faţă de forţele răului, iese întotdeauna câştigător. Chiar şi faimosul său chipiu alb (kepi – şapca legionară) este un simbol al taberei dreptăţii şi binelui în care el se află.

Deşi, iată marea artă a exploatării misterului Legiunii, unii legionari ascundeau în spatele uniformei şi al unui nume fals, adesea, un trecut criminal. Dar aici, în Legiunea Străină care devine pentru fiecare din ei şi Sfântă, el ispăşeşte un trecut întunecat, săvârşind fapte de arme ieşite din comun. Eroul negativ se pozitivează şi, în calitatea lui de creştin, îşi răscumpără de la Dumnezeu, prin vitejie, generozitate şi sacrificiu, dreptul de a ajunge în Rai prin moartea sa glorioasă. Până şi americanii care au tradiţia filmului *cu sfârşit fericit* au făcut în cazul Legiunii rabaturi, moartea glorioasă în scop nobil devenind echivalentă cu *happy-end*-ul lor clasic.

Dacă era nevoie, legionarul murea cu ţigara în colţul gurii şi cu mâna pe trăgaci murmurând „hai, vino, vino, dulce moarte!” Cum, de asemenea, dacă se impunea, legionarul putea fi de toate: muncitor, infirmier, conducător de tanc sau automobil, constructor şi chiar… doică. În 1937, la sfârşitul campaniei din Munţii Atlas, în Maroc, Legiunea a construit o şosea de 220 km, care pornea de la Marrakesh. În altă parte, tot în munţii marocani, ei au săpat un tunel de 60 m lungime, 8 m lăţime şi 3 m înălţime. La intrare este o placă pe care scrie:

Muntele ne tăia calea.
S-a dat ordin să trecem mai departe.
Iar Legiunea l-a executat.

Dincolo de teribila maşină de instrucţie şi de luptă, Legiunea

mai era ceva. Era o frățietate a celor puternici şi nedispuşi să se lase înfrânți. Intrat în ea, legionarul abandona nume, familie, prieteni, societate, într-un cuvânt trecutul său individual, pentru a se angaja într-o camaraderie fără limite, în care nu puteai fi mai prejos decât colegul tău, nu aveai dreptul să-i refuzi sprijinul chiar dacă trebuia să-l ajuți la o încăierare dintr-o cârciumă, să-l abandonezi pe câmpul de luptă câtă vreme mai avea un fir de viață în el şi să-l uiți după moarte sau după despărțirea prin lăsarea la vatră.

Această legătură forjată în cazarmă şi în taberele de instrucție devine, se pare, indestructibilă după ce este călită în sângele războiului. Din acest punct de vedere, printre numeroasele trupe de elită cunoscute de istorie, Legiunea Străină nu are decât un singur corespondent: spartiații îndepărtatei antichități elene. Acel mic popor de soldați, supuşi asprelor legi lycurgice încă de la naştere, s-a afirmat ca principala forță militară din Grecia cu 6 secole înaintea erei creştine. Doar ei împărtăşeau permanent, ca şi legionarii de azi, frigul şi foamea, oboseala şi epuizarea, riscurile morții şi bucuria triumfului în luptă. Doar spartiații şi legionarii nu aveau voie să abandoneze nici câmpul de luptă şi nici pe camarazii lor. Doar ei mureau cu zâmbetul pe buze, convinşi că abia după moarte urmează răsplata cea mare. Iată şi o comparație palpabilă. Împăratul perşilor, Xerxes, scria regelui spartan Leonida înaintea bătăliei de la Thermopyle (486 î.Cr.): „Predați-vă, sunteți prea puțini. Lăsați armele". Viteazul rege grec răspunse: „Vino şi ia-le". La Camerone, în Mexic, înaintea celebrei bătălii a Legiunii (1836), un emisar mexican aduce mesajul: „Veți muri degeaba. Predați-vă. Colonelul Milan vă va lăsa în viață". Răspunsul a fost: „Noi ştim să tragem foarte bine".

La Thermopyle, Leonida rămâne cu cei 300 de spartiați ai săi şi moare în luptă. Pe monumentul dedicat lor scrie: „Trecătorule, mergi şi spune Spartei că noi am murit aici respectându-i legile".

La Camerone, căpitanul Danjou, care avea o mână de lemn, i-a pus pe legionari să jure că „vor lupta până la limita limitelor". Pe lespedea gropii comune a legionarilor scrie: „Viața, mai degrabă decât curajul, i-a părăsit pe aceşti soldați francezi la 30 aprilie 1863". Mâna de lemn a căpitanului Danjou, recuperată 2 ani mai târziu, la 120 km distanță de Camerone, este azi un simbol al

Legiunii şi al capacităţilor fără limită ale oamenilor ei.

Citată astăzi în toate cărţile dedicate unor trupe de elită ca mândrie a Franţei, Legiunea Străină n-a fost întotdeauna „o mândrie” pentru francezi. Dimpotrivă, chiar de la începuturile ei multe voci au contestat necesitatea acestei armate „de mercenari străini” şi au cerut chiar desfiinţarea ei. Numai contextul internaţional – secolul al XIX-lea este secolul definitivării marelui imperiu colonial francez – şi nevoia de carne de tun în Africa, Europa, Indochina sau America Centrală au făcut ca Legiunea să supravieţuiască la început, pentru ca, apoi, acoperindu-se de glorie, să devină treptat o mândrie naţională. Şi totuşi... La 23 noiembrie 1979, un grup de deputaţi în Adunarea Naţională (camera inferioară a Parlamentului) a prezentat un proiect de lege de desfiinţare a Legiunii Străine pe motiv că era folosită de guvern pentru rolul de jandarm african (în 1978 Legiunea fusese trimisă în Zair pentru criza din Kolwezi). Evident că propunerea, care venea de la extrema stângă, a fost respinsă de Comisia pentru Apărare a Adunării. Legiunea n-a comentat, n-a abordat, n-a discutat această problemă. Legiunea „păstrează pentru sine simţămintele, tace din ordin şi îşi interzice să judece sau să aprecieze nevoile politice”.

Nu ne vom referi aici la faptele de arme şi la câmpurile de luptă pe care ele au fost săvârşite. Este scopul cărţii de faţă. În acelaşi timp veţi putea găsi o rapidă şi sintetică trecere în revistă a faptelor în „Cronologia Legiunii” care urmează acestei postfeţe. Vom sublinia doar că istoria Legiunii Străine este parte indispensabilă a tuturor marilor momente din istoria Franţei din ultimii 170 de ani.

Când, prin ordonanţă prezidenţială, un fugar din Legiune, americanul Bennett J. Doty, a fost lăsat la vatră ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, colonelul Rollet i-a spus: „Ştiu că vei scrie despre Legiune. Foarte bine. Îţi cer însă un singur lucru: să spui numai adevărul”.

Bennett J. Doty şi-a publicat cartea la New York, în 1928. Deşi se intitulează „Legiunea blestemaţilor” şi autorul a fost un dezertor (după doi ani de serviciu corect) urmărit până în pânzele albe, cartea nu este o critică ci, mai degrabă, o laudă sau un omagiu adus Legiunii. Însuşi Doty, care cât a fost legionar s-a numit Clair, spune: „Acest nume a fost al meu vreme de doi ani. A fost pronunţat uneori cu voce dezmierdătoare, dar de cele mai multe ori

cu asprime. Oricum ar fi, numele a devenit o parte din mine în asemenea măsură încât şi astăzi îmi vine uneori să mă întreb: sunt eu Bennett Doty sau Gilbert Clair? Şi nu mă îndoiesc că, oriunde aş fi, dacă cineva ar striga în spatele meu: *Gilbert Clair!* aş lua automat poziția de drepți, cu degetul cel mic pe cusătura pantalonului."

Deviza Legiunii este dublă. „Onoare şi Credință" suna mai degrabă ca un angajament ferm față de Franța în care, sub haina Legiunii, îşi găseau adăpost oameni atât de diferiți care în majoritate, nu voiau să se mai arate în țările lor. André Maurois, cu inegalabila forță a metaforei limbii franceze, argumentează: „Orice civilizație are marii săi răniți. În toate țările Europei, şi fără îndoială că şi în America, trăiesc oameni pentru care viața este un chin. Unii sunt copleşiți de câte un doliu, de câte un accident, iar locurile unde s-au simțit nefericiți devin insuportabile pentru ei. Alții au suferit din cauza propriilor lor greşeli, au făptuit o greşeală pe care ei înşişi o condamnă, se simt de-a dreptul dispreţuiţi şi îşi dau seama că nu ar putea să se schimbe decât evadând din trecutul lor. Tuturor acestor ființe, tuturor celor pe care Dostoievski îi numeşte Umiliți, Legiunea Străină le oferă un refugiu."

Cu alte cuvinte, Onoarea putea fi recâştigată în această uniformă dacă manifestai credință față de țara adoptivă, Franța, care după un stagiu complet în Legiune asigura şi cetățenia ei.

A doua parte a devizei Legiunii este: „Valoare şi Disciplină". Cele două elemente se însumau pe măsură ce un recrut se forma ca soldat legionar. Cu nedisimulată admirație, acelaşi american Bennett Doty îşi amintea: „Instrucția cu adevărat grozavă ce se face în Legiune este tradițională. Mişcările sunt aceleaşi ca în orice altă armată, dar în Legiune se cere o precizie de executare mai strictă ca oriunde. Sergentul, gradatul, este în această privință de un fanatism inexorabil. O mişcare trebuie făcută cum trebuie, iar acesta este un ideal abia realizabil fizic. Pentru a-şi atinge scopul, un sergent din Legiune va ordona, la nevoie, ca aceeaşi mişcare să fie repetată de o mie de ori. Recrutul o face până vede roşu în fața ochilor şi se prăbuşeşte epuizat. Sub implacabila privire a sergentului şi în ritmul tot mai alert al comenzilor, soldatul va repeta mişcarea până când o va face cum trebuie". Aşa se forjează şi azi „Valoarea şi Disciplina" în Legiune.

Desigur, acelor elemente de tradiție li se adaugă o permanentă

modernizare a armamentului şi echipamentului. Acestea sunt adecvate în funcție de unitatea de bază. În zilele noastre Legiunea are 3 regimente de infanterie, unul de cavalerie (de fapt tancuri şi blindate), câte un regiment de paraşutişti şi de geniu, o semibrigadă şi două regimente de instrucție-administrație. Arma de bază, puşca FAMAS, de 5,56 mm calibru, este una dintre cele mai performante puşti de asalt care se fabrică azi în lume. Ea poate trage foc cu foc sau, în regim automat, serii lungi de cartuşe. Poate fi folosită ca mitralieră uşoară sau adaptată pentru lovituri antitanc. Dar mai cu seamă această puşcă are echipament optic cu raze infraroşii, ceea ce permite folosirea pe timp de noapte cât şi ziua.

Cea mai semnificativă operațiune militară recentă a Legiunii a fost participarea la Războiul din Golf, împotriva lui Saddam Hussein, în 1990. Acolo s-a aflat în competiție directă cu cele mai grozave unități de elită americane, britanice şi din alte țări. Legiunea a acționat pe extrema stângă a frontului aliat, cu dubla misiune de a cuceri baza militară aeriană Al Salman şi de a neutraliza Divizia 45 de infanterie irakiană, o mare unitate considerată mândria armatei Bagdadului.

Divizia Daguet a Legiunii a trecut frontiera kuweitiano-irakiană la 24 februarie, ora 5 şi 30 de minute, înaintând cu o viteză medie de 10 km/h în teritoriul inamic. Divizia cuprindea Regimentele 1 şi 2 de infanterie străină, Regimentul 1 străin de cavalerie (blindate). La ora 17 francezii au cucerit punctul de rezistență cu numele de cod Rochambeau, constând într-o brigadă irakiană fortificată în cazemate şi adăposturi subterane şi folosind coridoare de comunicație betonate. Acest punct de rezistență era la jumătatea distanței spre Al Salman.

Baza aeriană cu acest nume fusese construită în anul dinaintea crizei din Golf. Ea consta în 20 hangare pentru avioane de luptă, depozite de piese de schimb şi muniții şi un număr de bunchere subterane. Complexul avea o puternică apărare antiaeriană de tip clasic (tunuri AA cu 2 şi 4 țevi) şi modern (rachete sol-aer). Pista aerodromului era de 2,8 km.

Atacul asupra bazei a fost dat cu Regimentul 1 străin de cavalerie (blindate) în avangardă. Baza a fost capturată fără nici o pierdere pentru Legiune, iar până a doua zi dimineața, 25 februarie ora 9 a.m., a fost ocupat şi orăşelul Al Salman. Divizia Daguet a

Legiunii îşi încheia misiunea în timp record, cu pierderi zero şi capturând 3000 de prizonieri din faimoasa Divizie 45 irakiană. Legiunea smulgea un admirativ ordin de zi de la generalul american Schwarzkopf, comandantul suprem al aliaţilor.

„Legio Patria Nostra – Legiunea este patria noastră” – o deviză care s-a auzit şi în Golf în 1990, şi în Bosnia în 1993, şi în Kosovo în 1999. În Golf Legiunea a atacat; în Bosnia a apărat aeroportul din Sarajevo; în Kosovo îi separa pe civilii sârbi de cei albanezi. Misiuni diferite, îndeplinite în acelaşi mod exemplar, iar şi iar, de câte ori Legiunea o cere, de aproape două secole.

Prinţi de Danemarca, nobili ruşi ai ultimului ţarat, spanioli – autori de crime pasionale, polonezi, sârbi sau unguri refugiaţi din ţările lor, australieni, americani, africani şi asiatici, mii, zeci de mii de legionari au clădit cu picături de sânge şi sudoare faima inegalabilă a Legiunii Străine. De-a lungul timpului au fost în Legiune şi români. Nimeni, în afara Legiunii, nu ştie câţi au fost şi cine au fost. După 22 decembrie 1989 a avut loc un fenomen interesant în baza căruia românii au devenit cei mai numeroşi recruţi ai Legiunii, până prin anii 1994-1995, când au fost depăşiţi de ruşi. Oricum niciodată, şi acum se pare mai puţin decât oricând, Legiunea n-a dus lipsă de voluntari. Magică, atracţia tinerilor pentru una dintre cele mai vechi meserii din lume – aceea de războinic – rămâne veşnic vie iar prolifica producţie de filme şi seriale TV de război o întreţin la cote înalte.

Lumea în care trăim este o lume care vorbeşte tot mai mult despre pace. În acest caz, războiul n-ar mai trebui să atragă atenţia tinerilor. Numai că între pacea universală, dorită, anunţată şi promisă de guverne de pe toate meridianele, şi prezenţa războiului ca factor cvasicotidian rămâne o distanţă ca aceea până la planeta Marte, pe care nici americanii şi nici ruşii nu-şi propun să pună piciorul prea curând. În schimb se vorbeşte de un nou război al stelelor şi de noi sisteme de rachete antirachetă.

În acest context, Legiunea Străină ca şi legiunile de combatanţi de toate tipurile vor continua să existe. Acum un an, prin lovitura NATO împotriva Iugoslaviei s-a consumat a 110-a confruntare militară majoră de după 1945, ceea ce ne dă o medie de două războaie pe an. Parcă, totuşi, e prea mult!

VICTOR IONESCU

CRONOLOGIE

1831, 10 martie	Ordonanța lui Ludovic-Filip de înființare a Legiunii Străine.
1832, aprilie	Legiunea debarcă în Algeria. La 27 aprilie ia cu asalt punctul de rezistență al tribului El Oufia.
1832, noiembrie	Legiunea participă la înfrângerea decisivă a emirului Abd-el-Kader, în fața porților Oranului.
1835, 19 august	Legiunea debarcă la Tarragona, în Spania. Cei 4000 de legionari sunt încorporați armatei regale spaniole.
1836, 26 aprilie	Strălucita victorie obținută de 1000 de legionari în fața a 6000 de carlişti la Tirapegui.
1836, 1 august	O nouă victorie, la Zubiri.
1836, 8 decembrie	Ultimii legionari primesc permisia reîntoarcerii în Franța. Vechea Legiune murise, trăiască noua Legiune.
1840, decembrie	Legiunea este divizată în 2 regimente a câte 3000 de oameni fiecare.
1841-1844	Campanie permanentă în Algeria.
1843, noiembrie	Batalionul 3 din Regimentul 1 străin este instalat la Sidi-bel-Abbes, o colină golaşă aflată la 50 km sud de Oran.
1844-1847	3 campanii în Kabylia.
1847, 23 decembrie	Abd-el-Kader se predă francezilor.
1849	Sidi-bel-Abbes devine sediul general al Legiunii.
1851 -1871	Desăvârşirea cuceririi Algeriei de către francezi.
1854, iunie	O brigadă a Legiunii se deplasează în Crimeea. Legionarii s-au evidențiat la forțarea râului Alma (20 septembrie 1854) şi la asaltul asupra Sevastopolului (1855). De atunci datează expresia folosită de

	generalul Canrobert: „Trimiteți Legiunea pentru a da exemplu celorlalți”.
1859, iunie	Legiunea participă la bătăliile de la Magenta şi Solverino unde francezii şi italienii au învins armatele Habsburgilor.
1859, 14 iulie	Pentru prima dată în istoria sa, Legiunea Străină participă la defilarea de Ziua Franței.
1860	Războiul din Maroc împotriva Spaniei.
1860, 26 martie	Expediție legionară în Mexic: 2 batalioane conduse de col. Jeanningros debarcă la Vera-Cruz pentru a sprijini tentativa imperială a lui Maximilian.
1863, 30 aprilie	Compania căpitanului Danjou este înfrântă de mexicani după o rezistență eroică, intrată în legendă. Mâna de lemn a căpitanului Danjou, azi un simbol al întregii Legiuni, a fost recuperată doi ani mai târziu.
1867, februarie	Legiunea revine în Africa.
1870, 22 august	Batalionul 5, recent creat, luptă la Orléans contra prusacilor. Recruții erau mai ales români, sârbi, polonezi, austrieci, elvețieni, italieni, belgieni şi spanioli.
1870, 17 decembrie	Din batalionul 5 şi alte două venite din Africa – în total 3600 de militari – supraviețuiau războiului franco-prusac numai 1000. Această mie s-a acoperit de glorie în ultimele lupte cu prusacii şi în asedierea Comunei din Paris, primul stat de tip socialist din istorie.
1871	Supraviețuitorii din Franța revin în Algeria.
1871-1872	Răscoala nordului Algeriei. Înfrângerea celor 250 de triburi berbere coalizate.
1881	Încep să fie primiți în Legiunea Străină şi francezi. În 1870-1871 fuseseră deja admişi alsacieni şi loreni. În 1897 Regimentul 1 străin cuprindea 1600

	francezi, 1550 alsacieni, 1400 germani, 1000 belgieni, 1400 de alți străini.
1883,16 decembrie	Legiunea contribuie fundamental la cucerirea fortăreței Bac Ninh din Vietnam.
1885, 28 martie	Înfrângere gravă a francezilor la Lang Son. Legiunea va fi retrasă din Vietnam în 1898.
1885	10 legionari evadează în junglă dorind să treacă în Laos. Au tras la sorți şi unul dintre ei a fost mâncat.
1892	800 de legionari conduşi de maiorul Forax sunt trimişi în Dahomey.
1895-1898	Participarea Legiunii la cucerirea Madagascarului.
1907	8 legionari evadează dintr-un avansat fort saharian. Se rătăcesc în deşert. Găsiți după 2 luni, mai erau doar 7. Unul fusese sacrificat pentru supraviețuirea celorlalți.
1908-1909	Diferend franco-german privind intrarea unor dezertori germani în Legiune.
1914	Începe Primul Război Mondial. Cele 2 regimente ale Legiunii trec în Franța.
1915, septembrie	După ofensiva din Champagne, resturile celor două regimente sunt contopite în Regimentul de marş al Legiunii Străine.
1916	Apare primul film despre Legiune, realizat de Camille de Morton. În decursul acestui secol al cinematografiei au fost realizate aproape 300 de pelicule având ca eroi Legiunea Străină sau pe legionari.
1919, 14 iulie	Defilarea în ziua victoriei pe Champs-Elyseés. Col. Rollet şi legiunea sa au trecut cântând. Rollet era singurul şef de corp militar care purta în acea zi chipiu şi nu cască. Bilanțul Legiunii Străine în Primul Război era bogat. Din 8000 de oameni în august 1914, rămăseseră 2800. Dar acest efectiv fusese consumat de trei ori, ceea ce este puțin față de uriaşele pierderi umane

	din acel război. Legionarii luptaseră în Franța, dar şi în Turcia, la Dardanele, în Serbia contra bulgarilor, la Arhanghelsk contra Armatei Roşii, la Petrograd în Armata Albă a lui Budionîi.
1919	Regimentul de marş al Legiunii Străine se reîntoarce în Africa sub numele de Regimentul 3 străin de infanterie. Totodată birourile de recrutare ale Legiunii lucrau febril, apărând pe rând: în Maroc Reg. 4 Străin, în Algeria Reg. 2 Străin, 2 companii călări şi Reg. 1 Străin de Cavalerie înființat în 1921 cu cazaci din armatele lui Wranghel şi Denikin.
1922	Înrolarea în Legiune, cu gradul de maior, a prințului Aage al Danemarcei, strănepot al regelui francez Ludovic-Filip, fondatorul Legiunii.
1924-1925	Războiul din Rif (Maroc).
1930-1934	Campaniile din Munții Atlas şi Oued el Abid. Definitivarea cuceririi Marocului.
1939	Formarea la Barcares (pe granița cu Spania) a Reg. de marş 23 voluntari străini. În acelaşi an se formează şi Reg. Străine 21 şi 22. Paralel, din foşti legionari se creau Reg. Străine 11 şi 12 de infanterie.
1940	Invadarea Norvegiei de către germani. Semibrigada 13 a Legiunii participă la contraofensiva din 28 mai-2 iunie. Germanii sunt alungați din Narvik.
1940, 14 iunie	Semibrigada 13 ajunge în Franța aflată în criză. 900 de oameni trec în Anglia, alăturându-se lui De Gaulle.
1941	Semibrigada 13 refăcută participă la cucerirea Eritreei de la italieni. Se mută apoi în Siria, unde ocupă Damascul.
1942	Semibrigada 13 luptă în nordul Africii în

	Armata Francezilor Liberi alături de britanici şi contra lui Rommel. La Bir Hakeim legionarii rezistă de la 27 mai până la 11 iunie atacului blindatelor germane. Rezistența lor permite regruparea aliaților la El Alamein.
1944, 13 aprilie	Semibrigada 13 trece din Africa în Italia.
1944, august	Semibrigada 13 se mută în Franța.
1944, septembrie	Reg. 1 Străin de cavalerie trece din Africa în sudul Franței. Reuniți, legionarii progresează pe direcția Toulon, Avignon, Lyon.
1944, decembrie	Legiunea participă la oprirea contraofensivei lui von Manstein în Ardeni.
1945, ianuarie	Legiunea contribuie la eliberarea Alsaciei şi participă apoi la ofensiva aliată până la Dunăre.
1946-1954	Războiul Franței în Vietnam. Legiunea pierde 11000 de oameni. Au participat Reg. 2 infanterie şi Semibrigada 13 (din 1946), Reg. 3 nou creat (din 1947), Reg. 1 cavalerie (din 1948), Batalioanele 1 şi 2 paraşutişti (din 1949).
1956	Reg. 1 străin paraşutişti participă la atacul asupra Egiptului în Criza Suezului.
1957-1962	Războiul din Algeria.
1962	Mutarea sediului Legiunii: Reg. 1 cavalerie la Aubagne, în sudul Franței şi Reg. 2 paraşutişti, la Calvi, în Corsica. Alte baze legionare: Djibouti, Ins. Comore, Guyana Franceză, Madagascar.
1964, aprilie	Desființarea definitivă a Reg. 4 Străin. Reg. 5 Străin este transferat în Polinezia Franceză.
1969-1970	Prima intervenție în Ciad.
1970	Legiunea Străină devine o componentă a Forței Franceze de Reacție Rapidă. Legiunea asigură protecția noului stat

	independent Djibouti.
1978	Incidentul de la Kolwezi (Zair); intervenția Legiunii.
1978-1979	A doua intervenție a Legiunii în Ciad.
1979	Legiunea participă la înlăturarea lui Jean Bédel Bokassa, autoproclamatul împărat centrafrican.
1980	Legiunea Străină, complet reorganizată, este o forță de intervenție rapidă cu trupe specializate şi dotată pentru a face parte din forțele internaționale de menținere a păcii.
1982, august	Legiunea participă la oprirea atacului palestinian asupra Beirutului.
1983-1984	A treia intervenție franceză în Ciad.
1988	Legiunea – în Ciad şi Guyana Franceză.
1990	Republica Centrafricană: Legiunea contribuie direct la refacerea infrastructurilor civile.
1991	Războiul din Golf. Legiunea a fost reprezentată de Divizia Daguet, compusă din 10000 de oameni. A distrus Divizia 45 irakiană într-un atac direct şi s-a evidențiat ca cea mai eficientă unitate din tabăra aliată.
1993-1996	Legiunea, în calitatea sa de membră a Forței Internaționale din Bosnia, a avut ca sarcină apărarea aeroportului din Sarajevo.
1997	600 de paraşutişti din Reg. 2 intervin în Republica Congo pentru a evacua câteva sute de civili francezi surprinşi acolo de război.
1999-Azi	Legiunea Străină participă la Forța Internațională din Kosovo, unde Franța are un sector dificil.

ANEXA I

REGIMENTELE LEGIUNII STRĂINE

1RE – Regimentul 1 străin, cu baza la Quartier Viennot, Aubagne, cartierul general al întregii Legiunii şi centru de primire a tuturor noilor recruţi.

4RE – Regimentul 4 străin, regimentul Academiei militare; cu baza la Quartier Danjou, Castelnaudary; şcolile de ofiţeri şi subofiţeri se află aici.

1REC – Regimentul 1 străin de cavalerie, iniţial un regiment de cavalerie format în 1921, cu baza la Quartier Labouche, Orange.

2REI – Regimentul 2 străin de infanterie, un regiment de infanterie mecanizată, format în 1841, cu baza la Quartier Vallongue, Nîmes.

6REG – Regimentul 6 străin de geniu, format în 1984, este divizia de geniu a Legiunii, specializată pe proiecte de construcţii şi îndepărtare de mine şi explozivi. Are baza la Camp Ardoise, în Avignon.

2REP – Regimentul 2 străin de paraşutişti, unitatea aeropurtată de elită a Legiunii, cu baza în Corsica, deschisă voluntarilor cu rezultate excepţionale în pregătire. Majoritatea forţelor speciale ale Legiunii pot fi întâlnite în unităţile de specialişti ale 2REP, cum ar fi: CRAP (Comandoul de Cercetare şi Acţiune în Profunzime), compus aproape în întregime din subofiţeri; Compania 1 – de luptă urbană şi antitanc; Compania a 2-a de vânători de munte; Compania a 3-a amfibie; Compania a 4-a sabotaj, lunetă şi explozivi; plus companii administrative, de ajutor şi logistice.

3REI – Regimentul 3 străin de infanterie, format în 1915, staţionat în prezent la Quartier Forget, în Guyana Franceză.

5RE – Regimentul 5 străin, înfiinţat în 1930 în Indochina, este acum parte componentă a forţei French Mixed Pacific, cu baza în Polinezia Franceză. Principala sarcină este aceea de a asigura paza zonei de testări nucleare, dar e folosită şi ca loc de relaxare pentru legionarii cu state vechi de plată.

13DBLE – Semibrigada a 13-a a Legiunii Străine, înfiinţată în

1940 la Sidi-bel-Abbes, acum cu baza la Quartier Montclar, Djibouti, în nord-estul Africii. Este unitatea legionară specializată în acțiuni în deşert.

DLEM – Detaşamentul Legiunii Străine de la Mayotte, este un mic detaşament cu baza la Mayotte, în arhipelagul Comore. În 1976, Insulele Comore s-au decis să rămână sub dominația Republicii Franceze. Legiunea reprezintă prezența franceză în regiunea Oceanului Indian şi asigură paza sistemului de comunicații.

ANEXA II

PERSPECTIVE DE CARIERĂ

La sfârşitul primului contract de 5 ani, legionarul îşi poate prelungi şederea în Legiune, semnând contracte succesive de 6 luni, un an, 2 ani sau 3 ani, până când ajunge la efectuarea unui serviciu de 15 ani sau mai mult, în funcție de gradul şi conduita sa. După 15 ani de serviciu în Legiune, legionarul are dreptul la o pensie, plătibilă chiar şi în alte țări decât Franța. Pe tot parcursul carierei sale legionare, va efectua diverse misiuni în străinătate şi va primi pentru asta bani în plus. Recruții pot beneficia de mai multe specializări: mortier, scufundări, lunetă sau paraşutism. Se mai pot specializa în: radiocomunicații (centralist, telefonist), transporturi (vehicule uşoare, HGV 1 sau 2, sau şofer de vehicule cu şenile), geniu (operator de echipament greu), construcții (zidar, instalator, electrician, tâmplar, vopsitor) sau alte îndeletniciri (muzician, asistent medical, bucătar, fotograf, tipograf, instructor de sport, operator calculator).

BAZELE LEGIUNII
STRĂINE ÎN FRANȚA
ȘI CORSICA
Paris
FRANȚA
ORANGE
NIMES
AVIGNON
CASTELNAUDARY
MARSEILLE
AUBAGNE
CALVI
CORSICA
ML 0 50 100
KM 0 50 100 150

Louis-Philippe, Roi des Français,

A tous présens et à venir, Salut :

Les Chambres ont adopté ; Nous avons ordonné et ordonnons ce qui suit :

Article 1er.

Il pourra être formé dans l'intérieur du Royaume, une Légion d'Étrangers, mais elle ne pourra être employée que hors du Territoire continental du Royaume.

Article 2e.

Les Généraux en chef commandant les pays occupés par les armées françaises hors du territoire continental, pourront être autorisés à former des Corps militaires composés d'indigènes et d'étrangers.

Article 3e.

Les dépenses de ces divers corps, formeront un article séparé au Budget de la guerre.

La présente loi, discutée, délibérée et adoptée par la chambre des Pairs et par celle des Députés et sanctionnée par nous aujourd'hui, sera exécutée comme loi de l'État.

Donnons en Mandement à nos Cours et Tribunaux, Préfets, corps administratifs et tous autres, que les présentes ils gardent et maintiennent, fassent garder, observer et maintenir, et, pour les rendre plus notoires à tous, ils les fassent publier et enregistrer partout où besoin sera ; et afin que ce soit chose ferme et stable à toujours, Nous y avons fait mettre Notre Sceau.

Donné à Paris, au Palais Royal le Neuf Mars, mil huit cent trente un.

Louis Philippe

Vu et Scellé du Grand Sceau :

Le Ministre Secrétaire d'État au Département de la Marine et des Colonies, remplissant par intérim les fonctions de Garde des Sceaux, Ministre de la Justice,

C. d'Argout

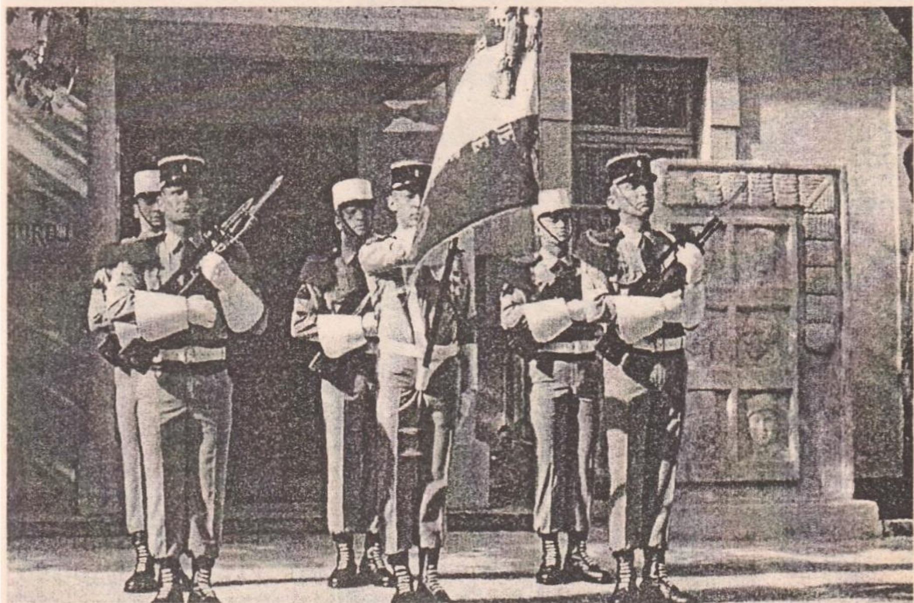
Par le Roi,

Le Ministre Secrétaire d'État de la Guerre,

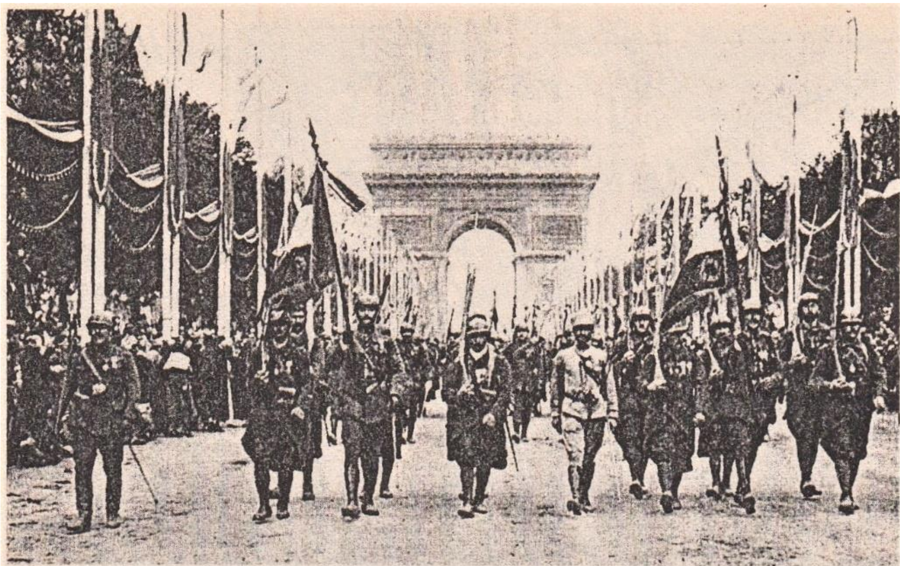
Mal Duc de Dalmatie

Actul prin care Louis-Philippe autorizează înființarea Legiunii Străine.

Legionarii în 1893.

Legionarii în 1990.

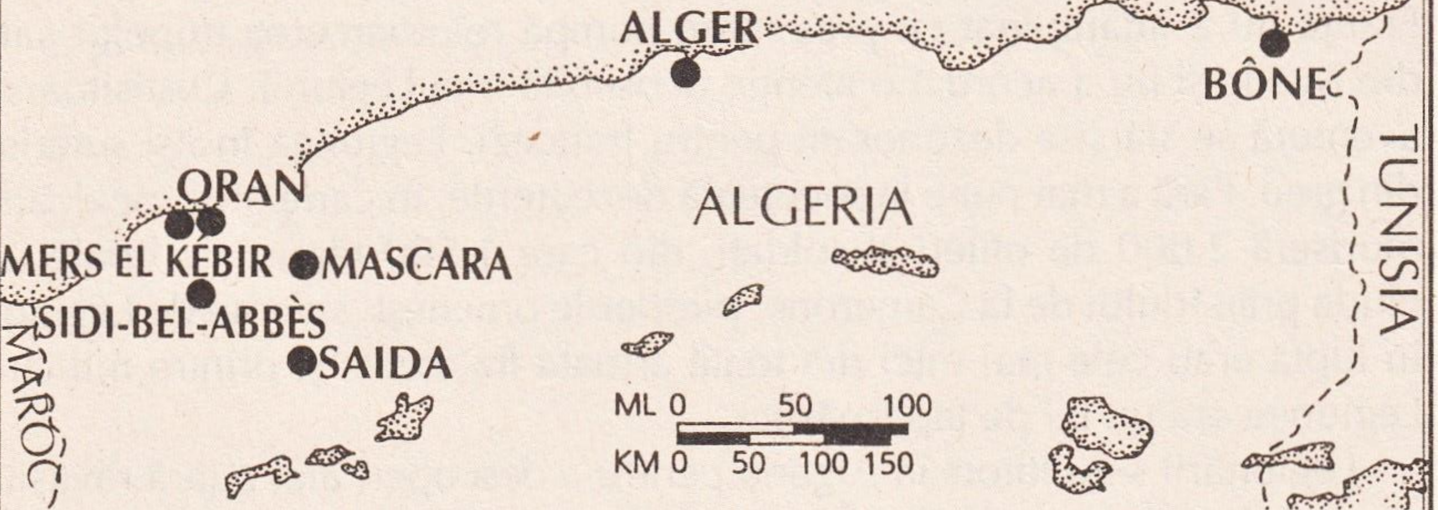

Legiunea Străină condusă de Lt. - Col. Rollet mărşăluieşte victorioasă pe Champs-Elysées, 1919, la finalul primului război mondial.

Lt.-Col. Rollet (în centru), tatăl Legiunii moderne.

ALGERIA,
CU BAZA LEGIONARĂ
DE LA SIDI-BEL-ABBÈS

Legiunea mărșăluind în Franța, după plecarea definitivă din Algeria, în 1971.

Coperta unei broșuri în limba engleză, publicată la începutul anilor '60, care descrie tradițiile și istoria Legiunii, precum și viața și cariera unui legionar.

THE 5TH FOREIGN LEGION REGIMENT (5ᵉ R.E.)

Located mainly on Mururoa and Tahiti but also on the Tureïa, Totegegie, Tematangi and Reao atolls (outlying garrisons), this regiment is made up mainly of legionnaires but also of sappers.

In Tahiti :

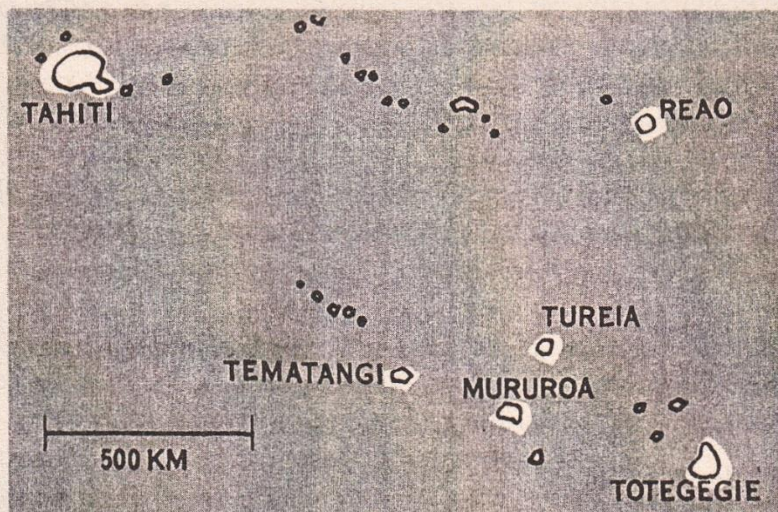
— a transit element and an electrical supply unit.

In Mururoa :

— HQ company,
— one pioneer company,
— one ordnance company,
— one water-energy supply company,
— on transport and maintenance company.

The regiment performs some tasks for the Pacific Experimentation Center : water and power suppply, transport and maintenance, the building of road facilities.

The regiment is also in charge of the Command and supply of the outlying posts.

O pagină a broșurii, arătând așezarea unuia dintre regimentele Legiunii.

COMMANDO GUYANE

3ème REGIMENT ETRANGER D'INFANTERIE

Lt colonel DUBOS Renaud

commandant le 3ème régiment étranger d'infanterie,

certifie que :

le Légionnaire de 1re Classe JACKSON Carl Mle 172.860

a suivi avec succès le cycle complet

d'entraînement en forêt équatoriale

A Kourou, le 14 Décembre 1989

Ce diplôme donne droit au port de l'insigne métallique "COMMANDO GUYANE"

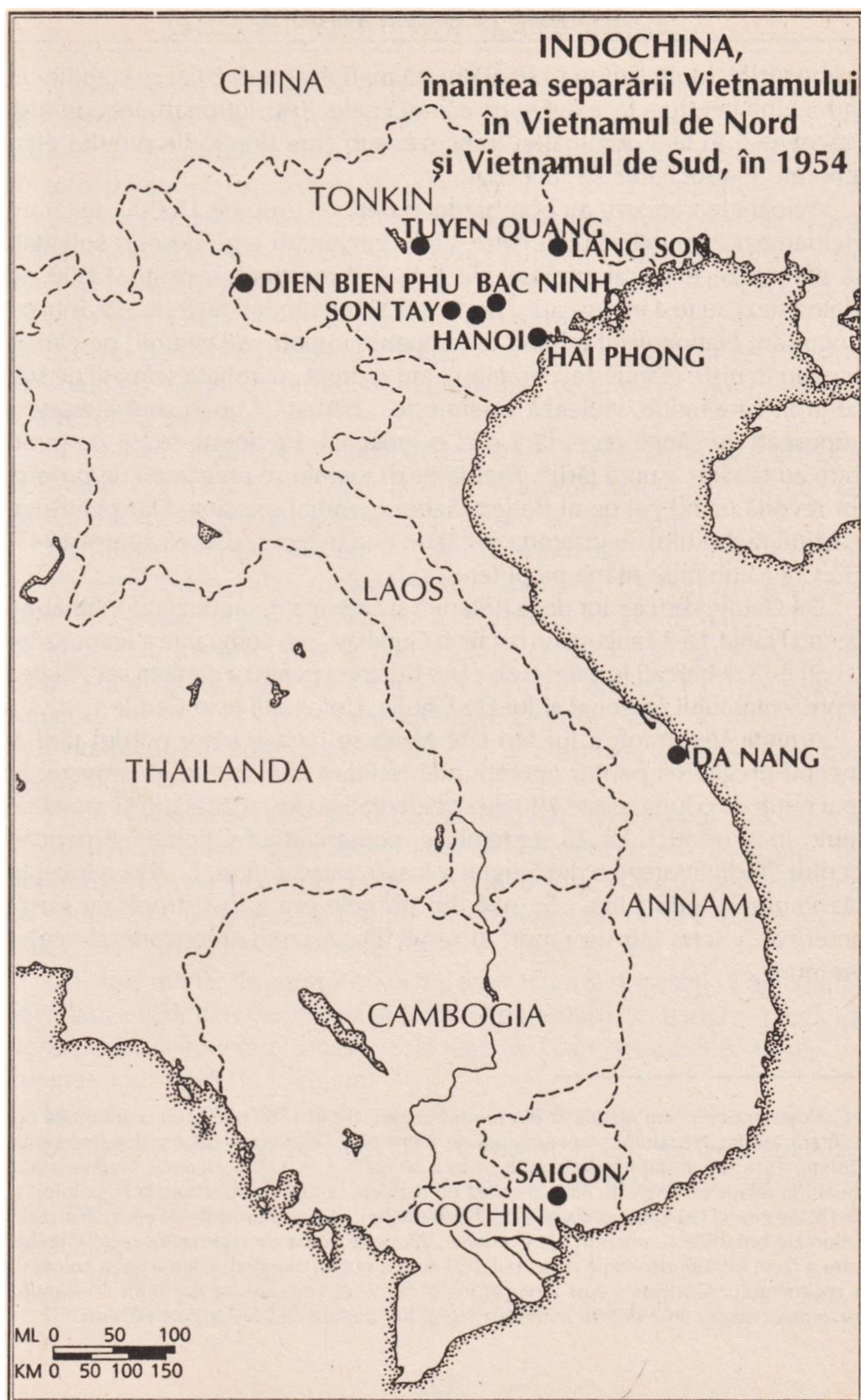
LEGIO PATRIA NOSTRA

Certificatul „Commando Guyane" acordat lui Carl („Jacko") Jackson

Legionari părăsind frontul, în septembrie 1914.

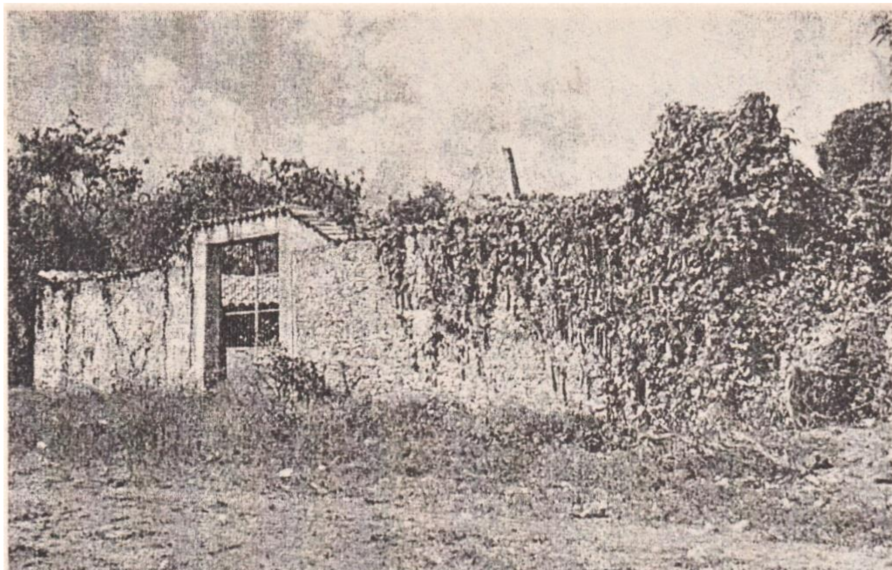
Legionari în acțiune în Nordul Africii,
în timpul celui de-al doilea război mondial.

INDOCHINA,
înaintea separării Vietnamului
în Vietnamul de Nord
şi Vietnamul de Sud, în 1954
CHINA
TONKIN
TUYEN QUANG
LANG SON
DIEN BIEN PHU
BAC NINH
SON TAY
HANOI
HAI PHONG
LAOS
DA NANG
THAILANDA
ANNAM
CAMBOGIA
SAIGON
COCHIN
ML 0 50 100
KM 0 50 100 150

O imagine tipică de foc de tabără al legionarilor în misiune.

Așteptând acțiunea: în interiorul corturilor, în timpul războiului din Golf, în 1991.

Ferma de la Camerone, lângă Puebla, Mexic, unde Legiunea a purtat una dintre cele mai mari bătălii ale sale.

Membrii Asociației britanicilor legionari, comemorând Ziua Camerone, în 1998. Veteranul legionar Jim Worden (centru) primește o distincție pentru serviciul în Legiune.

Soldați din Legiunea Străină în timpul unui asalt amfibie.

În poziție defensivă, în deșertul saudit, la 80 km de granița cu Irakul.
Războiul din Golf, 1990, noiembrie.

Legionari parașutiști, în timpul antrenamentului în Corsica, în 1989.

Cea de-a 13-a semibrigadă mărșăluind prin Londra, în 1940, înainte de a i se alătura lui De Gaulle și britanicilor în Africa, unde au luptat împotriva guvernului de la Vichy.

Băiatul de la casa de corecție s-a descurcat... Kevin Arthur și-a terminat serviciul după 21 de ani și jumătate în Legiune.

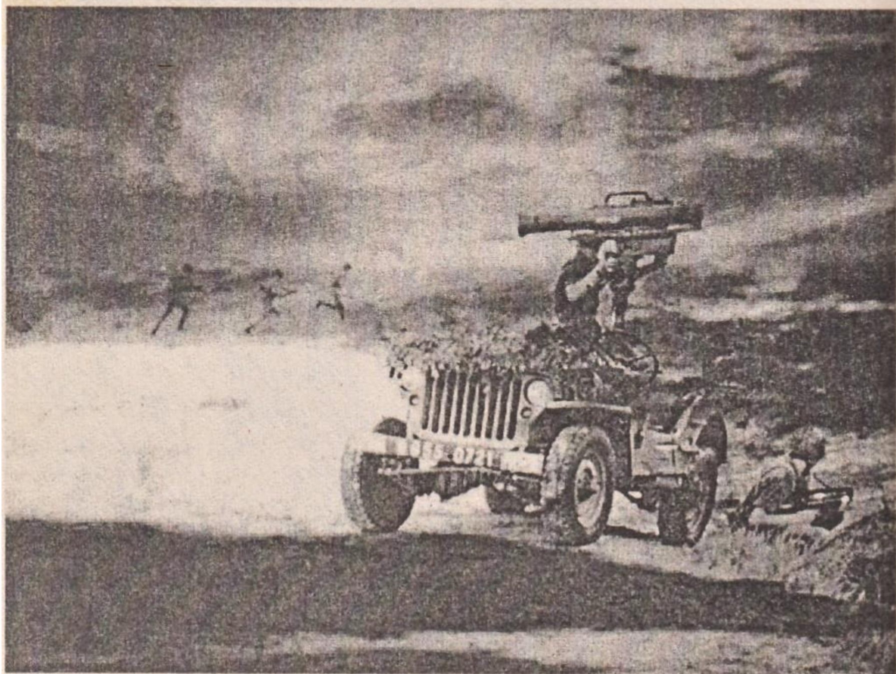
Împinși de nevoie: uciderea unei capre de către legionari înfometați staționați în Africa.

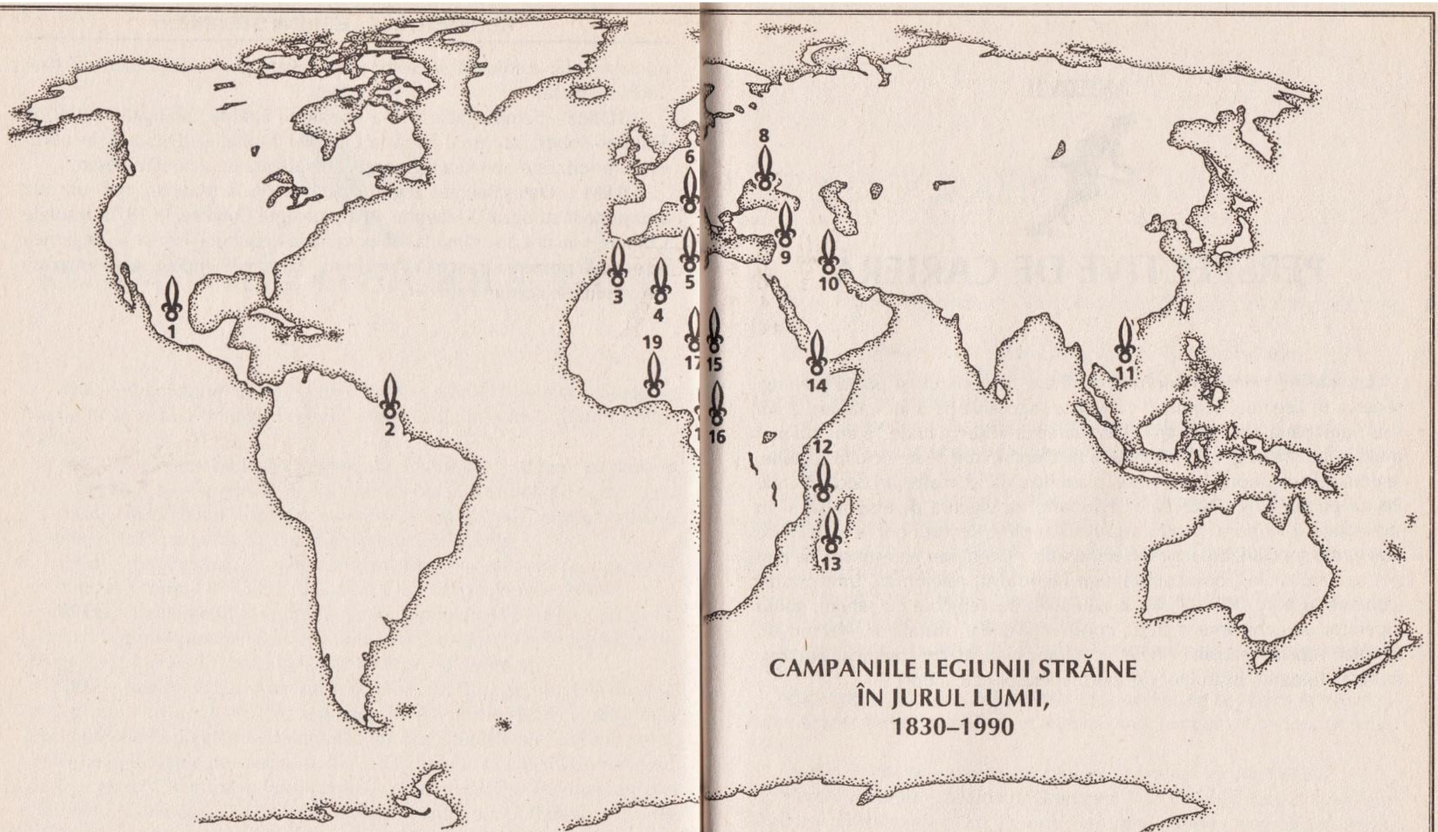

Muncă umanitară în Ciad: legionarii au evacuat mulți localnici răniți după conflictul din 1984.

În focul luptei.

1. Mexic
2. Guyana Franceză
3. Maroc și Sahara de Vest
4. Algeria
5. Tunisia
6. Corsica (și în ziua de astăzi)
7. Bosnia (și în ziua de astăzi)
8. Crimeea
9. Siria și Liban (intermitent în Beirut)
10. Războiul din Golf
11. Indochina
12. Mayotte, Insulele Comore (și în ziua de astăzi)
13. Madagascar
14. Djibouti (și în ziua de astăzi)
15. Ciad (continuă cu intermitențe)
16. Republica Centrafricană și Zair
17. Nigeria
18. Camerun
19. Benin, fost Dahomey

L*umea în care trăim*, nu este, de data aceasta o metaforă, dintre cele menite a da un nume inteligent unei colecţii de carte. Sintagma a apărut pur şi simplu, cu câţiva ani în urmă, în cadrul unei discuţii uzuale, ca o fatalitate menită să grupeze nu să şi rezolve multitudinea de probleme la care este expus omul modern. „ Asta-i lumea în care trăim!" s-a afirmat la un moment dat şi am reţinut expresia – un truism, în fond – pentru căldura şi umanismul nuanţat al exprimării: nici un pic de năduf nu ascundeau cuvintele, nici un resentiment ci, doar o provocare intelectuală, căreia ne-am gândit să-i dăm viaţă imaginând această colecţie. Astfel, de la activitatea Serviciilor Secrete, la politicile naţionale, la Masonerie sau religie au început să apară cărţi, „serioase", în sensul bun al cuvântului, care încearcă să facă lumină în determinismul modernităţii şi să plaseze individul în diversitatea complexă a civilizaţiei umane. **F.B.I, C.I.A, KGB, Revolta Morţilor, Bye, Bye Mogadiscio, Ultimul Pas Execuţia** şi altele au fost tot atâtea succese care ne îndreptăţesc să continuăm. În curând, în colecţia *Lumea în care trăim,* va apărea **Vinovat de demenţă**, o fabuloasă aventură înlăuntrul minţii unor criminali notorii, de a căror deviaţie va fi fiind vinovată, credem noi şi ...lumea, *Lumea în care trăim.*

ISBN 973-9477-61-5

O carte şocantă şi, pe alocuri, brutală • Camarazi pentru eternitate! • Cea mai incitantă aventură militară din toate timpurile! • Legiunea Străină - armata fără egal - a participat la toate războaiele majore din ultimii 150 de ani • Din 1831 până în 1999 şi-au dat viaţa sub drapelul ei 1000 de ofiţeri, 3500 de subofiţeri şi 35000 de legionari • Un purgatoriu terestru! Adevărul despre antrenamentele dure şi pedepsele crude care-i formează pe legionari ca supersoldaţi ce mor cu zâmbetul pe buze • 150 de ani de operaţiuni militare pe fronturile din Europa, Africa, America Latină, Asia şi Pacific • O povestire despre realitate bazată pe interviuri cu zeci de actuali şi foşti legionari • O povestire de John Parker, autorul a douăzeci de succese internaţionale între care SBS-Serviciul Special Naval, *o radiografie în inima unei unităţi de elită a armatei britanice •* Factorul ucigaş, *penultima carte a lui Parker, apărută în 1996 prezintă arsenalul de arme chimice şi biologice deţinut de Saddam Hussein •* În inima Legiunii Străine *este reportajul viu şi senzaţional despre cea mai profesionistă armată din istorie.*